

Ludmila Plett

*Duchovné
choroby*

Ľudmila Plett

Duchovné choroby

Séria „Duchovné poradenstvo“

Kniha prvá

Wasser des Lebens e. V., 2023

Duchovné choroby

Ľudmila Plett

Séria „Duchovné poradenstvo“, Kniha prvá

Druhé, revidované vydanie, rok 2023

Z ruského originálu: **Duchovnyje bolezni, Ľudmila Plett**

Prvé vydanie, rok 2005, ISBN 3-935308-08-6

Preklad: Helena Struhárová a kol.

Obálka: Svetlana Terechovič

Zalomenie: Heinrich Plett

Tlač: Alfa print, spol. s r.o. Martin

Biblické citáty sú podľa: Biblia – slovenský ekumenický preklad (2011). Kde vzhľadom na kontext bolo vhodné použiť iný preklad, sú uvedené v zátvorke skratky nasledovne:

SEP – Biblia – Písmo Sväté Starej a Novej zmluvy (r. 1979, reedícia r. 2010), Slovenská evanjelická cirkev a. v.,

ROH – Svätá Biblia (1969), Prof. Jozef Roháček,

SSV – Sväté Písmo starého i nového zákona – Katolícky preklad (1995)

Copyright: Ľudmila Plett © 2005

Slovenské vydanie so súhlasom, Wasser des Lebens e. V. © 2015

Všetky práva vyhradené, žiadna časť tejto publikácie (s výnimkou krátkych citácií) nesmie byť reprodukováná v akejkoľvek forme bez písomného súhlasu autora alebo vydavateľa.

Vydavateľstvo:

Misia „Živé vody“

Wasser des Lebens e. V.

Kolomanstrasse 32

73527 Schwäbisch Gmünd

Germany

ISBN 978-3-935308-29-8

Adresa pre objednanie knihy:

e-mail: wasserdeslebens@lifetree.sk, wdl@lifetree.sk

Obsah

Predslov autorky.....	5
1. Horkosť – vulkán ľudskej duše	9
2. Jazyk, podpaľovaný peklom.....	32
3. Prejavy telesnej prirodzenosti človeka	55
4. Hriechy vo vzťahu k blíždym.....	76
5. Koreňom všetkého zla je milovanie peňazí.....	104
6. Hriechy zrodené túžbou očí a žiadosťou tela	129
7. Pýcha predchádza pád	151
8. Súčasné farizejstvo	172
9. Hriechy, ktoré sú priamou výzvou Bohu.....	195
10. Duchovná bezmocnosť Cirkvi poslednej doby..	228

Predslov autorky

Keď ma na začiatku roka 1990 Pán povolal do pastoračnej služby, hneď som sa začala stretávať s vecami, ktoré som nikdy predtým nezažívala. Nebudem teraz písať podrobne ako sa to stalo, pretože som to opísala v knihe „Na ceste hľadania“. Poviem len, že odvtedy sa mi začal otvárať dovtedy nepoznaný svet duchovných chorôb, ktorý odhaľoval skutočnú, reálnu situáciu a duchovný stav duší a cirkví.

Počas štúdia na lekárskej fakulte a neskôr, keď som už pracovala ako lekárka, neprestávala som sa diviť rôznorodosti chorôb, ktorým je vystavené ľudské telo. Keď som sa stala duchovným poradcom, bola som ešte viac prekvapená množstvom ochorení trápiacich našu dušu. Všetky majú spoločného menovateľa – nám dobre známe slovo „hriech“. Na rozdiel od telesných chorôb, o ktorých sa zvyčajne hovorí otvorene, choroby duše sa obyčajne taja. Vlastne, je to aj pochopiteľné. Komu by sa chcelo hovoriť o tom, čo ho charakterizuje z tej horšej stránky? A tak prichádzame do zhromaždení so zbožným výrazom, sadneme si a počúvame, o čom sa hovorí z kazateľne. Modlíme sa, spievame Pánovi chválospevy, svedčíme, skrátka, hráme sa na vážnych a úprimných kresťanov, pričom si veľmi dobre uvedomujeme, že v hĺbke srdca, do ktorého nikto z ľudí nevidí, to vyzerať úplne inak.

Mnohí kresťania nie sú s takýmto životom spokojní. Túžia po duchovnom raste, vzdychajú a snažia sa nájsť východisko zo stagnácie a svojho žalostného stavu. Neuspokojí ich uisťovanie, že je všetko v poriadku a že sa stačí len radosť a ďakovať Pánovi za dar spasenia a všetko ostatné bude pridané. V Božom ľude sa čoraz častejšie objavujú kresťania, ktorí hľadajú riešenie svojich problémov. Najzreteľnejšie o tom svedčia listy, plné bolesti, a telefonáty so žiadosťou o radu a modlitebnú podporu. Je však aj mnoho takých veriacich, ktorých takéto problémy neznepokojujú. Sú celkom spokojní sami so sebou a nechápu, čo iným chýba.

V neuroológii existujú veľmi nebezpečné stavy, ktoré sú sprevádzané s úplnou anestéziou a areflexiou. Vznikajú pri čiastočnej strate hybnosti, neúplnej obrne, ochrnutiach a neurologických kómach. Pacient necíti bolesť ani dotyk. Koža nereaguje na vonkajšie podnety, kožné a šlachové reflexy chýbajú. Zdá sa, že človek je stále nažive, ale niektoré časti jeho tela sa zdajú byť mŕtve. Je to smutné, keď je telo v takomto stave, ale ešte horšie je, ak niečo také postretne našu dušu.

Hovorí sa, že oči sú zrkadlom duše. A ak je to skutočne tak, potom je srdce orgánom, ktorý odráža duchovné zdravie človeka. Je napísané, že „...Zvnútra, totiž z ľudského srdca, vychádzajú zlé myšlienky, smilstvá, krádeže, vraždy, cudzoložstvá, chamtivosť, podlosť, podvody, neviazanosť, závistlivé pohľady, rúhania, pýcha, pochabosť“ (Mk 7:21).

Choroba je choroba. Musí sa liečiť. Bez ohľadu na to, ako dlho odkladáme návštevu lekára, skôr či neskôr ho musíme navštíviť. A v ordinácii je zvyčajne nutné sa vyzliecť. Potom, či sa to páči alebo nie, hanba-nehánba, musíme podstúpiť vyšetrenie, ktoré nie je vždy príjemné. Inak vám nikto nepomôže.

Tak je to aj v prípade duchovných chorôb. Aj tie si často vyžadujú „vzlečenie“, no tentoraz v duchovnom zmysle, čo môže byť pre naše pyšné, arogantné ego veľmi bolestivé.

Počas mnohých rokov služby dušiam ma ľudia opakovane žiadali, aby som napísala knihu o duchovnej starostlivosti. Koniec koncov, tejto téme sa v praxi kresťanského života venovalo veľmi málo pozornosti. Skôr než však začneme hovoriť o prístupe k duchovným chorobám a princípom ich „liečby“, musíme najprv hovoriť o ich „príznakoch“. V lekárskej praxi sa vyskytujú prípady, keď sa ľudia necítia dobre, ale si neuvedomujú, že sú chorí. Rovnako je to aj s duchovným životom. Duše trpia a trápia sa bez toho, aby vedeli, čo im je a prečo sa cítia duchovne čoraz bezmocnejšie.

Všetci vieme, že hriech nás oddeluje od Boha, ale napriek tomu hrešíme ďalej a tvárime sa, že o nič nejde, že to tak bolo vždy, je to tak a vždy to tak bude. Ved' človek je nedokonalý. Takže je to celkom normálne.

Keď sme však telesne chorí, nepovažujeme tento stav za niečo normálne a robíme všetko pre to, aby sme sa zotavili a boli opäť zdraví a šťastní. Mnohí ľudia dokonca považujú zdravie za svoje hlavné a najväčšie šťastie. A ak je to tak, o čo viac to platí pre duchovné zdravie. Ved' život na zemi v tele je dočasný a pominuteľný, kým duša zdedí večnosť. Preto je dôležité odložiť na čas telesné veci a venovať sa svojim duchovným chorobám.

Ludmila Plett

Úvodná modlitba

Drahý Spasiteľ! Ty si náš Pán, Ty si náš Otec! Tvoje Slovo hovorí, že bez Teba nemôžeme nič urobiť. Pretože poznám svoju bezmocnosť, uvedomujem si, že bez Teba nemôžem nič: ani sa zdieľať s mojimi bratmi a sestrami vo viere, ani dať ich dušiam to, čo potrebujú, ak Ty pri tom nebudeš. Ak Ti je to milé, prosím, požehnaj moju túžbu odovzdať im, čo potrebujú. Ty poznáš starosti svojich detí, Ty poznáš potreby, smútok, úzkosti, ktoré trápia ich srdcia. Známe sú Ti ich chyby, omyly, hriechy a pády. Poznáš cestu každého z nás a naše chodenie je pred Tebou. Prosím Ťa, aby si pri čítaní tejto knihy daroval každej duši práve to, čo potrebuje. Pôsob prostredníctvom svojho Svätého Ducha a pošli mi svoje vedenie, pretože bez neho niet požehnania.

„Volaj z plného hrdla a neustávaj, zväčš svoj hlas ako trúba. Oznám môjmu ľudu jeho nepravosť a Jákobovmu domu jeho hriechy.“

Izaiáš 58:1

Kapitola 1

Horkosť – vulkán ľudskej duše

Aby sme videli vážne a niekedy až tragické dôsledky konkrétnej duchovnej choroby, stačí sa pozrieť na známy úryvok z Písma, ktorý nás pri pozornom skúmaní doslova šokuje. Hebrejom 12:15 hovorí: „*Dbajte, aby nikto nevypadol z milosti Božej; aby nevyrástol ako nejaký horký koreň a nepôsobil trápenie a aby sa ním mnohí nepoškvrnili*“ (SEP).

V slove „dbajte“ je vyjadrené dôrazné varovanie, ktoré poukazuje na niečo veľmi nebezpečné. Je ako červené svetlo, ktoré nás núti zastaviť sa a byť mimoriadne opatrnými a ostražitými. Čo to znamená? Na čo máme dávať pozor? Odpoveď nasleduje okamžite: „*Aby nikto nevypadol z Božej milosti.*“ Áno, ale vypadnúť z Božej milosti je rovnocenné večnej záhube! Ved' práve z milosti sme spasení! Všetko, čo sme, je výsledok nám prejavenej milosti a Božieho milosrdenstva! Strata milosti sa rovná strate spasenia! Tu už je naozaj čoho sa desiť. Pre Božie dieťa nie je nič horšie, pretože stratou spasenia strácame nádej, že budeme prebývať s Pánom vo večnosti. Väčšie nebezpečenstvo pre nás ani nemôže existovať!

Ako sa to môže stať? Akým spôsobom je možné stratiť milosť, a teda aj spasenie? Opäť odpoveď nenechá na seba čakať: „...*aby žiadny koreň horkosti vám nespôsobil trápenie*“.

Koreň horkosti? Čo je to? Čo sa skrýva pod týmto výrazom?

Aby sme to pochopili, najlepšie je ilustrovať to najprv na medicíne. V lekárskej praxi existuje množstvo ochorení, ktoré sú sprevádzané tým, že telo stráca schopnosť zbavovať sa rôznych škodlivých látok, solí a toxínov. Patria k nim závažné ochorenia, spojené s poruchami metabolizmu a rôznymi poruchami funkcie srdca, obličiek a pečene. V takomto prípade dochádza u človeka k postupnému alebo rýchlemu **samootráveniu** organizmu, čo má za následok, že skôr či neskôr zomrie.

Niečo podobné sa deje aj v duchovnej oblasti. V živote človeka existuje veľa faktorov, ktoré spôsobujú narušenie normálneho, zdravého rytmu. Zvyčajne sa človek vyrovnáva s problémami, ktoré musí znášať, prekonáva ich alebo na ne zabúda, a takýmto spôsobom žije ďalej. Praví kresťania majú zvláštnu výhodu v tom, že sú zakorenení v Bohu a prijímajú od Neho silu bojovať proti každému druhu zla bez toho, aby zanechalo jedovatú stopu v ich srdci. U takzvaných nominálnych kresťanov a svetských ľudí to však vyzerať úplne inak. Prežitie rany osudu alebo duševné zranenia spôsobené niekým iným zanechávajú v ich srdciach nezmatateľnú stopu, ktorá sa prejavuje nebezpečným negatívnym stavom duše, nazývaným zatrpknutosť alebo **horkosť**. Tento zlý koreň, zakorenený v hĺbinách ľudského srdca rastie a šíri sa, čím privádza dušu k vnútornému nalomeniu a pomalému duchovnému rozkladu.

Navonok sa horkosť prejavuje výbušnosťou, podráždenosťou, urážlivosťou a zvýšenou zraniteľnosťou. Stačí sa len nevedomky dotknúť boľavého miesta – duševnej rany, a človek okamžite vybuchne, rozhorčí sa, urazí a uzavrie sa do seba. Horkosť zanecháva na vonkajšom vzhľade svojej obeti pečať zachmúrenosti. Títo ľudia vyzierajú sklúčení a stále nespokojní. Ich tvár nadobúda tvrdý, chladný výraz, akoby chceli ostatným povedať, aby sa starali o svoje veci a nechali ich na pokoji. V ich správaní nenájdete stopu

prívetivosti, družnosti alebo priateľskosti. Tým, že sa uzatvárajú do seba, stávajú sa náladoví a neprístupní.

Títo ľudia pôsobia na svoje okolie depresívne. Môže byť veľmi ťažké s nimi komunikovať. Nech sa im povie čokoľvek, všetko je zlé. Aj to najnevinnejšie slovo vyslovené na ich adresu vyvolá v nich výbuch hnevu a nevysvetliteľnú zlosť, čo sa často končí škandalom, nadávkami, až preklínaním „osočovateľa“. Toto „vybitie“ nahromadeného jedu však nielenže neprináša úľavu, ale ešte viac zhoršuje ich ťažký duševný stav. Niektorých premôže zatrpknutosť, zášť, zlé pocity a túžba po pomste, čo ich niekedy popudzuje k najhorším možným skutkom a činom.

Už na prvých stránkach Biblie nájdeme príbeh, v ktorom je opísaný typický príklad takejto horkosti s jej tragickými následkami: „*A stalo sa po čase, že Kain doniesol Hospodinovi obetný dar z plodu zeme. A doniesol aj Ábel z prvorodených svojho stáda a z ich tuku. A Hospodin pohliadol milostivo na Ábela a na jeho obetný dar. Ale na Kaina ani na jeho obetný dar nepohliadol, a preto sa Kain veľmi rozpálil hnevom tak, že opadla jeho tvár. A Hospodin riekol Kainovi: Prečo si sa rozpálil hnevom, a prečo opadla tvoja tvár? Či, keď budeš dobre robiť, nebude povznesená a veselá? A keď nebudeš dobre robiť, hriech leží pri dveriach, a jeho túžba sa nesie po tebe. Ale ty budeš panovať nad ním. Na to zase hovoril Kain s Ábelom, svojím bratom. Ale stalo sa potom, keď boli na poli, že povstal Kain na Ábela, svojho brata, a zabil ho“ (Gn 4:3-8, ROH).*

Kvôli zahorknutým ľuďom trpia najviac členovia ich rodín, pretože práve na nich sa v prvom rade vylieva obsah horkého kalicha. Nakoľko nemajú možnosť preložiť toto bremeno na niekoho iného, musia to znášať. Ironiou však je, že horkosť škodí najviac tomu, v srdci koho vznikla. Je ako rakovina, zožiera a rozleptáva ho z vnútra dovnútra, kým sa duša nestane duchovnou ruinou.

Dlho skrývaná nespokojnosť, rozhorčenie, zlosť a nevraživosť podkopávajú fyzické zdravie zahorknutého človeka,

čo spôsobuje u neho vysoký krvný tlak, angínu pectoris, infarkt myokardu, cievnu mozgovú príhodu, žalúdočné vredy, rôzne choroby nervového systému a psychiky. U veriacich ľudí horkosť úplne paralyzuje duchovný a modlitebný život. Človek preniknutý horkosťou nie je schopný myslieť pozitívne, správne analyzovať a zdravo uvažovať. Jeho slová a skutky nie sú budujúce, ale vedú iba k deštrukcii. Jeho život sa rokmi stáva natoľko neznesiteľným, že je nazlosťený na celý svet a začína občas pomýšľať na samovraždu. Avšak hlavný problém takej otrávenej duše spočíva v tom, že nemôže pochopiť, že vinníkom jeho problémov nie je nikto iný, iba on sám.

V spomenutom liste v Hebrejom 12:15, kde sa hovorí o nebezpečenstve koreňa horkosti, apoštol Pavel končí svoju myšlienku takýmto varovaním: „...*aby ním neboli poškvrnení mnohí.*“ Keď sa horkosť dostane do srdca človeka, neleží tam ako opadané lístie na zemi. Ten, kto je ňou nakazený, jednoducho nemôže dlho mlčať. Zúriaca sopka, nachádzajúca sa v hĺbke duše, skôr alebo neskôr vybuchne. Medzi ľuďmi, ktorí ho obklopujú, hľadá a nájde duše, ktorým začína vylievať svoj jed, infikuje ich a poškvŕňuje. Vedome či nevedome sa správa ako had, ktorý, keďže je sám jedovatý, otrávi tých, ktorých sa dotkne. Keď sa raz dostane do ľudského srdca, horký výhonok sa rýchlo šíri, ničí, a mení všetko okolo seba na duchovnú púšť.

Horkosť robí ľudí duchovne slepými, hoci oni sami o tom ani netušia. Myslia si, že s nimi je všetko v poriadku, že len oni majú pravdu, zatiaľ čo všetci ostatní sa mýlia. Toto správanie je jasnou známkou duchovnej choromyselnosti. Veď podobne sa správajú duševne chorí ľudia, inými slovami, blázni. Myslia si, že len oni majú zdravý rozum a všetci ostatní sú nenormálni. Všetky pokusy vyhovoriť im to bývajú väčšinou márne.

Horkosť môže zničiť najteplejšie vzťahy v rodine. Manželka skrýva výčitku na svojho manžela, že s ňou kedysi zle zaobchádzal. Manžel nie je schopný odpustiť svojej

manželke len preto, že mu v niečom nevyhovela. Deti sú schopné nenávidieť svojich rodičov, pretože sa im zdá, že ich pred mnohými rokmi nespravodlivo potrestali. Pritom zabúdajú, v akých bolestiach a utrpení ich matka rodila, v akých ťažkostiach a trápení ich vychovávala, koľko bezsenných nocí strávila v čase, keď boli choré. Zabúdajú aj na to, ako v pote tváre pracoval ich otec, aby zaopatril svoju rodinu nevyhnutnými potrebami. Namiesto toho, aby im prejavovali synovskú vďačnosť a starali sa o svojich rodičov, dospelé deti opúšťajú rodičovský dom, neprejavia ani lásku, ani starostlivosť, ani pozornosť. Nielen to, ale aby také dcéry a synovia ospravedlnili svoje správanie, ešte ohovárajú otca a matku a hovoria iným o nich len zlé. Či to nie je slepota?! Príčinou takejto krutosti je tiež horkosť.

Koreň horkosti prináša veľa problémov aj vo vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi. Často to býva medzi susedmi, blízkymi príbuznými, známymi alebo bratmi a sestrami vo viere, ktorí sú členmi toho istého spoločenstva veriacich. Stačí, že niekto z nich niečo urobil alebo voľačo povedal, čo bolo pre druhého ako úder. Roky plynú, ale kresťan na to nemôže zabudnúť. Výsledkom je, že v nevhodnom momente z jeho úst vyjdú slová, ktoré sa nijako nehodia k človeku, ktorý sa nazýva Božím dieťaťom.

Stáva sa tiež, že jeden z členov cirkvi ohovorí svojho brata alebo sestru v Pánovi tým, že upozorní na niečo zlé v jeho živote. Možno povie len poznámku na adresu jeho detí, napríklad, že urobili niečo zlé alebo sa nevhodne správali. Avšak namiesto toho, aby rodičia boli za to vďační, nechajú svoje srdce naplniť hnevom a pobúrením. Navonok to síce nemusia prejavíť, vo svojich myšliach však prajú takému „mudrlantovi“, aby si viac všímal svoje deti a dal si do poriadku veci vo svojej rodine či v živote. Postupne sa nakopí mnoho podobných situácií a kresťania, aby skryli zlý postoj, začnú sa vyhýbať jeden druhému, hoci pri vynútených stretnutiach sa s pokryteckým úsmevom kresťansky pozdravia.

Horkosť – to je viac ako nedostatok lásky. Horkosť kope jamy namiesto budovania mostov a búra namiesto toho, aby budovala. Uzavretosť do seba, oddeľovanie sa od druhých, zdôrazňovanie všetkého, čo sa týka vlastnej osobnosti, trvanie na svojich právach a neustále sebecké nároky pôsobia deprimujúco a vedú k hádkam a rozdeleniam. Všetko sa točí okolo „Ja“, „Mne“, „Mňa“. Sebaľútosť, túžba uzavrieť sa do svojej ulity, tvrdohlavosť v snahe dokazovať si svoju pravdu, neustále výčitky a negatívne pocity – z toho sa skladá život postihnutého touto duchovnou chorobou.

Zbaviť sa horkosti je veľmi ťažké. Je to silný koreň s mnohými odnožami, ktorý prerastá do hĺbky ľudského srdca, obsadzuje v ňom čoraz väčšie územie a vytláča z neho všetko dobré. Tí, ktorí sa venujú záhradníčeniu, poznajú niektoré druhy burín, ktoré sa znovu a znovu objavujú bez ohľadu na to, koľko ich vyplieňujú. Ich koreň je v pôde tak hlboko a je rozvetvený, že odtrhávanie vrchných častí rastlín pri pletí neprináša žiadne výsledky, až kým sa nepreryje všetka zem okolo buriny a nevytiahnu ako jeden povraz s koreňom aj všetky jeho bočné koreňky.

Koreň horkosti sa ľahko objaví a veľmi rýchlo rastie v srdci neočistenom od hriechu, ktorý je preň najlepším hnojivom. Medzi najčastejšie hriechy, ktoré sú hlavnými a najväčšími príčinami vzniku koreňa horkosti v srdci, patria: **sklamanie, urazenosť, pomstyčtivosť, neschopnosť odpustiť, nepochopenie, rôznosť názorov, žiarlivosť a závisť.**

Vzhľadom k závažnosti týchto duchovných chorôb a nebezpečenstvu následkov, ktoré spôsobujú, je užitočné uvažovať o každej z nich osobitne.

Skľamanie alebo nenaplnené očakávanie – je pocit frustrácie a nespokojnosti s niečím, čo sa neuskutočnilo alebo zlyhalo, zlomenie viery v niekoho alebo v niečo.

V živote sa často stáva, že si niekoho hlboko vážime, úplne mu dôverujeme, spoľahneme sa na neho ako na seba

samého a sme presvedčení, že nás nesklame ani v najt'ažšej chvíli. Myslíme si, že lepšieho a vernejšieho priateľa by sme nenašli, a bez váhania mu otvárame svoje srdce a zverujeme mu aj svoje najintímnejšie. Časom sa tak naviažeme na neho, že sa pre nás stane akoby modlou. Všetky tieto ilúzie sa však rozbijú, keď sa zrazu stane niečo, čo nás doslova šokuje. Napríklad ten človek povie alebo robí niečo alebo sa k nám začne správať spôsobom, ktorý nás znepokojí, urazí a hlboko sklame. V takejto situácii namiesto toho, aby sme mimoriadne bdeli, dávali pozor na svoje myšlienky a prosili Boha o pomoc, v srdci prechováваме urazenosť, ktorá rastie do skrytého nepriateľstva a zjavného odcudzenia. Po prvom šoku a sklamaní prichádza rozhorčenie, potom hnev a nenávisť. Keď to príde, si hotový na pomstu, ktorá môže mať rôzne formy, prikrášené s takzvanými najušľachtilejšími zámienkami. A tak to ide jedno za druhým, pretože hriech pôsobí ako reťazová reakcia.

Biblia učí, že keď niekto zhrešil proti nám, máme ísť a povedať mu to osobne. Ak to človek neprijme, treba vziať ďalších dvoch alebo troch svedkov a ak ani ich neposlúchne, potom je potrebné ho napomenúť pred celým zhromaždením. Žiaľ, kresťania často zanedbávajú túto Pánovou radu. Vo svojej falošnej zbožnosti radšej uprednostnia iný postup. Ticho čakajú a spoliehajú sa, že sa ich Boh raz sám zastane a spravodlivosť zvíťazí. Pritom si ani nevšimnú, že tým hnoja pôdu, v ktorej rastie nepriateľstvo, horkosť a nenávisť. A človek sa naďalej považuje za Božie dieťa, chodí do zhromaždenia, spieva, číta Bibliu, modlí sa a robí všetko ako predtým, pretože taký spôsob života sa stal pre neho akousi duchovnou kultúrou a tradíciou, za ktorou už nič viac nie je. Zostalo už len formálne chodenie do kostola. Beda duši, ktorá v takomto stave odchádza do večnosti, pretože vypadla z Božej milosti, a teda môže zahynúť.

Urazenosť je hriech, ktorý my, ľudia, považujeme za neškodný a často ľahko ospravedlniteľný. Áno, je to aj pochopiteľné. Veď ja som nič zlé nikomu neurobil, ale niekto

iný ublížil mne. Z toho vychádza, že som obeťou nepozornosti, tvrdosti a krutosti niekoho.

Dôvodov na urazenie sa je v ľudských vzťahoch viac než dosť. Moje citlivé a krehké „Ja“ môže zraniť čokoľvek. Môže to byť nevhodná poznámka na moju adresu, zraňujúce slovo vyslovené bez rozmyslu, aj nevhodný žart, či nepríjemný pohľad, nedostatok očakávanej pozornosti, i to, že sa mi pre čosi ani len nepozdravili alebo pri stretnutí osobne neprivítali, nevyjadrili pochopenie, nesplnili moju prosbu. Možno nesúhlasili s mojím návrhom, odmietli moju radu, nechceli prijať moje inštrukcie, odmietli to, čo som si veľmi prial, obvinili ma a nenašli si ani čas, aby sa presvedčili o mojej neúčasti a nevine, neskryli pred inými môj prešľap, keď som urobil chybu, neprejavili dosť lásky, mali na mňa príliš náročné požiadavky, nepochválili, keď som si to zasľúžil, neuctili, kým iným vyjadrili zvláštne uznanie, neodplatili dobrým za to, čo som urobil, a tak ďalej a tak ďalej.

V tomto dlhom zozname by bolo možné pokračovať do nekonečna, ale podstata je rovnaká: ak mám sklony urážať sa, dôvodov pre to sa nájde viac než dosť. Žiaľ, keď sa takto stále na niečom urážame, neustále hrešíme. Pritom nám ani na um nepríde, že sa v nás uráža naše neuspokojené „Ja“, ktoré pre svoj ďalší rast potrebuje potravu.

Keďže nás Pán dobre pozná, niekedy zámerne dopustí, aby rôzne životné situácie zmenšili a pokorili naše „Ja“, pretože to je presne to, čo potrebujeme a čo nám len prospeje.

Hoci Božie slovo hovorí jasne: „*Prečo radšej neznášate krivdu?*“ (1Kor 6:7), naše „Ja“ nijako s tým nechce súhlasiť. Uráža sa, rozhorčuje, dožaduje sa pozornosti, a ak ju nedostane, začne nenávidieť. Urážka na urážku a zlo sa nabaľuje ako snehová guľa, ktorá sa rokmi zmení na vypestovanú horkosť. Nech sa to akokoľvek snažíme ukryť a zatláčame ju do zákutí svojho srdca, nedarí sa nám to. Je ako spiaca sopka, ktorá z času na čas dáva o sebe vedieť, vyhadzujúc z krátera kúdoly dymu, popola a plynov. Takto to môže pokračovať roky, desaťročia a dokonca stáročia.

Avšak príde moment, kedy dlho zadržovaná sila sopky exploduje a vtedy sa stane niečo strašné. Dym, oheň, síra, kamene a vriaca láva lámu, ničia všetko, čo im stojí v ceste, premieňajúc okolité miesta v hroznú, mŕtvu púšť. Stačí si pripomenúť šokujúcu erupciu sopky Vezuv, ktorá zničila krásne mesto Pompeje, nachádzajúce sa na jej úpätí. Niečo podobné sa deje aj v našom srdci s urážlivosťou. Len ju nechaj, daj jej podmienky k rastu a uvidíš, na akú ničivú silu sa časom premení.

Koľko urážok býva v rodine medzi mužom a ženou, medzi rodičmi a deťmi, medzi pokrvnými bratmi a setrami, medzi svokrami a nevestami, medzi zaťmi a testami, medzi rôznymi blízkymi i vzdialenými príbuznými, ktorí sa, žiaľ, pritom môžu nazývať kresťanmi! Ľudia sa nevideli celé roky a nechcú o sebe navzájom nič vedieť len preto, že niekto niekoho kedysi urazil. Urážky sa pestujú v srdciach členov cirkvi alebo spoločenstva a spôsobia, že niektorí z nich utekajú z bohoslužieb, aby sa vyhli stretnutiu s osobou pre nich nepríjemnou.

Urážka zvyčajne nemôže dlho mlčať. Urazený si veľmi rýchlo začne hľadať spojencov a do ich srdc vlieva horkosť a infikuje ich nepriateľstvom, ostražitosťou a podozrievanosťou. Myslím, že mnohým sú známe takéto reči: „Ach, ty ešte nevieš, čo je to za človeka! Od neho sa môže očakávať čokoľvek. Dávaj si na neho pozor, aby si nemusel prejsť tým, čím som si ja musel prejsť“ (potom sa obyčajne rozpovie príbeh, ktorý spôsobil vypestované urazenosti). Alebo: „Nevieš si ani predstaviť, čoho je schopná! Koľko zla mi spôsobila svojím jazykom! Radšej sa drž od nej čím ďalej. Nepríjemnejšiu ženu som ešte nestretla...“ Kde sú urážky, tam sú aj ohovárania, a tento jed sa šíri neuveriteľnou rýchlosťou, a tak infikuje ďalšie a ďalšie duše.

Horkosť, spôsobená urazenosťou, sa môže objaviť u každého človeka. Často sa však zakorení aj v srdci kresťana, ktorého život navonok vyzerá celkom spravodlivo. Príčinou tejto horkosti je nepochopenie a nedostatok uznania.

Jeden takýto kresťan, ktorý viedol celkom príkladný život, veľmi túžil pracovať pre Pána. Z nejakého dôvodu sa teda rozhodol, že jeho miesto je – byť pastorom spoločenstva. Do cesty sa mu však postavil iný služobník, ktorého uprednostnil zbor. Urazil sa na tom, že ho nedocenili, nepochopili a tento kresťan sa nechal preniknúť takou horkosťou voči všetkým a všetkému, že to začalo ničiť jeho dušu a zvyšok jeho života ako rakovina.

Jeho večne nespokojná, nahnevaná a zamračená tvár pôsobila na druhých skľučujúco. Nech by začal hovoriť o čomkoľvek, vždy sa téma otočila na nezaslúženú krivdu, ktorú mu spôsobili. Tento človek, sužovaný horkosťou, sa neustále snažil nájsť ľudí, ktorí by súcitili s ním a zdieľali jeho názor. Avšak takto získaní „priatelia“ sa unavili od neustále sa opakujúcej témy vo všetkých jeho rozhovoroch a jeden po druhom ho rýchlo opustili. Opakované pokusy infikovať svojou horkosťou vlastné deti sa skončili ich úplným odcudzením a on sa celkom uzavrel do seba, vybuďoval si ohradu, aby sa oddelil od všetkého, čo ho obklopovalo, zostávajúc v stave sebaľútosti a „sebaoplakávania“. Po mnohých rokoch, otrávený horkosťou bezútešného života, odišiel do večnosti, nesúc so sebou svoj hnev a urážky.

Ak sme v sebe roky pestovali urážky, svedčí to o našej **pomstychtivosti a neschopnosti odpúšťať**, teda práve o tom, čo vytvára živnú pôdu pre vznik koreňa horkosti. Tí, ktorí nedokážu zabúdať na krivdu, ktorá im bolo spôsobená, čiže nevedia ani odpúšťať; a tiež tí, ktorí nechcú odpustiť, sami na seba privolávajú odsúdenie, pretože Ježiš Kristus povedal: „*Odpúšťajte a bude vám odpustené*“ (Lk 6:37), „...*Ak však vy neodpustíte, ani váš nebeský Otec neodpustí vaše previnenia*“ (Mk 11:26). A predsa, aj keď tieto slová veľmi dobre poznáme, o to menej podľa nich konáme. Roky, desaťročia a niekedy až do konca svojho života prechovávajú ľudia svoje urážky, neochotní zmieriť sa, odpustiť a zabudnúť. A pritom všetci patríme k tým, ktorým Pán mnoho odpustil. Beda nám, ak pred Bohom budeme konať podobne

ako nehodný sluha, ktorému jeho pán odpustil veľký dlh, ale ktorý nechcel prejavíť milosrdenstvo svojmu spolusluhovi, a preto ho stihol prísny trest (Mt 18:23-35).

Ak naozaj považujeme Bibliu za Božie Slovo, potom je nepochopiteľné, ako je možné ľahnúť si s hnevom v srdci a pokojne zaspať s vedomím, že v Písme je napísané: „*Slnko nech nezapadá nad vašim hnevom*“ (Ef 4:26). Zakaždým, keď hovoríme slová modlitby „Otče náš“, vynášame nad sebou prísny trest, keď hovoríme: „*A odpusť nám naše viny, ako aj my odpúšťame svojim vinnikom.*“ Tak sa to totiž deje. Boh odpúšťa naše hriechy presne tak, ako aj my odpúšťame tým, ktorí sa proti nám prehrešili. To je veľmi vážna vec.

Rovnako ako v prípade urážok, pomstychtivý človek nedokáže dlho mlčať. Neustále hľadá sympatizantov. Keď vycíti, že niekto by ho mohol pochopiť, vylieva mu svoje horkosti, príbehy, ako sa mu odplatili zlým za dobré a ako nehanebne s ním jednali. Taký človek je pripravený pri každom stretnutí opakovať ten istý príbeh, stále viac a viac ho prisáľať a okoreňovať. Takýmto spôsobom šíri svoju horkosť ďalej.

Pomstychtivosť vždy robí ľudí podozrievavými. Taký človek pozorne sleduje každé vyslovené slovo a každý ďalší krok svojho „nepriateľa“ a je si istý, že chystá proti nemu nový útok. Pomstychtivý človek, s horkosťou v srdci, sa stáva pre ostatných skutočným prekliatím. Kdekoľvek sa objaví, začnú sa hádky a nezhody. Pokoj sa zmení na nepriateľstvo a duchovnú vojnu. Preto je najlepšie vyhýbať sa komunikácii s človekom, ktorý prechováva v sebe horkosť, neustále ju v sebe rozducháva a roznecuje. Dať sa do kontaktu s takou osobou je možné len kvôli tomu, aby bol privedený k rozumu. Ak nie sme toho schopní, potom je lepšie vyhnúť sa blízkym vzťahom, pretože človek sa pri spojení s ním môže sám ľahko pošpiniť.

Smutné je, že tým, že voči niekomu prechováваме zlo, staviame múr medzi sebou a Pánom. Kde je hriech, tam je aj odlúčenie od Boha. A koľko neukončených hádok

a nevyriešených konfliktov máme v našich zboroch! Vzdy-
cháme pod týmto bremenom nevraživosti a horkosti,
a predsa naďalej chodíme na zhromaždenia, kážeme, sved-
číme, spievame v zbore, inými slovami, prinášame Pánovi
svoje duchovné obete, nemysliac na to, že Jemu sa nemusia
vôbec páčiť. Neveríte mi? Potom čítajte Ježišove slová:
*„Takže, ak prinesieš svoj dar na oltár; a tam si spomenieš,
že tvoj brat má niečo proti tebe, nechaj svoj dar tam pred
oltárom a chod, najprv sa zmier so svojim bratom a potom
sa vráť a prines svoj dar“* (Mt 5:23-24).

Robíme to tak? Dávame naše vzťahy s ostatnými do
poriadku? Ak nie, či neprišiel čas ukončiť mlčanie, hnev
a nenávisť, zbúrať stenu, ktorá ma oddeľuje od priateľa,
príbuzného, súrodenca, brata a sestry v Kristovi, to znamená
aj od samotného Boha?

Kto naozaj prežil odpustenie, darované mu Pánom,
tomu nie je ťažké odpúšťať. Z úst mnohých ľudí je možné
počuť tieto slová: „Som ten najväčší hriešnik na zemi.“ To,
v pravde povedané, často zodpovedá skutočnosti. Avšak,
ak to nie sú len zbožné slová, ale skutočné uvedomenie si
závažnosti vlastnej hriešnosti, potom prečo je pre nás ťažké
odpustiť druhým?

Sú ľudia, ktorí hovoria, že odpustili, ale predsa nemôžu
zabudnúť na to, čo sa stalo. Prepáčte, ale ako možno pochopiť
také odpustenie?! Keď Pán odpúšťa, On zabúda a viac
už nespomína. Pritom On nielen neúčtuje, ale ešte nás aj
ospravedľňuje. A ospravedľnenie znamená úplné odstránenie
a vyhladenie viny, ako keby sa nič nestalo. Len tak nastáva
skutočné odpustenie. Preto, ak ty, „odpúšťajúci“, nemôžeš
zabudnúť, príď k Tomu, ktorý odpúšťa a už nespomína, a po-
pros Ho, aby ti daroval tento zázrak – schopnosť odpúšťať.

Ďalšou príčinou vzniku horkosti sú rôzne **nedoro-
zumenia**, ktoré vznikajú na základe nepochopenia alebo
nesprávneho porozumenia blížneho. Napriek zdanlivo
neškodnému začiatku sa nedorozumenia môžu stať príčinou
vzniku horkosti. Najčastejšie sa to deje takto. Brat alebo

sestra si neuvedomia, že môžu povedať alebo urobiť niečo, čo ťa hlboko zraní. Možno pri vykonávaní niečoho oni rozmýšľajú inak ako ty a to sa stane príčinou tvojho hlbokého rozhorčenia. Stáva sa tiež, že ich Pán vedie niečo urobiť, čo sa tebe zdá nerozumné, dokonca nezmyselné. Pretože si nepochopil ich snaženie a ciele, pritom vidíš, že tvoj názor neberú do úvahy, si v sebe urazený a začínaš v myšlienkach alebo aj činmi klásť odpor. A v srdci sa počas toho hlbšie a hlbšie zakoreňuje zlá horkosť. Dokonca aj keď naozaj robia chyby, prečo by si sa nemohol modliť, aby im to Pán ukázal? Ale nie. Ty sa uzatváraš, dištancuješ sa, dokonca prestaneš s nimi komunikovať a neuvedomuješ si, že tým len komplikuješ svoj problém.

V prípade takýchto nedorozumení je najlepšie pridržať sa vyššie spomenutého odporúčania Biblie – ísť za svojim bratom (alebo sestrou) a otvorene a úprimne sa s ním porozprávať. Môže sa stať, že keď ťa vypočuje, zavolá v úžase: „Naozaj som nepredpokladal, že si ma inak pochopil! Videl som to úplne inak a urobil som tak z úplne iných pohnútok! Ďakujem, že si prišiel ku mne, a je mi ľúto, že som ťa nechtiac urazil.“ Ak by kresťania častejšie volili takúto priamu cestu, pre mnohé korene horkosti by nebolo miesto. Žiaľ, tento princíp je často opomenutý, výsledkom čoho je nepriateľstvo, nedorozumenia, sváry a mnoho iného, až do úplného oddelenia.

Nezhody, rôzne mienky – tiež môžu viesť k vzniku horkosti. Na prvý pohľad vyzerajú celkom neškodné a zdá sa, že majú svoje vysvetlenie. Koniec koncov, každý má právo na svoj názor a to je celkom prirodzené. Každý sme iný, takže každý súdi podľa seba, určuje si cestu, ktorú považuje za najsprávnejšiu. Avšak, s týmito takzvanými „neškodnými“ nezhodami sa začína horkosť, čo vedie k tomu, že duše sa rozchádzajú na rôzne strany, blúdia ako ovce, nemajúce pastiera. Pritom, samozrejme, nemôže byť ani reči o vzťahoch, aké existovali v čase prvej apoštolskej cirkvi, keď všetky Božie deti boli ako jedna duša a jedno srdce.

Každý človek, ktorý tvrdí, že je Božím dieťaťom, musí byť v jednote s tými, ktorí sú tiež Božími deťmi. V opačnom prípade, kázuc pravdu ostatným, bude sám jedného dňa odvrhnutý. Veď kríž, ktorý zvestujeme iným, má zvislé aj vodorovné trámy. Zvislý trám označuje vzťah človeka žijúceho na zemi s Bohom, ktorý je v nebi. Horizontálny, ten symbolizuje spojenie človeka s inými ľuďmi. Preto, ak kresťan má naozaj blízkosť Pánovu, bude mať určite pokoj s ľuďmi okolo seba. Ak tomu tak nie je, potom jeho tvrdenie, že je blízko k Bohu, je veľmi, veľmi pochybné. Dôkazom toho je prvá epištola Jána 4:20, kde je napísané: „*Ak niekto hovorí: „Milujem Boha“ a nenávidí svojho brata, je klamár.*“ To je pre nás meradlom Božím.

Nezhody skôr či neskôr vedú k zatvrdzovaniu a hnevu, takže iba duchovne oslepnutý kresťan ich môže pestovať vo svojom srdci a naďalej sa považovať za Božie dieťa. Keď sa apoštol Pavel obrátil na kresťanov v Galácii, s bolesťou povedal: „*Ó, nerozumní Galatskí! Kto vás ománil, aby ste neboli povolní pravde? Ved' som vám pred oči nakreslil Ježiša Krista, toho ukrižovaného! Či ste takí nerozumní? Začali ste duchom, a teraz končíte telom?*“ (Gal 3:1,3, SEP). Nuž, niečo podobné sa môže stať aj nám. Začneme dobre s Pánom, ale môžeme tiež duchovne oslepnúť a padnúť bez toho, aby sme si to vôbec všimli. Keď dovolíme horkosti, aby rástla a prehlbovala sa v našom srdci, prestávame byť milosrdní k druhým. Pritom strácame všetku zhovievavosť a súcitiť k blížnemu, vidíme len jeho hriechy, chyby a omyly. Nie nadarmo Božie slovo hovorí: „*Lebo nemilosrdný bude súd nad tým, kto nepreukazoval milosrdenstvo*“ (Jak 2:13, SEP).

Kvôli názorovým rozdielom a nezhodám v cirkvách býva veľa hádok, škandálov a rozdelení. Členovia sa hádajú niekedy pre tie najsmiešnejšie otázky. Také nezhody vyhnali z cirkví nejedného pastora, premenili veľa priateľov v nepriateľov, rozbili jednotu. Hádajú sa o maličkostiach, pritom mnohí zabudnú, kvôli čomu je vlastne potrebná cirkev. Veď cirkev – to je miesto, kde sa ľudia zhromažďujú k uctievaniu,

čítajú Bibliu, spievajú Bohu chvály, slúžia blížnemu a vzájomne si pomáhajú rásť vo viere. Preto by to malo byť miesto zhovievavosti, podpory, lásky a odpustenia. Cirkev by mala byť pre duše tichým bezpečným prístavom, v ktorom niet búrok a víchrice. Ak kresťan bojuje so svojím bratom, tak sotva môže byť súčasne v pokoji s Bohom.

Ďalším hriechom, ktorý často vedie k vzniku koreňa horkosti v srdci, je **závist'** alebo pocit rozhorčenia, spôsobený blahobytom, prosperitou, šťastím alebo úspechom iného človeka. Je zaujímavé, že obyčajne je ľuďom vlastné veľmi rýchlo si všimnúť a odsúdiť tento odporný neduh u druhých, ale ľahko ho ospravedlnia u seba. Príčin, ktoré vedú k vzniku závisti, je mnoho, napríklad: „No, prečo tomu človeku ide všetko dobre, ale mne sa nič nedarí?! Prečo tomu človeku všetko vychádza a mne sa veci kazia? Ako to, že tá sestra má všetko a ešte jej aj pribúda, a ja musím stále žiť v nedostatku a biede? Prečo deti susedovcov sú také schopné a inteligentné a z mojich nie je žiadny úžitok? To sa žije priateľke s takým manželom: je dobrý, pozorný, láskyplný, aj v domácnosti vo všetkom pomáha, aj kázne má dobré a ja sa so svojím musím trápiť celý život...! Ale... Manželka toho brata je proste krásavica! No, prečo iné ženy – sú milé, pekne vyzerajú, aj múdre sú, dobré hostiteľky a čo ja...! Čo vezme do rúk, všetko sa jej darí... No teda! Opäť si kúpil nové auto! A ako sa len zmohol?! Nedávno si zveľadil dom a teraz ešte aj auto! A ja už niekoľko rokov jazdím na svojom predpotopnom vraku! No, kde na to berú ľudia peniaze...?! Pozri, naši priatelia zasa šli na dovolenku. Niet ani jedného leta, aby niekam nešli na dovolenku. Tí ľudia sa majú! A ty sed' a pot' sa vo svojom tesnom byte...! Len si pomysli, tú „votrelkyňu“ všetci naokolo ju neustále chvália. Nevídané, vraj aká čistotná! Ale veď aj ja mám poriadok v dome, to si však nikto ani nevšimne! Stačí, aby len niečo upiekla, tak jej tortu uznajú za najlepšiu. Ako keby som ja piekla horšie! A nič mimoriadne prít'azlivé na nej nie je! Nechápem, čo na nej môžu obdivovať...!“

V tomto zozname by sa dalo pokračovať do nekonečna. Podstata je rovnaká: prečo je druhému lepšie ako mne, prečo je on lepší ako ja?

Keď sa porovnávame s inými a cítime sa nepovšimnutí, obchádzaní a ponížení, vzniká v našom srdci závisť. Zdá sa nám, že iní dostávajú od života lepšie, že sa im podarilo viac zbohatnúť, majú viac ľudského šťastia, viac príležitostí presadiť sa a žiť život k vlastnej spokojnosti. Ťažké je zmieriť sa s takou „nespravodlivosťou“ najmä vtedy, keď ty sa snažíš žiť svätý život a predsa trpíš kvôli nedostatku potrieb, zatiaľ čo iní konajú bezprávie a bez toho, aby sa namáhali, žijú bezstarostne.

Na stránkach Biblie je zanechaný pozoruhodný príklad takejto situácie. Žalmista Asaf sa dostal do veľmi kritickej situácie, keď sa porovnával s druhými. Priznal: „...*No moje nohy takmer odbočili, kroky sa mi skoro skĺzli. Závidel som totiž pyšným, keď som videl, ako si bezbožníci pokojne žijú. Naozaj, takí sú bezbožníci: stále bez obáv hromadia majetok. Zbytočne som teda dbal o čistotu srdca a ruky si umýval v nevine. Keď som uvažoval, ako tomu porozumieť, zdalo sa mi to ťažké. Len keď som vošiel do Božej svätyne, pochopil som, ako skončia*“ (Ž 73:2-3, 12-13, 16-17).

Asaf vo svätyni opäť získal správny pohľad na veci a vylicil sa z koreňa horkosti, ktorý v ňom vznikol. Tak to býva aj u nás kresťanov. Sme stvorení Bohom veľmi odlišne. Každý z nás žije svoj život. Máme rôzne sociálne a životné podmienky. Tak to bolo v minulosti, je to tak aj teraz a vždy to tak bude. Preto je dôležité dať Bohu príležitosť, aby nás chránil od porovnávania sa, ktoré nám strpčuje život. Vo svätyni si Asaf uvedomil svoju obrovskú výhodu, ktorá je nasledovná: „*Vedieš ma svojou radou a potom ma prijmeš do svojej slávy. Kohože mám na nebi? A keď som s Tebou, netúžim po zemi. Aj keď mi hynie telo i srdce, Boh mi je skalou srdca naveky a mojím údelom*“ (Ž 73:24-26).

Je obzvlášť smutné, že závisť sa neobmedzuje len na telesný život, ale preniká aj do duchovnej oblasti. Neprestaneš

sa diviť, aká zlosť sa môže objaviť v srdciach Božích detí, keď vidia, že Boh používa ako svoj nástroj a požehnanú nádobu nie jeho, ale niekoho iného, je veľmi blízko nie k nemu, ale k bratovi alebo sestre vo viere.

Napríklad do zboru príde nový kazateľ alebo pastor, alebo dokonca mladý brat, nedávno obrátený a horiaci prvou láskou k Pánovi. Jeho úprimná túžba pracovať pre Boha s celou oddanosťou zapaluje srdcia ľudí. Jeho služba prináša zjavné požehnanie – a už v srdci niekoho sa rodí závisť a žiarlivosť, ktoré vrhajú tmavý tieň na nádherné Božie dielo. Človek, ktorého Boh používa, sa jednoducho fyzicky rúti pod ťarchou zodpovednosti v službe, ale namiesto toho, aby ho podporili, pomáhali a tešili sa Božiemu požehnaniu, ktoré Boh vylieva cez neho, závidia mu a snažia sa zmažiť to, čo koná. Za týmto účelom vyhládávajú všemožné dôvody a zámienky, aby ho očiernili v očiach ľudí, všímajú si tie najmenšie chyby a slabosti, ktoré sú vo všeobecnosti vlastné každému človeku. Ak všetko toto úsilie neprináša závistníkom želaný výsledok, začnú sa hrabať v jeho osobnom a rodinnom živote, vyťahujú na svetlo to, o čom sa v slušnej spoločnosti nepatrí ani hovoriť.

Stáva sa, že do zboru v cirkvi alebo spoločenstve príde nová sestra, ktorej Pán dal skutočne nádherný hlas. Pôvodne jediná sólistka zboru sa preto musí uskromniť a odovzdať viaceré sóla jej, z čoho vzniká v jej srdci hnev a pálčivá závisť.

Keď prichádza k žiarlivosti a závisti v duchovnom živote, môžeme sa len diviť, akých ničomností sú schopné takzvané Božie deti, aby zhodili toho, kto sa im vyníma pred očami. Obzvlášť smutné je, keď takýmito závistlivosťami sa stávajú blízki príbuzní a najlepší priatelia. Dobrý príklad, demonštrujúci duchovnú závisť, možno nájsť v dvanástej kapitole Numeri, ktorá opisuje vzburu Árona a Miriam, jeho najbližších príbuzných, proti Mojžišovi.

Závisť, ktorá vznikla v srdci, skôr či neskôr prepukne v hnevliivé slová. Potom sa u závistlivca všetko dá do pohybu.

Spomínajú sa všetky chyby „vinníka“, vysvetľuje sa všetko povedané alebo vykonané v tej alebo inej situácii, vynáša sa na svetlo tajomstvo, ktoré on kedysi vo svojej prostote v dôvere otvoril. Posudzujú ho dokonca tí, ktorí ho kedysi s nadšením počúvali. Ľudská zloba naozaj nepozná hranice.

Závisť – to je nerest', spojená so sebecktom a domýšľavosťou. Záslepuje myseľ človeka a zabíja lásku k blížnemu. Závisť má v sebe ničivú silu, plodí ohováranie, nepriateľstvo, krádež, cudzoložstvo, vraždy a ďalšie hriechy, ktoré spôsobujú ľuďom utrpenie a vytvárajú chaos a neporiadok v ľudskej spoločnosti. Závisť je hriechom proti Bohu, pretože je dôsledkom nevďačnosti voči Tomu, ktorý udeľuje ľuďom dary podľa svojho rozhodnutia. Je to dôsledok toho, že ľudia sa so svojimi požiadavkami neobracajú k Bohu, ale sa ich pokúšajú dosiahnuť pozemskými prostriedkami.

O závisťi sa medzi ľuďmi hovorí a píše ako o odpornej ľudskej vlastnosti. Božie slovo v knihe Prísloví 14:30 nazýva závisť hnisom v kostiach – varuje veriacich pred týmto duchovným malomocenstvom. Žiaľ, medzi kresťanmi, nielenže nemizne, ale sa viac a viac šíri. To je obzvlášť viditeľné, keď sa ľudia z materiálnych ťažkostí dostanú do materiálneho zabezpečenia. Vtedy mamónárstvo a súperenie s druhými v zisku nemá hranice. Je potom prekvapujúce, že problémov, ktoré vidíme v kresťanských domácnostiach, v cirkvách a zboroch, je s pribúdajúcimi rokmi čoraz viac? Nie nadarmo je napísané: „*Lebo kde je závisť a svár, tam je aj nepokoj i každá zlá vec*“ (Jak 3:16).

O **žiarlivosti** netreba veľa hovoriť. Kto je ňou trápený, ten dobre vie, aký horký koreň púšťa do duše, ako úplne mení človeka a často z neho urobí tyrana a despota. Najvernejší a presný opis tohto hriechu nám dáva Sväté Písmo: „...*tvrdá ako peklo žiarlivosť; jej blkot je blkotom ohňa*“ (Vl'p 8:6, ROH). Pozoruhodným príkladom tejto neresti je manželská žiarlivosť, ktorá sa prejavuje mučivými pochybnosťami o láske a vernosti. Ak takéto zlo vznikne

v srdci manžela alebo manželky, zapríčiňuje zničenie ro-
dinného šťastia.

Žiarlivosť, ktorá hľodá v srdci matky, ktorej nevesta „vzala“ milovaného syna, nedá jej pokoja dňom i nocou, núti ju miešať sa do rodinných záležitostí mladého páru, a tak mení ich život na peklo.

Žiarlivosť, ktorá vznikla v srdci dieťaťa iba preto, že sa mu zdá, že ho rodičia milujú menej ako ostatné deti, urobí z neho na celý život nenávisníka. Jedno také dieťa, ktoré bolo niekoľko rokov jediným vrele milovaným rodičmi, takto znenávidelo svoju novonarodenú sestričku, pretože jej matka venovala viac pozornosti. Vyčkalo moment, keď matka odišla do kuchyne, išlo k postieľke, vytiahlo novorodiatko, vynieslo ho na balkón a zhodilo ho zo siedmeho poschodia, čím sa stalo vrahom v prvých rokoch života.

Úspech spolupracovníka v práci, jeho povýšenie vo funkcii, dôvera v neho, vyšší plat, ktorý dostáva, môže obrať človeka o pokoj a radosť a urobí nepriateľa z človeka, ktorý neurobil nič zlé, a často o tom ani netuší.

V jednom kresťanskom spoločenstve môže vzniknúť stena odcudzenia medzi dvomi bratmi kazateľmi len preto, že jeden z nich si všimol, že kázanie druhého počúvajú pozornejšie a na jeho takmer zaspávajú. Bolo by potrebné sa vážne zamyslieť a hľadať príčinu, prečo chýba Božie požehnanie. Ale namiesto toho dá služobník vo svojom srdci priestor žiarlivosti, ktorá zožiera jeho dušu a potom je veľmi ťažké sa jej zbaviť.

Samozrejme, vyššie vymenované príklady nezahŕňajú všetky príčiny, ktoré spôsobia, že v srdci človeka vznikne nebezpečný koreň horkosti. V živote existuje mnoho ďalších okolností, ktoré môžu viesť k horkosti v srdci človeka. Napríklad muž alebo žena by radi mali rodinu, ale veci sa vyvinuli tak, že zostali slobodní. Niektorí mohli byť talentovaní a mohli sa stať slávnym hudobníkom, maliarom alebo spisovateľom. Stalo sa však niečo nepredvídané a ich sny

a plány stroskotali. Ešte sa z toho nestihol spamätať, stihla ho ďalšia rana. Namiesto sľubnej budúcnosti sa tak jeho život ocitol v troskách. Nie je v jeho silách vyrovnať sa s tým, a tak začne nenávidieť všetkých a všetko a do konca života žije s horkosťou vo svojom srdci.

Pre niekoho môže byť životným cieľom získanie obľúbenej profesie. Uprostred štúdia náhle ochrnie matka a jej jediný syn alebo dcéra musia prerušiť štúdium a starať sa o chorú ženu, ktorá žije v tomto stave mnoho rokov. Potom, keď dokončil svoju synovskú povinnosť, mladý muž stratil svoj sen a zdá sa mu, že zostal na okraji života. A tak sa často stáva, že sa dostane do stavu, ktorému posmešne hovoria: „starý mládenec“, „stará panna“, „večný mrzút“, „stroskotanec“, „nedocenený génius“.

Nevyliciteľné duševné zranenie môže vzniknúť v dôsledku nejakej jednorazovo pretrpenej psychickej traumy, ktorá zanecháva trpkú stopu na celý zvyšok života, ako napríklad: nečakane zrušené zásnuby, zradená a pošliapaná láska, zmena životného partnera, zneužitie dôvery, nepremyslené priznanie sa matky dieťaťu, že ho nechcela, a bolo by lepšie, keby šla na potrat. V zlosti unáhlene vyrieknutá kliatba na adresu syna alebo dcéry a iné podobné negatívne momenty otravujú život a vnášajú do srdc postihnutých hnev, zúfalstvo a beznádej. Veď rany spôsobené blízkymi zanechávajú najhlbšie a najboľavejšie stopy.

Preto nehl'adme na to, akým odpudzujúcim dojomom títo ľudia pôsobia. Oni možno viac ako ktokoľvek iný potrebujú duchovnú poradenskú pomoc, pretože sami už nie sú schopní dostať sa von z tohto bludného kruhu. Žiaľ, je len málo tých, ktorí sú ochotní pomôcť takýmto nešťastným dušiam. S nimi, ako s nikým iným, je potrebné mať veľkú trpezlivosť, naozajstnú kresťanskú lásku, sebazaprenie a autoritu od Boha a moc Svätého Ducha, aby sa prelomili bariéry a múry. V tejto ťažkej službe môžu pomôcť slová Písma, ktoré vyslovil Ten, ktorý preliat svoju svätú krv aj za horkosťou strápené duše: „*Nalomenú trstinu nedolomí,*

hasnúci knôtik nedohasí, podľa pravdy bude súdiť...“; „...ale má stále na mysli, aby ani vyhnanca neodohnal od seba“ (Iz 42:3; 2Sam 14:14).

Horkosť – to je duchovná choroba, ktorej je ľahšie predchádzať, než potom liečiť. Avšak, aj keď sme sa už nakazili, stále máme možnosť sa jej zbaviť. V prvom rade musíme odpustiť. Áno, áno! Odpustiť práve tým ľuďom, ktorí zapríčinili vznik horkosti v našich srdciach. Nech sa to zdá akokoľvek nemožné, treba to urobiť. Nech nám v tom pomôžu Ježišove slová, ktoré povedal Petrovi ako odpoveď na jeho otázku: „*Koľkokrát mám odpustiť svojmu bratovi, keď zhreší proti mne? Či sedemkrát?*“ Aká bola reakcia nášho Spasiteľa? „*Nehovorím ti, že ,sedemkrát‘, ale až sedemdesiat-sedem-krát*“ (Mt 18:21-22). Tieto slová sú liekom na horkosť aj dnes pre všetkých nás. Poďme, naučme sa odpúšťať previnenia tým, ktorí proti nám zhrešili, bez toho, aby sme očakávali, že nás na oplátku požiadajú o odpustenie. Ak naozaj chceme byť uzdravení, musíme splniť túto nevyhnutnú podmienku. Ak to urobíme, čoskoro uvidíme, akú úľavu nám tento krok prinesie.

Po druhé, poslúchnime rady Biblie. Pozbierajme všetky svoje sily a odvalu a choďme za svojím „nepriateľom“, aby sme sa s ním porozprávali. Nie preto, aby sme mu povedali, ako nás urazil, ale preto, aby sme sa ospravedlnili za to, čo sme urobili zle. Neupevňujme sa vo vlastnom presvedčení, že je to nad naše sily. Poprosme Toho, kto nám dá na to silu. Nezabudnite, že v okamihu, kedy sa ponížime, Boh sa postaví na našu stranu a ospravedlní nás tak, ako si to ani nevieme predstaviť. Verte, že nie nadarmo je napísané: „*Ten, kto sa povyšuje, bude ponížený; a kto sa ponízuje, bude povýšený*“ (Mt 23:12). Taký čin nebude prejavom slabosti, ale vyjadrením veľkej vnútornej sily, čo „nepriateľa“ zvyčajne okamžite odzbrojí.

Okrem toho, naučme sa zohľadňovať názor blížneho. Dajme mu šancu vyrozprávať sa. Veď ani my nechceme, aby nám zatvárali ústa. Každý človek má právo na svoj názor,

bez ohľadu na to, či s ním súhlasíme alebo nie. To však neznamená, že sa musíme ponáhľať „dokazovať“ svoju pravdu. Ak je náš názor správny, skôr či neskôr sa stane zrejmým a v budúcnosti bude čoraz viac rešpektovaný. Naučme sa byť zdržanliví, zdvorilí a ohľaduplní k druhým. Je to nielen znak kresťanskej etiky, ale aj otázka základných mravov.

Sklamaniam môžeme urobiť koniec, ak si prestaneme robiť ilúzie o živote bez ťažkostí a o cirkvi bez problémov, s dokonalými ľuďmi. Od druhých vyžadujeme dokonalosť vo všetkom a zabúdame, že aj my sami sme od dokonalosti ďaleko. Musíme sa naučiť čeliť realite. Všetci ľudia majú svoje nedostatky – u jedných sú viditeľnejšie, u iných menej. Často sa stáva, že čím je výraznejšia a významnejšia osobnosť, tým sú jej chyby a prešľapy nápadnejšie. Je lepšie zamerať svoju pozornosť na prednosti toho človeka, ako sa sklamať odvracať od neho pri pohľade na jeho nedostatky. Veď každý má nejaké. Existuje iba jedna osobnosť, ktorej charakter je súhrnom všetkých cností, a tou je Pán Ježiš. Len v Ňom sa nikdy nesklameme.

Urážlivosť je potrebné zo seba vykoreniť. A bude treba začať s umŕtvovaním a ukrižovaním svojho pyšného a nárokujúceho „Ja“ – toho istého, o ktorom apoštol Pavol napísal: „*Každý deň umieram, ...ukázňujem si telo a služby ho podrobujem...*“ (1Kor 9:27, 15:31, SEP). Ak to teda musel robiť takýto požehnaný Boží muž, o to viac to musíme robiť aj my. Nikdy by sme nemali zabúdať, že Boh pomáha tým, ktorí sú ochotní sami vynaložiť úsilie.

Ľudia, ktorí majú sklony k závidosti, musia začať bojovať proti tejto neresti, ktorá je prejavom telesnej, hriechnej prirodzenosti. Nikto iný to za nich nespraví. Závistlivý pohľad treba zničiť, nech to stojí čokoľvek. Mali by sme tiež častejšie hovoriť „nie“ svojim túžbam a žiadostiam, a tiež byť vďační za to, čo máme od Pána. Veď Boh sa predsa nemýli. Takýto boj so sebou samým bude určite niečo stáť. Ak však pomyslíme na ovocie, ktoré prinesie, vtedy všetko úsilie a obeť stoja za to.

Drahý priateľ! Žijeme vo svete, v ktorom sa musíme stretávať s veľmi odlišnými ľuďmi. Niektorí sa k tebe môžu správať ako k anjelovi, iní ako k diablove. Pritom my nemusíme dať miesto horkosti. Dokonca aj vtedy, ak ľudia hrešia proti nám, nedáva nám to právo hrešiť. Daj si pozor, aby nenarástol v tvojom srdci koreň horkosti! Nedávaj miesto urážkam, zlosti a hnevu, pretože skôr či neskôr sa stanú pre teba slučkou okolo krku. Nech prítomnosť Božej milosti bude vždy viditeľná v tvojom živote. To však nie je nijako možné, ak máš v srdci zlý koreň horkosti.

Na záver tejto témy sa vráťme k dvanástej kapitole Hebrejom, ktorú sme spomenuli na začiatku a venujme pozornosť 16. a 17. veršu. Spomína sa tam Ezau, ktorý sa pre šošovicovú polievku vzdal svojho prvorodenstva, ktoré zahŕňalo zasľúbenia dané Bohom Abrahámovi. Týmto Ezau stratil nielen svoj prvorodený dvojnásobný podiel na dedičstve, ale aj právo na osobitné miesto v rodokmeni zmluvy, a tým aj Božie požehnanie. Keď si Ezau uvedomil a pochopil, čo urobil, horko oplakával stratu toho najcennejšieho, ale už nemohol napraviť spáchaný hriech – opovrhnutie Božím zasľúbením (v. 17, SEP).

Šokujúci koniec, však? Tak lacno predať svoj najväčší poklad! Aké nerozvážne a hlúpe! Len či aj my tak nekonáme, keď dovoľujeme horkosti ovládnuť naše srdce? Môže nás pripraviť o milosť a milosrdenstvo Božie, a tým aj o spasenie! Čo môže byť horšie ako toto? Tým, že trváme na svojich právach, vyžadujeme uznanie nášmu „Ja“, chceme sa pomstiť a reptáme na Božiu „nespravodlivosť“, vymieňame to najcennejšie a večné za mizernú šošovicovú polievku. Ach, ako veľmi je dôležité pozorovať samých seba, svoje správanie, slová a skutky, aby nedošlo potom k oplakávaniu tej skutočnosti, ktorú už nie je možné viacej vrátiť späť a napraviť!

Kapitola 2

Jazyk, podpaľovaný peklom

Božie Slovo hovorí veľmi veľa o hriechoch jazyka. Zoberme si napríklad list Jakuba: „*Tak aj jazyk je síce malým údom, ale dokáže veľké veci. Pozrite: Aký malý oheň, a aký veľký les zapáli! Aj jazyk je oheň, svet neprávosti. Medzi našimi údmi je zasadený ako ten, čo poškrvňuje celé telo a rozpaľuje kolobeh života, sám podpaľovaný peklom. Všetky druhy divej zveri aj vtákov, plazov a morských tvorov môže skrotiť človek a aj skrotil, ale jazyk, toto nepokojné zlo, plné smrtiaceho jedu, nik z ľudí nemôže skrotiť. Ním dobrorečíme Pánovi a Otcovi a ním preklíname ľudí, stvorených na Božiu podobu. Z tých istých úst vychádza dobrorečenie i kliatba. Bratia moji, nemá to tak byť!*“ (Jak 3:5-10).

V týchto niekoľkých slovách je vyjadrená hrôza a všetko zlé, čo pochádza z tohto malého údu nášho tela. Ak sme úprimní sami k sebe a otvorení pred Bohom, potom so smútkom a bolesťou musíme priznať, že je to naozaj tak. Koľkokrát v živote sme povedali niečo unáhlene, a neskôr sme naše slová horko oľutovali. Spomeňme si na chvíle, keď sme trpeli a sužovali sa, lebo nás zranili uštipačné slová niekoho a ako nás trápilo, keď sme to spôsobili my sami.

Keď je srdce niečím preplnené, tak to vychádza cez ústa a bez jazyka, ako je známe, hovoriť nemožno. Tento malý úd nášho tela môže narobiť veľa zlého: pokaziť povest' druhého človeka, zničiť priateľstvo, spôsobiť hlboké, nehojace sa rany. Slovo môže zabíjať i liečiť, môže podpierať a povzbudzovať, ale aj ničiť, môže vzbudzovať nádej i odrádzať od nej. Jazyk vyslovuje horúce slová o láske a ten istý v nenávisti chrlí nadávky a kliatby. Jazykom spravodlivo súdia, jazykom taktiež zákerne klamú. Jazykom možno chváliť Boha a možno sa Mu rúhať. Čo všetko sa robí jazykom v tomto svete, a akú úlohu už zohral v histórii ľudstva!

Čím viac o tom rozmýšľame, tým viac žasneme nad tým, ako sú vo Svätom Písme presne opísané vlastnosti jazyka: „*neovládateľné zlo*“, „*rozpalovaný peklom*“, „*plný smrtiaceho jedu*“. Ak by sme to všetko chceli zhrnúť ešte stručnejšie a výstižnejšie, mohli by sme citovať Príslovie 18:21: „*Smrť a život sú v moci jazyka...*“ čo, žiaľ, vôbec nie je prehnané.

Preto je smutné, že aj keď to dobre vieme, stále ľahko dávame svoj jazyk k dispozícii satanovi, ktorý ho, samozrejme, neváha použiť. Veľmi zriedka stretneš človeka, ktorý by udržal svoj jazyk pod kontrolou. Biblia hodnotí vysoko toho, kto nehreší slovami a nazýva ho **dokonalým** (Jak 3:2). „*Ten, kto stráži svoj jazyk – chráni si dušu*“ – povedal kedysi múdry Šalamún, a ak by si aj málo poznal život, nemôžeš s tým nesúhlasieť.

Skúsme sa teraz pozrieť na niektoré duchovné choroby, ktoré spôsobuje zlý, jedovatý jazyk. Sem patria: prikrášľovanie, zveličovanie, lož, podvod, ohováranie, klebety, osočovanie, odsúdenie, zlá kritika, mnohovravnosť, chvastanie, lichotenie, nadávky.

Prikrášľovanie sa stalo pre mnohých ľudí niečím takým, bez čoho už, zdá sa, ani nedokážu žiť. O čomkoľvek rozprávajú, alebo aj svedčia, vždy pre efekt potrebujú podfarbenie. Pritom sa dáva fantázii neobmedzená sloboda. Občas sa tým človek nechá tak uniesť, vydávajúc želatelné za skutočné, že jeho rozprávanie sa nakoniec zmení na výmysel a teda klamstvo.

Čo sa týka **zveličovania**, to sa tiež zaradilo do nášho slovníka. Ak sa chcete o tom presvedčiť, netreba počúvať reči druhých, ale radšej venujte pozornosť svojim vlastným slovám, keď niečo opisujete alebo o niečom rozprávate. Všimli ste si, koľko pritom zveličujete? Tým, že sme stále používali zveličovanie, už sme si tak zvykli na nepravdu, že sa stala neoddeliteľnou súčasťou nášho života.

Akékoľvek prikrášľovanie a zveličovanie, akokoľvek neškodné sa nám môže zdať, je nepravda, o ktorej je povedané, že „*každá nepravosť (rusky ,nepravda‘) je hriech*“ (1Jn 5:17).

Aby sme sa tomuto vyhli, Božie Slovo nám všetkým dáva múdru radu, keď hovorí: „*Nech sa odvráti od nepravosti každý, kto vyslovuje Pánovo meno*“ (2Tim 2:19).

O **lži a klame** sa v Božom Slove hovorí len negatívne, a predsa to nezastaví ľudí, aby nevyužívali tento satanov vyskúšaný nástroj. On ako prvý použil lož, keď kedysi prehovoril s Evou. Odvtedy už prešli tisícročia, ale nikdy nebolo málo diablových nasledovníkov. Klamstvo prekvitá vo všetkých ľudských kruhoch a oblastiach života. Na lži sú postavené celé štátne systémy.

Podľa výkladového slovníka **lož** je úmyselné skreslenie (prekrútenie) pravdy, nepravda vydávaná za pravdu a **klam** – je to mylná predstava o niečom, čo nezodpovedá skutočnosti alebo zámerné zavádzanie niekoho do bludu. Ľudia hovoria, že lož je obľúbený spôsob zbabelca, aby si zachránil svoju kožu. V Biblii v Prísloviach 12:22 sa bez okolkov hovorí: „*Lživé rty sú ohavnosťou Hospodinovi.*“

Lož je ohavný hriech a Boh ho jednoznačne odsudzuje. Preto pre klamstvo nemôžu byť žiadne výhovorky či ospravedlnenia. Pre kresťana neexistuje žiadny taký pojem ako „malá lož“, „biela lož“, „vynútená lož“, ale hlavne ani „lož s cieľom chrániť a zachrániť Božie dielo“, pretože Pán je schopný obrániť svoje dielo bez toho, aby sa uchýlil k tejto satanskej ľsti. Akákoľvek, aj najmenšia lož narastie do veľkej, čo má za následok, že skôr či neskôr sa dostaneme do problémov.

Boh je pravda. V Ňom nie je a nemôže byť žiadna lož, a preto je rúhaním, ak pri výklade Biblie nazývame lož múdrosťou. Napríklad sú kazatelia, ktorí hovoria, že Boh múdro použil klamstvo Rebeky, aby nebol dokončený Izákov omyl, keď chcel dať požehnanie prvorodenstva nie Jákobovi, ale svojmu milovanému synovi Ezauovi.

Taký výklad Svätého Písma vyhovuje tým, ktorí sa snažia skryť a ospravedlniť svoje vlastné lži; ale môžeme s tým súhlasiť? Či by Všemohúci nemal žiadny iný spôsob ako dosiahnuť to, čo bolo v Jeho pláne? Vari bol odkázaný

na takúto „pomoc“?! A Rebeka? Čo dosiahla, keď predbehla Boha a preukázala Mu svoju „medvediu službu“? Kvôli podvodne získanému prvorodenstvu bol Jákob nútený utiecť do cudzej krajiny a nikdy viac neuvidel svoju matku, ktorá ho tak slepo milovala. Vydal sa na cestu ľži, sám opakovane trpel pre klamstvo svojho test'a Lábana a bol by ho skoro zabil jeho vlastný brat. Iba Boží zásah zabránil, aby nedošlo ešte k jednej bratovražde. Také bolo a vždy bude ovocie klamstiev. Medzi ľuďmi sa nie nadarmo hovorí, že „lož má krátke nohy“, čo znamená, že na klamstve ďaleko nezájdeš. Skôr alebo neskôr budeš oklamáný a budeš bohato ochutnávať jeho ovocie, horké ako palina.

Skutočnosť, že vo svete, ovládanom otcom ľži, je všetko založené na klamstve, nás už vôbec neprekvapuje. Navyše tým, že vyrastáme v ľživom systéme, zvykáme si na tento stav, takže si to prestávame všímať a často sami začíname klamať. Vedome či nevedome, znovu a znovu v rozhovore s druhými sa dopustíme nepravdy, potom sa akoby spamätáme, cítime sa nepríjemne, no klamstvo je už vyslovené a často aj ďalej podané.

Ku klamstvu sa ľudia uchylujú, aby sa ospravedlnili, skryli alebo zmazali niečo nepríjemné, vyhli sa odsúdeniu alebo trestu, ukázali sa v očiach druhých lepší, než naozaj sú, skryli nepekné stránky svojho charakteru. Všetky prípady a situácie, kedy sa uchylujeme ku klamstvu, sa nedajú ani spočítať. Nakoniec sa ono tak vžije a upevňuje v našom živote, že to už jednoducho ani nezbadáme.

Obzvlášť je smutné to, že ľži sa podarilo preniknúť nielen do všetkých oblastí telesného života, ale aj do duchovnej oblasti, a to až do našej kresťanskej služby. Jeden človek, ktorý je v dnešnej dobe klamstva vzácné pravdivý a čestný, v zúfalstve povedal: „Na začiatku som stratil dôveru v politikov, potom som prestal veriť tomu, čo hovoria v práci a potom som stratil vieru v pravdivosť toho, čo sa káže z kazateľnice.“

Na prvý pohľad znie také vyjadrenie kresťana šokujúco. Ako je možné niečo také povedať o mieste, kde sa vzýva

Pánovo meno, ktorý je Bohom pravdy?! Keď sa však hlbšie zamyslíme nad touto výpoveďou a porovnáme ju s tým, čo sa deje na kresťanských zhromaždeniach, vyvolá to v nás hrôzu.

Ak sledujeme témy kázni, ktoré hovoria o vzájomnej láske, úcte, jednote, účasti na potrebách druhých, porozumení a súcite, a porovnáme ich s reálnym životom niektorých kazateľov a ich poslucháčov, nemôžeme sa ubrániť pocitu sklamanania. Je zrejmé, že oveľa jednoduchšie je hovoriť ako uvádzať do praxe to, čo sa hovorí. Z toho vyplýva, že ak poučujeme iných a presviedčame ich, aby konali spravodlivo a tvrdíme, že Božie Slovo nežiada od nás nič nemožné, a pritom to sami nerobíme, máme dočinenia s klamstvom. Nemožno nespomenúť slová žalmistu Dávida: „*Pomôž, Hospodine, lebo zbožného už niet a spomedzi ľudí miznú verní. Klamstvo hovorí jeden druhému úlisnými perami, dvojitém srdcom vravia...*“ (Ž 12:2-3). Nuž, ako vidíte, menia sa len doby, ale nie ľudia, ktorí vo svojej padlej hriešnej ľudskej prirodzenosti zostávajú rovnakí, ako boli pred tisíckami rokov.

Ani si nepomyslíme, že môžeme klamať nielen v kázňach, ale aj v speve, keď na zhromaždeniach oslavujeme Pána. Neveríte mi? Tak sa pozrime, o čom spievame. Napríklad mnohým známa kresťanská pieseň: „Je dobré, keď sme spolu v spoločenstve zjednotení v chvále...“ No je to naozaj tak, že keď spievame tieto slová, sme v jednote jeden s druhým? Skutočne sme spojení v jedno srdce a jednu dušu so všetkými bližnými, ktorí sa nachádzajú v tom zhromaždení? Ak áno, tak odkiaľ sa berú urážky, hádky, svár a nezhody, ktoré trhajú zvnútra naše spoločenstvá a cirkvi?

Alebo je tu ďalšia pieseň: „Radostnejšie budeme kráčať po ceste života, ak budeme dôverovať Ježišovi.“ Nám sa zdá, že Ježišovi dôverujeme, ale nezdá sa, že by sme radostne kráčali za Pánom. Obvykle sa vlečieme na Božej ceste, sotva prepletajúc nohami.

Slovami ďalšej známej kresťanskej piesne hovoríme: „Všetkého sa pre Ježiša, všetkého sa navždy vzdám. Všetko

Tebe dám,...“ Je to naozaj tak aj v našom prípade? Naozaj dávame všetko, čo máme, nášmu Spasiteľovi? Ak áno, potom odpovedzte na otázku, koľko času Mu venujeme? Pätnásť až dvadsať minút pre ranné a večerné modlitby každý deň a pár hodín na nedelňú bohoslužbu? A čomu venujeme zostávajúcu veľkú časť nášho dňa? Veru všeličomu: domu, televízoru, oblečeniu, autám, počítačom, záľubám, koníčkom a priateľom – len nie hľadaniu obecnstva s Pánom.

Tak čo, nie sme pokrytci, keď spievame? My nielenže nedáme Ježišovi všetko, ale Ho ešte aj okrádame, držiac to, čo Jemu právom patrí (pozri Mal 3:8). Naše tvrdenie, že „celkom Mu patrím“, tiež nezodpovedá skutočnosti, pretože nie je možné celkom patriť Pánovi, keď sa delím medzi službu Jemu a službu vlastnému „Ja“, ktoré nesmierne milujem.

Ešte je pieseň, obľúbená na kresťanských sobášoch. Prajeme v nej mladým požehnanie a obraciame sa k Bohu s prosbou o to, aby „nedošlo k prerušeniu ich svätého zväzku“, ale svoje vlastné manželstvo nemilosrdne trháme na kúsky bezpočetnými výčitkami, rozhorčením, urážkami, neznášanlivosťou, nárokmi a do neba volajúcim egoizmom.

V kostoloch a zhromaždeniach vo viachlasných zboroch možno počuť nadšene spievať: „Ó veľký Bože, keď vidím Tvoje dielo,“ a vyjdúc odtiaľ, „veľkým“ pre seba robíme kohokoľvek a čokoľvek, len nie Boha.

Ako vidíte, je možné klamať rôznym spôsobom. Či to hovoriš alebo spievaš, neprestáva to byť lož.

Zvláštne je len to, že človek si ľahko zvykne na vlastné klamstvá, zatiaľ čo klamstvá iných ho strašne poburujú. Často počujeme: „S týmto človekom ja nechcem mať už nič spoločné! On klame na každom kroku! Nemám k nemu žiadnu dôveru!“ Avšak po krátkej dobe ten, kto bol pobúrený, sám nehanebne klame, dokonca si to ani nevšimne. Takí sme my, ľudia. Ako vidíme, všetci máme vrodenu d'alekozrakosť na hriechy: cudzie vidíme aj na diaľku, vlastné nevidíme ani zblízka. Tento princíp sa prejavuje najzreteľnejšie v prípade odsudzovania a kritiky.

Odsudzovanie – to je nepriaznivý názor na niekoho alebo odsúdenie niekoho. Tento pojem by sa nemal zamieňať s rozsúdením alebo posúdením, pod ktorým rozumieme zdravý úsudok a hodnotenie niečoho, s následným vysvetlením, prečo sme zaujali toto stanovisko alebo názor. Ak slovo „odsudzovanie“ má v sebe negatívny význam, slovo „rozsudzovanie“ je predovšetkým v pozitívnom význame. Diskutovať o niečom (posúdiť niečo) nemusí vždy znamenať odsúdiť. Niekedy sa bojíme, že odsúdime, tak radšej sa rozhodneme mlčať, dokonca, aj keď vidíme vedľa seba zjavné bezprávie. Toto, samozrejme, využívajú niektorí „pobožní“, ktorí pri akomkoľvek pokuse ich usvedčiť zatvárajú nám ústa známymi slovami Písma: „*Nesúďte, aby ste neboli súdení*“ (Mt 7:1).

Boh nás nestvoril ako roboty a bezduché bábky. On vôbec nechce, aby sme zabudli na svoju schopnosť kriticky analyzovať a zdravo rozsudzovať a boli bezmyšlienkovite vedení inými. Nie nadarmo nás Biblia poučuje: „*Milovaní, neverte každému duchu, ale skúmajte duchov, či sú z Boha, lebo mnoho falošných prorokov vyšlo do sveta.*“ (1Jn 4:1); „*...oddeliš drahú vec od ničomnej*“ (Jer 15:19); „*Všetko skúšajte, dobré podržte*“ (1Tes 5:21).

Preto je dôležité, aby sme súdili spravodlivo tam, kde je to naša povinnosť a vyhli sa súdu tam, kde nám to Biblia zakazuje. Napríklad nemôžeme súdiť ľudí, ak nejednajú tak, ako by sme my chceli. Ved' my nie sme vševediaci a nemôžeme poznať motívy ich konania. Takisto nemôžeme kritizovať službu ostatných veriacich, pretože oni budú musieť vydávať z toho počet pred Pánom. Avšak sme povinní zdravo rozsudzovať rôzne učenia, či nie sú v rozpore so Svätým Písmom, aby sme sa nedostali pod cudzie jarmo a nezačali uctievať človeka namiesto Boha. Inými slovami, Boh nedovoľuje istý druh súdenia – odsudzovanie, ale dovoľuje iný druh súdu – rozsudzovanie. Odsudzovať niekoho za jeho chyby znamená neodpustiť mu – ten, kto to robí, zabúda, že on sám možno hreší ešte viac. Keď je

potrebné napomenúť našich blížnych, máme používať krotký a milosrdný spôsob. Existuje však aj dobrý súd – rozsudzovanie, ktorý neodsudzuje, ale rozlišuje vieru od neviery, pravdu od poblúdenia, skutočnosť od falzifikátov.

Kľúčom k odhaleniu pravdy môže byť trpezlivosť a správne posúdenie. Príklad správneho prístupu k veci možno nájsť v Skutkoch 17:10-12. Pavel tu nielen neodsudzuje, ale dokonca schvaľuje a víta prístup veriacich v meste Berea, ktorí potom, ako ho vypočuli, začali premýšľať a usilovne študovať Písma, aby sa presvedčili, či počuté zodpovedá tomu, čo je napísané. Keby sa dnes kresťania častejšie zaoberali podobným rozsudzovaním toho, čo sa u nich deje, diabol by nenachádzal medzi nimi toľko miesta a do spoločenstva by nevchádzalo to, čo je zjavne v rozpore s Božím Slovom (ako sa to, žiaľ, stáva často u nás).

Pri uvažovaní a posudzovaní musíme byť opatrní a stále byť na pozore, pretože podľa svojej telesnej ľudskej prirodzenosti môžeme ľahko prejsť z posúdenia k odsúdeniu. Nie náhodou Božie Slovo hovorí: „*odsúdenie bezbožného, súd a právo ťa zastihnú*“ (Jób 36:17).

Čo sa týka **odsudzovania**, musíme si priznať, že na to sme všetci majstri. Všimnúť si chybu druhého, spozorovať jeho nedostatky a slabé stránky, sústrediť pozornosť na jeho rozčuľovanie, nedobrý tón a správanie – na to máme špeciálny cit a zaostrený zrak. My nielen jasne vidíme nedostatky ľudí, ale tiež máme tendenciu ich vyhľadávať.

K tejto téme existuje zaujímavý komentár Davida Mack Kaslanda, ktorý znie takto: „Je veľmi nerozumné ísť medzi špecialistov v ‚smietkológii‘, keď sám trpíš ‚brvnózou‘. Vo svojej kázni na vrchu Ježiš kedysi povedal: „*Prečo vidíš smietku v oku svojho brata a brvno vo vlastnom oku nebadáš*“ (Mt 7:3). Ak by termín ‚smietkológia‘ bol vo výkladovom slovníku, bolo by tam niečo takéto: ‚Bezchybné a okamžité odhalenie najmenších nedostatkov u svojich blížnych. Veľmi populárna veda. Od tých, ktorí ju chcú študovať, nežiada sa záverečná skúška‘.

A ak by v rovnakom slovníku bolo slovo ‚brvnóza‘, mohlo by to byť vysvetlené takto: ‚Choroba, ktorá narúša sebahodnotenie pacienta a úplne ho zbavuje schopnosti priznať si svoje vlastné chyby. Nachádzame ju všade.‘ Vyliečiť sa z tejto nákazlivej choroby je možné, ak veríme nášmu Pánovi, takto: „*Vyber najprv brvno z vlastného oka a potom uvidíš, ako vybrať smietku z oka svojho brata*“ (Mt 7:5). Aby sme pochopili narážku, nemusíme byť tesárom ani očným lekárom. Všetci sme špecialisti smietkológovia a všetci trpíme na brvnózu. Kiežby sme sa dnes rozhodli, že sa nebudeme pozerat' na smietky iných ľudí, ale vyberieme svoje vlastné brvná – mnoho by sa tým zmenilo!“

Keď čítaš tieto riadky, neubrániš sa úsmevu. Je to povedané výstižne a presne, však? Aké presné definície a výstižné opisy chorôb jazyka, ktoré môžu zničiť každého z nás! Súhlasíte, že máme naozaj o čom premýšľať.

Spolu so súdom často ide ruka v ruke **kritika**. Nemyslíme teraz zdravú budujúcu kritiku, ktorej cieľom je prediskutovať a rozsúdiť vec, zistiť nedostatky a nájsť riešenia. Máme na mysli škodlivú a deštruktívnu kritiku, založenú na negatívnom, neobjektívnom súde o niekom (alebo o niečom) s cieľom nájsť želané nedostatky. Takúto zlomyseľnú kritiku by bolo správnejšie nazvať pseudo-kritikou. Je to sklon človeka byť nadmieru hádavým a všetko neopodstatnene kritizovať, všade vidieť len zlé.

Je mnoho tých, ktorí kritizujú len preto, aby kritizovali, ale málo tých, ktorých kritika je konštruktívna a budujúca. Obzvlášť často je možné stretávať sa so pseudo-kritikmi, ktorí dobre že to nepovažujú za ich zvláštne povolanie – všade hľadať len nedostatky. Takým ľuďom sa ničím nezavďačíš, nič sa im nepáči, nič nevyhovie ich predstave, ako by to vlastne malo byť. Často sami nie sú schopní pohnúť prstom, ale zabíjajú dobré snahy a iniciatívu druhých, všemožne podkopávajú ich autoritu a tým ich oberajú o sily.

Patria medzi nich aj tzv. „usvedčovatelia“, ktorí sa snažia obviňovať ostatných, robiac tak napravo i naľavo.

Je pozoruhodné, že takéto správanie je typické pre tých, ktorí v skutočnosti nemajú na to morálne právo, pretože ich duchovný stav a osobný život je veľmi ďaleko od dokonalosti. Posúďte sami, či je múdre, keď sedíte v špinavej mláke svojich hriechov a problémov, a pritom sa snažíte poučovať niekoho, kto je možno omnoho slušnejší a lepši ako vy!

Tí, ktorí to robia, mali by vedieť, že Pán dovolí jedine takú kritiku, ktorá má za cieľ – pomôcť svojmu blížnemu, to znamená, napomínanie s láskou. Ak chcete pomôcť človeku, ak ste motivovaní láskou, ak je túžba vášho srdca – zapáčiť sa Bohu, potom môžete kritizovať. Avšak, ak nie ste motivovaní láskou, ale žiarlivosťou, hnevom a pomstou, potom radšej držte jazyk za zubami, pretože kritika, v ktorej nie je láska, jemnosť a úprimná túžba pomôcť, môže sa stať krutou a ničivou silou. Zvlášť nebezpečná je za chrbtom kritizovanej osoby. Potom to už nie je kritika, ale klebety, žalovanie a ohováranie.

V dnešnej dobe, keď vidíme žalostný duchovný stav kresťanských zborov a cirkví, je ľahké podľahnúť pokušeniu začať kritizovať a súdiť Boží ľud. V tomto musíme byť veľmi opatrní. Aj keby táto kritika bola – podľa nášho názoru – akokoľvek spravodlivá, pre súdiaceho zvyčajne končí smutne. Ak Boh svojho verného služobníka Mojžiša nenechal bez trestu len za jeden nesprávny čin, o koľko prísnejšie môže potrestať hocikoho z nás, keď prekročíme povolené hranice. Dokonca Izrael, keď bol v púšti a provokoval Pána svojou neverou, reptaním, modlárstvom, smilstvom a mnohými ďalšími hriechmi, zostal Božím ľudom, no ich odstúpenie od pravdy Boh prísne vyhládaval a trestal. Vydával ich do rúk nepriateľov a niekedy aj desaťtisíce zahubil, no predsa ich neopustil a neodvrhol. Nikomu však nedovolil zasahovať do Jeho zvrchovaného plánu.

Jedine Boh má právo súdiť svoj ľud. Podobne ako verní svätí, ktorí smútili a nariekali pre všetky ohavnosti, ktoré sa kedysi konali v Izraeli, aj my môžeme smútiť a pokúsiť sa napomínať a odhaľovať ochladnutie a duchovné odpadnutie

terajšieho Božieho ľudu, ale súd napriek tomu musíme dať do rúk Pánových. Nie sme totiž schopní pochopiť Božie myšlienky, cesty a plány. Ony vysoko prevyšujú naše ľudské chápanie. Nerozumieme, akým spôsobom Jeho spravodlivosť, ospravedlnenie aj nenávisť k hriechu môže byť spätá s nepostihnuteľnou milosťou, milosrdenstvom a ochotou odpúšťať.

Okrem toho nesmieme zabúdať, že Pán nesúdi ako človek a že u Neho „*Milosrdenstvo víťazí nad súdom*“ (Jk 2:13b). On nenávidí hriech, ale miluje hriešnika a nechce jeho smrť – robí všetko pre to, aby sa kajal a mal večný život. Práve preto je pre nás, ľudí, nebezpečné zasahovať do sféry, kde vládne len Boh, kde len On má posledné slovo.

Ak sa v srdci človeka zahniezdi kritika, predsudky, súd a zlo, veľmi rýchlo sa to vylieva cez ústa. Tak sa rodí **ohováranie**, pod čím sa rozumejú mnohé zlomyseľné poznámky a výpovede o niekom alebo niečom, ktoré vyslovuje človek v nahnevanej, podráždenej a nepriateľskej nálade.

Ľudí, ktorí sú známi svojím ohováraním, nazývajú tiež ohováračmi, pretože sa radi vyjadrujú o druhých s výsmechom, uštipačne. Ich jednoducho nemusíš kŕmiť chlebom, stačí, keď im dáš možnosť vyliat' na niekoho jed zo svojej otrávenej duše. Hnaní svojimi zlými pocitmi nadávajú a ohadzujú iných špinou, zabúdajúc na to, že Pán počuje všetko. On počuje – kto, čo a o kom hovorí, a za každé nesprávne, súdiace slovo budeme musieť pred Ním vydať počet.

To všetko, samozrejme, veľmi dobre vieme, ale z nejakého dôvodu podľa toho nekonáme. Nakoniec, nie je žiadnym tajomstvom, že ohováranie je rozšírené všade, aj v Božom ľude. Pritom hlavným objektom takých pohoršujúcich rozhovorov je náš blížny a často člen toho istého spoločenstva, ktorý v tom čase, samozrejme, nie je prítomný. Žiaľ, je veľa ľudí, ktorých vyložene baví ohováranie. Zdá sa, že im ani na um nepríde, že nimi vypovedané slová sa ukladajú do misky Božích váh, prít'azujúc aj bez

toho nemalé bremeno ich hriechov. Keď očierňujú iných, netušia, že týmto odhaľujú svoju vlastnú podstatu, čo potvrdzujú slová ľudovej múdrosti: „podľa seba súdim teba“, čiže každý súdi podľa miery svojej vlastnej skazenosti.

Zvláštne je, že ani známe prikázanie: „*Nevyslovíš krivé svedectvo proti svojmu bližnému*“, ani varovné slová apoštola Jakuba o trápení spôsobenom zlým jazykom, nezastavia ohováračov a nevyvolajú v nich strach z odplaty vo večnosti. Je to naozaj pravda, čo je napísané: „*Ich jazyk je smrtiaci šíp*“ (Jer 9:7), a „*Ak had uštipne pred zakliatím, zaklínač je zbytočný*“ (Koh 10:11).

Pred bičom jazyka sa nemáme kam schovať. Zastihne nás všade. Jazyk sa nedá umlčať. (Nie nadarmo v dávných dobách v Rusku hovorili: „Žiadne ústa nezakryješ vreckovkou.“) Je tu otázka, ako postupovať pri takých ľuďoch? Najrozumnejšia je snáď jednoduchá rada apoštola Pavla: „*A tých sa stráň*“ (2Tim 3:5b).

Hriech ohovárania zvyčajne vzniká zo závidosti a pochádza priamo od diabla. Slovo „diabol“ v preklade znamená „ohovárač“. V Zjavení sa hovorí o ňom ako o ohovárajúcom, žalujúcom na našich bratov pred Bohom dňom i nocou (Zj 12:10). Teda ten, ktorý ohovára svojho brata (alebo sestru), nenapodobňuje nikoho iného, ako práve diabla a s ním môže zdieľať svoj údel.

Zjavnými príkladmi ohovárania sú klebety a osočovanie. **Klebety** – je fáma o niekom alebo niečom, založená na nepresných alebo zámerne nepravdivých informáciách, a **osočovanie** – úmyselné šírenie lži s cieľom poškodiť (zhanobiť) niekoho. Aj keď Božie Slovo dôrazne odsudzuje tieto satanské metódy, ľudia sa k nim často uchýľujú, niekedy bez toho, aby si to vôbec uvedomovali.

Zlomyselné ohovárania a rôzne druhy klebiet – koľko smútku priniesli v rodine, medzi príbuzných, priateľov a tiež bratov a sestry vo viere! Koľko teplých, blízkych a priateľských vzťahov rozbili! Koľko osudov a životov zmenili na trosky!

Je obzvlášť smutné, keď klebety a osočovanie pochádzajú z úst kresťanov a niekedy aj blízkych priateľov. V tomto prípade sú schopné zničiť a doslova zabiť dušu. Nie div, že prorok Jeremiáš, ktorý vytrpel veľa zármutku a zrady, varujúc pred takýmito „priateľmi“, povedal: *„Každý nech sa chráni pred svojím blížnym, nedôverujte ani svojmu bratovi, lebo každý brat je zbabelý podvodník a každý priateľ prichádza a ohovára. Všetci sa navzájom podvádzajú, nehovoria pravdu, učia svoj jazyk hovoriť lož, vyčerpávajú sa zvrátenosťou... Ich jazyk je smrtiaci šíp, ich ústa hovoria lešť. Pokoj, hovorí niekto priateľovi, v srdci však chystá úklad“* (Jer 9:4-5,8).

Niekedy si človek ani neuvedomuje, že je zdrojom ohovárania. Napríklad, niekto chce povedať o nejakom prípade a má v úmysle hovoriť len pravdu z tých najlepších pohnútok a dokonca aj z čistého srdca. Vnútorň Pánov hlas ho však varuje: „Nehovor!“ Na krátku chvíľu ho to zadrží, ale často sa stáva, že o niekoľko minút predsa len začne vraviť, čo mal predtým na jazyku. Sotva mu to vyjde z úst, ďalší nadviažu na vypočuté a takto sa rozhovor mení na ohováračský. Niekedy dokonca nadobudne zlomyselňý charakter. Tým, že človek nedržal jazyk za zubami, stáva sa zdrojom ohovárania a nesie plnú zodpovednosť za to, čo sa stalo.

Ohováranie ľudí, nech je vyjadrené akoukoľvek formou, či sú to falošné obvinenia, klebety alebo osočovanie, nás zvyčajne zraňuje, hnevá a uráža až do hĺbky srdca. Málokto je schopný zniesť to pokojne a statočne, ako to dokázal kráľ Dávid, keď utekal pred vlastným synom a počúval kliatby Šimeiho. *„Nechajte ho, nech zlorečí“* – povedal svojim priateľom, ktorí chceli zatvoriť ústa zlorečiacemu (2Sam 16:11). My by sme sa v takýchto situáciách chceli obhájiť, ospravedlniť sa a očistiť sa. Čím viac porozumieme, že Boh dopúšťa takéto situácie pre naše dobro a pod svojím dohľadom, tým menej budeme venovať pozornosť tomu, čo sa o nás hovorí. Samozrejme, že je možné požadovať od svojich protivníkov, aby zdôvodnili svoje obvinenia alebo verejne vyhlásili, že to všetko je ohováranie. Ale predsa, či nie je

lepšie urobiť tak, ako robil Dávid, keď vyzbrojený trezli-
vosťou čakal, kým ho ospravedlní sám Boh? Ak veríš, že
Pán chce pre teba len to, čo je dobré, tak dokážeš zničiť
hocijaké zlo.

Život pozná nespočetné množstvo obetí ohovárania
a tých, ktorí do svojich uší nechali liať jed od druhých. Veľa
dobrých medziľudských vzťahov bolo pretrhnutých len preto,
že niečí jazyk bol podobný uštipnutiu hadom. Otrávené duše
roky a desaťročia prechovávajú vo svojich srdciach hnev voči
tým, ktorí im v skutočnosti nič zlého neurobili. Zlorečenie,
klebety a ohováranie je ľahké rozšíriť, ale odstrániť ich trpké
ovocie sa už nedá. Niet divu, že staré ruské príslovie hovorí:
„Čo je povedané jazykom, to už nevysekáš sekerou,“ a živý
dôkaz toho je mnohým známy príbeh, ako farnička jednej pra-
voslávnjej cirkvi zanevrela kvôli niečomu na svojho kňaza.

Všade, kam prišla, rozprávala o ňom len zle. Nevedno,
odkiaľ brala rôzne kompromitujúce fakty o ňom, a potom
ovplyvňovala proti nemu ďalších ľudí. Roky plynuli a nako-
niec prišiel moment, kedy si žena uvedomila svoj hriech a ro-
bila z toho úprimné pokánie. Prišla ku kňazovi a so slzami
v očiach priznala svoj zlý skutok a prosila ho o odpustenie.

„Dobre,“ odpovedal na to kňaz. „Som pripravený
všetko ti odpustiť, ak ty splníš jednu úlohu. Choď domov,
zarež sliepku a prines mi ju. Po ceste vyšklbávaj z nej perie
a rozhadzuj všade tam, kadiaľ budeš prechádzať.“

Žena sa veľmi potešila, že od nej nevyžadoval niečo
väčšie, ponáhľala sa domov a urobila všetko, čo jej povedal.
Čoskoro sa vrátila a spokojne podala kňazovi zarezanú,
úplne ošklbanú sliepku.

„Ďakujem“, povedal muž, prijímajúc od nej dar, „ale to
ešte nie je všetko. Teraz sa vráť naspäť tou istou cestou ako
si prišla a na všetkých uliciach, po všetkých kútoch a dvoroch
pozberaj to perie, ktoré si porozhadzovala, a prines mi ho.“

„Čože?!“ vykrikla s hrôzou žena. „Ale ako to môžem
urobiť, a kde to mám teraz hľadať, ak vietor rozfúkal pierka
všetkými smermi ďaleko od miest, kde boli hodené!“

„Máš pravdu,“ povedal kňaz. „Perie už nepozbieraš, a nepozbieraš ani všetky neláskavé slová, obvinenia a ohovárania, ktoré si o mne rozšírila. Odpúšťam ti, ale čo so zasiatym zlým semenom, ktoré si tak horlivo siala do iných duší?“

Podobné príbehy sa opakujú všade vo všetkých dobách, aj dnes. Dve požehnané priateľky, kresťanky, mnoho rokov pracovali spoločne na vinici Božej, pomáhajúc ľuďom i sebe navzájom. Spoločná služba, dôvera a vzájomné porozumenie ich tak zblížili a spojili, že aj navonok sa začali v niečom podobat', takže mnohí ľudia si mysleli, že sú rodné sestry. Avšak diabol, ktorý nie nadarmo nosí meno „žalobca“, nenávidí a nemôže zničiť jednotu. Aby ju zničil, používa rôzne nástroje a najobľúbenejším z nich je závišť, žiarlivosť a zatrpknutosť, ktoré s veľkým úspechom dokázal použiť aj tu.

Jedného dňa sa jedna zo žien vzbúrila proti druhej v takom rozhorčení, že to bolo až nepochopiteľné. Jej kedysi príťažlivá tvár sa zmenila na nepoznanie – na tvrdú a odpudzujúcu. Hnaná dôvodmi, ktoré poznala len ona, začala šíriť o svojej priateľke najrafinovanejšie klebety, vymýšľať nepravdivé tvrdenia a siať do srdca ľudí nenávisť, lživé podozrievanie a odsudzovanie. Potom sa jej zdalo, že to ešte nestačí, a začala rozposielať očierňujúce listy a audiokazety ich bývalým priateľkám a známym, v ktorých špliechala mysliteľné i nemysliteľné fakty a obvinenia na tú, s ktorou pracovala mnoho rokov.

Očierňovaná sestra na to reagovala mlčaním. Nikomu nič nevysvetľovala, neospravedlňovala sa a nebránila sa, ale sklonila sa pri nohách Pánových, prosiac Ho, aby jej On ukázal jej chyby, ktoré zadali príčinu k ohováraniam a nebeský Otec to urobil. Keď urobila poriadok v tom, čo sa stalo, sestra pokračovala vo svojej službe ešte s väčším požehnaním než predtým. Čo sa týka ohovárajúcej, jej duchovný stav zostal naďalej nezmenený.

Problémom je, že neberieme do úvahy jednoduchú skutočnosť, že v živote „všetko plynie, všetko sa mení.“

Každý je schopný spáchať hriech alebo urobiť chybu. Avšak, keď si uvedomí svoju chybu a príde v pokání k Bohu a blížnemu, Pán odpúšťa, obmýva a premieňa to na cennú lekciu do budúcnosti. Pritom sa stáva, že ten, čo padol, povstáva a ide ďalej za Ježišom, ale ten, kto ho „usvedčil“, síce sa raduje svojmu „vít'azstvu“, duchovne však slabne a čoraz viac chladne, takže na konci jeho „vít'azstva“ mu nič nezostane.

V tejto súvislosti mi prichádzajú na myseľ slová liturgickej piesne z knihy proroka Micheáša: „*Neraduj sa nado mnou, nepriateľka moja! Ak som padol, povstanem, ak sedím v tme, Hospodin mi je svetlom. Musím znášať Hospodinov hnev, lebo som sa prehrešil proti nemu, dokiaľ neurovná môj spor a nepomôže mi k právu. Vyvedie ma na svetlo a uzriem jeho spravodlivosť. Potom to uvidí moja nepriateľka, a hanba pokryje tú, čo mi hovorila: Kde je Hospodin, tvoj Boh?...*“ (Mich 7:8-10). Šírenie zlých rečí nielenže neslúži k dobru ohovárajúcich, ale prináša so sebou pôsobenie prekliatia v celom ich ďalšom živote. Často sa k nim vracajú stonásobne späť prostredníctvom vlastných detí, priateľov a príbuzných.

Okrem hriechov jazyka, nasmerovaných proti druhým, existujú ešte nedostatky, ktorými sa sami odhaľujeme pred očami iných ľudí ako obmedzení, nedokonalí, nevedomí a veľmi, veľmi telesní. K takým hriechom patria mnohovravnosť, prázdne reči, žartovanie, chvastúnstvo, lichôtky a škaredé slová.

Mnohovravný (táravý) človek je taký, ktorý rád veľa hovorí a nie je schopný udržať tajomstvo. U neho, ako sa hovorí, „to čo je v mysli, to aj na jazyku“, a preto sú jeho reči unáhlené a neuvážené. A mnoho hovoriť, ako je známe, nebýva bez hriechu.

Málokto z nás miluje takýchto ľudí. Zvyčajne sa im snažia vyhnúť, aby sa nedali s nimi do reči, pretože keď táraj začne hovoriť, už ho nezastavíš. On melie a melie neprestajne. Na dôvažok, mnohovravní ľudia bývajú aj zvedaví. Ved' preto, aby mali o čom hovoriť s ostatnými, treba nájsť zaujímavú tému. A zaujímavým sa stáva vždy niečo

novučičké. Teda mnohovravní vždy zbystria uši, keď môžu počuť novinky. Zvedavosťou trpia zvyčajne ženy, ale aj silnejšie pohlavie podlieha tejto neresti.

Už sme hovorili o tom, že sa nemá klebetiť, o to menej premieľať niekoho, ale napriek tomu je to našou obľúbenou zábavou. Podeliť sa s novinkami, poklebetiť o všeličom sa stalo každodennou normou ľudskej komunikácie. Čo robí sused, čo vystrájajú jeho deti, ako sa správajú známi, čo sa deje v rodinách bratov a sestier vo viere, kto s kým chodí, kto sa chystá oženiť s kým, kto sa vydáva a za koho v cirkvi, kto čo niekomu povedal, kde náš blízny urobil chybu, čo sa stalo na členskej schôdzi, kto sa ako pri tom správal, ako vyzeral a čo mal na sebe oblečené... Tém pre klábosenie a klebety je viac než dost. Novinky sa sypú ako z vreca. Keď niekto má chuť rozprávať a o čom hovoriť – téma sa vždy nájde. Takí muži i ženičky celé hodiny vysedávajú a „mlátia prázdnu slamu“ a „ostria si jazyky“ a nemyslia na to, že jedného dňa budú musieť z toho vydať počet.

S mnohovravnosťou úzko súvisia **prázdne reči**, to znamená vyslovené zbytočné slová, ktoré nie sú nikomu potrebné. Prázdnyimi rečami spôsobujeme sebe a iným iba škodu a zabúdame, že je napísané: „*Vaša reč nech je vždy milá, duchaplná, aby ste vedeli, ako máte každému odpovedať.*“ (Kol 4:6, SEP).

Tam, kde sa prejavuje mnohovravnosť a prázdne slová, tam zvyčajne býva aj **vtipkovanie** – úmyselné vyvolávanie smiechu u druhých neslušnými vtipmi alebo anekdotami. O týchto hriechoch Biblia hovorí priamo a jednoznačne: „*ani mrzkosť, ani bláznivé reči a vtipkovanie – čo sa nepatrí; ale radšej dobrorečenie*“ (Ef 5:3).

Abý sme sa vyhli hriechom prázdnych slov a mnohovravnosti, je veľmi užitočné občas si položiť otázku: „Netrpím aj ja nezdržanlivosťou v reči? Nestrácam čas prázdnyimi kláboseniami v ľahkomyselných rozhovoroch a klebetách, ktoré prinášajú len straty a škody?“

Nesmieme zabúdať, že duch mnohovravnosti je nepriateľom Svätého Ducha, a preto je trestuhodné strácať čas na niečo, čo ničí naše vlastné duše a duše druhých, čo duchovne pustoší a vyprázdňuje. Tam, kde je mnohovravný a zlý jazyk, tam je samozrejme aj zlosť, rozhorčenie, urážky, škandály, konflikty, problémy a ťažkosti. Tam sa nehovorí o mieri, pokoji a konštruktívnosti. Žiaľ, nielen svetskí ľudia, ale aj mnohí kresťania zabúdajú na svoje poslanie byť soľou zeme a stávajú sa pre žijúcich okolo nich skôr štipľavým korením.

Chvastanie – je neprimerané vychvaľovanie seba samého, rovnako aj niektorých svojich predností, ktoré sú často fiktívne a zveličené. Chválenie svojho „Ja“ u chválenkára nemá konca. Vyzerá to tak, že všetko sa začína ním aj končí ním.

Napriek tomu, že táto nerest' nie je na prvý pohľad viditeľná, možno by nás prekvapilo, koľko ľudí je náchylných na samochválu. Je možné, že fungujú na princípe: „Ak sa nepochválím sám, tak ma nikto nepochváli.“ Títo ľudia nájdu spôsob, ako vyzdvihnúť seba aj tam, kde to vyzerá tak, že sa niet čím chváliť. Dokážu hovoriť aj hodiny o tom, ako úžasne si niekde počínali, ako a čo urobili, ako boli ohodnotené ich zásluhy, ako ich všetci rešpektovali a ako dobre hovorili o nich. Jedni sa chvália svojím vzhľadom alebo rôznymi darmi a schopnosťami, ktorými sú obdarení, druhí demonštrujú svoju inteligenciu, vynaliezavosť a dôvtip a ďalší neustále spomínajú na to, kým boli v minulosti. Medzi nimi sú aj takí, ktorí neúnavne hovoria o svojich dávno prežitých skúsenostiach s duchovným požehnaním, opakujú znova a znova to isté, takže poslucháči už vopred vedia, o čom budú ďalej hovoriť. Pritom rozprávač samozrejme nespomína, že čas jeho požehnania je už dávno-prádávno preč, a že súčasnosť už nevyzerá tak príťažlivo.

Sú rodičia, najmä matky, ktoré neúnavne vychvaľujú existujúce i domnelé obdarovania svojich detí. Keď počúvaš pochvalné ódy na ich potomkov, nemožno si nespomenúť na slová ruského príslovia: „Dobrá dcérka, Anička!“ – chvália

mať aj babička. Biblia pozná túto ľudskú slabosť a vyučuje nás slovami: „*Nech ťa chváli iný, nie tvoje ústa, cudzí človek, nie tvoje pery!*“ (Prís 27:2).

Môžeme sa len čudovať, že chvastajúci sa ľudia si vôbec nevšimnú, keď v snahe vyzdvihnúť seba v očiach ostatných, sami sa tým diskreditujú a skôr odpudzujú, než priťahujú.

V podstate, človek nemá žiadny dôvod chváliť sa. Veď nemáme nič, čo by nám nebolo dané. Rodíme sa s určitým vzhľadom a duševnými schopnosťami. Je hlúpe chváliť sa svojimi fyzickými danosťami, pretože nemáme na tom našu zásluhu. Proste sme sa tak narodili. Všetky naše vedomosti, to sú výsledky získané vzdelaním. Túto informáciu nám vložili do našich myslí iní. Mnoho z nášho nadania sme zdedili od svojich rodičov a jednoducho rozvinuli v sebe vďaka vytrvalosti a tvrdej práci.

Apoštol Pavol kladie Korint'anom spravodlivú a triezvu otázku, ktorá rovnako platí aj pre každého z nás: „*Čo máš, čo by si nebol dostal?*“ (1Kor 4:7). Ak je to teda tak, že všetko, na čo sme v kútiku svojho srdca pyšní a povyšujeme sa nad ostatných, nie je ovocie nášho úsilia, ale sme to dostali ako dar, potom nemáme dôvod chváliť sa a obdivovať seba. Najlepšie, čo môžeme urobiť, je za všetko dobré, čo máme, čo vlastníme, alebo čo robíme, dať slávu Bohu tak, ako je napísané: „*Ten, kto sa chváli, nech sa chváli Pánom*“ (1Kor 1:31).

Lichotenie – je klamlivá podriadenosť, predstieraný súhlas, pokrytecká chvála a láskavosť s túžbou niečo dosiahnuť alebo upútať pozornosť osoby, o ktorú máme záujem. Lichotenie nielen maskuje sebeckosť našich cieľov, ale je aj duchovnou jamou pre tých, voči ktorým ho smerujeme, pretože v tom srdci veľmi často vyvolá povyšovanie sa a pýchu. Božie Slovo nám radí, aby sme sa vyhýbali lichotníkom, a varuje nás: „*Falošný jazyk nenávidí tých, ktorých zničil, a lichotivé ústa pripravujú pád*“ (Prís 26:28, SEP). Často sa stáva, že práve ten, ktorý ti kedysi lichotil, stane sa tvojím prvým nepriateľom, zúrivo ohovára a roznáša o tebe

klebety. Aj keby nám bol niekto akokoľvek blízky a drahý, vo vzťahu k nemu nepoužívajme lichôtky. Pamätajme na slová Svätého Písma, ktoré hovorí: „*Človek, čo lichotí svojmu bližnému, napína sieť pod jeho nohy*“ (Prís 29:5).

Nadávky, škaredé slová – zdalo by sa, že ani nestojí za to o nich hovoriť, pretože u Božích detí by tento hriech nemal mať miesto. Skúsenosti sú však také, že v určitých situáciách, žiaľ, vyskytujú sa aj u nich, a to hlavne u tých, ktorí kedysi žili svetským životom a škaredo nadávali. Títo ľudia si musia dávať pozor na svoj jazyk, pretože aj po obrátení môže byť obyčajný rozhovor pre nich ozajstnou skúškou.

Silné a neslušné výrazy sa často valia z jazyka vtedy, keď je človek sám a jeho nervy sú napnuté až do prasknutia. Niekedy ich používa na vyjadrenie ťažko potlačovaného hnevu. Stáva sa, že nadávky sú vyrieknuté pri pocite sklamaní. Býva tiež, že rúhavé slová sú vyrieknuté pri spomienke na nejakú udalosť alebo príhodu, ktorá človeka kedysi priviedla do hanby, trápnej situácie a vyvolala zmätok. Napriek dobrým úmyslom a úprimným rozhodnutiam, oplzlé výrazy sa vyklízu z úst skôr, ako by si si pomyslel. Zakaždým ťa to zaskočí.

Niektorých tento zlozvyk trápi natoľko, že strácajú nádej, že ho prekonajú. Takých zúfalcov by bolo treba potešiť tým, že víťazstvo je možné aj nad rúhavými slovami, tak ako aj nad iným akýmkoľvek hriechom. Samozrejme, bude to neľahký boj so samým sebou. Zvlášť silným brzdiacim prvkom môže byť neustála myšlienka na to, aká urážlivá je slovná oplzlosť pre Toho, kto je Svätý a zomrel za nás na Golgote.

Skôr než uzavrieme tému o duchovných chorobách spôsobených nečistým jazykom, zastavme sa krátko pri základných metódach prevencie a liečenia, ktoré nám ponúka Biblia.

Božie Slovo varuje kresťanov pred nesprávnymi závermi a unáhlenými rozhodnutiami a učí v sporných otázkach byť veľmi opatrnými a nespoliehať sa na svedectvo jedného človeka. My všetci máme tendenciu postaviť sa hneď na

stranu človeka po vypočutí jeho názoru. Jeho slová sa nám zdajú také presvedčivé, že okamžite získajú naše srdce. Ako beží čas, dozvedáme sa, že nám bola podaná len jedna strana problému. Po vypočutí druhej strany sme pochopili, že naša prvá oslovená osoba skreslila skutočnosti alebo ich každopádne predniesla tak, aby ona bola v čo najvýhodnejšom svetle. V tomto ohľade v Prísloviach je veľmi pravdivo povedané: „*Kto prvý rieši svoj spor, zdá sa spravodlivý, kým nepríde jeho blížny a nepreverí ho*“ (Prís 18:17).

Namiesto toho, aby sme sa okamžite niekoho zastali, potrebujeme trpezlivo vyčkať, kým sa nezistia všetky skutočnosti. V čase Starého zákona nebolo možné niekoho obviňovať, kým tam neboli dvaja alebo traja svedkovia (Dt 19:15). Keď toto pravidlo ignorujeme, riskujeme, že budú zlomené srdcia, očiernené niečie dobré meno, vnesený rozkol do cirkvi alebo zboru, rozbité priateľstvo.

Presne tak je potrebné postupovať, ak sa to týka nás osobne. Ak nám niekto ublížil, je lepšie, ak sa neponáhľame hovoriť o tom všetkým, ktorí nám prídu do cesty, ale podľa rady Biblie ísť za tou osobou a pokúsiť sa vyriešiť vzniknutý konflikt s ním. Veď Božie deti by mali niesť lásku a pravdu, nie hnev a rozdelenie. Keby sme sa v tejto veci vždy riadili Písmom, bolo by medzi nami menej nespravodlivosti a bolesti.

Každý z nás môže u seba predísť rozvinutiu duchovných chorôb, spojených s jazykom, a vyhnúť sa tak veľkým nepríjemnostiam, ak si budeme častejšie pripomínať Pánove slová: „*Všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im. V tom je celý Zákon i Proroci*“ (Mt 7:12). Zakaždým, keď je tvoj jazyk hotový vyrieť zlé slovo na adresu niekoho, zastav sa na chvíľu a spýtaj sa sám seba: „Chcel by som, aby o mne niekto takto hovoril? Bolo by mi príjemné, keby sa podobné klebety šírili o mne? Ako by som sa cítil, keby nie na neho, ale na mňa tak nadávali?“ Verte mi, že takéto postoj by zavrel ústa mnohým ľuďom, ktorí sú pripravení už-už na niekoho nadávať.

Pred vyslovením myšlienky poslúži ako dobrá brzda pre jazyk zamyslenie sa nad otázkami: „V akom duchu budem hovoriť? Čo ma teraz ovláda? Závist, hnev, žiarlivosť alebo túžba po ponížení a pomste? Ak teraz prehovorím, aké to môže mať následky? Ako sa na to pozerá Boh? Ako vyzerám teraz v Jeho očiach?“

Podobný rozhovor sám so sebou v mysli a úprimné odpovede na tieto otázky položia pečať na ústa a prinútiť náš jazyk onemieť. Nemali by sme zabúdať, že ak nepovieme všetko, v prípade potreby to ešte stále môžeme urobiť. Ale to, čo sme povedali, späť už nie je možné vziať. Akejkol'vek chorobe, týkajúcej sa tela alebo duše, je oveľa ľahšie predchádzať, než ju potom liečiť.

Ďalšou dobrou metódou zaobchádzania s jazykom je neustále sa snažiť používať ho len v dobrom zmysle slova. Vo svete plnom sebeckva, krutosti a zla, **dobré slovo** je ako lúč svetla v kráľovstve tmy.

Apoštol Pavol dokázal vo svojich listoch, adresovaných rôznym ľuďom, nájsť pre nich povzbudivé slová. On nielen nazval menom tých, ktorí mu pomáhali v šírení evanjelia, ale vyjadril im tiež svoju vďačnosť za všetko, čo urobili. U nás, žiaľ, zďaleka to tak nie je. Z obavy, že niekto z blízkych ľudí môže spyšniť, považujeme za správne dohovárať mu a zdôrazňovať v jeho správaní a konaní len to, čo je zlé. Na dobré vlastnosti sa rozpamätávame a hovoríme o nich len na jeho pohrebe. Vtedy nešetříme chválami, slovami vďačnosti a uznania. Spomínať si na všetko dobré, čo mal ten, kto nás navždy opustil, samozrejme, je možné a má tak byť, ale je lepšie o tom povedať ešte za jeho života. Možno práve takéto slová sa mu jednoducho nedostávajú. Jeden neznámy básnik napísal tieto riadky:

Lepšia je jedna ruža z kvitnúcej záhrady,
ktorú mi podá ruka blízneho,
než prinesený veniec, kvetinové dary
dané na môj hrob od neznámeho.

Lepšie jedno slovo, len slovo jednoduché,
čo mi bude s láskou povedané,
než prázdne, hoci aj z lichôtok posprietané
slová mnohé, pritom však bezduché.

Radšej keby sa môj priateľ so mnou radoval
a úsmevom zohrial moju dušu,
než v náreku nad mojím hrobom sa umáral,
no kým som žil, nemal pre mňa dost' času.

Prineste mi teda dnes hoci drobný kvietok,
malý lístok, či steblo trávičky,
zo svojho srdca skoršie darujte mi kúsok,
než príde čas poslednej rozlúčky.

Z týchto slov sa ozýva bolesť a krik duše ukrátenej o lásku, dobrotu a nežné, súciteľné slovo. A predsa, keď sa nad tým zamyslíte, všetci to potrebujeme. Láskové slová potrebujeme vždy, bez ohľadu na to, či bojujeme za spravodlivosť alebo ťažko pracujeme, alebo robíme jednoduché obvyklé práce v zamestnaní alebo doma. Nakoniec, vlúdne slovo môže potešiť, povzbudiť, podoprieť a časom aj úplne vyliečiť osamotenú, zranenú dušu. Stáva sa, že iba jedno rozumné slovo povedané vo vhodnom čase rozhodne o osude človeka. Tak poďme používať svoj jazyk nie ako jedovatú, ničivú zbraň nepriateľa našich duší, ale ako zázračný nástroj v rukách milujúceho a milosrdného Boha.

Kapitola 3

Prejavy telesnej prirodzenosti človeka

Keď sa zamyslíme nad podstatou našej telesnej ľudskej prirodzenosti, tak nám mimovoľne prichádzajú na myseľ slová Svätého Písma: „*Viem totiž, že vo mne, teda v mojom tele, neprebýva dobro. Mám vôľu robiť dobro, ale nemám schopnosť uskutočniť ho. Nerobím totiž to dobré, čo chcem, ale konám zlé, čo nechcem*“ (Rim 7:18-19). A je to naozaj tak. Keď Adam upadol do hriechu, všetci jeho potomkovia zdedili padlú hriešnu prirodzenosť svojho prarodiča, takže nie náhodou je napísané: „*A tak: Cez jedného človeka vošiel do sveta hriech a cez hriech smrť. Takto prešla smrť na všetkých ľudí, pretože všetci zhrešili*“ (Rim 5:12).

Hriešna prirodzenosť – to je stály sklon hrešiť, to je presne to, čo tak výstižne a presne povedal kedysi apoštol Pavol: „*Nečiním totiž dobré, čo chcem, ale robím zlé, čo nechcem. Ale keď robím, čo nechcem, nie ja to robím, ale hriech, ktorý prebýva vo mne. Pre mňa, ktorý chcem konať dobré, nachádzam teda zákon, že zlé je pri mne. Podľa vnútorného človeka s radosťou súhlasím s Božím zákonom, ale vo svojich údoch vidím iný zákon, ktorý bojuje proti zákonu mojej mysle a zotročuje ma zákonom hriechu, čo je v mojich údoch*“ (Rim 7:19-23).

Hriech prechádza cez všetky tri súčasti našej bytosti: telo (Rim 7:24), dušu (Rim 8:7, Jer 17:9-10) a ducha (Jk 4:5, 2Kor 7:1, 1Tes 5:23). Telesná prirodzenosť, naše ľudske „Ja“, dáva vždy hlasno vedieť o sebe, dožaduje sa svojich práv, niekoho presviedča, niečo dokazuje a niečo si nárokuje. Žiaľ, hriešna prirodzenosť nevie, čo to znamená – byť telesným. Telo sa protiví Duchu, ktorý je nám daný pri znovuzrození, a Duch sa protiví telu. Vytvárajú atmosféru neustáleho boja medzi týmito dvoma princípmi a odhaľujú naše hriešne sklony.

Pri formovaní telesnej prirodzenosti človeka zohrávajú dôležitú úlohu dedičnosť, výchova, vplyv iných ľudí, okolnosti a situácie, ktoré nás odvádzajú od pravej cesty. Niekedy sa snažíme bojovať proti zlým skutkom a myšlienkam, keď však v tomto boji zistíme svoju bezmocnosť, často sa ocitneme na pokraji zúfalstva. Telesná prirodzenosť človeka si vyberá svoju daň a nie je to nič iné, ako v nás prebývajúcí hriech (pozri Rim 7:17).

Existuje mnoho nerestí, ktoré jednoznačne charakterizujú našu hriešnu ľudskú prirodzenosť. Čím viac ich máme a čím výraznejšie sa prejavujú v našich životoch, tým viac dôvodov máme považovať sa za telesného, neznovuzrodeného kresťana.

Pre preskúmanie seba samého a nestranné sebahodnotenie svojej duchovnosti je dôležité byť k sebe úprimný a vážne sa zamyslieť nad zoznamom aspoň niektorých vlastností, a to hlavne: sebeckosť, egocentrizmus, ctižiadostivosť, sebaláska, sebaúcta, neposlušnosť, vzdorovitosť, tvrdohlavosť, vzburá, zmätok, nadmerné obavy, strach, netrepezivosť, nespokojnosť, podráždenosť, rozhorčenie, zlomyseľnosť, zlosť, zloba, hnev, zúrivosť, krik, nepriateľstvo, neprívetivosť, plachosť, uzavretosť, nerozvážnosť, nezdržanlivosť, lenivosť a mnohé ďalšie.

Sebavedomie – je to pocit vlastnej dôstojnosti a sebaúcty. V rozumnej miere je jeho prejav v našom živote oprávnený. V prípade prehnaneho sebavedomia však nadobúda vyhrotenú podobu a prejavuje sa neustálym, nezdravým presvedčovaním sa o vlastnej cene, hľadaním slávy, pocty a prvenstva. Pre sebaúctu je charakteristická zvýšená citlivosť, keď človek berie ako urážku, že je nedocenený alebo nie je poctený. Druhom sebaúcty je **sebaláska**, to je láska k sebe, staranie sa len o seba a ľahostajnosť k životu a dobru svojich blízkych.

Sebeckosť, egoizmus – je jasný prejav sebalásky, uprednostňovania vlastných záujmov pred záujmami iných, ignorovanie priania spoločenstva a okolia. Človek je vo svojej podstate sebecký. Vždy a všade myslí predovšetkým na

seba, snaží sa splniť predovšetkým svoju vôľu. Často je ochotný zničiť šťastie iných len preto, aby dosiahol svoje alebo uspokojil svoje nízke túžby, vášne a chůtky. Aby uskutočnil svoje plány, uchýli sa ku klamstvám a podvodom.

Je ťažké spoľahnúť sa na človeka, pretože kvôli svojmu „Ja“ a pre svoj vlastný prospech je v každom okamihu pripravený zradiť. V snahe za každú cenu dosiahnuť svoj zamýšľaný cieľ je schopný, ako sa hovorí, „šliapať po hlavách“, nestarajúc sa, koľko stojí jeho úspech ostatných. Svoj hnev a zlosť vylieva na svojich blížnych a vôbec nemyslí na to, akú duševnú traumou im tým spôsobuje. Všetko sa točí okolo neho. „Ja“, „Mne“, „Mňa“ – to je to, čo ho ovláda a čo ho usmerňuje. Sebeckto nachádza v srdci úrodnú pôdu pre svoj rast a rýchlo narastie do extrémneho stupňa svojho prejavu – **egocentrizmu**. Pritom sa človek úplne zameria na svoju vlastnú osobu a odsúva nabok všetko, čo ho nezaujíma a čo sa ho osobne netýka.

Život s egoistom a milovníkom seba je skutočným otroctvom a trpia tým najmä členovia jeho rodiny. Kde je milovanie seba a egoizmus, tam sa určite prejavuje pýcha a vystatovanie sa. Egoista si myslí, že pozná život lepšie ako všetci ostatní. Chce robiť všetko po svojom. Názory a priania druhých ho nezaujímajú. Sekíruje domácich, rozkazuje im, hneď je podráždený a stráca nervy, keď jeden z nich urobí chybu. Vždy a všade zdôrazňuje svoju nadradenosť.

Smutné na tom je, že egoista sa nezamýšľá nad tým, že svojím správaním otravuje život ľuďom okolo seba. Naopak, domnieva sa, že to oni robia neznesiteľným jeho život a robí všetko možné pre to, aby sa vyhol ich vplyvu. Nech je taký sebec v rodine ktokoľvek – či už manžel, manželka, matka, otec, svokor, svokra alebo vaše vlastné dieťa – trpia pri ňom všetci. Rokmi sa situácia v dome stane taká neznesiteľná, že by si najradšej odtiaľ utiekol. Nie je to prekvapujúce, že rodiny s takýmto človekom sa často rozpadávajú.

Priviesť k rozumu egoistu je takmer nemožné, pretože odmieta všetko, čo by mohlo poškodiť jeho „Ja“. Taký človek

sa pozerá na všetko cez svoje vlastné okuliare a presvedčiť ho býva takmer nemožné. Povýšenecké a arogantné „Ja“ je tak zaslepené, že už jednoducho nedokáže triezvo a nestranne uvažovať.

V Biblii je veľa príkladov sebeckva. Prorok Jonáš sa rozčuľoval, že mu červ zožral rastlinu, pod ktorou sa ukrýval pred horúčavou, a vôbec ho nezaujímal, že tisícim obyvateľom Ninive hrozí smrť. Pre neho vtedy nič neznamenali. V tých chvíľach myslel len na seba (Jon 4:6-11). Apoštolovia, napriek tomu, že boli v blízkosti Ježiša a mali v ňom príklad života nezištnej služby ľuďom, boli schopní rozdeľovať postavenie a hodnosti v kráľovstve nebeskom (pozri Mk 10:37). Výrazný príklad sebeckva nájdeme tiež v cirkvi v Korinte, ktorým Pavel musel povedať: „*Keď sa teda takto schádzate, to nie je požívanie Pánovej večere. Ved' keď si pri jedení každý predloží svoju večeru, potom jeden hladuje a druhý sa opíja*“ (1Kor 11:20-21). Boh predsa chce, aby sme najprv mysleli na dobro iných a nie na vlastné sebecké túžby. Ale žiaľ, život znovu a znovu dokazuje, že nemilujeme Boha, ani blížneho, pretože príliš milujeme seba.

Tam, kde prekvitá egoizmus, tam chradne a umiera láska, priateľstvo a vzájomné porozumenie, založené na odovzdanosti a ústupčivosti. Sebec toho nie je schopný, lebo si zvykol len vyžadovať a prijímať. Vo svete plnom zla sa táto zlá vlastnosť viac a viac rozširuje, preto sa jedno za druhým rozbíjajú manželstvá, prerušujú sa priateľstvá, ukončujú sa úprimné bratské vzťahy.

Problém je v tom, že my sami môžeme z hociktorého blízkeho človeka nevedomene vychovať egoistu, a zvlášť často sa to stáva pri našom vrúcne milovanom dieťati, tým skôr, ak je v rodine jedináčikom. Vo svojej slepej rodičovskej láske matka a otec od raného detstva vyhovejú všetkým jeho rozmarom a prianiam. Takýto syn a dcéra si potom zvyknú, že sú stredobodom pozornosti, a ak sa im nedostane, jednoducho to nevedia znášať. Roky idú a tento miláčik rodiny sa stane pre všetkých skutočným trestom. Všetci musia

„tancovať podľa jeho melódie“. Všetko musí ísť tak, ako on chce. Pretože od detstva bolo tolerované jeho sebecko, čoskoro zistíme, že z neho vyrastie neúprosný tyran na Zemi.

Sebecko možno ľahko vypestovať v sebe samom a stať sa tak otrokom svojho „Ja“, keď vyhovujeme svojim chutkám a rozmarom. Kto nevie, čo je to sebadisciplína, kto nechce hovoriť „nie“ svojim hriechnym sklonom a túžbam, rýchlo spadne do tejto siete, z ktorej je ťažké sa vyslobodiť. Človek môže skrotiť divoké zvieratá. Je schopný dobyť hory, more, kozmický priestor a celý svet, ale nie je schopný pokoriť svoje pyšné, arogantné a sebavedomé „Ja“.

Tam, kde prekvitá sebavedomie a egoizmus, tam sa samozrejme objaví **svojevôľa, neposlušnosť, pýcha, nepoddajnosť, tvrdohlavosť a vzbuja**, ktoré sa prejavujú odmietnutím podriaďovať sa a protestom proti všetkému, čo nevyhovuje a ponizuje naše arogantné „Ja“. Tieto hriechy sú príznačné nielen pre ľudí tohto sveta, ale, žiaľ, aj pre nás kresťanov, ktorí dobre vieme, ako sa pozerá na tieto ľudské neresti Sväté Písmo. Práve kvôli nim prvý izraelský kráľ Saul stratil Božiu milosť a bol navždy zavrhnutý. K svojmu pomazanému, ktorý zhrešil, Boh poslal ústami proroka jeden, aj pre nás dnes, veľmi dôležitý odkaz: „*Hľa, poslušnosť je lepšia ako obeť a počúvanie lepšie ako tuk baranov... Ved' vzbuja je hriechom ako čarodejníctvo a kúzlo teráfov (domácich bôžikov) sa rovná odbojnosti*“ (1Sam 15: 22-23).

Poslušnosť – je základným zákonom kresťanského života. Bibliu možno nazvať Božou knihou, ktorá preklína neposlušnosť a žehná poslušnosti. Nech ju otvoríme na ktorejkoľvek strane, poslušnosť rozhoduje o večných otázkach nášho vlastného života a života tých, ktorí sú nejakým spôsobom na nás závislí. V Deuteronomiu, 28. až 30. kapitole je to vyjadrené veľmi jasne. Neposlušnosť voči Bohu sa prejavila už u Adama a Evy a odvtedy je príčinou prekliatia, ktoré visí nad ľudstvom a trvá dodnes.

V našej telesnej ľudskej prirodzenosti nie je ani len náznak poddania sa a poslušnosti. Sme svojhlaví, tvrdohlaví

a nepoddajní, ako mladý divoký osol. Nemáme radi opraty, uzdu a sedlo Božej vôle. Dokonca aj ako veriaci sme schopní sa správať ako neskrotený žrebec, nechceme odovzdať opraty vedenia našich životov do Pánových rúk. Často si svojou svojvôľou a tvrdohlavosťou ničíme svoj vlastný život a potom namiesto toho, aby sme si priznali vinu, ešte sa aj hneváme na Boha v presvedčení, že On nás oberá o požehnanie. Ale to je veľmi opovážlivé – obviňovať Boha z dôsledkov toho, čo On zakázal! Ak nedovolíme Pánovi, aby nás skrotil, nikdy nebudeme na nič spôsobilí.

Pre nás, kresťanov, je obzvlášť dôležité, aby sme pokorili svoje srdce nielen pred Bohom, ale aj pred ľuďmi, to znamená, aby v ňom nemala viac miesto pýcha, arogancia a sebaistota. Teda nepovažujme za svoju povinnosť zúrivo obhajovať svoje práva a brániť sa pred falošnými obvineniami. Neodpovedajme úderom za úder, keď nás vysmejú, urazia, ohovoria alebo pošliapu do blata našu česť. Nepripomínajme urážky, neskrývajte na niekoho zlosť, inými slovami, staňte sa pravými deťmi Toho, ktorý o sebe povedal: „...*lebo som tichý a pokorný srdcom*“ (Mt 11:29).

Koľko smútku a koľko utrpenia prináša do domovov a spoločenských naša neposlušnosť a neochota pokoriť sa! Koľko slz sa preleje v rodinách, kde sú neposlušné deti! Ako zarmucujú Pána tvrdohlaví manželia, ktorí nevedia, čo je naozajstná láska a pokora! Koľko bolesti, rozhorčenia, sklamaní a zúfalstva spôsobuje manželom neposlušnosť ich manželiek! Koľko zla, hádok, trení a rozdelení býva v cirkvách, kde v srdciach chýba pokora a vládne tvrdohlavosť, vzburá a odporovanie! Ak spurný duch ovláda človeka, nebude pokoj ani v jeho duši, ani medzi ľuďmi okolo neho.

V Svätom Písme je veľmi stručný a prekvapujúco presný popis vlastností, ktoré charakterizujú našu telesnú ľudskú prirodzenosť: „*Lebo ste ešte vždy telesní. Lebo kde je medzi vami závisť, zvada a nezhody, či azda nie ste telesní a nechodíte podľa človeka?*“ (1Kor 3:3, ROH). Ako vidíte, apoštol Pavol tu vymenoval len tri ľudské neresti, veľmi

typické pre kresťanov poslednej doby, a už to stačí na spochybnenie tvrdenia kresťana, že je duchovný.

Spory, hádky, nezhody a rozdelenia sa v dnešných cirkvách stali už takmer pravidlom. Existuje málo spoločenských rôznych kresťanských denominácií, v ktorých by opakovane nedochádzalo k rozdeleniu. Deti jedného Boha sa delia, delia, delia... a často sa stáva, že čím viac sa spoločnosť cíti byť duchovná, tým viac je v ňom závidia, zväd, hádok, sporov a rozdelení. Ako to zosúladiť s tým, čo povedal apoštol Pavol, je nepochopiteľné.

Ďalšie prejavy telesnej ľudskej prirodzenosti v nás sú: **netrzeplivosť, nespokojnosť, podráždenie, rozčuľovanie** – často bývajú vzájomne prepojené. Ak necháme v srdci jeden z týchto hriechov, mimovoľne dáme priestor, aby sa prejavil aj druhý. Keď vzniká netrzeplivosť, prejavíme zvyčajne nespokojnosť, ktorá prechádza do podráždenia a hnevu. Nedostatok trzeplivosti pri čakaní na niekoho alebo na niečo do istej miery môžeme pochopiť u svetských ľudí, ktorí majú svoje nároky, chcú ihneď dostať to, čo si žiadajú. Avšak pre kresťanov je takýto postoj jednoducho nemysliteľný, pretože trzeplivosť v súlade s Božím Slovom je ovocím Svätého Ducha, ak On v nás naozaj prebýva.

Na mnohých miestach Písma sa zdôrazňuje dôležitosť tejto nevyhnutnej vlastnosti Božích detí. Sám Pán Ježiš, ktorý vie o mnohých skúškach, ťažkostiach a trápeniach svojich nasledovníkov, povedal: „*Svojou trzeplivosťou si dobyte svoje duše* (ROH). *Ak vytrváte, získate život*“ (Lk 21:19). Neskôr Jeho učeníci vo svojich listoch znovu a znovu zdôrazňovali potrebu trzeplivosti. Apoštol Jakub napísal: „*A trzeplivosť nech má dokonalý skutok, aby ste boli dokonalí a celí, nemajúci v ničom nedostatku*“ (Jak 1:4, ROH). Apoštol Pavol, keď utešoval, povzbudzoval, poučoval a napomínal rozptýlených kresťanov, im znova a znova pripomínal: „*...s trzeplivosťou bežme pred nami ležiaci beh o závod* (ROH), „*vytrvajme v behu, ktorý máme pred sebou*“ (Heb 12:1).

Trpezlivosť alebo schopnosť človeka čakať je vlastnosť, bez ktorej sa Božie dieťa nezaobíde ani v telesnom, ani v duchovnom živote. Ľudia okolo nás neuvidia v nás Kristovo svetlo, ak v našich reakciách, správaní a konaní nebude pokoj, spokojnosť a trpezlivosť, pretože práve to ich udivuje a nadchýna a často privedie k Bohu. Ak človek trpezlivo, bez sťažovania si, stonania a reptania znáša choroby, nešťastie, utrpenie a iné životné údery, potom sa pozorovateľom vynára otázka: „Odkiaľ berie na to silu? Odkiaľ, z akého zdroja čerpá statočnosť, odvahu to všetko vydržať?“ Takto možno priviesť duše ku Kristovi aj bez slov, kázni a svedectiev.

Kresťanská matka potrebuje veľkú trpezlivosť pri svojich nespočetných starostiach a domácich prácach, ako aj pri neustálej starostlivosti o rodinu. Takisto ju potrebujú rodičia pri výchove svojich detí. Trpezlivosť je potrebná aj vo vzťahoch s kolegami v práci, pri rôznych nepokojoch a konfliktoch, súvisiacich s pracovnou činnosťou. Trpezlivosť potrebujeme aj vo vzájomných vzťahoch s príbuznými, priateľmi, bratmi a sestrami vo viere. Všetci ľudia sme tak odlišní, takže nemôžeme očakávať a vyžadovať od druhých, aby ostatní mysleli, chápali a konali tak ako ja. Ak Boh nikoho nenúti, aby niečo robil, ani my nemáme na to právo.

Keď strácame trpezlivosť, začíname byť podráždení, a podráždenie je začiatok zlosti, hnevu a zúrivosti. **Podráždenosť** – je niečím vyvolaný pocit pobúrenia, stav rozhorčenia a nespokojnosti.

Človek, ktorý je náchylný k podráždenosti a rýchlo sa rozhnevá, je skutočným trestom pre svoje okolie, najmä pre blízkych a príbuzných, ktorí žijú s ním pod jednou strechou. Žena, ktorej manžel sa ľahko rozčúli a pre každú maličkosť stráca nervy, má trpký osud. Žije v neustálom strachu, že slovom alebo skutkom vyvolá nový výbuch nespokojnosti a hnevu.

Sú poľutovaniahodné deti, ktoré majú pred očami nespokojnú a podráždenú matku alebo otca, ktorý raz-dva upadne do zlosti a zúrivosti. V takejto domácnosti nemožno

očakávať pokoj, mier a šťastie. Napätie a vypätie vo vzťahoch medzi jej členmi, neustále očakávanie ďalšieho rodinného konfliktu a strach, aby ho nevyvolali, mení rodinný život na peklo. S ľahko podrážditeľným človekom je veľmi ťažké komunikovať kvôli spontánnosti a nepredvídateľnosti jeho reakcií, preto sa kontaktu s ním zvyčajne vyhýbame, aby sme sa nezaplietli do nepríjemností.

Popudlivosť a hnevivosť v každom prípade pôsobí odpudzujúco, ale keď sa ľahko nahnevá kresťan a predovšetkým služobník, potom je to už jednoducho neospravedlniteľné. Ako potom môže mať právo svedčiť o Bohu, a o to viac kázať?! Ale, žiaľ, to sa u bratov-kresťanov často stáva. Manželka a deti takého kazateľa sedia v sále zhromaždenia, počúvajú, o čom hovorí a ako poučuje iných, pričom si s bolesťou a horkosťou myslia: „Len si hovor, hovor... veď ja viem, aký si.“

Jeden taký známy kazateľ vzal svoju manželku na niektorú z misijných ciest. Kým všetci, zidení v sále, so zatajeným dychom počúvali jeho ohromujúce a hlboké slová, tvár tejto ženy zostala ľahostajná a nezaujatá tým, čo hovoril. Kresťanky, ktoré sedeli vedľa nej, to už po dvoch bohoslužbách nemohli vydržať, naklonili sa k nej a nadšene jej zašepkali do ucha: „Ach, aké to musí byť šťastie, byť ženou takého muža, ako je váš manžel!“ Kazateľova žena sa len trpko usmiala a so smutným povzdychom povedala: „Hovoríte tak len preto, že nevíete, aký je doma...“

Takže, milý brat, ak slová tvojej kázne sú prázdny zvonom pre tvoju manželku, o čo sú bezmocnejšie pre diabla, aj keby ako krásne a výrečne zneli. Mravné poučovanie sú prázdne, ak to, čo hovoríme, nezodpovedá tomu, ako sa správame. Pravé učenie vychádza zo života. Náš vlastný príklad dáva silu a účinnosť tomu, čo kážeme. Ľudia nenasledujú učenie, ale príklad.

Žiaľ, treba si priznať, že ak u žien je najväčším a najrozšírenejším hriechom neskrotený jazyk, tak u mužov je to hlavne podráždenosť a hnev. Ktovie, možno si takto upevňujú

svoje právo byť hlavou rodiny, len či sa to takto má prejavovať u tých, ktorí poznajú Sväté Písmo?

Popudlivosť, podráždenosť, schopnosť ľahko vybuchnúť sú v plnom zmysle tohto slova telesným správaním sa, takže pravé Božie dieťa sa bude snažiť vynaložiť všetko úsilie na to, aby s tým skoncovalo.

Ako už bolo spomenuté, podráždenosť sa ľahko mení na hnev, zlosť a zúrivosť. **Hnev** je sprevádzaný pocitom silného rozhorčenia a pobúrenia voči niekomu, ktorý pri neuspokojení prerastá do nepriateľského pocitu – **zlosti**, a potom na najvyšší stupeň – neskrotiteľnú **zúrivosť**. To je silné podráždenie, prechádzajúce do hnevu až šialenstva. V takomto stave človek stráca kontrolu nad sebou samým a môže povedať alebo urobiť veci, ktoré neskôr veľmi ľutuje.

V hneve nie je možné urobiť niečo dobré a spravodlivé. V takom stave sa všetko robí predpojata a neobjektívne, ako je napísané: „*Lebo človek v hneve nekoná, čo je spravodlivé pred Bohom*“ (Jak 1:20). Tam, kde je hnev, často dochádza ku **kriku**, t. j. k vyslovovaniu neuvážených slov v stave krajného podráždenia a rozrušenia. Hnev sa ľahko mení na **zlobu**, teda na stav mysle, v ktorom je človek v pokušení robiť druhým zle. Takto sa formuje **mravná skazenosť** alebo ťažký charakter s prevahou zlých vlastností pri absencii lásky, miernosti, pokory a milosrdenstva.

Skutky, spáchané v stave hnevu, zlosti a zúrivosti, často odporujú zdravému rozumu, a preto nás pred týmto bláznovstvom Božie slovo varuje: „*Nenáhli sa k hnevu, lebo hnev spočíva v hrudi bláznov*“ (Kaz 7:9); „*Hlupák všetok svoj hnev vyleje, ale múdry ho nakoniec v sebe utíši*“ (Prís 29:11); „*Hnevajte sa, ale nehrešte; nech slnko nezapadá nad vašim hnevom... Každá rozhorčenosť a vášnivosť, hnev a krik i rúhanie so všetkou zlosťou nech sú vám vzdialené*“ (Ef 4:26,31); „*Chcem teda, aby sa muži modlili na každom mieste a dvíhali sväté ruky bez hnevu a hádok*“ (1Tim 2:8).

V hneve si človek často neuvedomuje, že tvrdohlavo trvá na tom, aby všetko bolo tak, ako on chce. Hnevá sa len

nafúkanec, ktorý si myslí, že jeho rozhodnutia a úsudok sú neomylné, a teda neznesie žiadne pripomienky a námietky. Keď narazí na prekážku pri realizácii svojich predstáv, v strašnom rozhorčení, hraničiacom so zúrivosťou, zaútočí na tých, ktorí mu odporujú.

Žiaľ, v očiach tohto sveta sa takéto výbušný temperament hodnotí ako prejav sily a odvahy, symbol vodcovstva a prostriedok na dosiahnutie rešpektu. Avšak vo svetle Biblie takéto správanie vyzerá úplne inak. Každý výbuch hnevu nie je víťazstvom, ale porážkou. Keď sa hneváme, strácame rešpekt druhých a prinášame škodu Božiemu dielu. Tým, že upadáme do hnevu, stierame akýkoľvek viditeľný rozdiel medzi sebou a svetským človekom a odsudzujeme sa na mlčanie, keď by sme mali svedčiť o Bohu.

Podráždenie, zlosť, hnev a zúrivosť nie je ovocie Svätého Ducha, ale sú to skutky tela, a teda sú absolútne neprípustné v správaní sa Božieho služobníka, pretože mu zatvárajú ústa, zbavujú morálneho práva učiť, napomínať, karhať a kázať, a to je veľmi vážne.

K prejavom telesnej prirodzenosti človeka možno pripísať aj nezdržanlivosť a nerozvážnosť. **Nezdržanlivosť** sa vzťahuje na nekontrolované správanie, ktoré sa neriadi zdravým rozumom a etickými normami. V závislosti od toho, ktorej oblasti života sa týka, nezdržanlivosť sa prejavuje vo forme obžerstva, chamtivosti, pohlavnej neviazanosti, roztopaše, hýrenia, alkoholizmu a tak ďalej.

Mohlo by sa zdať, že nás, kresťanov, sa toto netýka, pretože takéto hriechy sú bežné len pre ľudí tohto sveta. Skúsenosti však ukazujú, že nie je to, žiaľ, vždy tak. V úprimných pastoračných rozhovoroch s veriacimi z času na čas počujeme také veci, že neveríte vlastným ušiam, keď o nich hovorí kresťan. Samozrejme, radový člen cirkvi málokedy o tom vie, ale pastori a hlavne duchovní poradcovia sa s týmito problémami z času na čas stretávajú. Najčastejšie vychádzajú na svetlo také prejavy nezdržanlivosti ako sú obžerstvo, chamtivosť a sexuálna neviazanosť, o ktorých podrobnejšie napíšeme neskôr.

Nerozvážnosť je nedostatok rozvážnosti a opatrnosti v slovách a skutkoch, ktorý vnáša do nášho života chaos a neporiadok, ničí ho a mení na úplnú nočnú moru. Kvôli tomu trpíme nielen my sami, ale aj ľudia okolo nás, v prvom rade naši najbližší.

Presný opis príčin a dôsledkov tejto neresti nájdeme v Božom slove, kde je aj vynikajúca rada, ktorá ukazuje cestu z tohto bláznovstva: „*Hlupáci pre svoje hriechy a pre svoje viny trpeli. Všetok pokrm sa im z duše sprotivil a priblížili sa k bránam smrti. Vo svojom súžení volali k Hospodini a on ich zachránil z úzkostí. Poslal svoje slovo a uzdravil ich a z hrobu ich vyslobodil*“ (Ž 107:17-20).

Ak sme teda vo svojej telesnej ľudskej prirodzenosti konali nerozvážne a povedali alebo urobili niečo neuvážené, čo neskôr trpkó ľutujeme, nemali by sme prepadnúť zúfalstvu. Pripomeňme si slová Svätého Písma a robme pokánie zo svojich hriechov a neprávostí a potom sa poponáhľajme k Tomu, ktorý je mocný vyliečiť naše rany a zachrániť nás pred hroznou záhubou.

Márnosť je tiež charakteristickým prejavom našej telesnej, ľudskej prirodzenosti. Vzťahuje sa na všetko, čo je márne, prázdne, bez skutočnej hodnoty, pretože skôr či neskôr sa to zmení na prach. Pre márnivosť sú charakteristické chaotické starosti, zbytočné náhlenie sa, prílišný zhon v práci i v správaní. „*Márnosť nad márnosť,*“ – povedal v dávnych dobách múdry Kazateľ – „*márnosť nad márnosť – všetko je márnosť*“ (Kaz 1:2) – a tieto slová úplne presne charakterizujú náš súčasný život. Márnosť ako vodný vír nás vtáhuje do svojho neustále narastajúceho tempa, a my ako veвериčka v kolese – kolom-dokola sa točíme, točíme, točíme...

Azda jediným príkladom Človeka, nad ktorým nezvíťazila márnosť počas Jeho života na zemi, bol Pán Ježiš. Aké pokojné, premyslené a bez náhlenia boli všetky Jeho slová, skutky a činy! Ako pokojne pristupoval aj k tým zdanlivo najzúfalejším a najkritickejším situáciám! On bol naozaj Boží Syn. Pokiaľ ide o nás, ľudí, píše o tom žalmista Dávid,

ktorý to zhrnul takto: „*Púha márnosť sú synovia človeka*“ (Ž 62:10, ROH). Vernejšiu definíciu vari nenájdete.

Pri pozornom skúmaní Písma nutne prichádzame k záveru, že po celú dobu mala márnosť pečať prekliatia. Už aj v knihe Jób nájdeme tieto slová: „*Nech sa nespolieha na márnosť! Bude zmätený, pretože za odmenu dostane márnosť*“ (Jób 15:31). Oveľa neskôr, v dobe kráľa Dávida, levita a známy prorok v histórii, žalmista Asaf, ktorý spomína Boží hnev ako odpoveď na odpadnutie Izraela od pravdy, hovorí: „*A tak ukončieval ich dni v márnosti a ich roky v desivom strachu*“ (Ž 78:33). Doslova súhlasne s ním kráľ Dávid potvrdzuje: „*Človek pobieha sem i ta ako tieň, vzrušuje sa pre zbytočnosti, hromadí, hoci nevie, kto to zoberie*“ (Ž 39:7). Apoštol Pavol učí a napomína kresťanov v Tesalonike, nazýva márnosť neporiadnosťou: „*...niektorí medzi vami žijú neporiadne, nič nerobia, ale zaoberajú sa zbytočnosťami*“ (2Tes 3:11). Je to naozaj tak. V živote možno často pozorovať, že hyperaktívni ľudia, ktorí sú neustále niečím zamestnaní, zmätene pobejú sem a tam, snažia sa vykonať veľa, ale v skutočnosti zvyčajne urobia málo.

Ďalším prejavom telesného človeka v nás je **nepokoj**, do ktorého upadáme, keď nás niečo vyruší a rozruší. Zvyčajne hneď, ako zmizne faktor, ktorý ho spôsobil, nepokoj prejde. Avšak býva aj tak, že človek zotráva v stave znepekovenia, ktoré ho sprevádza v každodennom živote. Neustále sa o všetko obáva, či už má alebo nemá na to príčinu. Taký človek často považuje nepokoj za znamenie múdrosti a za pozitívnu vlastnosť svojho charakteru, čím chce dokázať úprimnú lásku k blíznym. V skutočnosti im skôr strpčuje život. Namiesto toho, aby im pomohol, narúša ich pokoj a vnútornú rovnováhu, pretože nepokoj v jeho srdci vyvoláva obavy a nepokoj aj u nich.

Vo chvíľach nepokoja a zmätku je pre nás obzvlášť dôležité, aby sme srdcom počuli slová Ježiša, ktorými zastavil búrku na mori: „*Umlkni a prestaň!*“ Ak príroda, vietor a vlny sa podrobujú Stvoriteľovi, o koľko viac sa Mu majú

podrobiť naše myšlienky, pocity a emócie. Boh má všetko pod svojou stálou kontrolou a keďže vie, koľko unesieme, nedovolí nás pokúšať nad naše sily. Pokoj v Pánovi nijako nie je závislý od vonkajších okolností, ale jedine od nášho osobného vzťahu s Bohom.

Nepokoj zvyčajne hovorí o našej skazenosti, pretože tým, že sa na nás prejavuje, vyjadrujeme pochybnosti o tom, že naše okolnosti a problémy sú v Božej moci. Zanechajte teda svoje obavy, ktoré tak či onak nič nezmenia. Odhodte svoje domnienky a úplne dôverujte Bohu. Pamätajte na nádherné slová Svätého Písma: „*Kto býva v úkryte Najvyššieho, odpočíva v tóni Všemohúceho, nech povie Hospodinovi: Moje útočisko a pevnosť moja je môj Boh, v ktorého dúfam. On ťa vyslobodí z osídla lovca a zo zhubného moru. Perutťou svojou ťa prikryje, útočisko nájdeš pod jeho krídlami, štítom a úkrytom je jeho vernosť*“ (Ž 91:1-4). Neprikladajte príliš veľký význam svojim neúspechom, neverte v nešťastný osud a takzvaný „čierny deň“, lebo nie nadarmo nám Pán povedal: „*Nech sa vám srdce nestrachuje! Verte v Boha, verte aj vo Mňa!*“ (Jn 14:1). Opakujte si tieto slová denne znovu a znovu, kým si nezvyknete dôverovať Bohu, dávať Jeho vo všetkom na prvé miesto a spoliehať sa na Jeho lásku, vernosť, blízkosť a milosť pri všetkom, čo robíte.

S nepokojom úzko súvisí **prehnaná ustarostenosť** – to je sklon človeka byť pohltý starosťami, vymyslenými obavami a strachom. Prehnané obavy by sa nemali zamieňať so starosťou a starostlivosťou, pod ktorými sa rozumejú myšlienky alebo konanie smerujúce k dobru niekoho alebo niečoho. Starostlivosť zahŕňa pozornosť, staranie sa, opateru, ktorými obklopujeme blízkych a pre nás drahých ľudí. Ustarostenosť sa prejavuje nepokojom a strachom, ktoré sú často zbytočné a nepotrebné, ak skutočne veríme, že Boh sa o nás stará.

V našom živote sa nemôže stať nič bez vôle a dovoľenia Boha. Nemôžeme sa stať obeťou slepej náhody alebo zlého osudu. Všetko, cez čo prechádzame, je naplánované

a je pod Božou kontrolou, takže sa netreba vopred strachovať, že sa u nás vyvinie rakovina, dostaneme srdcový infarkt alebo sa stane nehoda na ceste. To všetko sa môže stať iba vtedy, keď to Boh dovolí. Obavy a zbytočné starosti sú nielen že nepotrebné, ale aj nezmyselné. Nech by sme sa akoľkoľvek obávali, nepomôže to vyriešiť problém alebo vyhnúť sa kríze. V liste Filipským 4:6-7 sú tieto slová: „**Pre nič nebud'te ustarostení, ale vo všetkom s vďakou predkladajte Bohu svoje žiadosti vo svojich modlitbách a prosbách. A pokoj Boží, ktorý prevyšuje každý rozum, uchráni vaše srdcia a vaše mysle v Kristovi Ježišovi.**“

Nadmerná ustarostenosť a zbytočné obavy sú nielen hriechom, ktorý nás oberá o pokoj a dôveru Pánovi, ale tiež spôsobujú psychické napätie, nespavosť, funkčné ochorenia srdca a žalúdočné vredy. Nielenže nezmiernia bolesť z toho, čo sa môže stať zajtra, ale vysávajú aj silu, potrebnú pre dnešok. Preto je najlepšie pre nás spoliehať sa vo všetkom na Pána ako dieťa, ktoré poslušne plní to, čo je napísané v Biblii: „*Naňho zložte všetky svoje starosti, lebo On sa o vás stará*“ (1Pt 5:7).

Tam, kde sú starosti a obavy, tam býva určite aj **strach**. Sotva sa nájde nejaký človek, ktorý tento pocit nepozná. Strach z neistoty, nočné mory, úzkosti za bieleho dňa, keď je ponechaný sám na seba, strach zo skúšok, strach zo straty zamestnania, z nevyliciteľnej choroby alebo zo staroby a bezmocnosti.

Všetci poznáme ľudský strach, ktorý nám berie pokoj a radosť, spútava nás a ochromuje tak, že nie sme schopní zachovať v srdci pokoj, svedčiť o Kristovi a niest' strateným dušiam evanjelium. Strach nie je zanedbateľný problém, ktorý sa dá vyriešiť sebadisciplínou a rozumom, napriek tomu sa mu nemáš poddávať. Nemôže nás odlúčiť od Boha. Naopak, v strachu je potrebné volať a vzývať Pána, rovnako ako to robili muži Starého zákona, napríklad Jób, Jonáš, Dávid, Eliáš, Jeremiáš a ďalší: „*V úzkosti som si povedal: Odvrhnutý som pred Tvojej tváre. Ty si však vypočul môj úpenlivý hlas,*

ked' som k Tebe volal o pomoc“ (Ž 31:23); „Ked' vo mne chradla duša, spomenul som si na Hospodina, moja modlitba prišla k Tebe, do Tvojho svätého chrámu“ (Jon 2:8).

Keď nás sužuje úzkosť a strach, keď sme vyčerpaní starosťami a obavami, obráťme celú svoju myseľ k Pánovi. On je všemohúci, On je najlepšia opora, On je láska a to je naša nádej. Tvárou v tvár bezmocnosti, bolestnej skúsenosti a desivej perspektíve musíme veriť v silu a pomoc Toho, ktorý nás môže vyviesť z každého súženia.

Teraz by som sa chcela zmieniť o takých prejavoch našej telesnej povahy, ktoré sa z pohľadu mnohých ľudí javia sporné. Niektorí veriaci napríklad nesúhlasia s tým, že **plachosť, uzavretosť, neprívetivosť a nevl'údnosť** sú hriechy. Skôr ich berú ako nedokonalosť, slabosť, emocionálnu labilitu alebo sú len negatívnou črtou ľudskej povahy. Možno k nim zaradiť aj niektoré ďalšie nedobré stránky, ako sú: **nesústredenosť, nedbalosť, neporiadnosť, nepozornosť, laxnosť, rozpustilosť, váhavosť a lenivosť**.

Ak sa však k nim pristupuje týmto spôsobom, nezostáva nič iné, len sa s nimi zmieriť a zostať tak po celý život. Ak ich priznáme ako hriech a necháme obmyť drahou krvou Krista, môžeme byť od nich očistení a oslobodení. Takéto ľudské slabosti rozhodne treba nazvať hriechom, pretože ich zdrojom je vnútorná pýcha, ktorú si, samozrejme, nikto nechce priznať.

Kresťan nemôže ospravedlňovať svoju bezmocnosť, keď má pomocníka Toho, pre ktorého nič nie je nemožné. Túžba nejako presvedčiť seba a ospravedlniť si tieto hriechy hovorí len o tom, že sme telesní, podľa tela súdime, podľa tela myslíme. A v tomto tele podľa apoštola Pavla, „neprebýva nič dobré“. Najjednoduchšie je hovoriť: „No, čo sa dá robiť, som už taký! Takí boli môj otec aj matka. Zdedil som to od nich...“

Nie! Ak Božie slovo hovorí: „Ak je niekto v Kristovi – je novým stvorením, staré pominulo, hľa – všetko je nové,“ potom by sa to malo prejaviť v skutkoch. Vzťahy, ktoré budú

mať Božie deti medzi sebou vo večnosti, by mali mať svoje miesto medzi nami už tu na zemi. Vieš si predstaviť, že pred Božím trónom budeš stáť s rovnakými ako si ty, neprívetivými, uzavretými ľuďmi? Samozrejme, že nie! A keď je to tak, potom nehľadaj výhovorky pre svoj charakter, ale radšej to vykoreňuj v sebe. Či nehovorí Sväté Písmo: „*Sú blížni, ktorí privádzajú do záhuby, a sú priatelia, ktorí sú oddanejší ako brat*“ (Prís 18:24) a „*...milujúci jeden druhého*“ (1Pt 3:8). Začni sa v tom cvičiť a veľmi skoro uvidíš, ako sa postupne vzdďaľuje od teba neprívetivosť a uzavretosť. Spomeň si na drahocenné slová nášho Pána Ježiša Krista: „*Všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im. V tom je celý zákon i proroci*“ (Mt 7:12). Prekroč cez svoj takzvaný „zlý charakter“ a potom sa čoskoro presvedčíš, že Boh skutočne pomáha tomu, kto vynakladá úsilie.

To isté platí pre všetky ostatné nedobré prejavy nášho charakteru, vrátane otáľania a lenivosti, čím sa rozumie akákoľvek neochota konať a pracovať, inými slovami, je to sklon k nečinnosti a leňošaniu. Písmo dôrazne odsudzuje tieto ľudské neresti. O lenivosti ľudia vytvorili mnoho prísloví a porekadiel. Lenivý v dome aj na pracovisku – skutočný trest, ale ešte horšie je, keď je Božie dieťa duchovne lenivé. A keď, ako povedal múdry Šalamún: „*lenivá ruka spôsobuje (človeku) chudobu*“ (Prís 10:4), „*duchovná lenivosť ponára do hlbokého spánku*“ (Prís 19:15). Kde kvitne duchovná lenivosť, tam slabne, chladne a zaspáva kresťanské spoločenstvo, čo sa, žiaľ, v posledných rokoch stalo mimoriadne rozšírenou chorobou.

Na záver tejto témy o prejavoch telesnej ľudskej prirodzenosti zostáva už len dodať, že podstatou všetkých našich vyššie menovaných problémov je hriešnosť nášho srdca. A zmeniť sa môžeme len zvnútra, keď vo viere v Krista začneme žiť tak, ako učí Biblia. Opravdivé a hľadajúce Božie dieťa sa vyznačuje intenzívnou túžbou oslobodiť sa od svojho „Ja“. Taký človek veľmi túži po prekonaní predstavy o vlastnej dôležitosti – egoizmu, ktorý spútava naše kroky

a bráni nám v pravej duchovnosti. Proces oslobodenia od egoizmu je veľmi bolestivý, ale je nevyhnutný, ak chceme dosiahnuť Pánov cieľ. Bez vzdania sa zaoberania sa sebou sme jednoducho neschopní odovzdať seba do rúk Ježiša a zamilovať si Boha a ľudí.

Zmena našej telesnej ľudskej prirodzenosti prebieha postupne, podľa miery toho, ako sme ochotní opustiť naše staré hriechne zvyky a deň po dni sa obnovovať srdcom aj mysl'ou – to znamená, keď konáme v súlade s Božím slovom, ktoré nám radí: „*Vyzlečte si starého človeka s predchádzajúcim spôsobom života, ktorý hynie klamnými žiadosťami, obnovte sa duchovným zmyšľaním a oblečte si nového človeka, stvoreného podľa Božieho obrazu v spravodlivosti a svätosti pravdy.*“ (Ef 4:22-25). Táto zmena nie je otázkou jedného alebo dvoch dní. Je to proces, ktorý má neustále pokračovanie. Nieкто správne povedal, že pokánie a obrátenie sa k Pánovi sa môže stať v priebehu jednej minúty, ale rast v svätosti – je celoživotný proces. V 2. Petra 1:5 sa hovorí toto: „*tak aj vy podobne vynaložte všetko úsilie a pridávajte k viere cnosť...*“ (SEP).

„Vynaložiť úsilie“ – to znamená budovať svoj charakter, to znamená získavať nové návyky, učiť sa bdieť a sústreďovať svoju pozornosť. Nikto sa nerodí s hotovým charakterom a hotovými návykmi. Tie musíme v sebe pestovať v súlade s novým životom v nás. „Vynaložiť úsilie“ je vždy ťažké. Aj keď vieme, že „*tesná je brána a úzka cesta, ktorá vedie k večnému životu*“, napriek tomu sa správame tak, akoby sme očakávali od Pána, že nás povedie do neba chodníkmi vystlanými kvetinami.

Naša naliehavá duchovná nevyhnutnosť spočíva v tom, že musíme odsúdiť na smrť náš prirodzený sklon k hriechu, čo znamená úplné vzdanie sa seba takého, akí sme boli predtým, ako sa človek vzdáva mŕtvoly tým, že ju pochová. Apoštol Pavol povedal: „*Som ukrižovaný spolu s Kristom. Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus*“ (Gal 2:19).

Umŕtvovanie telesnej ľudskej prirodzenosti – to je Božia i naša práca. To nie je otázka, ktorej rozhodnutie je

nám ponúknuté na výber podľa nášho uváženia (chceme – robíme, nechceme – nerobíme), ale pre nás, Božie deti, to má veľmi dôležitý význam, dokonca by to malo byť na prvom mieste. Žiaľ, je možné natoľko si zvyknúť žiť v tele, že sa to považuje za celkom normálny prejav – žiť v presvedčení o tom, že pre ospravedlnenie a spasenie stačí len veriť. Ak je to tak, potom vraj nemusíš mať strach z Božieho súdu, lebo je napísané: „*Kto bude žalovať na **Božích vyvolených**? Je Boh, ktorý ospravedľňuje*“ (Rim 8:33).

Lenže, keď takto uvažujeme, prehliadame to, komu sú tieto slová adresované. Boh neospravedľňuje všetkých radradom, ktorí jednoducho veria v Neho (veď „*démoni tiež veria, a trasú sa*“), ale svojich **vyvolených**, o ktorých hovorí: „*A tak teraz už nejestvuje odsúdenie pre tých, čo sú v Kristovi Ježišovi, ktorí nechodia podľa tela, ale podľa Ducha... Lebo tí, čo žijú podľa tela, myslia na telesné veci, tí, čo žijú podľa Ducha, myslia však na duchovné veci. ...lebo ak žijete podľa tela, zomriete; ale ak Duchom umírtvujete skutky tela, budete žiť*“ (Rim 8:1,5,13). To znamená, že **vyvolení Boží**, ktorých ospravedľňuje Boh, sú tí, ktorí denne umírtvujú v sebe telesnú ľudskú prirodzenosť.

Veľmi sa mýlime, ak si myslíme, že všetko v nás musí napraviť a zmeniť Boh, pričom odmietame vychovávať sami seba duchovne, duševne i fyzicky. Rovnako nemôžeme zvaliť vinu na rodičov, ktorí nás správne nevychovali, keď sme boli deťmi. Aj keby to bolo tak, je nevyhnutné začať dnes so svojou výchovou, prinášajúc svoje telo v živú obeť. Nerozmaznávajme v sebe telesnú prirodzenosť, ale radšej ju rozhodne vyvedme na púšť, kvôli úplnej pokore, poddaniu sa a umírtvovaniu.

Keď začneme bojovať proti starému človeku v sebe, v prvom rade si musíme priznať, že každý človek je vo svojej prirodzenosti hriešny, egoistický, jednoducho zlý. Ak si to nepriznáme, ľahko sa uchýlime ku kompromisom s týmito hriechmi a dospejeme k rozhodnutiu, že bojovať proti všetkému nášmu zlu jednoducho nemá zmysel. Musíme sa

naučiť nielen uznať skutočnosť hriechu, ale tiež nájsť cestu von z tejto zdanlivo slepej uličky, pamätajúc na to, že Spasiteľ, ktorý pre nás prišiel na zem, nad hriechom úplne a dokonale zvíťazil. On vie, ako nám pomôcť v našom boji.

Slávny anglický evanjelista Roy Hession vo svojej veľkej knižke „Nové obživenie“ napísal o tom takto: „Umrieť sám sebe – to nie je čin, ktorý by človek mohol urobiť raz a navždy. K prvému umieraniu dochádza vtedy, keď Pán Boh po prvýkrát zjaví človeku túto nutnosť. Potom však dochádza k stálemu umieraniu, pretože len takto môže byť Ježišov život zjavený na našom smrteľnom tele (2Kor 4:11). Znovu a znovu, tisícorakým spôsobom musíme byť k tomuto umieraniu odhodlaní. Znamená to – zriecť sa vlastných plánov, svojich nárokov na čas, peniaze a rôzne radovánky. Znamená to – byť stále k dispozícii k službe druhým, pretože naša služba Bohu je totožná s našou službou bližným. Každé pokorenie a každá bolesť, spôsobená nám od druhých, je Božou cestou k nášmu zlomeniu. Tým sa prehĺbuje riečisko nášho života tak, aby v ňom mohol hojnejšie prúdiť Kristov život. Jediný život, ktorý sa môže Pánu Bohu páčiť, a ktorý vedie k víťazstvu, je život Kristov. Nikdy to nie je náš život, aj keď sa o to akokoľvek snažíme. Pretože naša sústredenosť na seba je presným protikladom Ježišovho života, nemôžeme mať Jeho život dovedy, dokedy sa neodhodláme k stálemu umieraniu. K nemu sa samozrejme musíme odhodlať slobodne, zo svojej vlastnej vôle.“

Keď sa zamyslíš nad týmito slovami, uvedomíš si, aká hlboká, presná a pravdivá je rada Svätého Písma: „*Žite podľa Ducha a nebudete vykonávať žiadosti tela*“ (Gal 5:16).

Od chvíle znovuzrodenia Pán v nás začne formovať nové stvorenie a príde čas, keď zo starej prirodzenosti nič nezostane. Zmizne bývalá predstieraná svätosť, zmizne predchádzajúci vzťah k veciam, a všetko, čo je v nás, bude od Boha. Úplne sa rozlúčiac so starým spôsobom života dostaneme nový život bez vášni a sebeckta, bez hľadania svojho „Ja“, bez citlivosti k ponižovaniu, urážkam a obvineniam,

život naplnený láskou, ktorá je trpezlivá a nezávidí, nenechá sa vyprovokovať, nemyslí zlé o druhom, nepovyšuje sa, odpustí všetkým, všetko znáša, vždy sa raduje a nikdy neprestáva.

Keď sa telesná prirodzenosť stráca, je to také zjavné, že je nemožné si to nevšimnúť a potvrdením toho budú praktické životné situácie. Napríklad, niečo sa stane, a ty nie si rozčúlený, nebudeš nervózny, nerozhorčíš sa a prekvapený si pomyslíš: „Ak by sa mi to stalo predtým, určite by som bol rozhorčený.“ Keď budeš umierať sebe a chodiť v Duchu, budeš sa neustále diviť, čo Boh robí v tebe. A potom budú v tvojom živote skutočne platiť slová: „*Preto ak je niekto v Kristovi, je novým stvorením. Staré veci pominuli, nastali nové*“ (2Kor 5:17).

Kapitola 4

Hriechy vo vzťahu k blížnym

V Božom Slove je veľa rád, ako sa vyhnúť nespočetným problémom, s ktorými sa často stretávame v našom živote. Jedným z nich je problém vzťahov medzi ľuďmi. Všetci vieme, že podľa typu temperamentu, zvykov, sklonov, správania sa v spoločnosti, schopnosti komunikovať a mnohých ďalších črt sme veľmi odlišní jeden od druhého. Na jednej strane je to dobré, pretože to robí náš spoločný život na zemi zaujímavejším, na druhej strane je to príčinou mnohých konfliktov, nepríjemných stretov, škandálov a iných prejavov nedorozumenia v medziľudských vzťahoch.

Problém je v tom, že sme príliš zaneprázdnení sami sebou a nevšímame si alebo ani nechceme všímať to, čo potrebujú tí, ktorí sú v našej blízkosti. Nakoľko sme od prírody sebeckí, berieme to ako samozrejmosť, keď naši blízni majú k nám dobrý vzťah. Ich pozornosť, starostlivosť, pomoc a iné služby prijímame, ako keby to bola ich povinnosť. S najväčšou pravdepodobnosťou jednoducho zabúdame, že tak ako láska, aj iné dobré vzťahy sa budujú vzájomne.

Najlepším princípom pre harmonický spoločný život sú nasledovné slová Písma: „*Všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im. V tom je celý zákon i proroci*“ (Mt 7:12).

Úžasne jednoduché a hlboké slová, však? Ak by sa touto radou riadil každý človek na zemi, od základu by to zmenilo rodiny, všetky stránky života v cirkvi, národnú politiku i medzinárodné vzťahy. V tomto krátkom výroku Biblie je zhrnuté morálne učenie Mojžišovho zákona a opravdivých Božích prorokov všetkých čias.

Ak budeme vychádzať z tejto zásady, všetko vyzerá veľmi jednoducho a jasne. Ak nechceš, aby tvoj blízny, nech je to ktokoľvek – matka, otec, dcéra, syn, brat, sestra – hovoril s tebou takým istým tónom ako hovoríš teraz ty, tak to

nerob ani ty. Ak si nepraješ, aby sa k tebe zachovali tak, ako sa ty chceš správať k niekom inému, potom by si s tým radšej nemal prestať? Premýšľaj, ako by si sa ty cítil, keby zverejnili to, čo máš v úmysle teraz o niekom povedať? Nebol by si urazený alebo zranený? Ak áno, tak radšej buď, prosím, ticho.

V otázke vzťahu k blížnemu (to je každý človek, s ktorým prichádzame do styku, či už je veriaci alebo nie) je nutné častejšie si pripomínať, že kresťanstvo – to nie je len zdržanlivosť od hriechu, ale aktívna činnosť, ktorá sa prejavuje vo všetkých oblastiach praktického života. Takáto **ušľachtilosť duše** by mala byť vlastná každému človeku, ktorý si váži seba, tým viac kresťanovi. Žiaľ, táto nádherná vlastnosť je dnes taká zriedkavá, že sme už zabudli na význam tohto slova, ktoré znamená vysokú morálku, poctivosť, otvorenosť a obetavosť. O takýchto ľuďoch ušľachtilého (vznešeného) ducha s potešením čítame v príbehoch minulých epoch. Dnes sa s tým u ľudí takmer nestretáme. Či je to preto, že sa ľudstvo stalo povrchným alebo kvôli potvrdeniu toho, čo Biblia hovorí o posledných časoch.

Je jedna charakterová vlastnosť, podľa ktorej je možné presne určiť duchovný stav človeka, a to nie je nič iné ako schopnosť byť vďačný vo vzťahu k Bohu a k blížnym, žijúcim vedľa neho. Vo svete padlých a zvrátených ľudí vďačnosť je vzácny hosť; ak ju predsa stretáme, tak častejšie u tých, od ktorých to najmenej čakáme.

Vďačnosť – je vyjadrením vďaky za poskytnutú láskavosť a pozornosť alebo inými slovami, schopnosť prežívať a vyjadriť niekomu slušnými slovami, správaním a gestami pocit spokojnosti a radosti.

Nevďačnosť teda znamená nedostatok akéhokoľvek pocitu vďačnosti a vyjadrenia vďaky komukoľvek za preukázanú pomoc. Táto nerosť, ktorá je bežná u mnohých ľudí, Pána veľmi zarmucuje. Stačí si pripomenúť Lukášov príbeh o desiatiach malomocných, ktorým sa dostalo zázračného uzdravenia, a z ktorých sa len jeden vrátil, aby zaň úprimne

poďakoval. Koľko smútku, bolesti a jemnej výčitky zaznieva z otázky Spasiteľa pri pohľade na muža, ktorý padol k Jeho nohám, keď hovorí: „*Či neboli očistení desiaty? A kde sú deviaty? Nikto z nich sa nenašiel, kto by sa vrátil a vzdal Bohu chválu, iba tento cudzinec?*“ (Lk 17:17-18). Ježiš sa obrátil na Samaritána a povedal: „*Vstaň, choď; tvoja viera ťa zachránila.*“ Z toho je zrejmé, že len vd'ační zdedia skutočné bohatstvo Kristovo. Pán odpovedá na našu vd'ačnosť novým požehnaním. Deväť z desiatich malomocných bolo uzdravených iba z hroznej choroby, ale desiaty bol zachránený aj od hriechu.

Nevd'ačnosť, ktorú nám prejavujú druhí, nás hlboko poburuje, ale keď my sami sme jej zdrojom, väčšinou si to akosi nevšimneme. Stáva sa to najmä pri našich najbližších a nám vzácných ľuďoch, ktorých, zdalo by sa, milujeme viac ako ostatných, hlavne: matky, otcov, ženy a mužov – to znamená tých, ktorí nám dávajú život, celkom sa venujú prácam a starostlivosti o nás a kvôli nám často obetujú seba a svoje vlastné šťastie.

Sme Božím stvorením, celkom závislí od Neho a žijeme v spoločnosti ľudí, ktorí tiež do určitej miery na nás vplývajú. Preto schopnosť pociťovať aj vyjadrovať vd'ačnosť by mala byť, zdá sa, samozrejmosťou. V Biblii je mnoho miest, ktoré na to poukazujú slovami: vd'ačnosť, vd'aka, ďakovať, vd'akyvzdanie (Lv 22:29, Neh 12:24, Jer 33:11, Mk 15:36, Rim 6:17, 2Kor 2:14, Ef 5:4, Fil 4:6, 1Par 16:4; 1Tes 5:17; Sk 24:3; 2Par 29:31; Ez 45:15, a tak ďalej).

A predsa, nehľadiac na to, ľudská nevďačnosť sa stále nielen prejavuje, ale čoraz viac prekvitá. Vidíme to aj v Biblii v jej nespočetných prejavoch **voči Bohu**: „*Pretože poznajúc Boha neoslavovali ho ako Boha ani mu neďakovali, ale... Preto ich Boh so žiadosťami ich srdc vydal nečistote...*“ (Rim 1:21,24); **voči rodičom**: „*Lebo syn robí potupu svojmu otcovi; dcéra povstáva proti svojej materi, nevesta proti svojej svokre; nepriateľmi človeka sú jeho domáci*“ (Mich 7:6); **voči dobrodincom**: „*Za lásku sa mi odplácajú*

*nepriateľstvom, kým ja sa modlím... Za dobré sa mi odplácajú zlým a nenávisťou za lásku“ (Ž 109:4-5) a „Či sa má odplácať za dobré zlým? Lebo vykopali mojej duši jamu“ (Jer 18:20); **voči priateľom v núdzi:** „Tak odpovedal Jób a riekol: „Dokedy ma chcete sužovať a drviť slovami? Už po desiaty raz ma tupíte, nehanbíte sa mi ubližovať... Moji príbuzní ma opustili, moji známi zabudli na mňa... Protivím sa všetkým svojim dôverníkomi, tí, ktorých som miloval, sa obrátili proti mne“ (Jób 19:1-3,14,19, SEP).*

Časy sa menia, ale ľudia nie. Ako to bolo pred tisíckami rokov, tak je to aj teraz. Ľudia prijímajú od Pána nespočetné množstvo milosrdenstva a požehnaní, ďakujú Mu však len ústami, pretože ich srdce zamestnávajú iné veci. Keď deti vyrastú, zabudnú na dobré, čo pre ne rodičia urobili a namiesto vďačnosti im vyjadrujú svoju nespokojnosť a krivdy. Neprejavajú im lásku a pozornosť a v starobe ich často úplne opustia a ponechajú napospas osudu. Čo sa týka odplácania zlým za dobré, túto do neba volajúcu ľudskú nesp spravodlivosť teraz stretnete hádam všade.

Tam, kde je nevďačnosť, určite sa prejaví aj nevší mavosť, hrubosť, tvrdosť a bezcitnosť, hraničiaca až s krutosťou.

Nevší mavosť – je nedostatok citlivosti, pochopenia, starostlivosti a úcty k druhým, často spojený s nerešpektovaním ich ľudskej dôstojnosti a práv. Táto nepekčná povahová črta môže ľahko koexistovať s **hrubosťou**, ktorá sa prejavuje surovosťou, drzosťou a nedostatkom zdvorilosti pri zaobchádzaní s druhými.

Hrubosť vždy pôsobí odpudzujúco, ale keď sa prejavuje vo vzťahu k najbližším ľuďom, býva obzvlášť odporná. V jednom prísloví je jemne naznačená táto nerest takto: „Pre cudzích – sladký úsmev, pre svojich – len nadávky.“ A to, žiaľ, sa často skutočne deje. Cez deň, v spoločnosti menej známych ľudí v práci alebo v škole, môžeš hrať úlohu priateľského, zdržanlivého a vychovaného človeka, večer si doma vylievaš v zlosti na blízkych to, čo si musel potláčať

v sebe pred cudzími ľuďmi. V prítomnosti neznámej ženy sa muž môže správať veľmi slušne, zdvorilo, pozorne a obzvlášť všímavu, ale keď sa vráti domov, nepoctí svoju čakajúcu vlastnú ženu vľúdnyim slovom a láskavým pohľadom.

Nepozorný a hrubý človek sa vyznačuje **tvrdosťou duše**, ktorá prechádza do **bezcitnosti**, neskôr až do **krutosti** – extrémne tvrdého, nemilosrdného, bezohľadného postoja k niekomu. V takom prípade sa vôbec nedá ani hovoriť o súcite a milosrdenstve, čo je láskavý, jemný a veľkorysý prístup k ľuďom, pretože zatvrdené srdce toho nie je schopné. A tak začínajúc „nevinnou“ nevšímavosťou, pre ktorú si nájdeme rôzne dôvody a ľahko si ju ospravedlníme, môžeme sa dostať do extrémnej krutosti, ktorá môže urobiť z človeka despotu a tyrana.

V jednom príbehu sa hovorí o malom chlapcovi, ktorý vyrastal v rodine, kde býval jeho prastarý otec. Úbohý starček bol už taký chorý a slabý, že sa nedokázal pri stole vhodne správať. Ľavú ruku mal ochrnutú a pravá ruka sa mu tak triasla, že nebol schopný priniesť lyžicu k ústam bez toho, že by sa nepooblieval. Vyzeralo to, samozrejme, neesteticky, a preto, aby sa to druhým nehnusilo a neodoberalo im to chuť do jedla, dedka posadili ďaleko od všetkých do kúta, dávali mu ako malému podbradník a nechali ho, aby jedol sám. Mladej matke chlapčeka sa už zunovalo starať sa o bezvládneho člena ich rodiny a vo svojom srdci mu už dávno tajne želala smrť.

Jedného dňa po večeri, keď sa ešte rozprávali pri stole, dieťa sa usadilo pri nohách svojho milovaného dedka a začalo z paličiek niečo sústredene majstrovat'. Jeho matka, prekvapená usilovnou prácou, spýtala sa nahlas svojho syna, čo tam robí, a dostala odpoveď: „Pripravujem pre teba aj otca nádobu, z ktorej vás budem kŕmiť, keď zostarnete tak ako môj dedko.“

Pri stole nastalo mŕtve ticho. Tvár mladej ženy zalial ruemenec rozpakov a jej manžel si rozpačito odkašľal. Už nebolo treba viac slov. Pán použil rozum dieťaťa, aby prehovoril

k svedomiu dospelých. Od tej doby dedko opäť zaujal miesto pri spoločnom stole a všetci členovia rodiny ho kýmli jeden po druhom bez najmenšieho náznaku podráždenia a znechutenia, ktoré sa predtým zvyčajne prejavovali.

V mnohých rodinách sú aj teraz chorí ľudia a starci. Vo vzťahu k nim sa obzvlášť rýchlo prejavia práve spomenuté vlastnosti. Preto, nech je to akokoľvek ťažké, musíme sa učiť láske, trpezlivosti a pamätať na to, že takmer každý z nás sa môže dožiť staroby, a my nemôžeme teraz predvídať, ako sa bude u nás prejavovať. Správajme sa už teraz k svojim prarodičom, starým otcom a matkám tak, aby sme nemuseli oplakávať našu tvrdosť a krutosť v dňoch našej staroby, kedy oneskorene budeme musieť poznať pravdu slov Písma: „*Nemýľte sa! Boh sa nedá vysmievať, lebo čo človek rozsieva, bude aj žať*“ (Gal 6:7).

Okrem nevďačnosti, hrubosti, nevšímavosti a bezcitnosti k najbližším sme často nároční, posmievame sa a ponížujeme ich.

Posmievanie, uštipačnosť – je sklon k urážlivým vtipom, túžba robiť si žarty z niekoho pred ostatnými, uchýľovanie sa k výsmechu a dokonca aj k urážkam, čo privádza toho človeka k zúfalstvu. Často sa predmetom takéhoto posmechu stáva niekto z členov rodiny, ktorý sa z nejakého dôvodu nemôže alebo nechce brániť. Takých ľudí obyčajne nazývajú „obetný baránok“, vylievajú si na nich zlosť, zášť, hnev a podráždenosť. Treba povedať, že tým, ktorí milujú žartovanie a posmech na úkor druhých, sa nepáči, keď oni sami sa stanú predmetom žartovania alebo posmechu. Potom im už nie je do smiechu. Sú dotknutí, urazení a začnú nenávidieť svojich posmievačov.

Ďalšou odpornou črtou vo vzťahu k blíznym je **zvyk ponížovať** ich v prítomnosti iných. Zvlášť často to vedome či nevedome robia manželia, ktorí viac ako ktokoľvek iný poznajú nedostatky a slabé stránky jeden druhého. Keď to už jeho alebo ju zunuje, alebo ak uvidia, že ich rady, výčitky a pokusy niečo zmeniť už nezaberajú, začnú svoju

nespokojnosť a rozhorčenie ventilovať do uší druhých ľudí, a to najmä blízkych príbuzných „vinníka“. A tak počas návštevy u niekoho manžel hovorí o svojej žene, že je nešikovná a že nedokáže tak chutne variť ako ich hostiteľka. Vôbec nemyslí na to, ako to padne jeho žene, a niekedy to robí dokonca aj zámerne, aby jej spôsobil bolesť. Stáva sa, že žena tiež nezostane dlžná, vyhlási, že jej manžel je nehorázny lajdák, nedokáže v dome ani klinec zatĺcť.

Takýmto vzájomným ponižovaním pred inými tento pár odhrnie závoj, ktorý zakrýva skutočný obraz o ich manželskom vzťahu. Treba povedať, že keď jeden z manželov ponižuje svoju „druhú polovicu“, zároveň ponižuje predovšetkým sám seba a ukazuje sa pred druhými nie v najlepšom svetle. Ved' partnera pre život sme si vybrali my podľa svojich predstáv. Nie nadarmo sa hovorí: „Vrana k vrane sadá, rovný rovného si hľadá.“ Tak keď „odhaľujeme“ pred ostatnými nedostatky svojej manželky alebo manžela, demonštrujeme svoj vkus a seba samých. Navyše, takéto správanie vôbec nedokazuje, že máme zmysel pre vlastnú dôstojnosť.

Často sa stáva, že vydatá dcéra prichádza k svojej matke a buď jej samej alebo aj v prítomnosti ďalších členov rodiny sa začne sťažovať, že jej manžel ju už nemá rád, nepomôže v domácnosti, neprejaví žiadnu pozornosť. Urážky a rozhorčenie sa lejú ako voda v rieke, a „vinník“ tohto nešťastia sedí vedľa, červená sa a nevie, kam sa pozeráť. Podobne aj muži sú schopní toto robiť a rozprávajú svojej matke o nedostatkoch manželky. Niet divu, že tieto svokry a svokrovia, ovplyvnení krivdami a žalobami svojich synov a dcér, začnú robiť všetko pre nápravu zaťov a neviest, čo často končí ešte väčším zhoršením už aj tak napätých rodinných vzťahov. Ponižovanie svojho partnera v očiach druhých, s cieľom vzbudiť súcit a sympatie voči sebe samému, môže byť také škodlivé, že sa to neskôr ťažko napráva.

Niečo podobné sa občas deje aj v priateľských vzťahoch. Treba povedať, že hlboké a nezištné priateľstvo je

dnes vzácnosťou. Mnohí sa snažia získať priateľov nie vždy z čistých pohnútok. Uzatvoria priateľstvo s takzvanými „užitočnými ľuďmi“, a pritom niektorí sledujú sebecké ciele, hľadajú nejaký prospech pre seba. Ale aj keď to tak nie je, priateľstvo často prechádza zaťažkávajúcou skúškou nielen na vernosť, ale aj na závisť.

Stáva sa, že tvojho priateľa všetci obdivujú, akoby sa dohodli, chvália každé jeho konanie a správanie. Máš ho rád a tak to nejaký čas celkom dobre znášaš, ale príde okamih, keď sa to stane už neznesiteľné, pretože v srdci ti rastie závisť. Ty poznáš jeho zlé stránky a začneš presvedčať obdivovateľov, že nemajú na neho celkom správny názor.

Takto vyjdú najavo zlé veci, ku ktorým sa tvoj priateľ, ktorý ti dôveroval, raz úprimne priznal. Tým si prehnanú mienku ostatných možno zmenil, ale postupoval si priateľsky? Nezradil si ako Judáš jeho dôveru a úprimnosť? Chcel by si, aby on tebe urobil to isté? Nie? Tak prečo sa tak správaš? Božie Slovo hovorí: „...všetko, čo chcete, aby vám ľudia robili, aj vy im robte.“ Aj keď to, čo si povedal o ňom druhým, je pravda, nebolo by lepšie o tom mlčať s ohľadom na priateľský vzťah?

Keď žil na zemi Kristus, ponížil sa ako služobník, umyl nohy svojim učeníkom a povedal: „...Keď som vám teda ja, Pán a Učiteľ, umyl nohy, aj vy si máte navzájom umývať nohy. Dal som vám príklad, aby ste aj vy robili tak, ako som urobil ja vám“ (Jn 13:14-15). V týchto slovách je hlboký duchovný význam. Umývanie nôh tým, ktorí vstupovali do domu, bolo v tých časoch prácou sluhov a otrokov, to znamená najjednoduchších, najnižšie postavených ľudí. Tým, že sa k nim Kristus pripodobnil, dal nám príklad, aký by mal byť náš postoj k blíznym.

Niekedy jednáme s blíznymi akoby boli nikto, ponížujeme ich a všetkými spôsobmi demonštrujeme svoju prevažu. A pritom to často robíme vo vzťahu k osobe, ktorá je podľa veku, vzdelania, intelektu, inteligencie a ušľachtilosti duše oveľa vyššie a lepšia ako my. Ponížený a urazený mlčí,

pretože nám nechce odplácať zlým za zlé, koná tak, ako učí Božie Slovo. Len ako my pri tom vyzeráme? Nezabudnime, že Pán je vždy na strane ponížovaných a urážaných. Keď sa teda snažíme znížiť česť niekoho v očiach druhých, priťahujeme na seba Boží hnev, nie Jeho priazeň. On je spravodlivý, a preto to zlé, čo sme urobili, sa nám skôr alebo neskôr vráti.

Hoci máme ďaleko k dokonalosti, sme schopní byť veľmi nároční voči druhým a občas sa meníme kvôli tomu na tyranov a despotov.

Byť náročný – znamená uplatňovať vysoké nároky voči niekomu. Človek, ktorému je vlastná táto črta, je zvyčajne veľmi prísny k druhým, prejavuje hnev a podráždenie kvôli maličkostiam zakaždým, keď je s niečím nespokojný. Všetky svoje požiadavky a pokyny vyjadruje rázne a dôrazne, tónom, ktorý nepripúšťa žiadne námietky. Hrubá nástoječivosť, s akou obyčajne očakáva splnenie svojich prianí a rozmarov, ľudí znervózňuje a vyčerpáva, čím im znepríjemňuje život.

Nielen sebeckí ľudia vo svete sú nároční na svojich blížnych, ale aj niektorí takzvaní „príkladní veriaci“. Vo svojej rodine sa títo „zbožní“ správajú tak, že nie oni sa umenšujú, aby ukázali príklad lásky, trpezlivosti a pokory, ale nútia pokoriť sa neveriacich príbuzných, ktorí, keď sa už toho veľa napočúvali, potom už nechcú nič vedieť o takej viere a kresťanoch. Takto môžeme síce slovami hovoriť o Kristovi, snažiac sa priviesť duše k pokániu, ale skutkami a správaním ich od Neho odpudíme a vedieme k nepriateľstvu proti kresťanstvu.

Možno si ani neuvedomujeme, že svojimi neustálymi požiadavkami, tlakom a snahou ovládať ostatných meníme ich život doma v nočnú moru a oni len čakajú na príležitosť, aby sa z nej vymanili a žili svoj život, aký by sami chceli.

Takým náročným človekom v rodine je často pán domu, to znamená otec a manžel, ktorý svojím správaním a postojom k žene a deťom nútí ich chodiť, ako sa hovorí, „po jednej podlahovej doske“. Využíva svoje právo hlavy,

chová sa ako nespochybniteľná autorita a očakáva bezvýhradnú podriadenosť, poslušnosť a plnenie všetkých stanovených rozkazov a pravidiel. Nedosahuje to však múdrosťou, jemnosťou a láskou, ale nárokmi, hraničiacimi s morálnym násilím a krutosťou. Pod takouto „železnou rukou“ manželka a deti doslova vzdychajú, cítia sa byť vykorisťovanými. Vzájomná úcta, dôvera a úprimnosť pri takomto postoji neprichádzajú do úvahy, pretože krutosť a zákon všetko zabijajú.

Podobnú úlohu môže v domácnosti zohrávať prísna a panovačná matka, ktorá sa stará o to, aby všetci „tancovali podľa nej“. Jediné, čo od nej deti počujú, je zlostné: „Čo som ti povedala! Kam ideš?! Koľkokrát ti mám opakovať jedno a to isté?! Ponáhľaj sa! Nemôžeš! Nikam nepôjdeš a to je moje posledné slovo! Leňoch akýsi! Len sa snažíš vyhnúť robeniu domácich úloh! Takých lotrov, ako si ty, môj syn, treba pohľadať! Čo? Ako sa opovažuješ so mnou takto hovoriť?!...“

V dlhom zozname podobných „nežností“, ktorými také matky akoby palicou naháňajú svoje milované deti, možno pokračovať ďalej a ďalej. Tá, ktorá by mala byť v rodine zdrojom lásky, tepla, pokoja a harmónie, vytvára chladnú, napätú, nepriateľskú atmosféru, čo vedie k uzavretosti a od cudzeniu.

Chúďatá deti, ktoré vyrastajú v rodinách, kde boli takí otcovia a matky! Nepoznali materinskú lásku a nehu, neokúsili otcovskú pozornosť a jemné, priateľské sympatie, idú do života a sami sa stanú takými, ako ich otcovia a matky, trpia pocitom menejcennosti, no nevedia, ako to napraviť.

A tak bez toho, aby sme si to uvedomovali, môžeme svojou hrubosťou, bezcitnosťou, náročnosťou a krutosťou zmrzačiť duše blízkych ľudí a zničiť ich životy a osudy.

Jeden Boží služobník o tom napísal: „**Vážiť si svoju rodinu** – je jeden z najdôležitejších aspektov kresťanstva, lenže s tým sa už tak často nestretáme. Nezriedka sa stáva,

že kresťania žijú spravodlivo pred cudzími ľuďmi a túto spravodlivosť nechávajú za prahom vlastného domu. Poznám otca, ktorého modlitby na zhromaždeniach sú horlivé a úprimné, jeho vyučovanie sa nadhlo vtlačí do mysle a jeho spravodlivosť slúži na budovanie iných; ale keď príde zo zboru domov, je taký hrubý a podráždený, že jeho žena a celá rodina sa v jeho prítomnosti boja povedať čo i len slovo.“ V závere tejto myšlienky možno spomenúť vyjadrenie Samuela Johnsona: „Zviera sa snaží vybiť si svoj hnev na tých, ktorí sú okolo neho, za bolesť, ktorú mu niekto spôsobil.“ Určite budete súhlasiť, že je o čom premýšľať.

Vo svojej náročnosti a prísnosti voči druhým dokáže človek bez toho, aby si to uvedomoval, prekročiť všetky hranice a prejavíť **drzosť**, teda netaktné, nehanebné, povýšenecké a výrazne vyzývavé správanie voči niekomu, ktoré ho nielen ponizuje, vyvoláva rozhorčenie, ale aj provokuje k negatívnej odвете, čo je presne to, čo sa drzý človek snaží dosiahnuť.

Keď Pavol apoštol charakterizoval ľudí poslednej doby, v ktorej nám je určené žiť, menuje hriechy, medzi ktorými je aj **bezočivosť** (2Tim 3:4 Botekov preklad). Hrozná, ak sa správame drzo k blíznym, ale ešte odpornejšie je, keď sa rovnako správame k Bohu a nárokuje si splnenie svojich túžob a rôznych rozmarov. Aby sme sa o tom presvedčili, stačí sa započúvať do slov niektorých kazateľov, uisťujúcich poslucháčov, že Boh pre nás všetko musí, napríklad: „Náš Boh a nebeský Otec je rozprávkovo bohatý, a preto sa musí postarať o svoje deti, dať im hojnosť a blahobyť... On nám musí pomôcť! Musí poslať to, o čo prosíme... Musí očistiť a posvätiť... Musí dať dom, byt, auto, chatu, loď, vrtuľník, rozhlasové a televízne štúdio!...“

Prepáčte, ale tento postoj k Bohu, so zoznamom svojich požiadaviek na Neho, je skutočne bezočivosť! **On nám nič nie je povinný!** Všetko, čo Boh chcel dať zo súcitu a milosrdenstva k padlému človeku, už uskutočnil vo svojom Synovi Ježišovi Kristovi, vierou v ktorého zdedíme večný

život! Spasiteľ na Golgotskom kríži dokonal všetko, o čom rozhodol Nebeský Otec, dal seba samého do poslednej kvapky krvi! Keď sme teda všetko dostali ako dar, aká je to drzosť, že Mu naďalej hádzeme do tváre: „Ty musíš... musíš... musíš...!“ Nie On, ale my sme dlžní! Sme Mu zaviazaní svojím životom! Áno, veľmi správne Pavol nazval takých bezočivcami!

Pri premýšľaní o vyššie uvedenom mi mimovoľne prichádzajú na myseľ slová Svätého Písma: „*Odpadli všetci, skazení sú napospol; niet nikoho, kto by robil dobre, niet ani jedného*“ (Ž 14:3).

Dobrota, dobrotivosť – to je schopnosť robiť druhým dobre, je ešte ďalším prejavom šľachetnosti duše a presným opakom všetkého vyššie uvedeného. Vo svete plnom egoizmu, zla, bezohľadnosti a krutosti je ako lúč svetla v kráľovstve tmy. Nie nadarmo sa hovorí medzi ľuďmi, že „svet nie je bez dobrých ľudí,“ a naozaj je to tak. Na takých ľuďoch, nech je ich akokoľvek málo, sa vždy držal a stále sa udržuje ľudský život. Aj keď na padlej, skazenej zemi vládne satan, dobrota a láska naďalej prevládajú, pretože za nimi stojí sám Boh.

Byť dobrým – to znamená jednať s druhým tak, ako jednal s tebou Pán. Tým je povedané všetko. Nebeský Otec poslal na zem svojho Syna ako obeť zmierenia za naše hriechy nie preto, že sme si to zaslúžili, ale preto, že ľútosť, milosrdenstvo a súcitiť k dušiam zaslepeným a zatvrdeným hriechom sú vlastné Jeho božskej prirodzenosti, ktorá má byť aj v nás, ak sme naozaj Jeho deťmi.

Dobrota má úžasnú schopnosť víťaziť nad zlom. Ak sa za nenávisť odplácaš nenávisťou, hovorí to o tom, že zlo zvíťazilo nad tebou, ale ak sa dostaneš nad nenávisť a prejavíš milosrdenstvo, dobrotu a lásku, konáš v súlade s Božím Slovom, ktoré hovorí: „*Nedaj sa premôcť zlému, ale dobrom premáhaj zlé*“ (Rim 12:21).

Všetky dobré veci pramenia z **lásky**, tej najväčšej Božej „agapé“, o ktorej apoštol Pavol tak inšpiratívne napísal:

„Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí, láska sa nevystatuje a nenadáva;..., nehľadá svoj prospech, nerozčuľuje sa, nepočíta krivdy;... neraduje sa z nepravosti, ale raduje sa z pravdy;... všetko znáša, všetko verí, všetkého sa nadeje, všetko nesie trpezlivo. Láska nikdy neprestáva“ (1Kor 13:4-8). Láska „agapé“ – to je láska, ktorú Boh prejavil vo vzťahu k nám a ktorú by sme my kresťania mali prejavovať jeden druhému. Je to víťaziaca sila vo svete sebeckta, nenávisti, hádok a zla. Je schopná urobiť niečo, čo nemôže dosiahnuť žiadna iná cnosť, a preto právom nesie titul ich kráľovnej. Láska je spravodlivá, snaží sa konať dobro pre všetkých, bez ohľadu na ich vzhľad a postavenie v spoločnosti. Je absolútne čistá, nemá v sebe ani len náznak žiadostivosti. Láska je dobroprajná k svojim priateľom aj nepriateľom, odvážna a pripravená obetovať seba. Jej vlastnosťou je nezištnosť a ochota pomôcť komukoľvek, pretože ju poháňa dobrotá a milosrdenstvo. Nie je v nej žiadna stopa po neznášanlivosti, pýche, závidi či pomstychtivosti. Na urážky láska reaguje tichosťou a pokorou, prosí o milosť pre svojich trýzniteľov a žije v sebaobetovaní, keď sa iní dožadujú svojich práv. Je štedrá, a preto dáva, dáva a dáva, až kým nedá všetko. Namiesto pestovania nenávisti láska mení nepriateľov na priateľov. Na svete niet väčšej sily, ako je sila lásky.

„Boh je láska.“ Tento výrok evanjelia sa opakuje miliónkrát vo všetkých cirkvách. Kde je láska, tam je aj Boh. Pravý kresťan bude milovať nielen svojho blížneho, ale aj svojho nepriateľa. Božia láska vylučuje sebeckto a akúkoľvek nenávisť. Počas poslednej večeri, pred svojou smrťou na kríži, Kristus povedal svojim učeníkom: „*Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom*“ (Jn 13:34). Zdalo by sa, čo tu môže byť ešte nového, ak už pred dvetisíc rokmi Boh povedal: „*Milovať budeš svojho blížneho ako seba samého*“ (Lv 19:18)? Vysvetlenie k tomu nájdeme v tej istej 13. kapitole Jánovho evanjelia: „*aby ste sa navzájom milovali; ako som ja miloval vás, aby ste sa aj vy navzájom milovali.*“

To, ako nás Kristus miloval, vie každý kresťan veľmi dobre. Práve to by malo byť meradlom aj našej lásky. Každý veriaci, ktorý sa túži dostať do neba, kde dúfa, že bude so „zlatou korunou na hlave“, ako spievame v jednej kresťanskej piesni, môže priniesť nebo na zem, do svojho domu, do svojej cirkvi, ak Kristus bude vládnuť v jeho srdci. Je to smutné, keď ľudia spievajú: „S Kristom budem v nebi, s vetvami nádherných paliem vo svojich rukách,“ ale namiesto paliem držia kameň na svojho brata a čakajú na vhodnú príležitosť, aby ho do neho hodili. Nie je to pokrytectvo?

Milovať svojho nepriateľa je v rozpore s hriešnou prirodzenosťou človeka, a preto je to nadprirodzené. Milovať nepriateľa je možné len vtedy, keď človek skutočne otvoril svoje srdce Kristovi a dostal od Neho novú duchovnú prirodzenosť. Vtedy si zamiluje Boha a milujúc Boha zamiluje si aj svojho bližneho bez ohľadu na to, kto to je. Nemecký spisovateľ E.G. Lessing raz povedal: „Dovtedy, kým nezbadám, že človek zachováva jedno z najdôležitejších prikázaní Krista: „*Milujte svojich nepriateľov*“, budem pochybovať o tom, že ten, kto sa vydáva za kresťana, je ním naozaj...“

Ak v srdci človeka nie je dobrota a láska, potom tam ako burina rastú mnohé hriechy: nevera, zrada, nečestnosť, krádež, klamstvo, úklady, zákernosť, neláska, nenávisť, nepriateľstvo, nezmieriteľnosť, zlomyseľnosť, zlé priania, pomsta a dokonca aj vražda, ktorá sa prejavuje rôznymi formami.

Žiaľ, tieto neresti nenávidíme u druhých, ale bývame veľmi zhovievaví, keď sa objavia v nás. Hodnotíme ich jemnejšie a pomenujeme ich ušľachtilejším výrazom. Neveru nazveme nestálosťou a túžbou učiť sa niečo nové, drzosť – schopnosťou postaviť sa za seba a obhájiť sa, a zradu – slabosťou a nerozhodnosťou. Akokoľvek sa snažíš v sebe zamaskovať a zatlačiť do úzadia tieto duchovné choroby, na tom sa nič nezmení do tej doby, kým si to nepriznáš ako hriechy a nezačneš proti nim bojovať.

Podľa Ožegovho ruského výkladového slovníka **vernosť** – je stálosť a vytrvalosť v citoch, vzťahoch, v plnení povinností a zodpovednosti. To znamená vernosť sebe samému, svojej povahe a svojmu slovu, oddanosť a spoľahlivosť, čo sa týka vzťahu s Pánom a inými ľuďmi. Žiaľ, v našom nestálom a skazenom svete túto krásnu a vzácnu vlastnosť ľudského charakteru stretávame čoraz menej. Už dávno bol najvyšší čas zapísať verných ľudí do Červenej knihy ohrozených druhov. Ich počet sa znižuje závravným tempom. Už v starozákonných časoch Dávid smútil nad ich vymieraním, čo vyjadril slovami: „*Zachráň, ó, Hospodine, lebo je koniec bohobojnému; vymizli verní spomedzi synov človeka*“ (Ž 11:2). A ak on vo svojej dobe takto charakterizoval ľudí, čo si zaslúžime my, ktorí žijeme v posledných časoch?

Verný človek – je taký, komu môžete dôverovať, na koho sa môžete spoľahnúť, ktorý, keď raz niečo povedal, svoje rozhodnutie už nezmení. Keď niečo sľúbi, vždy dodrží slovo. Svoje povinnosti, nech ide o čokoľvek: manželstvo, rodinu, prácu alebo službu Pánovi, nielenže pozná, ale vždy vykonáva a pristupuje k nim s veľkou zodpovednosťou. Vernosť je pre neho vecou cti a ľudskej dôstojnosti, a preto nerobí kompromisy so svedomím, aj keď pôjde o osobné záujmy. Pri jednaní s ním si môžete byť celkom istí, že presne splní všetko, čo povedal.

Neverný človek ľahko sľubuje, ale nesplní. Jeho sľuby nič neznamenajú. Môže dohovoriť stretnutie, ale nedostaví sa alebo príde s veľkým oneskorením. Ak sa neverný do niečoho pustí, zriedka to dovedie do konca. Na neho sa nedá v ničom spoľahnúť. O takých ľuďoch povedal Šalamún: „*Spoliehať sa na neverného v čase súženia je ako zlý zub a krívajúca noha*“ (Prís 25:19, SEP).

V našej zlej, lživej dobe sa **nevernosť** stala niečím úplne prirodzeným. Stretneš sa s ňou všade: v **manželstve**, keď jeden alebo obaja manželia zabúdajú na kedysi daný sľub vernosti, podvádzajú jeden druhého, čím spôsobujú na duši najbližšieho človeka hlboké, nehojace sa rany; v **priateľstve**,

keď jeden z tých, ktorých úzko spájalo osobitné puto náklonnosti, zrazu z toho či onoho dôvodu podlým spôsobom zradí niekoho, komu možno veľa dlhoval; v **práci** alebo **spoločnej duchovnej službe**, keď niekto opustí človeka, s ktorým kedysi usilovne a horlivo pracoval. Často k tomu dochádza vtedy, keď si niekto uspokojil svoje sebecké ciele a dosiahol, čo chcel, a v ďalšom pokračovaní práce už nevidí pre seba žiadne výhody.

Nevernosť má vždy ničivé následky, ale v rodinnom živote prináša obzvlášť trpké ovocie. Azda žiadny sľub, ktorý ľudia dajú vo svojom živote, neporušuje sa tak vierolomne a často ako sľub manželskej vernosti. Manželská nevera sa v súčasnosti stala takmer normou ľudského života, o čom svedčí neustále rastúci počet rozvodov. V mnohých vysoko rozvinutých krajinách sa rozpadá takmer každé druhé manželstvo. Je hanbou si to priznať, ale rozvody prestali byť zriedkavými udalosťami dokonca aj medzi kresťanmi. Aj keď nevera v manželstve sa často neodhaľuje v rozvode, cudzoložstvo v mysli sa stalo bežnou súčasťou ich rozšíreného života; výhodou je, že to nie je napísané na čele.

Nevernosť je najčastejšou príčinou **zrady**, ktorá je podvádzaním milovanej osoby, zákerným krokom a nízkym, podlým činom voči blížnemu, priateľovi alebo nejakému spoločenstvu. Zrada existovala medzi ľuďmi po všetky doby. Ešte pred stvorením Zeme prvým zradcom Boha sa stal zastierajúci cherub (Ez 28:14), pomenovaný neskôr satan. Taký je ten, kto porušuje vernosť, kto hanebne podvádzá, uchýľuje sa ku klamstvu, zradám, ľsti. Nie div, že na zradcov sa dívali vždy negatívne.

Boh potrebuje verných ľudí, usilovných pracovníkov, ktorí Mu slúžia odovzdane, aj keby ich to stálo čokoľvek. Potrebuje verných pastorov a služobníkov, ktorí sú schopní učiť ľudí nie dogmatike tej alebo inej vierouky, ale veľkým pravdám kresťanskej viery. Pán potrebuje veriacich, ktorí sú pripravení, ako to kedysi urobil On, s radosťou niesť svoj kríž, ktorých hlavným cieľom a zmyslom života je služba

blížnym vo viere, aj nespaseným. V Božích očiach má vernosť vysokú cenu a najvyššou odmenou pre ňu vo večnosti budú Jeho slová: „*Správne, dobrý a verný sluha, nad málom si bol verný, nad mnohým ťa ustanovím; vojdí v radosť svojho pána!*“ (Mt 25:21).

Nevernosťou sa začína mnoho ďalších hriechov, ktoré majú rovnaký základ: nepoctivosť a nečestný prístup k ľuďom, krádež, ľstivosť, klamstvo, zrada.

O **nepoctivosti a nečestnosti** sa hovorí v prípade, keď niekto zneužíva iných ľudí s cieľom niečo získať v svoj osobný prospech. Tieto charakterové vlastnosti majú ľudia, pracujúci v obchodnej sfére, a najmä podnikatelia, ktorí dávajú na prvé miesto dosiahnutie ziskov, aj keď je to na úkor ich vlastného svedomia, čestnosti, lásky a úcty k blížnemu. Ich hlavným cieľom je vyhrať, kúpiť, získať, vyzdvihnúť sa na úkor iného.

Nečestnosť je príznačná aj ľuďom, ktorí sa snažia dostať niečo ľahkou cestou, keď nemusia na to vynaložiť veľké úsilie, inými slovami, ktorí **kradnú** (akýkoľvek druh nezákonného, tajného privlastnenia si toho, čo ti nepatrí). Nečestný človek sa neobťažuje premýšľať o tom, ako v Božích očiach vyzerá to, čo robí, ale berie si, čo mu príde „pod ruku“, od peňazí vytiahnutých z cudzej peňaženky až po peniaze z cirkevnej pokladnice.

Nepoctivosť a s ňou spojené krádeže existovali po všetky veky, no v našej poslednej dobe sa rozmohli naplno. Získať niečo na úkor druhého a ešte viac na úkor štátu sa stalo v plnom slova zmysle nákazlivou chorobou, ktorá ovládla nielen krajiny bývalého východného bloku, ale žiaľ, aj teraz prosperujúci západný svet. Málokto odolá pokušeniu vziať si niečo pre seba, ak to môže dostať zadarmo. Dôvod na ospravedlnenie takéhoto konania, ak si to želá, nie je ťažké nájsť. Napríklad veľmi vhodné argumenty sú: „Vláda nás tak či tak do značnej miery podvádza... platím dane z príjmu, prečo by som si nemal zobrať z toho, čo patrí štátu, a teda i mne... V práci u svojho nadriadeného alebo

majiteľa spoločnosti dávam viac jemu, ako ja dostanem. Preto on neschudobnie, ak si zoberiem trochu z jeho nadbytku... Pomyslíš si: či podnik (závod, továreň, firma, obchod, sklad a tak ďalej) schudobnie, ak sa podelí s tým, čo produkuje? Veď tu predsa pracujem a „robotník si zaslúži svoju odmenu“. Takto sa hľadajú vysvetlenia a ospravedlnenia tohto hriechu, ktorý Pán nenávidí; zlodejov zahŕňa medzi smilníkov, čarodejníkov, modlárov a vrahov, ktorí podľa Písma nezdedia kráľovstvo Božie (1Kor 6:10; Zj 21:27, 22:15).

Smutné je, že nekradnú len ľudia tohto sveta, ale žiaľ, nezriedka kradnú aj Božie deti. Tisíce tých, ktorí zbožne sedia v kresťanských zhromaždeniach, majú na svedomí nespočetné množstvo ukradnutých predmetov – od ihiel, nití, klincov, dosiek a najrôznejších potravín až po autá, domy, chaty a stavebný materiál použitý na stavbu chrámov a modlitební a tiež mnoho takého, čo sa nehanbia nazvať „dielom Božím“. Nie div, že je napísané: „*Lebo kameň bude kričať zo steny, a hrada spomedzi dreva mu bude odpovedať: Beda tomu, kto mesto stavia krvou a hrad spevňuje nepravosťou*“ (Hab 2:11-12).

Tam, kde sa zakoreňuje nečestnosť a nepravdivosť, sa určite zakorení aj ľstivosť a zákernosť, dochádza často až k zrade.

Ľstivosť – je neúprimné správanie sa alebo nečestný vzťah voči niekomu, sklon podvádzať a niečo predstierať s cieľom dosiahnuť svoje zámery. Boh taktiež nenávidí tento hriech a dôrazne varuje svoje deti pred jeho rôznymi formami: „*Odstráň faloš zo svojich úst a úskočné pery nech sú ďaleko od teba*“ (Prís 4:24); „*...neverných však zahubí ich prevrátenosť*“ (Prís 11:3); „*...Kto má prevrátené srdce, nenájde šťastie, a kto má falošný jazyk, padne do nešťastia*“ (Prís 17:20); „*Veď kto chce milovať život a vidieť dobré dni, nech si zdržuje jazyk od zlého a ústa od ľstivých rečí*“ (1Pt 3:10); „*...On chytá múdrych v ich chytráctve*“ (1Kor 3:19).

Ľstivosť je známa ako jedna z vlastností satana, ktorého Božie Slovo v mnohých veršoch Písma nazýva – ľstivým. Preto ten, kto trpí touto chorobou, či chce alebo nie, pripodobňuje sa k diablovei.

Zákernosť – to je zlomyseľnosť, maskovaná zdanlivou dobrosrdečnosťou, **zlomyseľnosť** – to je čin alebo činnosť vo vzťahu k niekomu, preniknutá škodlivým a zlým úmyslom spôsobiť škodu, zranenie alebo emocionálnu traumu. Tento hriech Boh nenávidí rovnako ako ľstivosť. Biblia o tom hovorí priamo: „...*klamár sa Hospodinovi protiví*“ (Ž 5:7); „...*Krvilační a podvodní ľudia sa nedožijú ani polovice svojich dní*“ (Ž 55:24); „*Ohavnosťou sú Hospodinovi prevrátené srdcia*“ (Prís 11:20); „*Človek krivolakého srdca nenájde dobrého*“ (Prís 17:20).

Ľudí, v srdci ktorých žije zákernosť, Slovo Božie nazýva nečestnými a zlomyseľnými, radí vyhýbať sa im: „*Trnie a osídla sú na ceste zvrátenca, kto sa im zďaleka vyhne, chráni si život*“ (Prís 22:5 a 12:5,20).

Zradou sa rozumie čin alebo konanie spočívajúce v klamstve, ľstivosti a zákernosti. Preto sa touto definíciou vystihujú tie najhoršie, osobitnou drzosťou, krutosťou a bezočivosťou poznačené kroky voči iným ľuďom, pričom sa hovorí: „*zradný lichotník*“, „*zradný útok*“, „*vierolomná zrada*“. Boh sám sa uchýlil k tejto charakteristike, keď došlo k nevernosti prekračujúcej hranice: „...*Veď som vedel, že si veľmi neverný a od materského lona sa voláš vzbúrencom*“ (Iz 48:8); „...*Ale ako žena neverne opúšťa svojho druhu, tak ste ma neverne opustili, dom Izraela – znie výrok Hospodinov*“ (Jer. 3:20); „*Jeho proroci sú namyslení, mužovia klamu. Jeho kňazi znesväcujú, čo je sväté, a znásilňujú zákon*“ (Sof 3:4).

Ak pozoruješ niektoré skutky a činy spáchané Božími deťmi v súčasnom kresťanstve, neubrániš sa myšlienke, že vhodnejšie slovo ako zrada proti Bohu a Jeho pravdám, žiaľ, nenájdeš.

Ďalej nasleduje celý rad hriechov vyvolaných rozhorčením voči blížnemu. Patrí medzi ne zášť, nenávisť,

nepriateľstvo, neústupnosť, zlé pranie, škodoradosť, pomsta a vražda vo všetkých formách jej prejavu.

Zášť – to je neprajnosť a nepriateľstvo, ktoré človek už nedokáže skrývať, prejavuje sa zlostným úškl'abkom, nesúhlasným slovom, uštipačnými poznámkami a všetkými druhmi útokov na osobu, proti ktorej prechováame tento pocit.

Treba povedať, že zášť – je jednou z najlepších zbraní satana, ktorého obľúbenou prácou je rozoštvávanie ľudí proti sebe. Keď diabol zaseje do ľudského srdca semeno neprajnosti voči niekomu, chytil ho na návnadu a bude ho ťahať za sebou cestou hnevu ďalej a ďalej; od zášti k nenávisti, a od nej – k nezmieriteľnosti, nevraživosti, vražde, či už v priamom alebo prenesenom zmysle slova. Zášť je zápalkou, z ktorej sa zapáli oheň nenávisti, ktorý ničí všetko, čo mu stojí v ceste, ktorého dôsledky sú nepredvídateľné.

Nenávisť – je pocit silného nepriateľstva a odporu voči niekomu a vylieva sa do zlomyseľného vzťahu plného horkosti alebo **nevraživosti**, ktorá sa svojou krutosťou môže porovnať len s manželskou žiarlivosťou. Človek, posadnutý nenávisťou, je schopný všetkého, aj tých najhroznejších činov. Ona ho doslova dusí, núti urobiť niečo, čo vedie k jej vybitiu, napríklad: otvorené znevažovanie, hanebné ponižovanie, národný výsmech, neľútostné potupenie, kruté urážky, aj brutálnu vraždu. Keď nenávidiaci pozoruje utrpenie svojho protivníka, jeho smútok, trápenie, bolesť, spôsobenú škodu a stratu, nenávisník zažíva **škodoradosť**.

Nepriateľstvo – to je napätý stav mysle, pri ktorom pocity, myšlienky, slová a činy vo vzťahu k niekomu sú preσιάknuté nesúhlasom, zášťou a práním zla. Boh poznal tento nedobrý sklon ľudí a ešte v čase Mojžiša varoval pred tým svoj ľud: „*Nebudeš nenávidieť svojho brata vo svojom srdci; prosto budeš trestať svojho bližneho, aby si sa neprevinil a neniesol pre neho hriechu*“ (Lv 19:17, ROH). Prejavenie extrémneho nepriateľstva a nenávisti je vyjadrené

nevraživosťou, pri ktorej ľudia celé roky a desaťročia zostávajú v stave hádok a vojen medzi sebou.

Žiaľ, toto zlo je rozšírené všade, počnúc členmi jednej rodiny a končiac medzinárodnými vzťahmi. Ak sa tento jav vyskytuje medzi ľuďmi vo svete, je to celkom pochopiteľné, pretože kde vládne duch zla, nemôže byť mier. Keď sa však to isté deje medzi kresťanmi, ktorí vedia, čo o tom hovorí Sväté Písmo, potom je to ťažko pochopiteľné. Koľko skrytého aj otvoreného nepriateľstva je medzi kresťanmi v jednej a tej istej miestnej cirkvi! Ľudia nechcú chodiť na bohoslužby, aby sa vyhli stretnutiu s niekým, koho neznášajú. Veriaci príbuzní sa snažia vyhýbať jeden druhému, a niekedy sa aj roky nevidia, pretože medzi nimi bol nejaký konflikt alebo majú rozdielne názory v niektorých duchovných otázkach, čo vyvolalo ich nepriateľstvo. Len sa divíš, ako ďaleko v tom môžu ísť Božie deti, ktoré veľmi dobre poznajú druhé prikázanie: „*Milovať budeš svojho blížneho ako sám seba*“ (Mt 22:39).

Dôvodov pre nepriateľstvo je veľmi veľa, ale o ich podstate je dobre povedané v Svätom Písme: „*Odkiaľ sú medzi vami boje a odkiaľ zrážky? Či nie odtiaľ – z vašich žiadostí, ktoré bojujú vo vašich údoch?*“ (Jak 4:1). Božie Slovo nerobí žiadne kompromisy a neakceptuje naše vysvetlenie a výhovorky. Hovorí, že hlavným koreňom nepriateľstva a z neho pochádzajúceho rozdelenia je naše „Ja“ so svojimi požiadavkami a zlými žiadosťami, ktoré prinášajú utrpenie a záhubu.

Keď je srdce plné nenávisti, človeku je veľmi vlastná **nezmieriteľnosť**, to znamená správanie, ktoré nepripustí žiadne zmierovanie, zhodu alebo vzájomné pochopenie. Nenávisť, nepriateľstvo a nezmieriteľnosť poskytujú živnú pôdu pre zlomyseľnosť, pomstu a dokonca vraždu.

Zlomyseľnosť – je tajné pranie nešťastia, straty alebo škody niekomu. Okrem nenávisti a nepriateľstva sú jej ďalšími dôvodmi závisť a žiarlivosť. Dlhो živená zlomyseľnosť vo chvíli mimoriadneho vyhrotenia prerazí na povrch

slovami kliatby („aby ťa...!“ a „bud' prekliaty!...“) alebo zlo-myseľnou odvetou. Tak sa začína **pomsta**, ktorá je vo svojej slepote hotová zničiť všetko, čo jej stojí v ceste. Človek ňou hnaný je neskrotený a hrozný. Stráca kontrolu nad sebou, prestáva zdravo myslieť a rozsudzovať. Pán preto varuje pred upadnutím do takého stavu. Radí, že Jemu samému treba ponechať, aby spravodlivo rozhodol: „*nepomstite sa, milovaní, ale ponechajte to hnevu (Božiemu) – lebo je napísané: Mne patrí pomsta, ja odplatiť; hovorí Pán*“ (Rim 12:19); „*Mne patrí pomsta i odplata pre dobu, keď sa im zakolíše noha, lebo deň ich záhuby je blízko a rýchlo sa blíži to, čo má prísť*“ (Dt 32:35, SEP).

Vo svojom hneve, nenávisti a pomstychtivosti je človek schopný **vraždiť**, čo je zločinecké, úmyselné odobratie života niekomu, voči komu prechováva extrémny hnev. Samozrejme, zabitie môže byť aj neúmyselné, keď je smrť zavinená z nedbanlivosti alebo je výsledkom nešťastnej náhody. S takými prípadmi sa v živote stretávame, čítame o nich v novinách alebo počujeme v rádiu. Avšak nás, kresťanov, by mali viac znepokojovať iné formy prejavu vraždenia.

Svojho blížneho je možné zabiť ťažkou, pre jeho dušu otrasnou správou, rovnako ako aj zlým a krutým slovom, ktoré ho uvrhne do stavu beznádeje a úplného zúfalstva. Práve tento druh vraždy je medzi nami, ľuďmi, najčastejší, a to nielen medzi tými, ktorí sú vo svete, ale aj medzi tými, ktorí sa nazývajú deťmi Božími. Rovnako ako strelné zbrane, zbrane sečné a bodné, aj jazyk je schopný spôsobiť takú smrteľnú ranu, z ktorej sa človek už nikdy nedokáže spamätať.

Keďže o hriechoch nášho jazyka už bolo povedané dosť, asi ich netreba opakovať. Žiadalo by sa len ešte raz zdôrazniť, že zlostné, sarkastické, ostré slová nadobúdajú smrtiacu silu najmä vtedy, keď vychádzajú z úst nám blízkych a drahých ľudí, ktorých bezvýhradne milujeme. Ak nám niekto, koho nepoznáme alebo niekto, kto pre nás málo

znamená, povie úsečné „nenávidím ťa“, bude to síce pre nás nepríjemné a trpké, ale nebude to rezať ako nôž, zapichnutý do chrbta. Avšak, ak rovnaké slová počuje manžel od svojej ženy, manželka od svojho manžela alebo rodič od svojho dieťaťa, bude to znieť v ich ušiach ako hrom, zatrasú a doslova zničia oddanú a milujúcu dušu. Áno, jazykom skutočne možno zabiť... Hoci si všetci dobre uvedomujeme túto ničivú zbraň, často zabúdame na jej nebezpečenstvo a niekedy, vo chvíľach životných kríz, ju dokonca zámerne používame. Koľkokrát sme nakričali zlostné, kruté slová do tváre najbližšej osoby, zabuchli sme dvere, nechali sme ju samu s krváčajúcim srdcom, a potom, ako by sa nič nestalo, vrátili sme sa späť a tvárili sa, že sa nič nestalo! Takéto správanie je nielen kruté, ale aj neľudské. Človek sa môže len čudovať, k akej zaslepenosti môže dospieť vo svojom sebeckve, vyžadovačnosti a hneve, ktorý ľahko prerastie do nenávisťi, pripravenej kedykoľvek dohnať človeka k vražde.

Jedna veriacca sestra sa raz večer vášnivo hádala so svojou známou a v hneve jej povedala všetko, čo si o nej myslela. V tú istú noc jej Pán dal takýto sen: Videla, ako nejaká žena, podobná čarodejnici, prenasledovala s nožom oslabenú, chorú ovečku. Keď svoju obeť dobehla, chytila ju pod krkom a bodla priamo do srdca. Ozval sa srdcervúci výkrik a v okamihu sa scéna zmenila. Na mieste čarodejnice bola už ona sama, držala v zakrvavených rukách nie ovečku, ale tú, ktorú len pred pár hodinami zranila svojimi slovami. Krváčajúc umierala a s nemou výčitkou pozerala jej priamo do očí a pomaly sa zosúvala na zem. Z úst spiacej ženy sa vydral výkrik hrôzy a zobudila sa zaliata studeným potom, pripravená bežať k tej, ku ktorej bola taká nemilosrdná. O čo väčšie však bolo jej zúfalstvo, keď na druhý deň ráno prišla k nej domov a dozvedela sa, že nešťastná žena zomrela v noci na infarkt myokardu. Tak sa dokončil ten hrozný zločin, o ktorom nikto nevedel, okrem vraha. Neviete si predstaviť, ako sa jej potom žilo s vedomím, že krv zosnulej bude vyhľadávaná z jej rúk.

Priatelia, koľkokrát vo svojom živote, podobne ako tá žena, ste sa stali potenciálnymi vrahmi? Dokonca aj v prípade, že nešťastné obete vášho vražedného jazyka nezomreli na krvácanie do mozgu alebo na infarkt myokardu, ich krv bola tiež neviditeľne preliata. Či sa naozaj nebojíme odplaty za to vo večnosti?! Naozaj nás ešte doteraz nenapravili slová Biblie o tom, že „*Každý, kto nenávidí svojho brata, je vrah*“? (1Jn 3:15).

Hnevlivé a kruté slovo môže človeka uraziť, ale aj ťažko zraniť. Všetci vieme, že je to pravda, pretože sme to buď zažili, alebo sme to sami urobili. Najsmutnejšie na tom je, že neubližujeme svojim súperom, protivníkom a nepriateľom, ale tým, ktorí sú nám najbližší a najmilší. Práve voči nim, ktorí nás nesmierne milujú a robia nám toľko dobra, sme vo svojich slovách obzvlášť krutí. Problém je, že si to zvyčajne uvedomíme, keď ich náhle stratíme. Až potom ich oceníme tak, ako si to zaslúžili za svojho života. Lenže, žiaľ, je už neskoro povedať im to a niečo s tým urobiť. A preto, keď už máme na jazyku urážlivé slovo, zastavme sa na chvíľu a premýšľajme o možných dôsledkoch a radšej nič nepovedzme. Staňme sa láskavejšími nielen tak, že budeme o tom hovoriť, ale to aj uskutočnime.

Jedným z prejavov trpezlivosti, ktorá patrí k ovociu Svätého Ducha, je milosrdenstvo a trpezlivý postoj k správaniu ľudí, ktoré nás pohoršuje. To znamená, že nemáme byť vznetliví a podráždení, nemáme sa uchýľovať k zlostným, ničivým slovám, snažiť sa pomstiť tým, ktorí nám spôsobili bolesť. **Milosrdenstvo** – to je láskavý, nežný, veľkorysý prístup k blíznym, ochota pomáhať im prejavením pozornosti, porozumenia a súcitu. Tomu nás učí Božie Slovo, ktoré hovorí: „*Napokon všetci buďte jednomyselní, súcitní, plní bratskej lásky, milosrdní a pokorní. Neodplácajte sa zlým za zlé ani zlorečením za zlorečenie, naopak, vy žehnajte, lebo ste boli povolani, aby ste sa stali dedičmi požehnaní.*“ (1Pt 3:8-9). „*A nadovšetko, verne sa milujte vospolok, lebo láska prikrýva množstvo hriechov. Buďte*

navzájom pohostinní bez reptania. Ako dobrí správcovia mnohorakej Božej milosti slúžte si navzájom každý tým duchovným darom, ktorý prijal“ (1Pt 4:8-10).

Pretože Boh vo svojom milosrdenstve a trpezlivosti je „dobrý k nevďačným a zlým“, a ako On „posiela dážď na spravodlivých i nespravodlivých“, tak aj my, Jeho deti, by sme mali pristupovať k svojim blíznym, nech sú akíkoľvek, podľa Jeho príkladu, s láskou a dobrotou.

Keď Ježiš učil ľudí vo svojej kázni na vrchu, povedal: „*Blahoslavení milosrdní, lebo oni dosiahnu milosrdenstvo*“ (Mt 5:7). Božie milosrdenstvo sa prejavuje v tom, že nás oslobodzuje od trestu, ktorý si zaslúžime. Je to Jeho ľútosť k nám, Jeho dobrota a súcit k slabým, nemohúcim a chorým, sužujúcim sa dušiam, ktoré sú vedomé svojich hriechov a činia z nich pokánie. Takto nám dáva príklad, aby sme Ho nasledovali a vyzýva nás, aby sme tiež boli milosrdní voči iným. Všetci poznáme podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi, ktorý preukázal milosrdenstvo a súcit k človeku v núdzi (Lk 10:30-37). Každý z nás sa mu stáva podobným, keď robí to isté pre svojho blížneho. Milosrdenstvo prejavujeme, keď odpúšťame vinníkom, sýtíme hladných, obliekame chudobných, staráme sa o chorých, navštevujeme vdovy a siroty, plačeme s plačúcimi a nesieme ich bremená. Prejavovaním milosrdenstva odmietame sa pomstiť tým, ktorí nám ubližujú a vyjadrujeme náš súcit a porozumenie padlým. Správame sa s láskou a prianím dobrého dokonca aj k tým, ktorí sú nám nepríjemní a po ľudsky si to vôbec nezaslúžia. Taký postoj k blížnemu Boh hodnotí nad všetky obete a najväčšie dary a sľubuje za to zvláštnu odmenu: „...*im sa dostane milosrdenstva*“ (Mt 5:7).

Nezabudnime ani na vďačnosť. Veď aj my sami sa vieme rýchlo uraziť, keď niekomu podáme pomocnú ruku a on zabudne na základnú spoločenskú zdvorilosť povedať jednoduché „ďakujem“. A práve toto nám dáva možnosť uvedomiť si, čo cítia iní, keď my prijímame ich služby a pomoc a zabudneme vyjadriť svoju vďačnosť. Veď čo by

sa mohlo zdať jednoduchšie? Pevný stisk ruky, pohľad vyjadrujúci vďaku, zavolať alebo napísať list s láskavými slovami a človeka to zohreje na srdci. Bývame takí nevšímaví (sústredení na seba), že nie sme schopní nájsť 20-30 minút, aby sme zavolali, napísali, našli milé, potrebné dobré slovo v ťažkej chvíli. Keď si to uvedomíme, musíme častejšie uplatňovať sebadisciplínu a vypestovať si zvyk poďakovať sa a čo najskôr vyjadriť svoju vďačnosť, neodkladať to na zajtra a pozajtra, čo sa naťahuje často na dni, týždne, mesiace, roky.

Je dobré, ak sa týmito slovami riadime vo svojom živote: „...a nikto nech nezmýšľa zle v srdci proti druhému“ (Zach 7:10). Ak to chceme naplniť, nemôžeme hovoriť zle o svojom bližnom, nebudeme ho s ostatnými ohovárať, ale naopak, hovorme len dobré a modlime sa za neho, ak medzi nami vznikla prekážka. „*Ved' sme Jeho dielo, stvorení v Kristovi Ježišovi na to, aby sme konali dobré skutky, ktoré nám Boh už vopred pripravil*“ (Ef 2:10). Verte mi, vôbec to nie je ťažké nájsť príležitosť robiť dobre. Okolo nás sú mnohí, ktorí potrebujú pomoc, pochopenie, účasť, empatiu a súcitiť. Chod'te k nim. Neodkladajte to na zajtra, pretože vás čakajú dnes. Staňte sa činiteľmi Božieho Slova, ktoré hovorí: „*Bud'te si navzájom oddaní v bratskej láske*“ (Rim 12:10). Či nie sme povolani „*radovať sa s tými, ktorí sa radujú a plakať s tými, ktorí plačú*“ (Rim 12:15)? Ved' každý z nás nepochybne dostal nejaký zvláštny dar od Boha k službe druhému, či už je to napomínanie, dávanie, dobročinnosť, príhovorná modlitba, vyučovanie alebo starostlivosť o dušu. Tým, že sa dávame druhým, sami získavame radosť z toho, že sme užitoční. Ved' život, ktorý žijeme len pre seba, je márný a nemá zmysel.

Keď bol Pán na zemi, vyzýval ľudí, aby prinášali pokoj iným, a povedal: „*Blahoslavení tvorcovia pokoja, lebo oni sa budú volať Božími synmi*“ (Mt 5:9). V priebehu dejín bolo v ľudských vzťahoch veľa nepriateľstva, nenávisť, zloby, krutosti a násilia, čo viedlo k opakovaným vojnám. Preto

Ježiš vždy posielal svoje deti všade niest' pokoj, reagovať na zlo dobrom, ako to apoštol Pavol učil Korint'ánov a radil im, aby ho napodobňovali: „*Keď nám zlorečia, dobrorečíte; keď nás prenasledujú, znášame to, keď nás ohovárajú, vľúdne sa prihovárame*“ (1Kor 4:12-13). Učme sa teda z toho aj my byť tvorcami pokoja. Okolo nás je toľko krutosti a zla, že unavené duše hladujú po láske a добрote tak, ako vyprahnutá púšť čaká na dážď.

Ak otvoríme Bibliu a prelistujeme si jej stránky, tak sa dozvieme, že sa tam píše o tom, ako by sme sa mali a nemali správať k blížnym: „*Nevysloviš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu*“ (Ex 20:16). „*Nepožiadaš dom... ženu... vola... osla, ani nič, čo patrí tvojmu blížnemu*“ (Ex 20:17); „*A keby si niekto vypožičal niečo od svojho blížneho, ...isťotne nahradí*“ (Ex 22:14); „*Ak sa niekto prehreší a spreneverí voči Hospodinovi tým, že svojmu blížnemu odtají vec, ktorú prijal do úschovy, či zverenú alebo ulúpenú, alebo ak vydiera svojho blížneho alebo ak niečo stratené nájde a krivoprisažne to zatají, nech sa človek dopustí čohokoľvek z týchto vecí, zhreší. Keď sa teda prehrešil a previnil, nech vráti, čo ulúpil, i to, čo si násilím vynútil alebo čo prijal do úschovy, alebo stratenú vec, ktorú našiel, alebo čokoľvek, o čom krivo prisahal, nech to nahradí v plnej hodnote a k tomu nech pridá päťtinu a v deň svojej obety za vinu to odovzdá vlastníkovi*“ (Lv 5:21-24); „*Prekliaty, kto preloží medzník svojho blížneho*“ a „*Prekliaty, kto tajne zabije svojho blížneho*“ (Dt 27:17,24); „*Neutláčaj svojho blížneho, ani ho neolupuj; nech neostane mzda tvojho ná dennika u teba cez noc až do rána. Pri súde sa nedopúšťajte bezprávia. Nenadržaj chudobnému ani mocnému. Súď spravodlivo svojho súkmeňovca. Nepomsti sa a neprechovávaj hnev voči príslušníkom svojho ľudu, ale miluj svojho blížneho ako seba samého*“ (Lv 19:13,15,18 a Rim 13:9); „*...kto neublízuje druhému, kto netupí blížneho*“ (Ž 15:3); „*Nezamýšľaj nič zlé proti svojmu blížnemu, ktorý býva v bezpečí pri tebe*“ (Ex 3:29); „*Kto pohŕda blížnym, hreší,*

kto má však súcit s biednymi, je blahoslavený“ (Prís 14:21); „Láska bližnemu nerobí zle. Naplnením zákona je teda láska“ (Rim 13:10); „Nech sa každý z nás páči bližnemu na jeho dobro a na budovanie.“ (Rim 15:2); „Preto odhodte lož a každý hovorte pravdu svojmu bližnemu, lebo sme si navzájom údmi“ (Ef 4:25) a tak ďalej.

Je celkom možné, že čitateľ, ktorému bolo ublížené, rozhorčene povie: „Áno, ale môže sa stať, že aj niekto z mojich bližných voči mne postupoval nesprávne. Prečo len ja si musím uvedomiť svoje chyby a cítiť sa previnilo, keď niečo robím zle, zatiaľ čo iní sa ku mne správajú oveľa horšie...?!“

Naše „Ja“ sa chce vždy ospravedlniť. A kvôli tomu si volí najkratšiu a najjednoduchšiu cestu, porovnáva sa nie s tými, ktorí sú lepší, ale s tými, ktorí sú horší ako my. Keďže na pozadí slov, činov, reakcií a posledných skutkov už nevyzeráme tak zle, naše svedomie sa rýchlo upokojí. Avšak vyzeralo by to úplne inak, keby sme sa porovnávali s tými, ktorí sú v takom istom tele, vždy zostávajú Božím dieťaťom, v ktorých je vznešený duch. Takéto príklady môžeme nájsť nielen v Biblii, ale aj v dnešnej dobe, ak sa pozorne pozrieme na tých, ktorí žijú medzi nami. Možno ich už nie je tak veľa, ale sú takí, a práve skutočnosť ich existencie v našich posledných, zlých časoch, nás zbavuje akéhokoľvek práva ospravedlňovať svoj vlastný nedobry život.

Nikto netvrdí, že je dnes ľahké byť opravdivým Božím dieťaťom a verným Biblii. Áno, je to ťažké, ale nie nemožné. A akými budeme my, záleží jedine na nás podľa toho, akú cestu nasledovania Pána Ježiša si vyberieme: ľahkú cestu faľošnej nádeje a sebauspokojenia alebo ťažkú cestu boja a ukrižovania s Kristom, teda každodenné umŕtvovanie svojho „Ja“. Tak, ako starozákonnému spravodlivému Enochovi, Noachovi, Abrahámovi, Jóbovi zloba obklopujúceho sveta nezabránila bezúhonne chodiť pred Bohom, tak zlo, krutosť, nenávisť, lož a špina súčasného života nemôže nám prekaziť žiť poctivo, čisto a sväto tak, ako si to praje náš Pán.

Kapitola 5

Koreňom všetkého zla je milovanie peňazí

V kultúrnej spoločnosti od počiatku vekov nebolo prijateľné hovoriť o peniazoch. A ak by sa niekto zo zvedavosti opýtal niekoho iného na jeho príjem alebo plat, považovalo by sa to za netaktné a neslušné. Hoci mnohí ľudia v krajinách bývalého východného bloku, kde v dvadsiatom storočí vládol socialistický systém, nevideli na tom nič zlé, v západných krajinách sa to vždy považovalo za netaktnosť. Také sú pravidlá etikety.

A predsa, pravidlo zostáva pravidlom v podstate len vo vonkajšej sfére ľudského života. Čo sa týka jeho vnútornej stránky, finančná otázka je takmer na prvom mieste, zaberá myšlienky, túžby a očakávania človeka. Pre niektorých ľudí sa stávajú peniaze dokonca cieľom a zmyslom celého života, nabádajú na množstvo nelegálnych aktivít: od podvodov a drobných krádeží až po vraždy a iné závažné trestné činy. Státisíce ľudí položili svoje hlavy v honbe za peniazmi, zlatom a bohatstvom. V dávnej minulosti, keď boli objavené nové ložiská drahého kovu, rodiaca sa „zlatá horúčka“ privádzala ľudí do šialenstva, brala im zdravý rozum, zdravie a životy.

Vo vedomí civilizovaného človeka je s peniazmi zviazané takmer všetko: hmotné zabezpečenie, spoločenské postavenie, uznanie ľudí, voľný prístup ku všetkým druhom uspokojenia a zábavy, cesta ku sláve a moci, jednoducho to, čomu ľudia hovoria šťastie. Aj keď život znovu a znovu dokazuje opak, psychika ľudí sa napriek tomu nemení. História sa opakuje: tí, ktorí bažia po bohatstve, zhoria v jeho plameňoch ako mole letiace do svetla ohňa.

Šalamún, ktorý podľa Biblie prekonal bohatstvom všetkých kráľov zeme, raz povedal: „*kto sa nadeje na svoje bohatstvo, padne; ale spravodliví budú pučať ako listie*“ (Prís 11:28, ROH). Pravdivosť týchto slov, vyrieknutých

pred stáročiami, sa potvrdzuje aj dnes. Peniaze dláždia cestu k uznaniu a poctám, kupujú sa za ne majetky, funkcie, postavenie v spoločnosti, známosti a sláva, s ich pomocou sa získava všetko, okrem pokoja v srdci a skutočného šťastia. Neustále rastúca túžba mať viac a viac rodí v človeku nenásytnú chamtivosť. Túžba po obohacovaní sa stáva jeho hlavnou hnacou silou. No ako roky plynú, jedného dňa mu dôjde, že ani úspech, ani sláva, ani peniaze, ani hmotné statky, ani neobmedzené možnosti mu neprinášajú uspokojenie.

V prvom liste Timotejovi, keď Pavol vyučoval svojho duchovného syna a odovzdával mu bohaté duchovné skúsenosti, povedal: „*A pobožnosť so spokojnosťou je skutočne veľkým ziskom; lebo nič sme nepriniesli na svet [a nepochybné je], ani nič odnieť nemôžeme. Preto, keď máme pokrm a odev, s tým sa uspokojíme. Ale tí, čo chcú zbohatnúť, upadajú do pokušenia a do osídla, do mnohých nerozumných a škodlivých žiadostí, ktoré ponárajú ľudí do záhuby a ztratenia. **Koreňom všetkého zla je zaiste milovanie peňazí,** po ktorých niektorí zatížili, tak zblúdili od viery a spôsobili si mnoho bolesti. Ty však, človeče Boží, pred takýmito vecami utekaj a snaž sa o spravodlivosť, pobožnosť, vieru, lásku, trpezlivosť, krotkosť. Tým, čo sú bohatí v terajšom veku, prikazuj, aby neboli namyslení a nedúfali v neisté bohatstvo, ale v Boha, ktorý nám bohato dáva všetko na požívanie, a aby konali dobré, boli bohatí na dobré skutky, štedrý, zdieľni, a tak si zhromažďovali dobrý základ do budúcnosti a dosiahli skutočný život“ (1Tim 6:6-11, 17-19, SEP).*

V tomto úryvku máme veľmi krátke, ale azda najvyššie a najpresnejšie opis jedného z veľmi rozšírených hriechov ľudí – lásky k peniazom: „**Koreňom všetkého zla je milovanie peňazí**“.

Pri opise tejto duchovnej choroby nám Pavol najprv pripomína, že keď sa narodíme, nič si so sebou neprinesieme na zem. A je to naozaj tak. Novorodenec prichádza na svet malý, bezmocný a úplne nahý. Až po narodení ho niečie starostlivé ruky prvýkrát oblečú do jeho prvých šiat.

Keď človek dokončí svoju pozemskú púť a odchádza do večnosti, tiež si tam nič nemôže zobrať so sebou. Opäť platí, že niečie starostlivé ruky natiahnu na bezvládne telo posledné pohrebné oblečenie, ktoré sa čoskoro rozpadne v zemi, odhaliac rozkladajúce sa mŕtve telo. Tým sa potvrdzujú slová spravodlivého Jóba: „...*nahý som vyšiel zo života svojej matky a nahý sa ta navrátim.*“ Tieto slová neskôr takmer doslova zopakoval múdry Kazateľ: „*Ako vyšiel zo života svojej matky, tak odíde opäť nahý, ako prišiel, a nič neodnesie zo svojej námahy, čo by mohol vziať so sebou*“ (Jób 1:21 a Kaz 5:14).

Také je postavenie človeka vo vzťahu k hmotným statkom na začiatku a na konci jeho cesty, ale nie je to tak medzi narodením a smrťou.

Počas života je každý z nás zamestnaný tým, že zhromažďuje, a tomu „treba...“, „treba...“ niet konca. Už aj maličké novorodeniatko potrebuje tak veľa. Potrebuje plienky, novorodeneckú košielku, dupačky, blúzky, svetriky, nohavice, ponožky, pančuchy, topánky, hračky, postieľku, posteľnú bielizeň, hygienické potreby, detskú stravu a mnoho ďalšieho. Ako dieťa rastie, potrebuje toho čoraz viac. Keď sa naučí chodiť a rozprávať, začne si pýtať, neskôr dokonca nárokovať, aby mu kúpili to či ono. Potom už nestačí len jedna bábika alebo jedno autíčko. Potrebuje viac, viac a ešte viac. Hromadenie sa teda prejavuje prakticky od detstva, prechádza z otcovho semena a matkinho mlieka. A tak to ide z generácie na generáciu.

Samozrejme, človek potrebuje pre život veľa vecí. Potrebuje oblečenie, jedlo, posteľ na spanie a prístrešie, prácu, aby si zarobil na živobytie, a tak ďalej a tak ďalej. V takomto zozname všetkého, čo potrebujeme, by sme mohli pokračovať ďalej. A v snahe získať to „treba“, zabúdame na slová Písma: „*Preto, keď máme pokrm a odev, s tým sa uspokojíme*“ (1Tim 6:8, SEP). Avšak spokojnosť, alebo inými slovami uspokojenie a vdáčnosť za to, čo už máme, nám jednoducho chýba, pretože naše túžby ďaleko presahujú

vlastnenie len toho najnutnejšieho. Tak málo ľudí berie tieto slová apoštola Pavla vážne. V našom ponímaní je len jedlo a oblečenie príliš málo na normálny život a skutočný blahobyť. Jednoducho ignorujeme biblickú radu, že: „...*veľký zisk je pobožnosť so spokojnosťou*“, ale zhromažďujeme pre seba ďalšie a ďalšie „poklady“.

Spokojný človek má to, čo sa nedá kúpiť za žiadne peniaze. Boží muž, E. Stanley Jones, raz povedal: „Všetko má ten, kto po ničom netúži. Nemajúc nič, disponuje všetkým, vrátane samotného života... je bohatý, ale nie bohatý veľkosťou svojho imania, ale malosťou svojich túžob.“

Logika človeka je taká, že nemôže pochopiť slová Krista, ktorý povedal, aby sme sa nestarali o „...*svoj život, že čo budete jesť alebo čo budete piť, ani o svoje telo, čím sa odeviete. Či nie je život viac ako pokrm a telo ako odev*“? (Mt 6:25). Nie sme schopní pochopiť, ako je možné nemyslieť na jedlo každý deň. Veď je to niečo, bez čoho nemôžeme žiť! Okrem toho, čo je nerozumné na starostiach o finančné zabezpečenie v starobe alebo na sporení na „horšie časy“? Veď človek by nemal žiť príliš bezstarostne, ľahkomyselne a nezodpovedne! Vari je to hriech zarábať peniaze a mať starostlivosť o svoje vlastné telo? Nie je to nutnosť a naša priama, nevyhnutná povinnosť? Môže nás za to Boh naozaj odsúdiť?!

Ak sa obrátíme na Bibliu, hneď nám je jasné, že ona nám v žiadnom prípade nezakazuje zarábať peniaze. Naopak, povzbudzuje nás k tomu. Napríklad apoštol Pavol si vždy sám zarábal na živobytie a radil to aj ostatným, keď povedal: „...*ak niekto nechce pracovať, nech ani neje*“ (2Tes 3:10). Okrem toho učil pracovať s myšlienkou nielen na seba, ale aj na potreby druhých: „...*nech pracuje a vlastnými rukami zarába, aby sa mal o čo rozdeliť s núdznym*“ (Ef 4:28).

Otázkou nie je, či peniaze máme, ale ako s nimi zaobchádzame; či slúžia našim potrebám alebo my slúžime im, ak ich príliš milujeme. Sú len dve možnosti: buď budú

našími otrokmi alebo pánmi. Takže zarábať peniaze to je v poriadku, ale milovať ich – to je hriech. Je veľmi nebezpečné, ak sa stanú naším hlavným cieľom a predmetom snov, pretože v tom prípade sa veľmi rýchlo staneme otrokmi „zlatého teľaťa“.

Aj keď zarábate, nesnažte sa o to, aby ste stoj čo stoj získali čo najviac. Preťaženie v práci v honbe za veľkým platom negatívne ovplyvňuje nielen zdravie, ale aj duchovný život, modlitby a službu Pánovi. Veľmi často to ovplyvňuje atmosféru v rodine. Nakoniec, žiadne hmotné statky, získané peniazmi, nemôžu nahradiť harmóniu domáceho prostredia, vzájomné pochopenie a pozornosť venovanú druhým.

Pri získavaní prostriedkov na živobytie sa nesmieme stať ich sluhami, aby nás neovládlo hromadenie, ktoré je schopné zotročiť a duchovne vysušiť našu dušu. Nie nadarmo Božie Slovo hovorí, že: „*nie je možné slúžiť dvom pánom súčasne: Bohu aj mamonu, to znamená bohatstvu*“ (Mt 6:24).

Ďalšia vec, ktorú si treba zapamätať pri zarábaní peňazí: je dôležité, aby boli zarobené poctivou prácou. Pretože peniaze získané nečistým spôsobom budú sa vyparovať ako voda, a nebudú slúžiť na požehnanie, ale kliatbu. Toto je pre kresťana obzvlášť dôležité vedieť. Je neprijateľné, aby si zarábal na živobytie podvodmi, machináciami rôzneho druhu, chytrosťou a nepresnosťami vo výpočtoch, zamlčaním daňového priznania, poskytnutím nepravdivých informácií týkajúcich sa vykonanej práce, využitím výrobného materiálu na vlastné účely.

Vo všetkých dobách mali ľudia rôzny postoj k peniazom. V Starom zákone múdry Agur prosil Boha, aby mu nedal ani chudobu, ani bohatstvo (Prís 30:7-9). Bohatý mládenec nenašiel v sebe silu, aby sa vzdal svojho bohatstva, a preto nemohol nasledovať Ježiša (Mt 19:16-22). Ananiáš a Zafira sa vo finančných záležitostiach uchýlili ku klamstvu, za čo zaplatili životom (Sk kap. 5). Šimon, ktorý sa

zaoberal čarodejníctvom, zaumienil si za peniaze dostať dar Svätého Ducha, za čo len o vlások unikol krutému trestu (Sk 8:9-24). Apoštol Pavol, ktorý dokázal žiť s peniazmi a aj bez nich, povedal: „*Viem sa aj uskromniť a viem žiť i v hojnosti*“ (Flp 4:12).

To isté sa deje v našej dobe. V snahe získať viac peňazí ľudia skúšajú rôzne spôsoby, ako by ich mohli nadobudnúť. Hráči lotérie a kupujúci žrebov snívajú o „šťastnom“ čísle, ktoré im prinesie veľkú výhru a otvorí dvere k splneniu ich snov. Tí, ktorí chcú ľahko prísť k peniazom, stanú sa stálymi hosťami herného kasína a zariadení s hracími automatmi bez toho, aby si uvedomili, že sa dostali do pasce satana, ktorý týmto spôsobom zničil už mnoho duší. Podnikatelia sú niekedy ochotní urobiť čokoľvek, aby zvýšili svoje zisky. Milovníci cestovania celý rok pracujú vo dne i v noci, aby mohli počas dovolenky cestovať po svete bez akýchkoľvek obmedzení. Bohatí trávia čas premýšľaním o najlepších spôsoboch, ako investovať svoje peniaze a znásobiť tak svoje bohatstvo. Všetci takíto ľudia veria, že peniaze ich urobia šťastnými, hoci Božie slovo hovorí niečo iné: „*Ale tí, čo chcú zbohatnúť, upadajú do pokušenia a do osídla, do mnohých nerozumných a škodlivých žiadostí, ktoré ponárajú ľudí do záhuby a zatratenia*“ (1Tim 6:9) a „...*život človeka nezáleží v rozhojňovaní jeho majetku*“ (Lk 12:15).

Pravdivosť týchto biblických výrokov potvrdili nešťastné až tragické osudy mnohých bohatých ľudí v priebehu stoviek a tisícok rokov. Tí, ktorí si mohli dovoliť všetko, po čom ich duša túžila, ktorí rozhadzovali svoje peniaze, kúpali sa v prepychu, ovešaní zlatom a šperkami, užívali si nespočetné pôžitky a zábavy, jedného dňa o to stratili záujem. Upadli do hlbokkej depresie, dostali sa do psychiatrických liečební a skončili tragickou smrťou alebo samovraždou. Stačí si pripomenúť životy mnohých veľkých panovníkov a významných osobností všetkých čias až po súčasné hollywoodske superhviezdy, aby sme sa presvedčili, že bohatstvo neprináša šťastie.

Aké požehnanie je čítať slová apoštola Pavla: „*lebo ja som sa naučil mať dosť na tom, čo mám. Už som vo všetkom možnom pocvičený: sýty byť aj hladovať, hojnosť mať i núdzu trpieť, viem aj sýty byť aj lačniť, mať hojnosť aj trpieť nedostatkom. Všetko vládzem v tom, ktorý ma posilňuje, v (Ježišovi) Kristovi*“ (Flp 4:11-13, ROH). To je to, čo bolo pre neho šťastím a zmyslom života.

Ziaľ, tieto slová opravdivého Božieho dieťaťa sa dnes u terajších kresťanov uplatňujú stále menej a menej. Čoraz ťažšie je pre nás byť spokojnými, pretože duši neustále niečo chýba. Kúpime si jedno či druhé, stále s tým nie sme spokojní, chceme ešte niečo väčšie. Prekvapujúce je, že veľmi ľahko „sa nakazia“ nákupnou vášňou tí, ktorí sa zo skromného prostredia presťahovali tam, kde každý má možnosť žiť v blahobyte, inými slovami, ktorí sa zmenili „zo žobráka na princa“. Neprešlo veľa času a vidíš – pre nich ani dom nie je domom a auto nie je autom. Výsledkom je, že si stavajú zložité architektonické stavby, pripomínajúce malé paláce, a kupujú autá, na ktoré sa bohatí ani nenamahajú míňať peniaze. A to všetko len pre frašku. „Pozrite sa, čo mám,“ hovoria.

S rozvojom vedy a techniky je náš život čoraz lepší. Už nedokážeme žiť bez vecí, o ktorých sme predtým ani netušili. Kým pred desiatimi či pätnástimi rokmi nemal doma počítač nikto, dnes chce mnoho mladých ľudí najnovšie modely bez ohľadu na cenu. Pre niektorých je tragédiou, ak si nemôžu dovoliť to, čo chcú. Ako to však často býva, takí milovníci novôt, keď konečne dostanú po čom túžili, si čoskoro uvedomia, že to všetko je zbytočné, a stratia záujem o to, o čom tak dlho snívajú.

Kvôli šťastiu a spokojnosti so životom nie je potrebné naháňať sa za najnovšími technológiami, naplňať skrine stále novšími šatami, stavať jeden dom za druhým, nechať sa unášať prestížnymi značkami áut, obklopiť sa komfortom a hľadať uspokojenie a rozptýlenie v snahe využiť zo života všetko, čo nám ponúka. To všetko je len klamný prelud!

Človek potrebuje Boha, aby bol šťastný. Stvorenie nutne potrebuje dôverný vzťah so Stvoriteľom. Len keď Jeho má vo svojom srdci, môže byť šťastný a s vdáčnosťou užívať to, čo má, či už je toho veľa alebo málo.

Treba povedať, že bohatstvo a peniaze sú ťažkou skúškou pre každého, ale obzvlášť sú nebezpečné pre mladých ľudí, ktorí nemajú životné skúsenosti. Keď dostanú vysoký plat, začnú podnikat', alebo keď zedia značné imanie, začnú viesť záhaľčivý život, kupujú drahé autá, ponárajú sa do sveta pôžitkov a vášní a nič si neodopierajú. Takéto správanie, samozrejme, nevedie k ničomu dobrému. Podobne ako márnотratný syn opísaný v podobenstve v evanjeliu, taký mladý muž (alebo žena) zvyčajne končí hýrením, ničí svoju mladosť, zdravie a kariéru. Boh zachránil mnohých mladých ľudí pred nebezpečenstvom mamony tým, že zabránil realizácii ich finančných projektov a plánov.

Peniaze môžu zohrávať svoju deštruktívnu úlohu všade a vo všetkom, nevynímajúc cirkevné záležitosti. Nakoniec nie je žiadnym tajomstvom, že najvážnejšie nehody medzi veriacimi vrátane vedúcich bratov, vznikajú hlavne okolo finančných otázok. Hoci je to smutné, musíme priznať, že platí aj v tomto prípade staré príslovie, že „keď vchádzajú peniaze do domu dverami, láska vybehne von z domu oknom.“

V posledných desaťročiach vzhľadom na veľké hospodárske zmeny v krajinách bývalého východného bloku a veľkú vlnu emigrácie do západných krajín, sa medzi veriacimi výrazne zvýšila túžba po zbohatnutí. V snahe ľahko zarobiť peniaze a v túžbe byť niekým v očiach druhých, sa niektorí kresťania dali do podnikania, ktoré si vyžaduje nielen čas, schopnosti a úsilie, ale nabáda človeka aj na nečestné spôsoby, prináša vážne škody pre dušu a duchovný život.

Traja kresťania, ktorí žili v rôznych krajinách sveta, začali podnikat'. Po niekoľkých rokoch jeden z nich kvôli tomu opustil službu pastora, ďalší dvaja stratili duchovnú horlivosť v nasledovaní Pána Ježiša a všetok záujem Mu slúžiť.

Ich myšlienky sa sústredili na úspešné obchodné operácie, lukratívne obchody a pokračujúcu prosperitu ich podnikov. Láska k peniazom sa stala potápajúcou bažinou, ktorá pomaly nasávala ich duše. Všetky pokusy duchovne zreých kresťanov, ktorí im poukazovali na číhajúce nebezpečenstvo, odmietali v presvedčení, že sami vedia, čo majú robiť. Jeden úplne skrachoval a prišiel o všetko, druhý tragicky zomrel v rozkvetení svojho podnikania a tretí sa dostal do väzenia za podvody a daňové úniky.

Kde je láska k peniazom, tam sa skôr či neskôr objavia ďalšie hriechy: chamtivosť, lakomstvo, skrbenie, hrabivosť, hromadenie, nenásytnosť, ziskuchtivosť, korisníctvo a „okrádanie“ Boha.

Chamtivosť – to je prehnaná, nespútaná snaha uspokojiť svoje priania, „tiahnutie“ k zisku a ľahkému zárobku, neschopnosť obetovať svoje pre blížneho. Túto nepeknú stránku ľudského charakteru si rýchlo všimneme a odsúdime u iných, sami u seba ju však nevidíme, lebo ľahko si to ospravedlníme ako úspornosť, šetrnosť a rozumnú predvídavosť.

Chamtivosť sa prejavuje nielen vo veľkých veciach, ale aj v maličkostiach, keď človek, ktorý dokáže obetovať veľa, zrazu zistí, že sa nedokáže rozlúčiť s niečím nepatrným. Chamtivosť môže pôsobiť na ľudskú psychiku až tak, že zmení jeho morálku a človek sa dá na krádeže, podvádzanie, zrádzenie, spreneveru a mnoho ďalších závažných trestných činov, aby získal to, čo chce. Chamtivé, hrabivé ruky sú prekliatím, ktoré človeka skôr či neskôr zruinuje. Preto ten, kto túto nerosť nevyzná ako hriech a nezriekne sa jej, môže prísť o spasenie. Je napísané, že „*ani zlodeji, ani lakomci, ani opilci, ani rúhači, ani vydierači nebudú dedičmi Božieho kráľovstva*“ (1Kor 6:10).

Presným opakom chamtivosti je štedrosť, ktorá si získava srdcia ľudí. Štedrý človek žne odmenu, ktorú ostatní nepoznajú, napríklad radosť z toho, že koná dobro v mene Pánovom. Štedrosť voči druhým prináša darcovi hojnosť,

čo potvrdzuje zdanlivo protirečivú pravdu Božieho slova: „*Niektó dáva priehrštim, a ešte mu pribúda, niekto šetrí viac, ako sa patrí, a má nedostatok*“ (Prís 11:24). Existuje príslovie, ktoré hovorí: „Dávame, pretože máme, a máme, pretože dávame“.

Nech sa to zdá byť akokoľvek zvláštne, ale je to naozaj tak. Čím viac dávaš, tým viac máš a čím viac šetríš, tým rýchlejšie chudobnieš. Štedrosť prináša prebytok, zatiaľ čo chamtivosť a šetrnosť živia chudobu. Známy teológ William MacDonald to vyjadril takto: „Kto je prehnane šetrný, možno sa môže pochváliť solídnym účtom v banke, ale jeho účet v banke radosti je prázdny a vklad v nebeskej banke je blízky nule.“

Veľká suma peňazí na sporiacom účte nám dáva ilúziu istoty do budúcnosti, ale nie skutočnú trvalú radosť. Ani ten najvyšší úrok z vkladu sa nevyrovná radosti z toho, keď vidíme, ako sa naše peniaze používajú v prospech iných a na slávu Pánovu. Boh sám je k nám štedrý a veľkodušný. On nešetril, obetoval pre našu spasenie svojho jediného Syna. Keď to teda vieme, vari budeme celý náš život žiť ako lakomci?!

Chamtivosť vždy ide ruka v ruke s **lakomstvom**, čo je prehnanou šetrnosťou, keď je človeku ľúto niečoho sa vzdať. Snaží sa vyhnúť akýmkoľvek, aj tým najmenším výdavkom, pričom v tomto prípade dosahuje najvyšší stupeň svojho prejavu – **skrblenie**. Niekedy je až zarážajúce, ako sa ľudia trasú o každý cent a mnohokrát počítajú peniaze, kým ich niekomu dajú alebo zaplatia. Takíto ľudia sa ľudovo nazývajú skrblíci; hovorí sa, že „od nich v zime ani sneh nevyprosíš.“

Keď sa zamyslíme nad lakomstvom a skrblením, mimovoľne sa nám vybaví obraz Gogoľovej postavy Pľuškina z Mŕtvych duší. Kedysi šetrný hostinský a majiteľ tisícok nevoľníkov, posadnutý vášňou nezmyselného hromadenia „nakoniec skončil hladujúci a otrhaný spolu so svojou čepaďou“. Svojou lakomosťou v sebe nielenže zabil všetko

Ľudské a vytlačil z duše všetky dobré city, ale stratil aj zdravý pohľad na život. Opisujúc Pľuškinovo bezmyšlienkovite sa točiace koleso chamtivosti, Gogol' obnažuje tragickú podstatu jeho osudu a prirovnáva ho k pavúkovi, chytenému do vlastnej pavučiny. Keď sme boli školáci, veselo sme sa smiali stupňujúcej sa skúposti tohto žgrolša, ale keď sme vyrástli, často sme sa mu sami podobali.

Pre ľudí, ktorí sú posadnutí chamtivosťou a lakomstvom, je veľmi charakteristická **nenásytnosť**, t. j. nespokojnosť s tým, čo už majú, a **ziskuchtivosť**, ktorá sa prejavuje nekonečným snažením získať, zásobovať sa, obohacovať sa.

Často sa tieto hriechy začínajú prejavovať v tom, že človek získava rôzne veci nielen preto, že ich potrebuje, ale preto, že ich dostane do daru alebo veľmi lacno alebo ich berie s tým, že sa to raz možno zide. Takto sa plní pivnica, komora a povala všelijakými dobrými vecami, a toho „zide sa“ je ešte málo. Postupom času sa nenásytná túžba po majetku vyvinie do **hrabivosti**, ktorá je charakteristická nespútanou vášnivou túžbou mať viac a viac.

Božie slovo hovorí: „*Pijavica má dve dcéry, kričia: Daj, daj*“ (Prís 30:15). A naozaj je to tak. Ľudia, ktorí trpia touto nerestou, jednoducho si nevedia povedať: „stačí.“ Zúfalo túžia vlastniť to, čo vôbec nepotrebujú. Nenásytná hrabivosť ovláda podnikateľa, ktorý sa za každú cenu snaží zvýšiť svoje bohatstvo, a všetky jeho myšlienky sa točia okolo toho, aby bol čím väčší zisk. Hromadením je posadnutá gazdinka, ktorej život sa točí okolo nekonečného zháňania, hoci police a skrine v dome už praskajú pod ťarchou nahromaždených vecí.

Tam, kde je nenásytnosť a hromadenie, je zákonite prítomná **vášeň pre zisk**, čiže láska k získavaniu pozemského bohatstva, neskrotná túžba po získaní majetku. Obzvlášť jasne sa chamtivosť a vášeň pre zisk prejaví u ľudí pri rozdeľovaní dedičstva. V snahe získať a nadobudnúť čo najviac majetku a ľahko získané peniaze, sa blízki príbuzní môžu

premeniť na nezmieriteľných nepriateľov. Nie sú schopní rozdeliť si dom, nábytok, chatu, auto, jachtu, drahý set a ďalšie veci, ktoré po sebe zanechal zosnulý.

Hrabivosť nie je nič iné ako modloslužba, pretože vlastné túžby sú nadradené Božej vôli. Je falošná, pretože všetkými silami sa snaží presvedčiť, že vlastníctvo materiálnych statkov prináša šťastie. Ľudia, hnaní chamtivosťou, sa uchylujú k podvodu, hriechu a akémukoľvek vyjednávaniu so svojím svedomím, len aby získali to, čo chcú.

V snahe ospravedlniť v sebe tieto hriechy odôvodňujú to tak, že by bolo hlúpe, neodložiť si niečo „na horšie časy“, pretože nedá sa vedieť, ako sa vyvinie ich ďalší život. Boží muž David Egner to vyjadril takto: „My všetci si ceníme to, čo máme – a nemusíme sa za to hanbiť. Ale Kristus povedal, že nie veci by mali mať vládu nad nami, ale my nad nimi, pretože nadobudnutý majetok tu na zemi si do večnosti nevezmeme. Naše domy sú len škatule s oknami, v ktorých je teplejšie a suchšie ako v daždi alebo snehu a autá sú len prostriedky na presun z jedného miesta na druhé. A keďže ani jedno ani druhé si nemôžeme so sebou vziať na druhý svet, je lepšie pozeráť sa na to s myšlienkou, že nič z toho nie je trvalé.“

Pán Ježiš vedel, ako ľahko sa človek pripúta k bohatstvu, preto povedal: „*Nezhromažďujte si poklady na zemi, kde ich zožiera hrdza a mole a kde zlodeji vnikajú a kradnú. Zhromažďujte si poklady v nebi, kde ich nezožiera ani hrdza, ani mole, a kde zlodeji nevnikajú a nekradnú. Veď kde je tvoj poklad, tam bude aj tvoje srdce*“ (Mt 6:19-21). To je pravda. Naše srdce je zvyčajne tam, kde je náš poklad, nech už je to dom, byt, chata, auto, obchod, firma alebo bankový účet.

Ďalším hriechom, pochádzajúcim z lásky k peniazom, je **koristníctvo** alebo túžba po zisku, to znamená, hľadanie osobnej výhody, snaha zo všetkého vyťažiť materiálny zisk, profitovať alebo obohacovať sa na úkor druhého.

Čo by nespravili niektorí ľudia, len aby ušetrili ďalší cent! Hospodárnosť a sporivosť v zásade nie je hriechom.

Vyhadzovanie peňazí do vetra je zlé a nerozumné. Avšak šetriť na úkor druhých – to je úplne iné. Pán nechce, aby sme pre vlastný prospech niekomu ublížili, ponížili ho alebo zneužili. Aj Sväté Písmo nás tomu učí, keď hovorí, aby sme nehľadali svoj vlastný prospech, ale prospech iných (1Kor 10:33).

Taký postoj je však pre našu telesnú hriešnu prirodzenosť úplne neprijateľný. Tá sa vôbec nezaujíma o druhého. Hľadá prospech len pre seba. Môžeme sa len diviť, ako sú niektorí ľudia, vrátane kresťanov, premožení korisťníctvom. Nezastavia sa pred ničím, len aby vyťažili pre seba výhody, konajú podľa princípu: „ukradnúť si cudzí kúsok masla na svoj kúsok chleba“. Používa sa všetko: lži, podvody, úmyselné zavádzanie, využívanie bližneho pre svoje ciele, falšovanie dokumentov, rôzne pripisovania a mnoho iného. Keď to svet robí, je to pochopiteľné, pretože je postavený na lži. Ale keď to isté robia veriaci, nechápavo premýšľaš, ako sa zachráni z toho, keď vedia, že „*nevojde do neho* (nebeského svätého mesta Jeruzalem), *nič nečisté, ani ten, čo pácha ohavnosť a lož*“ (Zj 21:27).

Apoštol Júda o nich vo svojom liste povedal: „*Beda im, pretože sa vydali Kainovou cestou, za úplatok sa nechali vtiahnuť do bludu Bileáma, až zahynuli v Kórachovej vzbure*“ (Júda 11). Prorok Balám, neverný Bohu, bol ochotný preklínať Boží vyvolený ľud kvôli zisku a nepochybne by to urobil, keby ho Pán nezastavil.

Je zarážajúce, že také veci je schopný robiť človek, ktorý má poznanie Boha a ktorý sám seba charakterizuje takto: „*výrok toho, kto počúva Božie slová, kto má poznanie od Najvyššieho, kto vidí zjavenia Všemohúceho, padá do vytrženia a má otvorené oči*“ (Nm 24:16). Korisťníctvo, oklamanie bohatstvom a hľadanie svojich výhod sa skončilo tým, že „*Aj Bileáma, syna Beórovho, zabili mečom*“ (Nm 31:8). Takže znova sa potvrdila pravdivosť Svätého Písma: „*Odplata za hriech je smrť*“ (Rim 6:7). Ziskuchtivosť, chamtivosť a hľadanie výhod tak

zatemnia ľudskú myseľ, že s „otvorenými očami“ môže oslepnúť a zahynúť.

Mnohé z toho, čo sa deje medzi ľuďmi, sa robí pre vlastný zisk, či už v práci, v službe, v škole alebo osobných vzťahoch. Často dokonca aj známosti a priateľstvá sa uzatvárajú z rovnakých dôvodov – v hľadaní výhod pre seba. Napríklad konkrétny kontakt so slávnymi ľuďmi rozširuje možnosti ďalšieho pôsobenia a zvyšuje dôveryhodnosť v očiach ostatných.

Žiaľ, že ziskuchtivosť a chamtivosť ovládli nielen svet, ale prenikli do rôznych oblastí duchovného života. Čoraz viac sa takzvané „Božie dielo“ vykonáva s očakávaním na honorár a niekedy nie malý. Áno, to je pravda, že „robotník je hoden svojej mzdy“ (Lk 10:7) a „aby z evanjelia žili tí, čo zvestujú evanjelium“ (1Kor 9:14, SEP), ale to neospravedľňuje toho, kto na dar, ktorý dostal od Pána, zavesí cenník.

Fritz Kreisler, jeden z najväčších svetových huslistov, raz povedal: „Hudba je vo mne od narodenia. Ešte predtým, než som sa naučil abecedu, som inštinktívne poznal noty. Bol to dar Prozreteľnosti a nemám na tom zásluhu. Preto nemám právo požadovať za svoju hudbu dokonca ani slová vďaky...“

Žiaľ, taká vysoká šľachetnosť duše a vedomie plnej závislosti od Darcu sú vlastné len niekoľkým, pracujúcim na Božej vinici. Mnohé z toho, čo sa týka služby Pánovi, sa robí pre peniaze. Niet pochýb o tom, že keby sa náhle prestalo platiť za to, čo sa nazýva kresťanská práca, veľká časť z nej by okamžite zanikla. Robotníci, pracujúci na Pánovom poli, nesmú zabúdať, že hlavným cieľom kresťanskej služby je dávať a nie dostávať. V Pánovej službe je bohatý nie ten, kto profituje, ale ten, kto investuje. Čím viac dávame, tým je väčšie požehnanie a vyššia odmena. Potom nám bude vo večnosti skutočne odmeraná „miera dobrá, natlačená, natrasená a vrchovatá...“ (Lk 6:38).

Duch osobného zisku je v rozpore s duchom kresťanstva. Oddanosť prejavovaná **kvôli niečomu** nie je opravdivá.

Natoľko sme si zvykli na vypočítavý prístup ku všetkému, že sme si vypestovali konzumný postoj dokonca aj k Bohu. Nerozmýšľame toľko o tom, aby sme sa vydali do Jeho služby, ale skôr myslíme na to, aby sme od Neho čo najviac dostali. Aby sme sa o tom presvedčili, stačí počúvať naše vlastné modlitby, v ktorých najčastejšie počuť slovo „daj“. A v tomto „daj“ zachádzame tak ďaleko, že Bohu nehanebne vymenúvame všetko, čo si želáme: dom, nábytok, chatu, loď, auto, pritom nie hocijaké, ale určitú farbu, značku, výkon motora.

V niektorých kresťanských denomináciách sa veľmi dôrazne káže o Bohu dávajúcom. Ak tento Boh je bohatý a má všetky poklady zeme, potom ako Jeho milované deti máme plné právo žiadať od Neho všetko. Z tohto pohľadu na vec vychádza teória prosperity, ktorá je takou príťažlivou pre našu lásku k peniazom. Jej horliví zástancovia sa nikdy neunavia opakovať, že je úžasné vidieť bohatého kresťana, pretože jeho materiálny blahobyt potvrdzuje, že je synom bohatého Otca. Len keď to tak tvrdia, prečo nejako zabúdajú, že pravý Boží Syn, ktorý zostúpil z neba, nebol vôbec bohatý? Ak sa zriekame sveta alebo niečoho iného, aby sme od Pána dostali viac, v našom zriekaní sa nie je nič zo Svätého Ducha. Je v ňom len úbohá vypočítavá ziskuchtivosť.

Na záver tejto témy si povieme ešte o jednom prejave túžby po peniazoch, ktorý sa objavuje u kresťanov v duchovnom živote a je možno pre nás všetkých azda najcitlivejšou a najneprijemnejšou témou – **okrádanie Boha**.

Existuje jedno staré, veľmi múdre príslovie: „Môžeš sa obetovať bez toho, aby si miloval, ale nemôžeš milovať bez toho, aby si sa obetoval.“ A je to naozaj tak. Sväté Písmo hovorí: „*Lebo Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodného Syna, aby nikto, kto v neho verí, nezahynul, ale mal večný život*“ (Jn 3:16, ROH). Nebeský Otec dokázal svoju lásku k stvorenému človeku obeťou, ktorá je väčšia než akákoľvek iná obeť, aká kedy bola na zemi prinesená. Aby nám daroval spasu, neušetril, ale obetoval na mučenícku smrť

svojho jediného milovaného Syna, ktorý sám povedal: „*Nad to väčšej lásky nemá nikto, než aby niekto položil svoj život za svojich priateľov*“ (Jn 15:13, ROH).

Súhlasíte, že ak nám niekto povie, že nás miluje, máme právo očakávať, že to dokáže svojím správaním a konaním. Inak sú to len prázdne, ničím nepotvrdené, krásne slová. Presne tak je to aj s našou láskou k Pánovi. Horlivo tvrdíme, ako Ho milujeme, musíme však svoju lásku dokázať a potvrdiť aj v praxi naším správaním, postojmi a konaním.

Láska bez obete nie je možná. Je to tak u nás? Čo dáme my Pánovi, a čo sme ochotní obetovať pre Neho? Existuje ohromujúci obraz, ktorý zobrazuje Krista znetvoreného brutálnym mučením a týraním so slovami pod ním: „*To som urobil Ja pre teba, čo si urobil ty pre mňa?!*“

Ako na túto otázku odpovieme my, priatelia? Čo sme urobili, a čo sme už boli schopní dať nášmu Spasiteľovi? Alebo nie sme schopní dať vôbec nič, lebo sme si zvykli iba brať? Veď láska je preto láska, že skôr dáva než berie, obetuje všetko, čo jej patrí, a dokonca aj samého seba. Hovorí sa, že v jednej biednej krajine chudobný chlapec, keď videl, ako ľudia v cirkvi prinášajú na Boží oltár svoje dary, horko zaplakal a povedal: „*Pane, nemám nič, čo by som Ti tiež mohol dať. Ale mám hlavu, ktorá je schopná myslieť, ruky, ktoré môžu pracovať, a nohy, ktoré môžu chodiť. To všetko si mi dal a z vďačnosti za Tvoju dobrotu chcem dať Tebe celého seba!*“ – a s týmito slovami si chlapec ľahol na oltár.

Všetci si dobre pamätáme príbeh z Markovho evanjelia, ktorý hovorí o tom, ako Ježiš sedel v chráme a pozoroval bohatých, ako vkladajú svoje dary do pokladnice, čo boli veľké sumy peňazí. Vtedy prišla istá vdova a položila dve hrivny, ktoré sa v tej dobe považovali za najmenšie mince. Kristus vedel, že sú to jej posledné peniaze a povedal svojim učeníkom: „*...táto chudobná vdova dala viac ako všetci ostatní, ktorí hádzali do pokladnice*“ (Mk 12:43). Takto On hodnotil obeť – nie podľa veľkosti sumy, ale podľa toho,

akú časť svojho majetku dávali. Samozrejme, tým Ježiš nechcel povedať, že by sme mali rozdať všetko, čo máme. Keď hovoril o vdove, len zdôraznil, že najlepšie dávanie je také, čo vychádza zo srdca úplne oddaného Pánovi, ktoré je ochotné vo všetkom Mu dôverovať.

Učenci, ktorých Ježiš povolal a ktorí sa neskôr stali apoštolmi, opustili svoje rodiny, majetok, postavenie a išli za Ním a viedli tak takmer žobrácky život. Božie Slovo na rôznych miestach hovorí o tom, že v čase Krista a prvej cirkvi mnohí slúžili Pánovi svojím majetkom. Evanjelista Lukáš konkrétne spomína mená: Joanna, manželka Herodesovho správcu Chúzu, Zuzana a mnoho ďalších, ktorí neľutovali pre Božie dielo nič zo svojho majetku. O ochote obetovať svoj majetok pre to, aby prosperovalo Božie dielo, sa píše v Skutkoch 2:45; 4:32 a v Hebrejom 10:34.

My k tomu pristupujeme úplne inak. U mnohých kresťanov býva tak, že keď sa hovorí o niečom telesnom, napríklad o dovolenke, nejakej ceste, nákupe dobrých vecí pre seba, krásnych šatách, sladkostiach, drahom nábytku, televízore, počítači, autách a mnohých ďalších veciach, vtedy sa na to vždy peniaze nájdu a ceny ich nerozčúlia. Keď ide o ich vlastnú dušu a finančnú podporu Božieho diela, vždy im chýbajú peniaze. Dokonca sú schopní poburovať sa, ak za kresťanskú knihu, noviny, časopis, kazetu alebo CD musia zaplatiť a sú presvedčení, že to všetko by mali dostať zadarmo alebo za zanedbateľnú cenu. Niektorí z týchto „horlivcov“ majú pre takéto prípady dokonca určitú frázu: „Zadarmo ste dostali, zadarmo dajte!“

Žiaľ, keď tak hovoria, nemyslia na to, že zadarmo dostávame len vzduch, slnko a dážď z oblohy. Všetko, čo produkuje človek, vždy niečo stojí, a dostať to zadarmo je možné iba vtedy, ak už niekto zaplatil miesto nás. Pre svoje telo, túžby a naše žiadosti nám ničoho nie je ľúto. Ak sa jedná o Božie dielo a vlastnú dušu, vtedy sa stávame veľmi vypočítaví, snažiac sa šetriť na úkor iných. Spomeňte si, koľkokrát ste stáli pred dilemou: dať či nedat', obetovať

finančné prostriedky na Božie dielo alebo ich minúť pre seba, privlastniac si to, čo právom patrí Pánovi.

Možnože, pobúrený týmto, je niekto hotový zakričať: „Ako takto môžete hovoriť?! Ved' ja neustále dávam! Na každej bohoslužbe v našej cirkvi sa roznášajú nádoby na dary, do ktorých som takmer vždy niečo dal! Takže mi nikto nemôže vyčítať, že nič nedávam!“

Áno, je to pravda. Mnohí alebo takmer všetci kresťania dnes dávajú Pánovi týmto spôsobom. Takéto nútené zbierky peňazí na zhromaždeniach sa skutočne konajú ako nudná rutinná, nie príjemná časť bohoslužby. Služobníci to musia takto robiť, aby pokryli náklady na cirkevné výdavky a získali finančné prostriedky na misijné a iné druhy služieb. Lenže takéto zbierky spôsobujú u mnohých sediacich v sále skryté rozhorčenie, lebo to vyzerá skôr ako vydieranie, a vôbec to neskrášľuje prebiehajúce bohoslužby. Aby sa dodala celému daniu šľachetnosť, nad nádobami s vyzbieranými darmi je prednesená modlitba s prosbou o požehnanie a múdrosť pre ich rozumné používanie. Zdá sa, že na tom nie je nič zlé. Všetko je zbožné a správne, ak by tam nebolo jedno „ale“...

Jeden pastor rusko-ukrajinskej komunity v Spojených štátoch raz s trpkým úsmevom povedal: „Viete, ľudia tu prispievajú takým spôsobom, že podľa počtu vyzbieraných jednodolárových bankoviek sa dá zistiť počet účastníkov na zhromaždení.“ Komentáre sú tu, ako sa hovorí, zbytočné. V skutočnosti naše dary vyzerajú skôr ako prepitné, než ako dar Bohu. Spomenutá cirkev vôbec nie je výnimkou, ale skôr typickým príkladom, ktorý sa stal pravidlom.

Ruskí ľudia majú takéto príslovie: „Tu máš, Bože, čo je pre mňa nepotrebné,“ a ľudia nemeckej národnosti to vyjadrili takto: „Tu máš, Bože, čo mi zostalo.“ Podstata oboch je rovnaká: buď Bohu obetuješ to, čo ti zostalo, alebo to, čo už nepotrebuješ.

V hneve na izraelský ľud a na kňazov, ktorí prinášali obety, Boh ústami svojho proroka povedal: „*Syn si ctí otca,*

sluha svojho pána. Ak som ja Otcom, kde je úcta voči mne? Ak som ja Pánom, kde je bázeň predou mnou? Na môj oltár prinášate poškrvnený chlieb, a spytujete sa: Čím sme ho poškrvnili? Tým, že hovoríte: Hospodinovým obetným stolom možno opovrhovať. Keď prinášate slepé ako obeť, nie je na tom nič zlé? Keď prinášate krívajúce a choré, nie je na tom nič zlé? Zanes to svojmu miestodržiteľovi! Či sa mu zapáčiš? Či ti preukáže priazeň? – hovorí Hospodin mocností. Hovoríte: Hľa, aká námaha! opovrhujete tým – vraví Hospodin mocností – a prinášate ulúpené, krívajúce a choré ako obetný dar, a ja to mám so záľubou prijať z vašej ruky? – vraví Hospodin“ (Mal 1:6,8,13).

Teraz, samozrejme, neprinášame zvieratá ako obeť Bohu. Na Boží oltár prinášame niečo iné. A otázka znie, čo to je? Nie je Pán nútený aj o našich dnešných daroch povedať, že sú v jeho očiach len „chromé“, „choré“ a „ukradnuté“...?

Musíme priznať, že knihu Malachiáša naozaj nie veľmi radi čítame, a to najmä tieto verše: „*Smie človek okrádať Boha? Vy ma okrádate. Pýtate sa: O čo ťa okrádame? O desiatky a pozdvihované obetné dary. Preto vás stíha kliatba, lebo ma okrádate, celý tento národ. Prinášajte celé desiatky do zásobárne. Keď bude potrava v mojom dome, potom ma vyskúšajte – vraví Hospodin zástupov – či vám neotvorím okná nebies a nevylejem na vás nadmieru požehnanie. A bude po nedostatku. Kvôli vám zabránim škodcom, aby vám neskazili plodiny zeme. Na poli nebude vinič bez plodov – vraví Hospodin zástupov. Blahoslaviť vás budú všetky národy, lebo budete obľúbenou krajinou – vraví Hospodin zástupov“ (Mal 3:8-12).*

Tak tu je to, v čom je problém! Už chápeme, prečo nie je požehnanie v tom, čo získavame? Hoci nemáme „požierajúce kobyľky“, ale peniaze utekajú preč ako voda a náš „vinič“ prináša čoraz menej ovocia. Pán odníma svoje požehnanie tým, ktorí Ho okrádajú.

Boh ustanovil desiatok pre svoj ľud už od nepamäti, dávno pred Mojžišom. Zmienku o obeti pre sväté ciele

možno nájsť už v príbehoch o Melchisedekovi a Jákobovi (1M 14:20; 28:22). Táto obeť, ktorá bola darom Bohu, pozostávala z desatiny úrody pôdy, stromov, dobytky a iných príjmov. Bola určená pre levitov, ktorí nemali v Izraeli pozemky, a preto potrebovali prostriedky na svoju existenciu. Z toho, čo leviti takto získali, mali odvádzať desiatky kňazom na ich zaopatrenie (Lv 27:30; Nm 18:21,26). Zvyšných deväť častí sa opäť delilo na desatiny. Prostriedky z druhého desiatku išli na usporiadanie rôznych náboženských slávností, ktoré sa konali na nádvorí svätyne alebo vo vedľajšom priestore. Hodnotu desiatkov bolo možné priniesť aj v peniazoch s prídavkom pätiny prinášanej sumy.

Potom bol ustanovený ešte jeden desiatok, ktorý každoročne prinášali do Božieho domu a jedli tam spolu so svojou rodinou a levitmi. Po každých dvoch rokoch v treťom roku tento desiatok mal byť použitý na nasýtenie chudobných, cudzincov, vdov a sirôt. Niekedy sa to nazývalo tretí desiatok. V nekanonických knihách Synodálnej Biblie starý Žid Lovit opisuje dávanie desiatkov takto: „*A odovzdával desatinu všetkých výnosov synom Léviho, ktorí slúžia v Jeruzaleme; druhý desiatok predal a každý rok išiel odovzdať do Jeruzalema; a tretiu som dal, komu bolo potrebné, ako mi prikázala Deborah, matka môjho otca, keď som zostal sirota po otcovi*“ (Tob 1:7-8). Čas od času cez prorokov a svojich verných mužov Boh musel pripomínať Izraelitom ich povinnosť prinášať desiatky (Neh 13:10-13; Mal 3:10).

Súčasní kresťania chápu, že Pánove prikázania a ustanovenia platia pre Boží ľud v každej dobe, a preto sa ich snažia dodržiavať, ale čo sa týka desiatku, toto nariadenie je v dnešnej dobe predmetom nezhôd, sporov a diskusií. Nemalo by to vôbec tak byť. A hlavný problém je v tom, že ľudia posledných časov sú podľa slov apoštola Pavla veľkí „*milovníci peňazí*“ a „*viac milujúci rozkoše ako milujúci Boha*“ (2Tim 3:2,4). V dnešnej dobe prosperujúceho materializmu sa desiatok stal pre mnohých veriacich „*neznesiteľným*“ bremenom, pretože bohatstvo a peniaze znamenajú

pre nich viac ako hynúce duše. Mnoho Božích detí teraz žije podľa princípu: „Som ochotný nasledovať Pána, len sa prosím nedotýkajte mojej peňaženky.“

Jeden horlivý služobník menom A. T. Pierson raz s bolesťou povedal: „V domoch kresťanov je nazhromaždeného toľko majetku, zbytočných vecí a neužitočných ozdôb, že by to stačilo na postavenie flotily s 50 000 plavidlami, naloženie ich podpalubí Bibliami a naplnenie palúb misionármi; postavenie kostolov vo všetkých, aj v tých najodľahlejších dedinách a zásobovanie každej duše evanjeliom na dlhé roky.“ Iný kazateľ John A. Stewart napísal: „Svoje bohatstvo mrháme, aby sme uspokojili rozmary a nie naliehavé potreby. Máme tie najvyberanejšie a najjemnejšie chute, stali sme sa labužníkmi, zatiaľ čo milióny ľudí na celom svete zomierajú v hriechu z nedostatku akéhokoľvek druhu duchovného pokrmu. Svoje duchovné prvorodenstvo predávame za misu šošovice.“

Mimovoľne vzniká otázka, kedy my kresťania zastavíme šialenú honbu za materiálnym bohatstvom a venujeme všetky svoje sily, prostriedky a energiu duchovnému blahu ľudí. Veď jedna ľudská duša je cennejšia než všetky poklady tohto sveta. Dôležité nie sú veci. Dôležití sú ľudia. Hudson Tayler, ktorý sa celým srdcom zasvätil službe Pánovi, mal pravdu, keď povedal, že „nemáme sa báť nedostatku finančných prostriedkov, ale množstva peňazí, ktoré nie sú venované Bohu.“

Obetavosť je príjemná Pánovi. Človek vie, že niekto niečo potrebuje a dá mu podľa svojich možností, nie z prínutenia, ale na pokyn srdca, aby zmiernil jeho utrpenie. Nedáva preto, aby o ňom hovorili alebo sa sám sebe zapáčil. Dáva „*nie s nevôľou alebo z donútenia...*“ (2Kor 9:7). Keď dávaš, môžeš si byť istý, že konáš to, čo je príjemné Pánovi, ktorý povedal, že „*Blahoslavenejšie je dávať ako brať*“ (Sk 20:35). Skúsenosti ukazujú, že najväčšie požehnanie je zoslané tomu, ktorý dáva štedro, bez toho aby za to niečo očakával.

V tejto otázke sa však môže prejavíť aj druhý extrém. Keď ide o dary, u niektorých kresťanov dôverčivosť hraničí s ľahkovážnosťou. Sú ochotní dať peniaze bez ohľadu na to, ako nepravdepodobný sa im môže zdať „slzy vyvolávajúci“ príbeh, ktorý im porozprávajú zberatelia darov pre takzvané „Božie dielo“. Nikto z nich sa neobťažuje overiť si, či je to naozaj tak, ako im povedali a ignorujú slová Svätého Písma: „*pridávajte k viere cnosť, k cnosti poznávanie...*“ (2Pt 1:5). Nesmieme zabúdať, že v tejto dobe sa rozmohlo mnoho podvodníkov, ktorí zneužívajú prílišnú otvorenosť a dôverčivosť kresťanov.

V priebehu rokov sa stalo veľmi znepokojujúcim, že niektoré kresťanské denominácie postavili otázku obetí takmer na prvé miesto svojho programu. Ich kazatelia sú naozaj profesionálnymi zberačmi, ktorí používajú rôzne miesta Svätého Písma a podsúvajú ich v záujme svojich vlastných ziskuchtivých cieľov. V snahe vytiahnuť od veriacich čím viac peňazí, usporadúvajú skutočné predstavenia.

O bohatstve sa tam káže otvorene. Blahobyť sa ospevuje a podporuje. Keď tam prídu majetní ľudia, venujú im osobitnú pozornosť všetkými možnými poctami, a len čo sa obrátia k Pánovi, okamžite im poskytnú kazateľnicu a cirkevné funkcie. Takto sa získajú zdroje finančných prostriedkov a tieto cirkvi majú veľké finančné možnosti pre rôzne spôsoby šírenia ich učenia, súc pevne presvedčení, že účel svätí všetky prostriedky, aj keby boli aké pochybné a nečisté.

Preto by sa pri dávaní nemalo zabúdať na múdrosť, obozretnosť a diskretnosť. Darovať je potrebné vždy, keď uvidíte skutočnú potrebu, ale najprv sa treba uistiť v tom, že dané podujatie, služba alebo projekt je skutočne dielom Božím. Nenechajte sa v tejto veci zneužiť. Vaša dobrota sa nesmie zmeniť ani na: „kúpa – predaj“ alebo „niečo za niečo“, a už vôbec nie na úplatok kvôli dosiahnutiu ctižiadostivých a sebeckých cieľov.

Keď niekomu podávate pomocnú ruku, nezabúdajte, že ten, kto dostal od vás to, o čo požiadal, potom často začína voči vám prejavovať jasné nepriateľstvo a odplatí sa zlým za pomoc, ktorú ste mu poskytli. Buďte pripravení aj na to. Nečudujte sa, nerozrušujte sa a nezúfajte. Podobné sa stávalo za všetkých dôb aj iným Božím deťom. Tak napríklad muž podľa Božieho srdca, kráľ Dávid, žaloval sa Hospodinovi, hovoriac: „...mnoho je tých, čo ma bezdôvodne nenávidia, ktorí sa zlým odplácajú za dobré, obviňujú ma, keď sa snažím o dobré“ (Ž 38:20-21, SEP). Potešte sa slovami Svätého Písma, ktoré hovorí: „Neúnavne konajme dobro, lebo ak neochabneme, budeme žať, keď príde čas“ (Gal 6:9).

A ešte jedna rada. Ak v otázke peňazí postupujete správne, potom sa ľahko môže stať, že budete súdiť iných kvôli ich vyššej životnej úrovni. Keď prídete do domu brata alebo sestry vo viere, neodhadujte vo svojej mysli hodnotu ich obydlia a jeho zariadenia, nehovorte o tom odsudzujúco pred ostatnými, pretože každý človek bude sám z toho vydávať počet pred Bohom. Snažte sa aj v tejto veci vyhýbať odsudzovaniu a kritike.

Na záver treba ešte povedať o tom, čo treba nevyhnutne urobiť, a aké kroky podniknúť, aby sme sa zbavili tejto „hroznej siete“ – hriechu milovania peňazí. Na svete je len málo ľudí, ktorí by sa otvorene priznali, že „za cent sú hotoví sa pretrhnúť“. V podstate sa snažíme očistiť a všelijako zdôvodniť v sebe tieto neresti, odvolávať sa na finančné problémy, materiálne nedostatky a večné finančné ťažkosti, ktoré nás nútia neustále šetriť. Za všetky tieto hodnoverné slová môžeme, samozrejme, skryť pred ľuďmi svoju pravú podstatu, ale pred Bohom sa nikde neskryješ. On pozná a vidí nás skrz na skrz, pomenuje to, čo skrývame, pravým menom. Nie je pre nás lepšie, položiť ruku na srdce, priznať si a konať pokánie pred Ním z toho, čo On o nás už dávno vie? Nakoniec, tak ako aj pri iných hriechoch, Boží zámer nie je odsúdiť a potrestať, ale poučiť a dať nám príležitosť na nápravu.

Keď si uvedomíme, že „zlaté teľa“ má v našom srdci postavený trón a pevne sa v ňom usadilo, je potrebné s pomocou Božou vyhlásiť mu nezmieriteľný boj. Zakaždým, keď vás neodbytný hlas diabla nahovára niečo zadržať, vedome sa premôžte a práve to obetujte.

Je tiež dôležité naučiť sa hovoriť rozhodné „nie“ svojim nekonečným túžbam, chúťkam a žiadostiam, a „áno“ Božím prikázaniam. Samozrejme, že nášmu stále vyžadujúcemu, ničím neuspokojenému „Ja“ to nebude po vôli, ale len tak možno dosiahnuť víťazstvo a skutočnú, trvalú radosť.

Ak si uvedomujete, že neodvádzaním desiatkov prestupujete Boží príkaz a tým Ho okrádate, zabráňte tomu tak, že budete pravidelne dávať hneď po obdržaní svojej mzdy. Môžete zo svojho účtu automaticky posielat' určitú sumu, ktorá predstavuje desatinu príjmu na miestnu cirkev, kresťanskú misiu alebo na iné známe Božie dielo, ktoré vám Pán položí na srdce. Je mnoho kresťanov, ktorí na pastoračných rozhovoroch hovoria, že odkedy potlačili svoju chamtivosť a začali dávať desiatok Pánovi, ich finančná situácia sa na ich prekvapenie zlepšila a v krátkom čase sa dokázali dostať z dlhov, v ktorých sa nachádzali dlhé roky. Tak Boh potvrdzuje svojim deťom, ktoré sa rozhodli pre tento krok, pravdivosť svojich slov: „...*Prinášajte celé desiatky do pokladnice a v mojom dome bude požívať; vyskúšajte ma týmto...*“ (Mal 3:10, SEP).

Spomeňte si na chudobnú vdovu, ktorá poslúchla slová proroka Eliáša, keď jej povedal: „*Neboj sa, chod', urob ako hovoríš, ale urob z toho najprv malý posúch a prines mi ho. Sebe a svojmu synovi urobíš potom*“ (1Krľ 17:13, SEP). Ak táto žena mohla dôverovať slovám Božieho muža, či by sme my nemali dôverovať zasľúbeniam samotného Pána s vedomím, že „*Boh nie je človek, aby klamal, nie je syn človeka, aby ľutoval. Povie azda a nespraví? Sľúbi a nesplní?*“ (Nm 23:19).

Na záver našej diskusie na túto tému sa žiada pripomenúť to, čím sme začali, a to slovami básne, ktorá najlepšie vystihuje bezvýznamnosť a bezcennosť úsilia, ktorému často venujeme svoj život.

Dieťaťko na svet zas prichádza,
ručičky v päste zoviera,
sťaby si chcelo do nich schovať
poklady, čo svet prináša.

Po rokoch sa stavia na nohy
hnaný klamlivou vidinou,
že sľubných ziskov budú stohy,
ktoré sú len miznúcou hmlou.

Bremeno žitia neraz tlačí
od ťarchy pod ním padá,
no časom sa v bojoch vycvičí
a čo len môže, chmáta.

A keď už zo sveta odchádza,
čo bolo, nič nezostáva,
závanom vetra sa pominie
s prázdnyimi rukami odíde.

Kapitola 6

Hriechy zrodené túžbou očí a žiadosťou tela

Žijeme v ťažkej dobe, ktorú Sväté Písmo nazýva poslednou. Dnešný svet zaplavili dve vlny: okultná vlna a s ňou je úzko súvisiaca sexuálna, ktorá sa vyznačuje úplnou nemorálnosťou a všadeprítomnou zhýralosťou. Ľudstvo sa stalo takým, ako je to prorocky opísané v Biblii, že musí tak byť pred jeho záhubou. Zlo a bezbožnosť sa rozrástli do mamutích rozmerov a rúcajú posledné prekážky. Všetko, čo je vznešené, čisté a sväté, potápa sa v dusivej atmosfére zla, pokrytectva, rozkladu a duchovnej skazy. Dych tohto morového vetra, ktorý nesie so sebou smrť a skazenosť, je podobný tomu, aký bol za dní Noacha, Sodomy a Gomory.

Odvrátením sa od Božieho slova ľudia zavrhnú všetky morálne normy, pravidlá a obmedzenia. Etické normy sa prispôsobujú želaniam a správaniu jednotlivcov a skupín. Človek sa sám stáva najvyšším sudcom svojho správania, riadi sa heslom: „Rob to, čo ti robí radosť“ a ospravedľňuje sa tým, že „všetci tak robia“. V konečnom dôsledku nazývajú láskou čokoľvek, čo je príjemné: žiadostivosť, vášeň, sexuálnu zvrátenosť, a dokonca aj na sexuálnom základe spáchané trestné činy a ohavné zločiny. Ľudia odhadzujú všetky zábrany, oddávajú sa homosexualite, lesbizmu a najzvrátenejšiemu druhu smilstva a zhýralosti. Aké pravdivé sú slová: „*Bez zjavenia sa ľud stáva bezuzdným, no kto zákon zachováva, je blažený*“ (Prís 29:18).

Aj keby bol celý svet ponorený do výtržníctva, nespútanosti a nemorálnosti, skutočný veriaci bude žiť tak, že bude dodržiavať Božie prikázania. Inej cesty k naozajstnému, plnému šťastiu niet. V prvom liste Tesaloničanom je napísané: „*Lebo to je vôľa Božia: vaše posvätenie. Zdržiaajte sa smilstva, a nech si každý z vás vie získať manželku s posvätnosťou a úctivosťou, nie s vášnivou žiadostivosťou ako pohania, ktorí nepoznajú Boha*“ (1Tes 4:3-5, SEP).

Je zaujímavé, že keď sa hovorí o posvätení, Božie slovo začína so zdržiavaním sa od smilstva. Či to neznamená, že ak v procese posvätenia nezvíťazíme nad týmto hriechom, potom aj nad ďalšími sotva môžeme dosiahnuť víťazstvo?

Sexuálna nemravnosť bola a stále je satanovým najlepším a najmocnejším nástrojom, s ktorým sa mu v priebehu vekov podarilo dosahovať najslávnejšie víťazstvá. Táto nespútaná vášeň bola kameňom úrazu pre Božích mužov, ktorých poznáme z Biblie, ako Samson, Dávid a Šalamún, a spôsobila veľké škody v ich službe a poslaní. Od tých čias prešli stáročia, a predsa ešte aj dnes zanedbávanie bdelosti a nedostatok sebaovládania spôsobujú, že niektorí Boží služobníci sa dopúšťajú smilstva a cudzoložstva, čo spôsobuje ich úplné stroskotanie vo viere.

Všetky inštinkty a túžby v nás sú darované Bohom a slúžia pre naše dobro. Sexuálny inštinkt je jedným z nich, a preto je nepochybne posvätený od momentu stvorenia človeka. Každý dar od Boha možno používať múdro, ale môže byť aj zneužitý, podobne ako sa zneužíva oheň. Keď horí v peci a je pod kontrolou, zohrieva nás, prináša teplo a pohodu do domova. Môžete na ňom variť a prihriať jedlo. Oheň sa používa aj na tavenie kovov, na čistenie striebra a zlata. Potrebujú ho v kováčskej dielni, na výrobu rôznych potrebných predmetov a nástrojov potrebných pre život. Oheň aplikujú pri výrobe v rôznych priemyselných a iných odvetviach. Ak sa však tento tvorivý oheň nejako vymkne spod kontroly, stáva sa strašnou ničivou silou a devastuje všetko, čo jej stojí v ceste.

Sexuálny inštinkt funguje podobne. Jeho jediným správnym prejavom je v intímnej blízkosti v manželstve. Na tento účel ho dal Boh, ktorý ho múdro vplietol do života pre duchovné, telesné aj duševné šťastie ľudí. Sexuálny inštinkt bol mužovi a žene daný a zostával funkčný počas celého ich života. Tak to bolo určené Stvoriteľom ešte pred vstupom hriechu do sveta. Preto apoštol Pavol zdôrazňoval: „*Manželstvo nech majú všetci v úcte a manželské lôžko nech je*

nepoškrvené, lebo smilníkov a cudzoložníkov bude súdiť sám Boh“ (Žid 13:4). Aj keď svoj vlastný život prežil v slobodnom stave, úplne oddaný Bohu, manželstvo si vysoko cenil a hľadel naň ako na predobraz vzťahu medzi Kristom a Cirkvou, čo hovorí o mnohom (pozri Ef 5:22-23). Boh opisuje svoje manželstvo s Izraelom ako zmluvu: „A keď som išiel popri tebe a videl som ťa, že hľa, tvoj čas bol už čas milovania, nuž rozprestrel som na teba svoje krídlo a prikryl som tvoju nahotu a prisahal som ti a vošiel som s tebou v zmluvu, hovorí Pán Hospodin, a tak si bola mojou (ROH). Keď som prešiel okolo teba a videl som, že nadišiel tvoj čas, čas lásky, zastrel som ťa okrajom svojho plášt'a, zakryl som tvoju nahotu, prisahal som ti lásku a uzavrel som s tebou zmluvu – znie výrok Pána, Hospodina – a tak si sa stala mojou“ (Ez 16:8).

Božou vôľou vždy bolo, aby sa ľudia spojili v manželstve. Polygamia, vedľajšie ženy a iné formy neusporiadaneho manželstva, aj keď sú uvedené v Biblii v Starom zákone, nikdy neboli schválené. Pri uzatváraní manželstva sa koná špeciálny, predpísaný slávnostný obrad, zodpovedajúci dobovým zvykom, kultúre a tradíciám národa, ku ktorým patria nevesta a ženích. V Svätom Písme sa to neraz opisuje (Gn 24:53- 58; Mt 22:1-14; Lk 12:36).

Tak ako je manželský vzťah muža a ženy Bohu milý a Ním posvätený, tak je pre Neho každý mimomanželský styk neprijateľný, špinavý a odporný. Intimita v manželstve zvyčajne prináša manželskému zväzku úplnosť, radosť a šťastie, zatiaľ čo pohlavný styk medzi cudzími ľuďmi je formou sebazničenia. Z tohoto dôvodu je napísané: „Každý hriech, ktorého sa človek dopustí, je mimo tela. Kto však smilní, hreší proti vlastnému telu“ (1Kor 6:18).

Satan to vie a veľmi dobre chápe. Vie, že keď bude ľudí tlačiť na cestu morálnej nečistoty, určite privolá na nich Boží hnev. A tak túto oblasť ľudského života využíva s mimoriadnym úspechom, aby ľudí ľstivo ničil. V tejto oblasti má spôsobov a príležitostí na zvädzanie koľko len chce. Pozoruhodný príklad, ako diabol použil túto zbraň, nájdeme na

stránkach Starého zákona, kde sa hovorí o tom, ako neverný Boží prorok Balám „učil Baláka zväzdať synov Izraela, aby jedli mäso obetované modlám a aby smilnili“ (Zj 2:14). O výsledku tejto zákernej rady nám hovorí 4. kniha Mojžišova: „Ked' Izrael býval v Šittime, ľud začal smilniť s Moábčanami, ktoré ho pozývali na obetné hostiny na počesť svojich božstiev. Ľud sa zúčastňoval ich obetných hodov a klaňal sa ich bohom. A Izrael sa spriahol s Bál-peorom (ich idolom). Vtedy sa roznieť hnev Hospodinov na Izraela“ (Nm 25:1-3).

Tak satan konal v starozákonných časoch, keď kazil Boží ľud, odvracal ho od Pána, a takto koná aj teraz. Veriacich ľudí tlačí na cestu sexuálnej nemravnosti a hriechu a tým spôsobuje veľké škody dušiam, ktoré padli do hriechu, ich rodinám i kresťanským spoločnostiam.

V cirkvách sú postoje k tejto otázke veľmi nejednoznačné, od extrémne krajných opatrení v podobe exkomunikácie do príchodu Krista až po neospravedlniteľnú zhovievavosť. Nie je zvykom otvorene hovoriť o sexuálnom hriechu z kazateľnice, pretože ide o tabuizovanú tému. Takéto mlčanie má však trpké následky, pretože rozkladá obecenstvo zvnútra. Morálna nezdržanlivosť niektorých jej členov má veľmi negatívny vplyv na celkový duchovný stav cirkvi. Ak by sme mali odvahu hovoriť o tom v múdrosti priamo, mohlo by to byť varovaním a duchovnou pomocou mnohým kresťanom, čo by ich uchránilo pred tragickými chybami.

Je nesprávne myslieť si, že otázka nemorálnosti stratí na význame sama od seba, ak jej nebudeme venovať pozornosť. Je lepšie uvedomiť si reálne nebezpečenstvo tohto problému – dôkladne sa mu venovať a snažiť sa o úzke obecenstvo s Pánom, robiť všetko, čo je v našich silách, aby sme sa uchránili pred akoukoľvek formou nemorálnosti.

Túto ťažkú, ale zároveň znepokojujúcu tému je azda najlepšie začať od nečistých myšlienok a tak rozšíreného hriechu ako je sebaukájanie.

Nečisté myšlienky sa spájajú s nemravnosťou, ktorej sa človek dopúšťa vo svojej fantázii, a sú jednou z oblastí

obrovského sveta zlých, hriešnych myšlienok, ktoré poškrvňujú naše svedomie a oddeľujú nás od Boha. Takéto myšlienky sa nazývajú cudzoložné a vypovedajú o skutočnom duchovnom stave človeka a jeho srdca. Potvrdzujú to, čo je napísané v Božom slove: „*Zo srdca vychádzajú zlé myšlienky, vraždy, cudzoložstvá, smilstvá, krádeže, krivé svedectvá, rúhanie: a poškrvňujú človeka*“ a „...*Lebo ako zmýšľa vo svojej duši, taký je*“ (Mt 15:19-20 a Prís 23:7, ROH).

Nečisté, cudzoložné myšlienky – sú priamym odrazom našich túžob a prianí, ktoré kvôli svojmu kresťanskému presvedčeniu nemôžeme uskutočniť, ale v skrytosti svojho srdca vášnivo túžime po ich naplnení. Tento stav je veľmi nebezpečný, pretože vyvoláva nové, doposiaľ neprežité pocity a túžby, zapaluje vášň v tele, ktorú je potom veľmi ťažké uhasiť. Keď sa zmyselnosť zrodí v myšlienkach, podnecuje k činu a človek začne predmet túžby vyhľadávať očami a potom aj svojím vzrušeným telom. Tak nás satan krok za krokom nabáda k uskutočneniu sexuálneho skutku, ktorý sa najčastejšie začína so sebaukájaním.

Sebaukájanie alebo masturbácia – je jeden z prejavov telesnej žiadosti a rovnako ako sexuálny styk je vedomým a sebausmerňujúcim prostriedkom sexuálneho uspokojenia. Tento hriech nie je nič iné, než znesvätenie tela a mysle, rovnako ako ignorovanie Božích varovaní. Sebaukájanie je ľudovo nazývané aj onánia podľa mena muža Onana, o ktorom Biblia hovorí, že si mal vziať vdovu svojho zosnulého brata. Pretože vedel, že deti od nej nebudú jeho, nechcel zachovať meno svojho brata, a preto púšťal svoje semeno na zem. Pán ho nezabil za masturbáciu, ale za neposlušnosť zákonu, platnému v tej dobe.

Mohlo by sa zdať, že Sväté Písmo nemá žiadne priame výpovede, týkajúce sa sebaukájania, ale predsa existujú miesta, ktoré môžu byť pre nás v tejto otázke varovaním a usmernením. Napríklad: „*Nech teda nekraluje hriech vo vašom smrteľnom tele tak, že by ste povolovali jeho žiadostiam. Ani svoje údy nevydávajte hriechu za nástroje nepravosti, ale oddajte sa Bohu ako tí, čo vstali z mŕtvych a žijú,*

a svoje údy vydávajte Bohu za nástroje spravodlivosti. Hriech totiž nebude panovať nad vami; lebo nie ste pod zákonom, ale pod milosťou“ (Rim 6:12-14, SEP).

Z týchto slov je jasné, že nesmieme používať údy svojho tela, vrátane rúk a pohlavných údov, na svoje poškrvňovanie, čím by sme zneuctili Boha, ktorý nás stvoril. Na inom mieste Písma sa píše: „Či neviete, že ste chrámom Božím, a že Duch Boží prebýva vo vás? Ak niekto kazí Boží chrám, toho Boh zničí; lebo Boží chrám je svätý a tým ste vy!“ (1Kor 3:16-17), a „Alebo či neviete, že vaše telo je chrámom Ducha Svätého, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha, a že nie ste sami svoji? Lebo ste kúpení za veľkú cenu. Nože teda oslavujte Boha svojím telom a svojím duchom, čo je oboje Božie“ (1Kor 6:19-20, ROH). Ak vyznávame, že je v našom tele Svätý Duch, nemôžeme sa oddávať takým nedôstojným činnostiam, ako je poškrvňovanie sa sebaukájaním, čím privolávame na svoju dušu Boží trest.

V tom istom Prvom liste Korintským, v 7. kapitole, 4. verši sa nachádza prísne varovanie: „Žena nevládne svojím telom, ale (jej) muž; podobne ani muž nevládne svojím telom, ale (jeho) žena“, čo znamená, že sexuálne uspokojenie sa vzťahuje iba na oblasť manželského života. Ani chlapcovi ani dievčaťu, mužovi či žene nie je Bohom daná sexuálna moc nad svojím vlastným telom, čo je presne to, čo sa robí pri sebaukájaní.

Okrem toho Biblia nazýva Božie deti nádobami, ktoré Pán chce použiť pre dôstojné a sväté ciele. Pojem „nádobu“ zahŕňa ľudské telo, ktoré u skutočného nasledovníka Krista, rovnako ako duša, majú byť sväté, ako je napísané: „Lebo to je vôľa Božia – vaše posvätenie, aby ste sa zdržali od smilstva, aby jeden každý z vás vedel zaobchodiť so svojou nádobou v posvätení a v česti, nie v naruživosti žiadosti ako aj pohania, ktorí neznajú Boha. Lebo nepovolal nás Boh nato, aby sme žili v nečistote, ale v posvätení“ (1Tes 4:3-5,7, ROH).

Hoci existuje rozšírený názor, že poškrvňovanie svojho tela je charakteristické pre mladých ľudí, skúsenosti však

ukazujú, že tohto hriechu sa dopúšťajú aj ženatí, starší ľudia a dokonca aj starí ľudia. Nie nadarmo sa apoštol Pavol obracia vo svojom liste k Títovi a nabáda ho, aby učil chlapcov i starcov bdelosti a čistote: „*Ty však hovor, čo je v súlade so zdravou náukou. Starší muži nech sú triezvi, úctyhodní, uvážliví, zdraví vo viere... Takisto napomínaj mladších mužov, aby boli rozvážni vo všetkom*“ (Tít 2:1-2,6).

Mnohí sa uspokojujú s tým, že keď vstúpia do manželstva, prestanú sa zaoberať sebaukájaním, čo je v skutočnosti ďalšia lož satana. Pravidelný manželský život nie je zárukou, že sa zbavia tohto hriechu. Kedykoľvek, keď manžel alebo manželka nedostane sexuálne uspokojenie v intímnej blízkosti, znova a znova sa uchýlia k tomu, čím to dosahovali predtým. To je dôvod, prečo boj proti tomuto hriechu nemožno odkladať na neskôr. Ak nedostaneme slobodu nad svojím telom, zostaneme jeho otrokmi až do hlbokkej staroby. Práve to mal na mysli apoštol Pavol, keď svoje slovo napomenutia adresoval nielen mladým, ale aj starým. Sebaukájanie vyprázdňuje a ničí ľudskú dušu, prekáža jej duchovnému rastu tým, že zanecháva pocit nenávisťi k sebe, oneskorené pokánie a neustále výčitky svedomia.

Ďalšie prejavy sexuálnych hriechov sú: nehanebnosť s ukazovaním obnažených častí tela od patričného sexy oblečenia až po najdesivejšiu pornografiu; uvoľnené správanie za účelom zvädzania, sexuálna neviazanosť v podobe dotýkania sa, objímania, bozkávania a vyzliekania, sexuálna promiskuita, prejavujúca sa smilstvom, cudzoložstvom a pohlavnými zvrátenosťami alebo sexuálnymi úchyľkami, teda neprirodzenými, chorobnými poruchami orientácie sexuálnej túžby alebo spôsobov jej uspokojovania, ako napríklad: mužská homosexualita, lesbizmus alebo ženská homosexualita, pedofília (sexuálna príťažlivosť k deťom), masochizmus, sexuálny sadizmus, nymfomania, nekrofilia, zoofília a mnohé ďalšie.

Keď Adam a Eva po zvedení hadom jedli ovocie zo stromu poznania dobrého a zlého, prvý pocit, ktorý zažili,

bola hanba. Na zakrytie svojej nahoty si ušili z listov figovníka zástery, neskôr ich Boh nahradil koženým odevom, ktorý sám vyrobil pre nich. Odvtedy oblečenie slúžilo vždy na ten účel, aby ukryvalo pred zvedavými očami to, čo sa normálny, zdravo zmysľajúci človek so sebaúctou jednoducho hanbí ukázať.

Pocit hanby v širšom zmysle slova je trápenie, ktoré sa zmocní človeka, keď si uvedomí svoju vinu a trestuhodnosť spáchaného činu. Hanblivosť je užší pojem a vyjadruje ostýchavosť a plachosť v situáciách, v ktorých ide o sexualitu. V tomto prípade má ušľachtilý človek určitý „obranný pocit“, ktorý sa prejavuje v snahe skryť určité zákutia svojho života pred ostatnými ľuďmi. Slávny nemecký filozof Immanuel Kant napísal, že „hanblivosť je tajomstvom prírody, ktorá má obmedziť nespútanú túžbu a slúži na to, aby aj tie najprirodzenejšie a najpotrebnejšie ľudské funkcie boli zahalené tajomným závojom, aby už aj len hrubé oboznámenie sa s nimi nevyvolalo odpor“.

Ostýchavosť (cudnosť), pokiaľ ide o intimitu – je snaha nevystavovať na obdiv vzťah, ktorý existuje medzi mužom a ženou. Zabraňuje prejaviť intímne city na verejnosti, aby nebola pošpinená čistota a vznešenosť ich duševnej a telesnej intimity. Túto prekrásnu vlastnosť človeka možno vidieť aj na zdržanlivosti pri hovorení o niečích osobných vzťahoch, v snahe vyhnúť sa každej zmienke o intimite a sexualite. Ostýchavosť (cudnosť) bola vždy vlastná predovšetkým ženskému pohlaviu. Dokonca aj v antickej dobe s jej kultom nahoty vždy existovala ženská ostýchavosť.

Žiaľ to, čo odlišovalo a vyzdvihovalo ženu pred mnohými storočiami, sa v našej civilizovanej dobe stalo vzácnosťou. Namiesto cudnosti prišla **nehanebnosť**, teda neslušné správanie bez akéhokoľvek pocitu hanby, ktoré je v rozpore s etikou a kresťanskou morálkou.

Tento hriech hýbe dnešným svetom. Prejavuje sa to vo vzhľade a správaní ľudí, v ich oblečení, rozhovoroch a vzájomných vzťahoch. Už neexistujú obmedzujúce hranice, ani

žiadne pravidlá, odmietli sa všetky tabu a zákazy. Prakticky vo všetkých sférach ľudského a spoločenského života vládne povolenosť. To, čo sa vždy považovalo za nehanebnosť, sa teraz vyníma na obálkach časopisov, v reklamách, v televízii a vo filmoch. O nemravnosti sa vtipkuje, snažia sa pre ňu nájsť ospravedlnenie a vysvetlenie. Svet sa snaží všetkých presvedčiť, že dnes už neexistuje taký pojem ako hriech. Všetko je dovolené, všetko je možné, ak vám to prináša radosť a potešenie. Všeobecným heslom sa stalo: „Vezmi si zo života všetko, čo môžeš“, „Získaj pre seba to, čo si chceš vziať“. A súhlasiac s týmto postojom sa svet ponáhl'a brať.

Problémom však je, že týmito zásadami sa riadia nielen ľudia, ktorí nepoznajú Boha, ale žiaľ, aj niektorí kresťania, ktorí sa snažia žiť čo najbližšie k svetu, skazenému hriechom. A ovocie takéhoto života je zjavné. Vidno to na ich výzore, na ich priesvitnom, tesnom a vlajúcom, otvárajúcom sa oblečení s hlbokými výstrihmi či rázporkami, ktoré odhaľuje a zdôrazňuje funkcie a anatómie mužského i ženského tela. Prezrádza ich spôsob reči, uvoľnené a drzé správanie, ktoré výrečne hovorí o tom, čo tieto takzvané „Božie deti“ hľadajú a po čom túžia. Ani by sa nedalo povedať, že sú vo svete, no svet žije v nich, diktuje im svoje pravidlá a predpisy.

Hoci je smutné a trápne o tom hovoriť, ale kam ujdeš pred trpkou pravdou, ktorá sa už dávno stala nepopierateľným faktom? Nie Biblia, ale svet čoraz viac určuje normy nášho kresťanského života, čo potvrdzujú slová Svätého Písma o duchovnej bezmocnosti Cirkvi v posledných časoch. Nakoniec, nie je žiadnym tajomstvom, že svetu vlastná sexuálna nezdržanlivosť v podobe jednoznačných pohľadov, dotykov, objatí a podobne, sú čoraz bežnejšie aj medzi veriacimi, a to najmä v kruhoch mládeže. Tým, že vedúci zborov a cirkví urobili zo sexuálnych vzťahov „tabuizovanú“ tému, poskytli tak všetky možnosti svetu, aby ich členom mohol odovzdať lekciu k tejto téme. To, o čom sa bojíme hovoriť vo falošnej hanblivosti, diabol využíva ako svoj

mocný nástroj na to, aby znečistil myšlienky a srdcia Božích detí a rozkladal cirkev zvnútra.

Kde sa medzi veriacimi vyskytuje nehanebnosť, uvoľnené správanie a sexuálna nezdržanlivosť, tam sa ľahko vštepuje a v priebehu rokov čoraz viac prejavuje **pohlavná neviazanosť**. Občas s hrôzou zistíme, že niektorí z našich známych bratov alebo sestier padli do smilstva alebo cudzoložstva a zmätení premýšľame, ako sa to mohlo stať. Niet sa čomu diviť, pretože je to prirodzený dôsledok mnohých chýb v duchovnom vyučovaní. Nezáväznosť, povolenosť a zhovievavosť odvyká kresťanov žiť v Božej bázni, ktorá je počiatkom múdrosti. Dôsledkom toho je, že duše ako šialené robia to, čo sa veriacemu človeku zdá nielen neprijateľné, ale aj neprirodzené. O akej bázni pred Bohom môžeme hovoriť, ak človek, ktorý drží v rukách Bibliu, kde sa píše, že „*smilníci a cudzoložníci nebudú dediť Božie kráľovstvo*“ napriek tomu hreší presne takým istým spôsobom?

Podľa Biblie je **cudzoložstvo**, teda porušenie manželskej vernosti, prestúpením manželského vzťahu ustanoveného Bohom (pozri Gn 2:24, Ex 20:14, Mt 19:4-6), a smilstvo alebo sexuálna neviazanosť, prevádzaná ľuďmi mimo manželstva je ohavnosťou a hriechom proti vlastnému telu (pozri 1Kor 6:13,16,18; Ef 5:3,5; Kol 3:5; 1Tes 4:3-5; Hoz 4:1, Prís 23:27; 1Tim 1:10; Nm 15:39). Oboje Boh nenávidí, zatiaľ čo svet, v ktorom je všetko postavené na hlavu, obdivuje smilstvo a manželskú vernosť považuje za prežitok minulosti.

Smilstvo sa začína myšlienkou. Čím viac myslíme na sex a vychutnávame si to ako sladkosť, tým skôr sa stávame schopní spáchať tento hriech. Pokušenia cez túžbu tela a smilstvo prenasledujú najmä tých, ktorí na to veľa myslia. Preto Božie slovo výslovne a jasne hovorí: „*Nikto nech v čase skúšky nehovorí: „Boh ma pokúša!“ Ved' Boha nemožno pokúšať na zlé a ani on sám nikoho nepokúša. Ale každého pokúša vlastná žiadostivosť, ktorá ho zvádza a láka. Žiadostivosť potom, keď počne, porodí hriech a vykonaný hriech splodí smrť*“ (Jk 1:13-15).

Žiadostivosť – je hrubá zmyselná sexuálna túžba. Prejavuje sa vždy, keď dáme voľný priechod nečistým myšlienkam a nízkym inštinktom, ktoré nie sú ovládané rozumom. Človek posadnutý takouto túžbou sa stáva podobným zvierat'u, ktoré nemá žiadne pocity ľudskej lásky a pri párení sa riadi výlučne pohlavnými pudmi, ktorých cieľom je rozmnožovanie. Odtiaľ pochádzajú výrazy ako „zvierací chťič“, „chlipný ako žrebec“, „nadržaný kocúr“, „chlipná samica“.

Človek sa líši od zvierat tým, že má rozum a zdravý úsudok, ktorý dokáže kontrolovať a riadiť svoje konanie a v prípade potreby potláčať telesné túžby. Preto nemáme zval'ovať všetku vinu na satana, ktorý nám akože nedá pokoja pokúšajúc duchom smilstva. Keď nebdieme a nie sme disciplinovaní, my sami otvárame bránu svojej mysle a očí pre tento hriech.

Smilstvo dokáže človeka doslova zotročiť, spútať jeho dušu reťazami neustálych túžob, neprirodzených prianí, divokých vášní a nespútanej žiadostivosti. Očakávanie príjemných pocitov zo smilstva je veľmi lákavé, ale chuť jeho ovocia je odporná. Sila vlády tohto hriechu nad človekom je taká veľká, že ani tí najsilnejší nie sú schopní sa jej vzoprieť. Príkladov, ktoré toto potvrdzujú, je v Biblii aj v našom živote viac než dost'. V knihe Prísloví je uvedený živý opis nerozumného mladého muža chyteného do siete neviestky, ktorý nenašiel silu sa jej vzoprieť a „*Zrazu išiel za ňou ako vôl, keď ho vedú na jatku, ako jeleň, čo sa chytá do pasce, kým mu šíp neprebodne pečeň, ako vtáča, čo sa vrhá do siete a nevie, že mu ide o život*“ (Prís 7:22-23).

Dnes stretneš mnoho ľudí, ktorí hovoria, že sú kresťania, ale zakrátko sa zapletú do tej najodpornejšej zhýralosti! Prax ukazuje, že hlavnou príčinou odpadl'ctva od Boha s následným rúhaním je nemravnosť. Ak sa priamo spýtaš odpadlíkov od viery, čo je hlavnou príčinou ich odstúpenia od Boha, odpoveďou býva tragický príbeh ich života v smilstve a zvrátenosti. Nie div, že apoštol Ján napísal, že „*každý,*

kto robí zle, nenávidí svetlo a nejde na svetlo, aby jeho skutky nevyšli najavo“ (Jn 3:20).

Hriech smilstva charakterizuje zmyselnosť a rozkoš (sklon k citovým vyžitiam) a nadmieru silná, nespútaná sexuálna túžba, ktorá sa nazýva **vášňou (náruživosťou)**, čo je bezhlavá túžba niečo okamžite vlastniť, hneď a teraz. Keď vyhovieš tomuto hriešnemu popudu hoci len raz, zostaneš jeho otrokom, aj keď za to znenávidíš sám seba. Človek nemá takú silu, ktorá by ho mohla oslobodiť z tohto otroctva. Sila k tomu je len v Ježišovi.

V našom špinavom, skazenom svete je vášeň ospevovaná a vyzdvihovaná. Nadšene o nej píšú v ľúbostných románoch. Básnici jej venujú svoje básne. O vášni sa skladajú piesne. Otvorene ju ukazujú v kinách a v televízii. Zažívať vášnivú lásku sa stalo silnou túžbou mnohých, najmä neskúsených mladých ľudí. V súčasnosti sa žiadostivosť a vášeň stali charakteristickými znakmi lásky. Aké bláznovstvo!!!

Vášeň a láska sú od seba vzdialené ako východ od západu. Skutočná ľudská láska má charakter Kristovej „agapé“, pretože neberie, ale dáva. Je trpezlivá, nežná, ne-sebecká, pripravená pre obeť a dávanie seba. Nie je v nej ani stopa po sebecke. Nemyslí na seba, ale na druhého. Možno ju prirovnať k jasnej, tichej a pokojne svietiacej hviezde, ktorá je charakteristická stálosťou. Na druhej strane vášeň vzplanie ako zápalka a rýchlo zhorí, zanechajúc za sebou len popol a sadze. Ona len imituje lásku, napodobňuje pocity vlastnej láske – na nejakú dobu celkom úspešne. Na rozdiel od lásky však vášeň nedáva, ale berie, má egoistický, sebecký, krutý a nárokový charakter. V snahe dosiahnuť svoje, je schopná podvodu, zákernosti a zrady. Hoci sa vášeň v určitom momente zdá veľmi príťažlivá, nedokáže vytvoriť požehnanú, šťastnú rodinu.

Láska je spoľahlivá, pokojná a trpezlivá. Podobá sa pevnej skale, o ktorú sa možno s istotou oprieť, keď prídu ťažké životné chvíle, na rozdiel od močaristej bažiny vášne.

Vášeň sa snaží uhnúť tomu, kto sa o ňu opiera, a výsledkom je, že sa niekto topí v zúfalstve a žiali.

V Biblii je zjavným príkladom zhubnej vášne príbeh Dávidovho syna Amnona, ktorý doslova horel náruživosťou po svojej polovičnej sestre Tamar. Bola krásna a on sa pevne rozhodol mať ju. Aj keď Amnon veľmi dobre vedel, že Boží zákon kategoricky zakazuje to, čo si zažiadal, nechcel sa vzopriet žiadostivej túžbe. Rozhodol sa, že dosiahne svoje bez ohľadu na to, čo ho to bude stáť. Predstieral, že je chorý, priľákal Tamar do svojej izby a znásilnil ju. Pre chvíľu vášne bol hotový obetovať všetko. Samozrejme, že sa nestaral o jej osud, pretože myslel len na uspokojenie žiadosti svojho tela. Všetky prosby Tamari, aby to nerobil, boli neúspešné. Zhanobil úbohé dievča, a potom ňou začal opovrhovať a ľutoval, že sa s ňou vôbec stretol. Prikázal vyhodiť ju von z izby, zabuchol za ňou dvere, pretože „*nenávisť, s akou ju znenávidel, bola väčšia než láska, ktorú k nej mal*“ (2Kráľ 13:1-18).

Toto je typický koniec takzvanej vášnivej lásky, po ktorej bažia najmä mladí a ženú sa za ňou ako nočné motýle za svetlom. Trpké sklamanie, zničené túžby, smútok a bolesť duše zostanú v srdciach tých, ktorí to skúsia hoci len raz. Preto, drahé dievčatá a ženy, ak vás chlapec alebo muž presviedča o úprimnosti svojich citov a pritom trvá na predmanželskom pohlavnom styku, aby ste mu tým dokázali svoju lásku, vedzte, že v tomto prípade v skutočnosti ide o žiadosť tela a vášeň, a v žiadnom prípade nie o lásku, ktorá dokáže čakať.

S prípadmi, podobnými príbehu Amnona a Tamar sa služobníci v pastoračnej službe stretávajú neustále. Jednu veriacu dievčinu natoľko priťahoval svetský mladý muž, ktorý jej dvoril, že vzplanula k nemu neodolateľnou vášňou a ľahko sa poddala jeho naliehaniu, aby začali spolu žiť pred manželstvom. Keď ich milostný pomer vyšiel najavo, na naliehanie rodičov sa vzali, no ich manželstvo bolo veľmi nešťastné! Napriek tomu, že rodina mala veľa detí, manžel nikdy neveril, že jeho žena mu je verná. Odôvodňoval to tým, že môže ľahko ísť do vzťahu s niekým tak, ako to

kedysi urobila s ním. Keď vyrástli ich deti, nemohli sa dočkať chvíle, kedy opustia rodičovský dom, pretože ich matka a otec žili ako mačka a pes. Tí, ktorí kedysi vyhľadávali samotu, sa teraz doslova nenávideli a jeden druhého považovali za toho, ktorý im zničil život.

V inom prípade sa istý mladý muž tak zamiloval do dievčaťa, že ovládaný vášňou a túžbou, aby ju čím skôr dostal, doslova stratil hlavu. Ktosi postranný spozoroval, že z tohto spojenia nebude nič dobré, snažil sa varovať pred unáhleným krokom a radil v tejto veci hľadať Božiu vôľu. Mladý kresťan však neprijal žiadne argumenty, presvedčený, že nie je možné, aby Boh nepožehnal takú veľkú lásku. Chlapec i dievča, nakoľko boli obaja veriaci, zo začiatku sa snažili hovoriť o Biblii, správať sa zdržanlivo, no keď boli sami, v ich srdci burácali vášnivé city. Neuplynulo veľa času a vznikol medzi nimi hriech. Po spáchaní smilstva si uvedomili, že zašli príliš ďaleko, ale napraviť to už nemohli. A všetko sa začalo tak čisto a placho. No za nežnými dotykmi rúk nasledovali bozky a objatia, potom vyzliekanie, dotyky určitých častí tiel jeden druhého... A tak krok za krokom rýchlo prišlo k neodvratnému.

Ach, ako trpeli, keď si uvedomili, čo urobili. Nemali silu odhaliť svoj hriech. Obliekli si svadobné šaty a šli k Božiemu oltáru, aby prijali požehnanie z rúk pastora, už ako telesne nečistí. Nie nadarmo Biblia hovorí: „*Nemýľte sa! Boh sa nedá vysmievať, lebo čo človek rozsieva, bude aj žať*“ (Gal 6:7). Pán nemohol požehnať tých, ktorí si svoje telo poškrvnili smilstvom, a čoskoro sa to prejavilo aj v ich rodinnom živote. Tí, ktorí pozorovali ich vzťah, sa čudovali, kam sa podela ich krásna láska, ktorú im mnohí závideli. V skrytosti svojich srdc sa navzájom obviňovali z toho, čo sa stalo, a veľmi skoro stratili k sebe všetku úctu. Potom žili dlhý, ale neradosný rodinný život. Vychovali veľa detí a s hrôzou sledovali, ako sa utajený hriech začal prejavovať v osudoch ich synov a dcér. Najstarší syn v mladosti upadol do smilstva. Prostredný bol kresťan, ale dopustil sa cudzoložstva a rozviedol sa so svojou ženou.

Jedna z dcér odišla do sveta a stala sa prostitútkou. Bolesti týchto nešťastných manželov a slzám vyroneným za deti nebolo konca. Na vine bola ich nezdržanlivosť, ktorou, žiaľ, trpia nielen mladí, ale aj starší ľudia.

Jeden kresťan, ktorý už prekročil päťdesiatku, hoci bol služobníkom miestneho zboru a mal niekoľko detí, nevynaložil dost' úsilia v boji s hriechom žiadostivosti očí, a tak upadol do cudzoložstva s mladou sestrou z rovnakého spoločenstva, ktorá by mu vekom mohla byť dcérou. Opustil svoju sivovlasú manželku a dospelé deti, odsťahoval sa k svojej mladej milenke a tvrdil, že mu Pán ukázal, že je to Jeho vôľa. Takto duchovne zaslepení si dovoľujeme do bahna svojich hriechov „vťahovať“ dokonca aj svätého Boha.

Pokiaľ ide o **sexuálnu perverznosť (zvrátenosť)**, táto téma je taká odporná, že na stránkach kresťanských kníh sa o nej jednoducho nechce hovoriť. Ak to niekoho zaujíma, môže si zobrať na pomoc špeciálnu lekársku literatúru o sexuálnej patológii. Možno sa treba aspoň stručne zmieniť o niektorých zvrátenostiach, ktoré sa v pastoračných rozhovoroch s kresťanmi objavujú najčastejšie. Je to mužská **homosexualita**, ktorá sa objavuje najčastejšie v podobe sodomie, **lesbizmus** alebo ženská homosexualita, **zoofília** – sexuálny styk so zvieratami a **pedofília** – sexuálna príťažlivosť k deťom, ktorá často vedie k ich zneužívaniu.

Pre uši mnohých nezasvätených veriacich to môže znieť ako niečo nemysliteľné pre kresťana, ale v praxi duchovného poradenstva sa s tým nezriedka stretávame. Prejav mužskej a ženskej homosexuality u detí je dost' rozšírený jav, hoci u nich to nemá celkom vedomý charakter. V detských hrách „na doktora“, ktoré zahŕňajú vyzliekanie, skúmanie a dotýkanie sa genitálií, majú deti často chuť zísť o krok ďalej. Tu dochádza k prvým pokusom o sexuálnu blízkosť. A vtedy sa chlapci snažia využiť nielen dievčatá (často kamarátky z hier a mladšie sestry), ale aj chlapcov, či už rovesníkov alebo dokonca úplne malé deti. Niečo podobné sa stáva aj u dievčat, ktoré sú rodné sestry alebo

sesternice, priateľky a spolužiačky. Prejavuje sa to vo forme intímneho maznania a rôznych pokusov o vzájomné sexuálne uspokojenie. Takto vzniká určitý sklon k perverznosti, ktorá vekom nie vždy mizne, ale môže sa vyvinúť do trvalej formy mužskej homosexuality alebo lesbizmu.

To isté možno povedať o zoofílii, keď sa deti a dospievajúci z obyčajnej zvedavosti alebo hnaní prvou túžbou, ktorá sa objaví v puberte, približujú k zvieratám za účelom uspokojenia. Vtedy sú použité sliepky, kačice, králiky, mačky, psy, kozy, ovce, kravy a ďalšie zvieratá, až po tie najšokujúcejšie prípady, ktoré by teraz nebolo vhodné opisovať.

Smutné je, že s vekom, a dokonca aj vstupom do manželstva všetky uvedené hriechy nielenže nezmiznú, ale stanú sa ešte rafinovanejšími. Samozrejme, neznamená to, že z každého dieťaťa, ktoré sa zaoberá sexuálnou nečistotou, sa určite stane neskôr homosexuál, lesbička alebo zoofil, ale jeho predispozícia k týmto hriechom je oveľa väčšia ako u tých, ktoré to nerobili.

Treba povedať, že pri prejavovaní sexuálnych hriechov pomerne veľkú úlohu zohráva dedičnosť, ktorú odovzdávajú svojim deťom starí rodičia, otcovia a matky, pričom, ako je známe, žatva je vždy väčšia ako sejba. Ak jeden z rodičov trpel sebaukájaním, u detí sklon k sexuálnej nemravnosti býva ešte väčší. Prejavuje sa nielen sexuálnou promiskuitou, ale aj rôznymi druhmi zvráteností. Napríklad, veriaci žena, ktorá sa v mladosti venovala sebaukávaniu, mala obe dcéry lesbičky, ktoré žili spolu, nechceli sa vydať.

Pokiaľ ide o **pedofíliu**, čo je sexuálna príťažlivosť k deťom, tento problém sa v priebehu rokov stáva skutočnou tragédiou. Otcovia a otčimovia znásilňujú svoje nevlastné a vlastné dcéry, strýkovia netere a starší bratia svoje mladšie sestry. Zriedkavo, ale predsa sa vyskytujú aj prípady zneužívania chlapcov. Deti, ktoré niečo také prežili hoci len raz, často zostávajú duchovne zmrzačené so zmrzačenou dušou na celý život. Niektoré obete sexuálnych zvráteností samy následne vedú nemravný život. Zvlášť bolestná je

skutočnosť, že takmer všetky vymenované sexuálne zvrátenosti sa čas od času vyskytujú aj medzi veriacimi.

V tejto súvislosti si spomeňme na slová Svätého Písma, ktoré apoštol Pavol adresoval práve tým, ktorí poznajú Boha: „*Boží hnev sa totiž zjavuje z neba proti každej bezbožnosti a nespravodlivosti ľudí, ktorí nespravodlivosťou prekážajú pravde, ...pretože hoci poznali Boha, neoslavovali ho ako Boha ani mu neďakovali. Vo svojom uvažovaní upadli do márnosti a ich nerozumné srdce sa zatemnilo... Preto pre túžby ich srdiec vydal ich Boh napospas nečistote, takže sami zneuctovali vlastné telá. Božiu pravdu zamenili za lož a úctu a službu preukazovali stvorenstvu namiesto Stvoriteľovi, ktorý je požehnaný naveky. Amen. Preto ich Boh vydal napospas hanebným vášňam. Lebo ich ženy zamenili prirodzený styk za protiprirodzený. Podobne aj muži zanechali prirodzený styk so ženou a rozpálili sa rozkošnicou vášňou jeden voči druhému; muži s mužmi páchali hanebnosti a sami na sebe si odniesli zaslúženú odplatu za svoje pohlúdenie. A pretože odmietli uznať Boha, vydal ich Boh napospas ich skazenému rozumu, takže robia, čo sa nesluší... Poznajú Božie ustanovenie, že tí, čo páchajú takéto veci, zasluhujú si smrť. A predsa to nielen sami robia, ale aj schvaľujú, keď to robia iní“ (Rim 1:18,21, 24-28,32).*

Keď čítate tieto šokujúce slová, ťažko uveríte, že nie sú adresované bezbožníkom, ale ľuďom, ktorí poznali Boha. Rovnako aj v dnešnej dobe, keď počujete, čo sa stáva aj medzi kresťanmi, divíte sa a rozmýšľate: „Je to možné?!“ Samozrejme, veriaci, ktorí sú len prostí členovia cirkvi, ani nepostrehnú najhoršie ohavnosti, ktoré sa dejú v ich prostredí. Možno sú im známe aj prípady smilstva a cudzoložstva, pretože sa vyskytujú čoraz častejšie. Pokiaľ ide o homosexualitu, lesbismus, sodomiu a ďalšie nechutné sexuálne zvrátenosti, o takých hriechoch sa dozvedia väčšinou len duchovní poradcovia či pastori niektorých spoločenstiev. Niekedy takéto veci vyjdú na svetlo iba po rokoch, čo pôsobí na kresťanov šokujúco. Apoštol Pavol teda veľmi dobre

vedel, o čom písal kresťanom žijúcim v Ríme. A ak Boh videl za potrebné zapísať to na stránky Svätého Písma, určite by sme sa mali nad tým zamyslieť, najmä preto, že táto odporná, hriešna skazenosť sa stále viac a viac rozširuje.

Služba duchovného poradenstva osvetľuje mnohé škaredé veci, ktoré sa dejú v cirkvách a zboroch, a vynáša na svetlo skutočnosť, ktorá sa zvyčajne za každú cenu utajuje. Treba povedať, že je to naozaj šokujúce.

Sexuálna ohavnosť ničí kresťanov na všetkých úrovniach duchovnej hierarchie bez výnimky. Žiaľ, nikto voči nej nie je imúnny. Z tohto dôvodu kresťanské spoločenstvá občas otrasú neočakávané správy, že ten či onen služobník, kazateľ alebo dokonca svetoznámy evanjelista padol do smilstva alebo sa dopustil cudzoložstva. Preto znova a znova vyvstáva znepokojujúca otázka: „Boží ľud! Čo sa to s nami deje?! Kam ideme a kam sa vlastne dostaneme, ak to takto pôjde ďalej?“ O sexuálnych hriechoch sa už nemôže viac mlčať! Treba hovoriť, vysvetľovať, varovať, učiť, poučovať, predchádzať, ak je to nutné, prísne trestať.

A na záver niekoľko rád, ktoré vám môžu pomôcť zvíťaziť nad telesnými pokušeniami a vyhnúť sa tak možnému duchovnému pádu.

1. Žite svoj život v bázni Božej, bojac sa Ho zarmútiť nejakým hriechom, vrátane prejavu nemorálnosti. To nie je ťažké, ak naozaj milujete Pána. Zárukou ochrany pred hriechom je život v úzkom obecenstve s Ním, v radostnom plnení Jeho prikázaní. Potvrdzujú to známe slová: „*Vieme, že nikto, kto sa narodil z Boha, nehreší. Ale ten, kto sa narodil z Boha, chráni sa, a ten zlý sa ho nedotýka*“ (1Jn 5:18, ROH).

2. Tým, ktorí sú trápení hriechom sebaukájania, chcem povedať, aby sa nikdy nevzdávali v boji proti túžbam svojho tela. Približne na 90-95% sa tento hriech dedí po rodičoch a prarodičoch a s vrozenými hriechmi je obzvlášť ťažké bojovať. Aj keď sa víťazstvo nedosahuje ľahko, predsa je to možné. Potvrdzujú to príklady mnohých chlapcov, dievčat,

žien a mužov, ktorí neprestali bojovať, kým nedostali úplné vyslobodenie, hoci s tým bojovali dlhé roky.

3. Nepoddávajte sa pokušeniam a nedovoľte slepo podliehať svojim inštinktom, pocitom, emóciám a túžbam. Tým sa ochránime a ušetríme si veľa problémov a pádov. A Boh, vidiac naše vlastné úsilie, vyjde nám v ústrety, pošle nám „východisko“ z každého pokušenia.

4. Proste Pána, aby vás On ochránil od všetkých hriechov, spojených s nemravnosťou, tak ako to urobil kráľ Dávid, ktorý kedysi neobstál v skúške a padol, a potom prosil: „*Ochraňuj ma, Bože, k tebe sa utiekam!*“ (Ž 16:1). Veď Boh je našim najvyšším ochrancom. Vždy môžeme prísť k trónu milosti, aby sme včas prijali jeho pomoc. Dobrá ruka Pánova je chrániaca ruka. Pod jeho záštitou sa nebojíme diablových pokušení. Božia milosť nás chráni pred nebezpečenstvom pádu do hriechu a našou úlohou je žiť a byť v takom vzťahu s Pánom, aby nás táto milosť vždy sprevádzala.

5. V pôstnej modlitbe (v sústreďení sa a nerozptyľovaní inými vecami) proste Boha, aby vám dal odpor a nenávisť k tomu hriechu, pretože žiadnou námahou nedokážete opustiť to, čo máte radi.

6. Pretože hriech nemravnosti, ako i každý iný začína v myšlienkach, učte sa neustále ich kontrolovať. Schopnosť upraviť svoju predstavivosť je v jej skrotení a ovládnutí. Nedovoľte nekontrolovanú myšlienkovú činnosť. Kto sa zaoberá sexuálnymi fantáziami, prejde od nich nevyhnutne k činu. Ak zbadáte, že sa vaše myšlienky uberajú nečistým sexuálnym smerom, silou vôle ich prepnite na iné. Ak človek nikdy nerozmýšľa o cudzoložstve, potom to ani nerobí. Proste Pána, aby vás zastavil hlasom vášho svedomia, potom predstavivosť nebude vystavená ľubovôli vlastných impulzov, pretože je vedená Bohom.

7. Vo chvíľach pokušenia sa chráňte Božím Slovom. Opakujte si biblické verše, ktoré majú Božiu moc, ako sú napríklad: „*Blahoslavení, čo žijú bezúhonne a správajú sa podľa Hospodinovho zákona... čo nepáchajú neprávosť, ale*

chodia po jeho cestách“, „*Celým srdcom som ťa hľadal; nedopuť, aby som odbočil od tvojich príkazov! V srdci som si skryl tvoju reč, aby som proti tebe nehrešil“*, „*Tvoj som, zachráň ma, lebo skúmam tvoje rozkazy. Striehnu na mňa bezbožní, aby ma zahubili; no ja si všímam tvoje napomenutia“*, „*Kiež mi tvoja ruka pomôže, lebo som si vyvolil tvoje rozkazy“* (Ž 119:1,3, 10-11,94-95,173). Keď sa obraciame v duchu na modlitbe k Bohu, používame vlastne radu Svätého Písma, ktorá hovorí práve o tom: „*Ako si mladý človek zachová čistotu? Keď sa bude držať tvojho slova“* (Ž 119:9).

8. Strážte svoje oči, pretože prostredníctvom nich najčastejšie vzniká prvotné pokušenie. V Matúšovi 5:28 nás Ježiš varuje pred žiadostivým pohľadom, keď hovorí: „*Každý, kto sa žiadostivo pozerá na ženu, už s ňou v srdci scudzoložil...“* Zvlášť sa vyhýbajte pornografii v akejkoľvek forme: fotografie nahých tiel, pornografické časopisy, erotické filmy, ľúbostné romány a podobne. Vtlačia sa do pamäti a tieto obrázky sa budú znova a znova obnovovať vo fantázii, navádzajúc vás na špinavé myšlienky a túžby. Je ťažké si predstaviť, koľko ľudí je v otroctve tohto hriechu, tajne si kupujú a schovávajú doma túto ohavnosť a krmia ňou svoju dušu. Vezmite si ako výzbroj cenné slová Svätého Písma, urobte si z nich sľub: „*Nepostavím si pred svoje oči veci beliála“* (ROH). „*Neupriem svoj zrak na vec ničomnú“* (SEP) (Ž 101:3).

9. Vyhnite sa stretnutiam s ľuďmi, obťažnými duchom smilstva, pamätajte na varovanie Biblie: „*Nedajte sa oklamať: Zlé reči kazia dobré mravy!“* (1Kor 15:33). Dobrým príkladom na nasledovanie nech je príbeh o Jozefovi, ktorého pokúšala Putifarova manželka. Tento mladý muž, ktorý žil v Pánovej blízkosti, stál na okraji priepasti. Keby len trochu zaváhal, stala by sa nenapraviteľná vec. On však odolal a útekom sa zachránil pred morálnym pádom.

Treba povedať, že žena, ktorá sa bojí Hospodina, je posvätená a očistená Ním – je krásnym Božím stvorením a Jeho požehnanou nádobou, ale nehanebná žena, ktorá stratila

hanbu a je namočená vo všetkých možných nerestiach – je diablov nástroj, mocná zbraň v rukách satana na záhubu mnohých duší. Božie slovo opisuje spôsoby cudzoložnice takto: „...*naje sa, utrie si ústa a povie: Neurobila som nič neprístojné*“ (Prís 30:20). Dávajte si pozor na blízke známosti s podobnými ženami. To isté možno povedať o nebezpečenstve, ktoré pre kresťanku predstavuje muž, ktorý je cudzoložník a smilník.

10. Bdejte a udržujte svoju telesnosť a temperament pod kontrolou svojej mysle, nedovoľte, aby telesné pudy prevládli nad vašim svedomím. Aby ste to dosiahli, je potrebné sa vyhýbať kontaktu s čímkoľvek, čo by mohlo poškodiť vaše myšlienky a vzrušovať vaše telo.

11. Neverte tomu, o čom hovoria vaši kamaráti v škole alebo v práci a čo je prezentované v novinách a časopisoch o otázkach, týkajúcich sa sexu a morálky. To všetko sú len rafinované háčiky, na ktoré sa už diablove podarilo chytiť mnohých. Pamätajte si, že to najkrajšie, čo môžete prežiť na Zemi – je šťastné manželstvo, požehnané Pánom. A požehnanie Božie spočívajú len na tých, ktorí si zachovávajú čistotu a cudnosť.

12. Postavte si hranice vo vzťahoch s opačným pohlavím. Vyhnite sa akýmkoľvek, tzv. „priateľským“, ale už príliš nežným dotykom, objatiam a pohladeniam, ktoré sú často začiatkom následného hriechneho vzťahu.

13. Nezostávajú nikde osamote s opačným pohlavím, a to najmä ak máte nejaký záujem jeden o druhého. To, čo na prvý pohľad vyzerá úplne nevinne, neskôr sa môže zmeniť na skutočný oheň. Akákoľvek duševná blízkosť a vzájomné porozumenie mimo manželstva môže byť nebezpečenstvom, o ktorom Božie slovo hovorí: „*Môže vari muž v hrudi držať oheň a nespáliť si odev?*“ (Prís 6:27).

14. Nereptajte a neprotivte sa Božej vôli, keď Boh prečiarke vaše zámery a plány v otázke ženy a vydaja. On vie vopred to, čo my nevieme, a zasiahne do našich životov, aby zrušil zasnúbenia a nadchádzajúcu svadbu. Takýto obrat

v životnom údele sa pre človeka rovná tragédii. Ale Boh nás takto chráni pred nenapraviteľnými chybami, pretože má pre nás niečo lepšie. V takej chvíli je dôležité neurobiť nerozvážne hlúposti, ale spoľahnúť sa na Jeho prozreteľnosť, prijať a súhlasiť s Jeho vôľou, pevne veriť, že On nerobí chyby. Bude trvať roky, možno desaťročia, kým pochopíme, že Božím zásahom nám bola prejavená zvláštna milosť.

15. Snažte sa vyhnúť dlhým obdobiam abstinencie v manželskom zväzku, pretože to najčastejšie vedie k zosilneným útokom a pokušeniam satana, ktoré vedú k cudzoložstvu. Nie nadarmo sa v Božom Slove hovorí: „*Neodopierajte sa jeden druhému, iba ak na určitý čas so vzájomným súhlasom, aby ste sa venovali modlitbe, a potom buďte zase spolu, aby vás satan nepokúšal, keby ste sa nemohli ovládnuť*“ (1Kor 7:5).

16. Vyhýbajte sa akýmkoľvek situáciám, ktoré by vás mohli skompromitovať. Nežadávajte príčinu, aby iní o vás zle zmýšľali. Vyhnete sa tak konfliktom v manželstve, založeným na žiarlivosti, čím ochránite svojho manžela alebo manželku pred myšlienkami a činmi, ktoré vedú k nevere.

17. Dajte si pozor na nečinnosť, ktorá nabáda hľadať dobrodružstvá. Nezapudnite na smutný príklad kráľa Dávida, ktorý sa dopustil cudzoložstva vtedy, keď bol nečinný. Snažte sa vyplniť svoj čas nejakou prácou, čo zamestná vašu myseľ a ochráni tak pred telesným pokušením.

18. Pamätajte, že silné a harmonické vzťahy nemožno budovať na zhnitých základoch žiadostivosti. Keď človek pohrda Božím zákonom čistoty, okráda sám seba a púšťa sa na cestu do záhuby.

Stojí za to bojovať proti nečistým túžbam a myšlienkam, umŕtvať seba vo všetkých prejavoch smilstva a všetkých ostatných hriešnych sexuálnych sklonoch, nespustiť svoje ruky, nevzdávať sa, kým neobdržíte úplné víťazstvo, pretože nie nadarmo je napísané: „*A svet sa pomíňa aj so svojou žiadostivosťou. Kto však plní Božiu vôľu, zostáva naveky*“ (1Jn 2:17).

Kapitola 7

Pýcha predchádza pád

Existuje množstvo ľudských zlovykov, ktoré nás urážajú, pohoršujú a odpudzujú, keď sa objavia u iných ľudí, keď ich však nájdeme u seba, buď ich prehliadame alebo ľahko ospravedlníme a hľadáme pre ne prijateľné vysvetlenie. K takým hriechom patrí pýcha, povýšenosť, namyslenosť, márnivosť, ctižiadosť, sebavedomie, sebadôvera, sebauspokojenie, domýšľavosť, samochvála, nadutosť, povyšovanie sa, znevažovanie iných a túžba po moci. Všetky sú úzko prepojené a často sa navzájom podmieňujú, majú rovnaký základ a vychádzajú z toho istého primárneho zdroja – nášho neumierajúceho „Ja“, ktorému my všetci tak vytrvalo slúžime.

Toto „Ja“ sa prvýkrát pozdvihlo ešte pred stvorením sveta, keď prekrásny anjel, strážca Božieho trónu sa povýšil a pokúsil sa byť ako Boh. Preto bol vyhnaný z neba a zo žiarivého cheruba, zastierajúceho zľutovnicu, sa premenil na zlého anjela smrti. Z Biblie sú nám dobre známe povýšenecké slová babylonského kráľa, ktorý stelesňuje obraz diabla: „...*Do nebies vystúpim, až nad Božie hviezdy vyvýšim svoj trón, sídlit' chcem na vrchu zhromaždenia, na najkrajnejšom severe. Vystúpim do výšin oblakov, prirovnám sa k Najvyššiemu*“ (Iz 14:13-14). Dôvodom pádu veľkého vládcu niekdajšej mocnej svetovej veľmoci bola pýcha a arogancia, podobne ako to bolo v prípade diabla.

Odvtedy uplynuli stáročia, ale toto zlo sa s časom nemenšovalo, ale naopak, narastalo, s každou generáciou sa stávalo mocnejším a priťahovalo svoje nespočetné nové obete do neodvratnej záhuby.

Žiaľ, musíme povedať, že niet človeka úplne slobodného od pýchy. Prejavuje sa v nás od útleho veku a rastie úmerne tomu, ako rastieme my. Opýtajte sa napríklad dieťaťa, čím chce byť, keď bude veľké a budete počuť odpoveď:

„Astronomom, hercom, pilotom“ – jedným slovom, celebritou, nejakým hrdinom. Teda už dieťa v útlom veku si o sebe niečo myslí a vo svojich vlastných očiach si tak seba aj predstavuje. V takejto predstave žije človek z roka na rok celý svoj život a neustále sa presadzuje. Tak veľmi sa teší z pocty a uznania ľudí, že je kvôli tomu ochotný urobiť čokoľvek.

Ľudskej ctižiadosti lichotí každá pochvala. Povedz mladej gazdinke: „No, aká si ty čistotná! Aké prekrásne torty a koláče vieš upiecť“ a uvidíš, ako príjemne sa jej to počúva a ako sa jej dvíha nos dohora, odkrývajúc jej skryté myšlienky: „Ó! Tak ja v niečom vynikám! Niečo dokážem!“ Dokonca aj starý muž, ktorý veľa prežil a veľa videl, hneď ožije, keď si niekto všimne jeho skúsenosti a múdrosť. Máloktorá duša vie odolať pochvale a uznaniu.

Samozrejme, že v tejto otázke je potrebné byť tiež rozvážnym a neísť z extrému do extrému. Teda nie je ani to správne, aby sme úplne odmietali pochváliť niekoho zo strachu, že v ňom vzbudíme pýchu. Chváliť neznamená vždy to isté. Nie je na tom nič zlé, ak sa používa s cieľom povzbudiť a podporiť niekoho v dobrom. Apoštol Pavol sa nebál pochváliť kresťanov v Kolosách, pretože vedel, že im to pridá odvahu a silu (Kol 1:3-4). Nie je žiadnou hanbou pochváliť dieťa za jeho usilovnosť a pracovitosť, manželku za chutné jedlo, rodičov za dobre vychované, bohabojné deti alebo priateľa za jeho ochotu pomôcť v každom smere. Takéto povzbudenie je pre bližného skôr požehnaním a motivuje ho, aby aj naďalej konal dobro. Dôležité je, aby sa to neprehnalo a neprešlo od jednoduchej pochvaly k deštruktívnemu lichoteniu. Okrem toho, keď druhým dáme to, čo im patrí, vzdávame sa nárokov na vlastnú pýchu. Ved' pyšný človek, ktorý je zaujatý len sám sebou, sotva dokáže vidieť a oceniť prednosti druhého.

Podľa ruského výkladového slovníka Ožegova, **hrdost'** je pocit vlastnej hodnoty, sebaúcty alebo pocit spokojnosti s niečím. V tomto výklade je niečo vznešené a dobré. V negatívnom slova zmysle pod **pýchou** rozumieme príliš

vysokú mienku o sebe samom, ktorá sa prejavuje množstvom negatívnych vlastností.

Pyšný človek je priveľmi sebaistý, nadutý, povýšenecký a samolúby. Ak hrdosť v určitých prípadoch môže byť kladnou vlastnosťou, **pýcha** alebo nadmerná hrdosť je vždy negatívna. Jej existencia svedčí o našej skazenosti. Práve o takejto pýche, pod ktorou sa rozumie zbožštenie svojho „Ja“, hovorí Biblia.

Mnohí si myslia, že tento neduh je vlastný len slávnym, významným, nadaným a talentovaným ľuďom, pretože tí sa určite majú čím pochváliť. Život však ukazuje, že všetci bez výnimky sú náchylní na tento hriech. Divili by ste sa, akí pyšní vedia byť tí, ktorí zdanlivo nemajú žiadny dôvod na pýchu. Tento neduh je obzvlášť príznačný pre ľudí našej doby, o ktorých kedysi apoštol Pavol napísal Timotejovi: *„To vedz, že v posledných dňoch... budú ľudia... pyšní, nadutí, povýšeneckí...“* (2Tim 3:1-4).

Ľudia, ovládaní pýchou, sa vyznačujú túžbou byť stredobodom pozornosti. Túžia byť obdivovaní a uprednostňovaní pred ostatnými. Nedokážu tolerovať, ak ich neuznávajú, neoceňujú, nechvália, nepožiadajú o radu. Byť nepovšimnutý, ponížovaný, opovrhovaný, zosmiešňovaný, opustený alebo zabudnutý sa pre nich rovná smrti.

Pýcha nie je vždy viditeľná. Človek ju na sebe zvyčajne nevidí. Iní ju vidia, ale on nie a každú poznámku na svoj účet berie ako urážku.

Pýcha zničila milióny ľudských bytostí vo všetkých dobách a bola hlavnou príčinou násilných a krvavých vojen. Stále je nemilosrdným ničiteľom duší, ale hoci je to všetkým jasné, len málokto sa jej chce zbaviť. Pýcha robí na ľudí dojem. Schopnosť obhájiť seba a postaviť druhého na pranie miesto seba vyvoláva vo svete obdiv, preto ju podporujú, chvália a považujú za veľkú prednosť človeka. Božie slovo o tom hovorí: *„Povýšenecký pohľad a naduté srdce, hoci sú svetlom pre bezbožníkov, sú hriechom“* (Prís 21:4).

Na stránkach Svätého Písma možno nájsť mnoho príkladov zo života povýšeneckých ľudí a smutný koniec ich vystatovania sa.

Po páde diabla bola jasným prejavom ľudskej pýchy stavba babylonskej veže. Na krutú lekciu, ktorú Boh dal ľudstvu zoslaním potopy, ktorá s výnimkou Noemovej rodiny zničila celé ľudstvo, sa nakoniec zabudlo a hriech opäť zdvihol hlavu a prejavil sa v prehnanej pýche. Takto to podáva Sväté Písmo: „*Keď sa ľudia pohli od východu, našli rovinu v krajine Šineár a usadili sa tam. Povedali si medzi sebou: Podme, narobme si tehál a vypálme ich. Tehly používali namiesto kameňa a asfalt namiesto malty. Potom povedali: Podme, vybudujme si mesto a vežu, ktorá svojím vrcholom bude siahať do neba. Tak sa preslávime a nerozptýlime sa po celej zemi*“ (SEP: „...*tak si urobíme meno, aby sme neboli roztratení po celej zemi*“ (Gn 11:2-4).

To znamená, že hlavným cieľom, ktorý podnietil ľudí stavať babylonskú vežu, bola túžba urobiť si meno. Inými slovami, chceli sa stať významnými, aby boli oslavovaní vo všetkých budúcich generáciách. Boh však zničil tieto povýšenecké plány, zmiatol ich jazyky, aby sa už nedorozumeli a museli sa svojich plánov vzdať.

Človek si zvyčajne u seba pýchu dlho neuvedomuje. Diabol o tom vie, a tak pomaly, ale isto tlačí dušu k priepasti zahynutia. Pritom ochotne využíva rôzne spôsoby, ktoré prispievajú k rozvoju pýchy, ako je príjemný vzhľad, nadanie, talent a všetky ostatné zásluhy a schopnosti, ktoré priťahujú pozornosť verejnosti. Vyzdvihovanie a velebenie druhými vedie človeka k tomu, aby sa považoval za výnimočného, zvláštneho, ktorý dosiahol veci, na ktoré iní nedosiahnu. Je si istý v tom, že nemôže upadnúť. Tento stav je veľmi nebezpečný, pretože robí človeka duchovne slepým, zbavuje ho opatrnosti a bdelosti. Požehnania v štúdiu, v práci alebo v duchovnej službe tiež môžu vyvolať „závrat z úspechu“. Takto pôsobí aj popularita, uznanie ľudí, známosť a sláva – lichotia

nášmu egu, rastie v nás ctižiadostivosť a samoľúbosť, a preto to máme radi.

Pýcha má určité vlastnosti, ktoré ju často sprevádzajú a kráčajú s ňou, a sú to predovšetkým **závisť a žiarlivosť**.

Pyšný človek neznesie, keď niekoho iného chvália a vyzdvihujú viac ako jeho. Typickým príkladom takej závisťi je chorobná reakcia kráľa Saula na oslavné piesne zo strany ľudu na adresu Dávida, o čom hovorí Biblia takto: „*Saul sa preto veľmi rozhneval. Tento popevok sa mu vôbec nepáčil. Povedal si: Dávidovi prisúdili desaťtisíce a mne len tisíce. Už mu len kráľovstvo chýba! Od tohto dňa Saul stále zazerá na Dávida*“ (1Sam 18:8-9). Je nám známe, k čomu priviedla Saula jeho žiarlivá pýcha: za neúspešným atentátom na Dávida nasledovalo obrátenie sa na čarodejnicu v Endore a tragická smrť na ostrí jeho vlastného meča.

Presným opakom správania Saula je pokora Jána Krstiteľa, ktorému bola cudzia žiarlivosť a hľadanie svojho. Oveľa neskôr mohol povedať o Kristovi takto: „*On musí rásť, a ja sa musím menšiť*“ (Jn 3:30).

V dnešnej dobe sa pýcha často prejavuje závisťou aj tam, kde by zdanlivo vôbec nemala mať miesto. Napríklad v niektorej komunite mladší brat nastúpi do práce, do ktorej ho volá Pán. V jeho službe sa dá vnímať zvláštne požehnanie, ktoré prinesie medzi Božie deti duchovné prebudenie. Človek by si myslel, že to bude dôvod na radosť. Ale nie. Starší bratia, ktorí boli „pri kormidle“ pred ním, sa namiesto radosti plnia závisťou a začnú všemožne prekážať tomu, čo sa deje, čím sa atmosféra v komunite vyhrocuje. Niektorí podporujú metódy práce mladého kazateľa, iní radšej zaujmajú konzervatívny postoj. To samozrejme nepôsobí dobre a veci sa končia hádkami a rozkolmi. A čo bolo príčinou? Dotknutá hrdosť a žiarlivá pýcha, ktorá nie je schopná radovať sa z požehnania druhého. Apoštol Peter, ktorý bol uznávaný ako pilier cirkvi, sa vedel radovať, keď sa Pavol stal požehnaným misionárom a vo svojej službe ho dokonca

v niečom prekonal. Takže tam, kde nie je priestor pre pýchu, nie je miesto ani pre závisť.

Okrem týchto vymenovaných črt je pyšným ľudom príznačná **túžba po prvenstve**. V súvislosti s tým si mimovoľne spomenieme na slová apoštola Jána, ktorý s bolesťou v srdci oznamoval svojim priateľom: „*Niečo som už cirkvi napísal, ale Diotrefes, ktorý chce byť prvý medzi nimi, nás neprijíma*“ (3Jn 1:9). Diotrefes bol pyšný a arrogantný muž, ktorý sa k evanjelistom prichádzajúcim do cirkvi správal chladne, ba až nepriateľsky, pretože sa bál konkurencie. Hoci sa časy menia, takých Diotrefov je možno nájsť všade aj teraz.

Pyšný človek nie je ochotný súhlasiť s názormi druhých a uznať, že majú pravdu, pretože sa domnieva, že iba jeho názor je správny. Pyšný človek nie je schopný priznať svoje chyby dokonca ani v prípade, že v kútiku srdca vie, že nemá pravdu. Predsa to nechce povedať otvorene, pretože jeho „Ja“ je príliš namyslené, aby pripustilo také sebaponíženie. Takýto človek nedokáže byť úprimný ani sám k sebe, nehovoriac o druhých. Pyšný človek nepozná slovo „prepáč“, pretože je presvedčený, že vždy a všade všetko robí správne iba on. O ľuďoch tohto typu sa veľmi dobre vyjadril múdry Agur: „*Je pokolenie – ako len povýšene hľadá a namyslene žmurká viečkami!*“ (Prís 30:13).

Pýcha sa usiluje o popularitu a miluje slávu, ktorá je zákernou pascou na dušu a zvyčajne nevedie k ničomu dobrému. Všetko sa začína tým, že v srdci človeka sa zrodí myšlienka alebo túžba stať sa veľkým. Za tým nasledujú snahy a činnosť na dosiahnutie tohto cieľa. Získaná popularita obklopí človeka aureolou slávy, ktorá po určitú dobu prináša radosť a uspokojenie, ale nie na dlho, pretože vyvýšené „Ja“ si neustále žiada viac. Keď sa takýto človek stane akousi hviezdou, začne si dovoľovať veci, ktoré by inak boli nemysliteľné. Úplná sloboda a absencia obmedzujúcich faktorov vedie k bezuzdnej slobode konania, ktoré nepozná slušnosť ani žiadne hranice. Tento vnútorný rozklad duše

pokračuje dovedy, kým nenarazí na koniec, ktorý býva zvyčajne hanebný alebo tragický.

Zhruba to isté sa stane s tými, ktorí sa snažia žiť oslňujúci a krásny život. Snažia sa na seba upútať pozornosť, omámiť krásou a talentom. Na chvíľu si ich ľudia všimnú a obdivujú ich, neskôr sa však pod ťarchou, ktorú nesie so sebou pýcha a hrdosť, začnú lámať a rozbíjať sa. Keď aj k tomu nedôjde, popularita a sláva tak či onak rýchlo pominú a zanechajú po sebe prázdnotu, bolesť a sklamanie.

Okrem týchto uvedených vlastností je pýche vlastné aj **vychvaľovanie seba a znevažovanie iných**. **Vychvaľovanie** seba – to nie je nič iné ako vysoká mienka o sebe, hraničiaca so samochválou, keď človek výslovne zdôrazňuje svoj zovňajšok, úspechy, schopnosti, vedomosti, talent a ďalšie prednosti a demonštratívne ich vystavuje na obdiv. Kde je vychvaľovanie seba, tam určite bude znevažovanie, ktoré sa prejavuje pohrdavým a opovržlivým postojom k niekomu so zjavnou túžbou ponížiť ho a znevážiť. Apoštol Pavol v liste Korintským píše o nevyhnutnosti boja s „*povýšenosťou, čo sa dvíha proti poznávaniu Boha*“, a učí ich, „*aby sa nikto nevychvaľoval jedným proti druhému,*“ pripomenul, že „*láska sa nevystatuje a nenadáva; nespráva sa neslušne, nehľadá svoj prospech*“. „*Zbrane nášho boja nie sú telesné, ale od Boha majú moc zboriť hradby. Nimi rúcame ľudské výmysly a každú povýšenosť, čo sa dvíha proti poznávaniu Boha, a nimi viažeme každú myšlienku na poslušnosť Kristovi*“ (1Kor 4:6; 13:4-5; 2Kor 10:4-5).

Tieto odporné ľudské vlastnosti sa vyskytovali po celé veky, ale dnes sú obzvlášť zjavné a potvrdzujú slová Svätého Písma, ktoré opisujú ľudí posledných čias, ktorí budú „...*sebeckí... budú chvastaví, namyslení...*“ (pozri 2Tim 3:1-4).

Tam, kde je pýcha, tam sa určite prejavuje aj povýšenosť, namyslenosť, nadutosť, samospravodlivosť, namyslenosť, ctižiadosť, domýšľavosť, sebadôvera, sebaistota a samochvála.

Pod **povýšenosťou** sa rozumie sebaistota a arogancia, čo sa prejavuje v správaní, tóne hlasu, aj vo vzťahu k ostatným ľuďom. **Namyslenosť** znamená hrdé a povýšenecké správanie sa alebo postoj k niekomu s jasným zdôrazňovaním svojej nadradenosti. Spojenie namyslenosti a povýšenosti vytvára vyšší stupeň prejavu pýchy – **nadutosť**. Veľmi blízko k týmto hriechom sú ambicióznosť a ctižiadosť. Pochádzajú z toho istého koreňa pýchy a poukazujú na nadmernú horlivosť dosiahnuť niečo väčšie. **Ambicióznosť**, to je túžba po sláve a všeobecnom uznaní, úsilie dosiahnuť vysoké a čestné postavenie. Táto negatívna vlastnosť ľudského charakteru nemá nič spoločné s takým pojmom, ako je česť, pod ktorou rozumieme úctyhodné, morálne vlastnosti človeka a jeho zásadovosť. Pokiaľ ide o **ctibažnosť**, pod tým slovom rozumieme nekontrolovateľné a povýšenecké túžby po sláve a cti.

Pýcha, povýšenosť a namyslenosť vzbudzujú v človeku myšlienky, že je niekým výnimočným, stojacim nad ostatnými. Z tohto uvedomenia si svojej výnimočnosti vychádza rad hriechov pochádzajúcich z nášho „Ja“, a to: samolúbosť, namyslenosť, sebaistota, sebadôvera a samochvála. Názvy týchto duchovných chorôb hovoria samy za seba. **Samolúbosť** – spokojnosť a obdiv k sebe. **Namyslenosť** – prehnane vysoká mienka o sebe. Veľmi blízko podľa významu sú pojmy – **sebadôvera a sebaistota** – hovoria o nadmernej dôvere v seba, vo vlastné sily, vlastnú správnosť a neomylnosť. **Samochvála**, teda pochválenie sa alebo jednoducho chvastanie, znamená dôrazné vyzdvihovanie a vychvaľovanie seba samého, svojich vonkajších daností, obdarovaní a schopností.

Všetky prejavy pýchy a ľudskej namyslenosti, nadutosti, samospravodlivosti a samochvály sú odporne v Božích očiach. Kým k iným ľudským nerestiam Pán prejavuje pozoruhodnú trpezlivosť a v priebehu rokov dovádza dušu k tomu, že si ich uvedomí a činí pokánie, tak k tejto kategórii hriechov je mimoriadne prísny. Napríklad v Jakubovi 4:6

sú šokujúce slová, ktoré hovoria o tom, že: „*Boh sa pyšným protiví.*“ Žiaľ, aj keď ľudia poznajú túto pasáž Božieho Slova takmer naspamäť, prikladajú tomu malý význam a spomenú si na to len vtedy, keď sú nútení žať trpké plody svojej pýchy. Protiviť sa – znamená odporovať, ísť do boja proti niekomu alebo niečomu. Je strašné predstaviť si, že Ten, kto je našou hlavnou nádejou, oporou a jedinou ochranou, sa zrazu zmení v nášho protivníka. Horšia a zúfalejšia situácia nemôže byť, pretože Pán je nepremožiteľný. Dostať sa pred tvár Boha ako nepriateľa znamená odsúdiť sa na nevyhnutnú porážku. Ak je to tak, prečo zachádzať tak ďaleko?! Prečo na seba privolať kliatbu svojou pýchou?

Keď listujeme v Biblii a zameriame svoju pozornosť na pýchu, namyslenosť a ďalšie vyššie spomenuté prejavy, s úžasom zisťujeme, že všetky jednoznačne vedú buď k **hanebnému poníženiu**, alebo k **pádu** a **smrti**, napríklad: „*Keď príde pýcha, príde aj hanba, zatiaľ čo pokorní vlastníka múdrost*“ (Prís 11:2); „*Lebo deň Hospodina Zástupov sa blíži na každého pyšného a vysokého i na každého povzneseného, a bude ponížený*“ (Iz 2:12); „*...každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený*“ (Lk 14:11); „*Trúfalec sa potkne, padne, nebude toho, kto by ho zodvihol*“ (Jer 50:32.); „*Pýcha predchádza skazu a namysleného ducha predchádza pád*“ (Prís 16:18).

Na stránkach Svätého Písma je viac než dosť príkladov, ktoré potvrdzujú pravdivosť týchto slov Biblie. Dokonalým príkladom hanebného poníženia je príbeh kráľa Nabuchodonozora, o ktorom sa hovorí v štvrtej kapitole knihy Daniel nasledovne: „*Keď sa kráľ po uplynutí dvanástich mesiacov prechádzal na streche kráľovského paláca Babylonu, hovoril: Či toto nie je veľký Babylon, ktorý som vybudoval vo svojej veľkej moci ako kráľovské sídlo slúžiace vznešenosti môjho majestátu? Ešte bolo slovo v kráľových ústach, keď z neba zaznel hlas: Týka sa to teba, kráľ Nebúkadnecar: Kráľovstvo ti bolo odňaté! Vyženú ťa spomedzi ľudí, budeš prebývať s poľnou zverou a budeš sa živiť trávou*

ako dobytok. Sedem období ti uplynie, kým nepoznáš, že Najvyšší je vládcom v kráľovstve človeka a že ho dáva, komu len chce. V tú chvíľu sa vyplnilo slovo na Nebúkadnecarovi. Bol vyhnaný spomedzi ľudí, krmil sa trávou ako dobytok a jeho telo kropila nebeská rosa, až pokiaľ nemal vlasy dlhé ako orlie perie a nechty ako vtáčie pazúry. Po uplynutí stanoveného času som ja, Nebúkadnecar, pozdvihol oči k nebu a môj rozum sa mi vrátil. Dobrorečil som Najvyššiemu, chválil som a oslavoval večne Živého, lebo Jeho vláda je večnou vládou a Jeho kráľovstvo trvá z pokolenia na pokolenie. Všetci, čo obývajú zem, sú pred Ním považovaní za nič, On podľa svojej ľubovôle nakladá s vojskom nebies a obyvateľmi zeme. Nie je nik, kto by Mu mohol v niečom zabrániť alebo Mu povedať: Čo robíš? Vtedy sa mi vrátil rozum a ku vznešenosti môjho kráľovstva sa mi vrátil skvejúci sa majestáť. Moji radcovia a veľmoži ma vyhľadali, opäť ma dosadili do svojho kráľovstva a k mojej predchádzajúcej veľkosti sa mi pridalo ešte viac. Teraz ja, Nebúkadnecar, chválim, vyvyšujem a oslavujem Kráľa nebies, ktorého všetky činy sú správne, ktorého cesty sú spravodlivé a ktorý môže pokoriť tých, čo kráčajú v pýche“ (Dan 4:26-34).

Úžasný príbeh, však? Boh dokázal pokoriť zatvrdnutého pohana a horlivého modloslužobníka v jeho arogancii a povýšenosti tým, že mu spôsobil zvláštny druh šialenstva, ktoré sa v medicíne nazýva lykantropia, keď si chorý človek predstavuje, že je zvierat a podľa toho sa aj správa. Stvoriteľ vesmíru hlboko ponížil Nebúkadnecara pred všetkými ľuďmi, použil ho ako výstrahu pre arogantných a povyšujúcich sa ľudí. Preto, ak niekto pri sebe zbadá, že pýcha a arogancia určujú jeho charakter, správanie a každodenné konanie, nech si spomenie na trpkú skúsenosť kráľa, ktorý po prežitom hlbokom ponížení bol prinútený povedať, že Boh „má moc pokoriť tých, ktorí chodia pyšne“. Áno, Pán skutočne vie, ako zvrhnúť nadutosť a zraziť pyšných na kolena. Hriech nemôže byť nepotrestaný. To je zákon Stvoriteľa.

Aj keď odplata nepríde hneď, skôr alebo neskôr sa nakoniec uskutoční.

Avšak aj pri trestaní zostáva Boh tým, u ktorého milosrdenstvo víťazí nad súdom. Spravodlivo potrestal kráľa Nebúkadnecara nie preto, aby ho zničil, ale aby ho priviedol k rozumu. Jeho hlavným cieľom nie je zničiť tých, čo spyšneli, ale priviesť k tomu, aby sa spamätali, k pokániu a do pokory. Nie nadarmo je napísané: „*Hospodin je milostivý a milosrdný, zhovievavý a bohatý na milosť. Nebude stále vyhľadávať spor, nebude sa večne hnevať. Nezaobchádza s nami podľa našich hriechov, ani nám neodpláca podľa previnení... Ako sa otec zmilúva nad synmi, tak sa Hospodin zmilúva nad tými, čo sa Ho boja. On vie, ako sme utvorení, pamätá, že sme prach*“ (Ž 103:8-10, 13-14). To je dôvod, prečo aj najhlbšie poníženie a hanba zvyčajne neznamenajú koniec, ale len cestu vedúcu k zmene a obnove.

Spasiteľ ako milosrdný Boh čaká roky a niekedy dokonca storočia, aby sa ľudia spamätali a dospeli k pokániu. Keď vedome hrešíme a naďalej žijeme bez toho, aby sme boli za to potrestaní, to nás nemôže viesť do bezstarostnej spokojnosti, že trest nepríde. Boh je spravodlivý a netoleruje žiadny hriech, inak by to bolo v rozpore s Jeho svätou Božou podstatou. Poučné príklady zo života mnohých ľudí rôznych vekov sú toho najlepším dôkazom.

V Starom zákone, v druhej knihe Kronickej je opísaný príbeh judského kráľa Chizkiju, ktorého Pán uzdravil zo smrteľnej choroby a veľmi požehnal. Odpoveďou na modlitby Chizkiju Boh záračným spôsobom vyslobodil jeho a židovský národ z rúk asýrskeho kráľa. Avšak ďalej sa píše: „*Chizkija sa neodplatil vďakou za prijaté dobrodenia, ale spyšnelo mu srdce. Preto sa Boh rozhneval na neho, na Judsko i Jeruzalem*“ (2Kron 32:25). Hoci sa neskôr kráľ pokoril pred Bohom pre pýchu svojho srdca, trpké dôsledky jeho vychvaľovania sa prejavili počas vlády jeho potomkov.

Je to dobré, keď Boh trestá, aby napravil, upravitel, ale je veľmi tragické, keď vinníci zaplatia za svoju pýchu pádom

a smrťou. Nevieme, prečo Pán jedná s jedným tak a s druhým inak. Jedna vec je jasná, že On je spravodlivý a nerobí chyby.

Príkladom pýchy, ktorá sa skončila **pádom a smrťou**, je prvý kráľ Izraela Saul. Začiatok jeho vlády bol požehnaný, ale to netrvalo dlho. Po tom, čo dovolil, aby pýcha ovládla jeho srdce, prestal poslúchať Boha, za čo zaplatil svojím životom a vyvolením. Keď prorok Samuel káral kráľa za jeho neposlušnosť voči Božiemu príkazu, povedal: *„Či nie je tak, že keď si bol malý vo svojich očiach, že si bol učinенý hlavou pokolení Izraelových? A Hospodin ťa pomazal za kráľa nad Izraelom. Potom ťa Hospodin poslal na cestu a povedal: Id' a zahladíš tých hriešnikov, Amalecha, a budeš bojovať proti nemu, dokiaľ ich celkom nevyhladiš. Nuž prečože si neposlúchol na hlas Hospodinov? Ale si sa vrhol na korisť a učinil si to zlé v očiach Hospodinových?“* (1Krľ 15:17-19). Tak sa pýcha človeka, ktorého kedysi požehnal Boh, stala príčinou neposlušnosti a svojvôle, ktoré sa skončili zavrnutím a tragickou smrťou.

Druhý podobný príklad je opísaný v Prvej knihe kráľov, ktorý rozpráva o jednom zo synov kráľa Dávida: *„Chaggitin syn Adónija sa vystatoval: Vládnut' budem ja! Zaobstaral si bojové vozy, jazdcov a päťdesiat mužov, ktorí behali pred ním“* (1Krľ 1:5). Prípado sa skončil tým, že na trón Dávidov nastúpil jeho druhý syn Šalamún, na ktorého príkaz bol Adónija zabitý po tom, čo sa dopustil priestupku voči služobníctvu ich otca.

Žiaľ, prípady pýchy u Božích detí a jej šokujúce dôsledky nie sú zriedkavé ani v dnešnej dobe. Koľko požehnaných služobníkov a služobníčok Božích bolo „odstrelených“ satanom pre pýchu, stali sa „príslovím národov“ a terčom posmechu sveta a ako málo z nich dokázalo vstať. Najčastejšou odplatou za ich pýchu bolo cudzoložstvo a smilstvo, čo nieslo so sebou hanbu a zneuctenie. Tento jav sa vyskytuje stále častejšie aj v súčasnosti, čo vôbec nie je čťou nás kresťanov.

Na konci dvadsiateho storočia v rôznych štátoch bývalého Sovietskeho zväzu v zboroch, ktoré patria do rôznych kresťanských konfesií, traja služobníci, ktorí boli vynikajúcimi kazateľmi evanjelia a pracovali s veľkým požehnaním na Božej vinici, spyšneli. Dôsledky ich duchovnej pýchy boli veľmi žalostné. Keď boli odhalené, otriasli duše stoviek veriacich, čo spôsobilo veľké škody na Božom diele. Jeden z nich sám seba nazval biskupom, nárokoval si uctievanie a všeobecné uznanie. Skončilo to tým, že stratil rozum a začal vykonávať podivné, nevysvetliteľné veci, ktoré šokovali mnohých ľudí. Ďalší dvaja služobníci vo svojej povýšenosti začali sexuálne obťažovať obľúbené kresťanské sestry z toho istého zboru a keď ich odmietli, uchýlili sa k vyhrážaniu. Neskôr jedného z nich našli mŕtveho so zlomenou lebku v jeho vlastnom byte, druhý zomrel v pomerne mladom veku v silných bolestiach na mozgový nádor.

Keďže pýcha si ľahko nájde cestu aj do našich srdc, Pán, ktorý nám chce pomôcť vyhnúť sa jej, z času na čas dovoľí v živote niečo, čo nás môže vrátiť späť na zem. Často si na to použije niekoho, kto nám vedome či nevedome pripomína, aby sme sa nepovyšovali, ale konali v súlade so Svätým Písmom, ktoré hovorí: „...*aby si nemyslel o sebe viac, ako treba, ale aby o sebe zmýšľal skromne, podľa toho, akú mieru viery každému udelil Boh*“ (Rim 12:3).

Keď sa to stane, netreba sa uraziť a v rozhorčení vyhlásiť takejto duši vojnu, ale radšej v pokore poďakovať za napomenutie, priznať si svoju pýchu, urobiť pokánie a vyznať tento hriech pred Pánom, prosiť Ho o odpustenie, pretože ak sa nepokoríte, určite príde k pádu.

Existuje zvláštny druh pýchy, ktorú možno nájsť len v náboženských kruhoch a nazýva sa duchovná. Najčastejšie „postihuje“ tie Božie deti, ktoré majú veľké duchovné skúsenosti, sú zodpovedné za službu v cirkvi alebo na ceste za Pánom zažili niečo také, čo nepozná každý. Táto skúsenosť – či už je to dar Svätého Ducha, zázračné uzdravenie, zjavenie, neobyčajný úkaz alebo akékoľvek iné požehnanie,

robí človeka v jeho očiach niekým zvláštnym, odlišným od ostatných, lebo dostal niečo, čo mnohí nemajú. Preto radi o tom všade hovoria, často ani nezbadajú, že vo svojich svedectvách oslavujú už viacej svoje meno než meno Pánovo. Týchto ľudí neznepokojuje ani to, že požehnania, ktoré kedysi pred rokmi prežili, zostali ďaleko v minulosti, ale prítomnosť už nie je až taká ružová.

Teda, ak nebdieme, satan dokáže využiť to dobré, čo sme zažili v úzkom spoločenstve s Pánom, pre svoje ciele a premení to na dôvod k duchovnej pýche. Presvedčenie duše o jej mimoriadnom vyvolení ju v nedostatku pokory vedie na cestu povyšovania sa, čo, ako sme už videli, končí hanbou alebo pádom.

K rovnakému záveru môžu dospieť aj duchovne hľadajúce duše a ani to nezbadajú. Hľadanie hĺbky Božích právd je iste chvályhodné. Jediným problémom je, že ak človek dosiahne niečo väčšie – hlbšie, môže sa pozdvihnúť nad tými, ktorí do toho ešte „nedorástli“. Pritom sa zabúda, že každá pýcha, aj duchovná, predchádza pád. V snahe poznať Božie hlbiny a to, čo je zjavené možno nie mnohým, nesmieme zabudnúť na zodpovednosť, ktorá z toho vyplýva: „*Lebo od každého, komu bolo mnoho dané, bude sa mnoho pohľadávať; a komu mnoho zverili, od toho budú viac žiadať*“ (Lk 12:48).

Apoštol Pavol si to dobre uvedomoval. Pri všetkých veľkých požehnaniach, ktoré prežil pri hľadaní Pána a väčšej blízkosti s Ním, v jeho slovách a správaní nebol ani náznak povýšenia sa alebo zdôraznenia výnimočnosti či supersvätosti. Vedel, že zjaveniami, ktoré prijal v úzkom spoločenstve s Pánom, je možné sa stať pyšným, vykročiť na cestu vedúcu k pádu, a preto považoval za potrebné zanechať všetkým kresťanom svoje hlboké myšlienky slovami: „*Preto, aby som sa nepovyšoval, bol mi daný do tela osteň...*“ (2Kor 12:7). Pán dovolil osteň v jeho tele preto, aby ochránil svojho verného služobníka od duchovnej pýchy.

V tej dobe boli Korint'ania veľmi pyšní na dary a zjavenia, aj na jazyky, ktoré sa prejavovali v ich cirkvi, a preto práve im apoštol Pavol so zármutkom povedal: „*Dokonca počuť, že je medzi vami smilstvo, a to také smilstvo, akého niet ani medzi pohanmi...*“ (1Kor 5:1).

Nuž, ako sa hovorí, „história sa opakuje“. Skúsenosti z pastoračnej služby ukazujú, že mnohé z najšokujúcejších hriechov vrátane všetkých druhov smilstva, bývajú najčastejšie medzi tými kresťanmi, ktorí sa považujú za duchovných a najviac obdarených. Božie deti dokážu byť pyšné na čokoľvek, dokonca aj na svoju vernosť Pánovi a utrpenia, ktoré v minulosti vydržali. Zabúdajú, že oboje je pre kresťana normou a neoddeliteľnou súčasťou života kresťana.

Typickým prejavom pýchy a duchovnej arogancie je rozšírené presvedčenie, ktoré existuje takmer vo všetkých kresťanských denomináciách, že len ich viera je správna a jedine oni majú zjavenú správnu cestu k spáse, hoci ich životy, slová, skutky a činy to vôbec nepotvrďujú. Prečo? Jednoducho preto, že medzi nimi nie je jednota, láska, odpustenie, vzájomná úcta, krotkosť a pokora, len vyzdvihovanie svojich zásluh a duchovných predností.

V predslove k anglickému prekladu Biblie kráľa Jakuba prekladatelia píše o „namyslených bratoch, ktorí majú svoj vlastný rebríček hodnôt a odmietajú všetko, čo sami nevymysleli alebo neukovali na vlastnej kovadline“. Výstižne povedané, či nie? Budete súhlasiť, že to je presná definícia tých, ktorí sa príliš vystatujú svojou duchovnosťou a správnosťou svojej viery, iných považujú za nič a hovoria o nich za ich chrbtom, že „nedosiahli plnosť“, „odklonili sa od pravdy“ a nazývajú ich „odpadlíkmi“.

K prejavom duchovnej pýchy patrí aj niečo, čoho sa nutne musíme nevyhnutne dotknúť vzhľadom na jej rastúcu rozšírenosť, a to je hriech – **vládychtivosť (túžba po moci)**.

V ruskom výkladovom slovníku Ožegov uvádza synonymá tohto slova: láska k moci, túžba rozkazovať, snaha panovať nad ľuďmi. Pojem „vládychtivosť“ pochádza zo slova

vláda (moc), čo znamená právo alebo možnosť disponovať niečím alebo niekým, podrobujúc ho svojej vôli. Niet pochyb o tom, že o moc sa neusilujú tichí a pokorní, ale pyšní, arogantní a sebavedomí ľudia.

Ak vynecháme všetky ostatné významy slova „moc“ (rodičovská autorita, moc predsudkov, politická moc a tak ďalej), skúsme sa zamyslieť nad tým, ako sa moc, túžba po moci a nadvláde nad ľuďmi prejavuje v duchovnej oblasti. V knihe Kazateľ, kapitola 8, 9. verš sú tieto slová: „...v čase, keď človek vládne nad druhým človekom na jeho škodu“. Vládnúť nad inými môže len osoba, ktorá má vedúce postavenie a ktorej sú pridelené osobitné právomoci. Kto je taký v kresťanskom spoločenstve? Samozrejme, že hlavnú zodpovednosť za vedenie cirkvi majú biskupi, pastori, diakoni, členovia bratskej rady a do istej miery aj poradcovia, to znamená ľudia, ktorí do určitej miery splňajú úlohu pastierov.

Na stránkach Nového zákona jeden z takých pastierov ranej cirkvi, všetkým nám známy učeník Krista, apoštol Peter, obracia sa s prosbou, napomínaním a varovaním k pastierom Božieho ľudu všetkých čias takto: „*Starších medzi vami **prosím** ako spolustarší a svedok Kristových utrpení... Paster Božie stádo, ktoré je u vás, starajte sa oň nie z prinútenia, ale dobrovoľne, ako Boh chce, nie pre mrzký zisk, ale ochotne! Ani nie ako keby ste panovali nad dedičstvom, ale buďte vzorom stádu*“ (1Pt 5:1-3).

Teda tieto dve varovania zo Starého a Nového zákona vrhajú svetlo na problém vládychtivosti, ktorá, vyzerá to tak, existovala po všetky veky prebývania Božieho ľudu na Zemi. Nór Edin Løvås, Boží služobník so štyridsaťročnou pastoračnou skúsenosťou vo svojej vynikajúcej knihe „Wölfe im Schafspelz: Machtmenschen in der Gemeinde“ [„Vlci v ovčom rúchu: obchodníci s mocou v spoločenstve“ – názov preložený prekladateľom] píše o ľuďoch, ktorí sú „chorí“ túžbou po moci, takto: „Správanie, metódy, charakteristika človeka pri moci je daná predovšetkým jeho túžbou po moci.

Pre neho nie je nič príjemnejšie ako vládnuť nad dušami. Ľudia pri moci majú neodolateľnú túžbu ovládať srdcia a mysle druhých. Cirkvi, ktoré prechádzajú určitou krízou, sú často oblasťou, kde môžu bez prekážok slobodne uspokojovať túto svoju potrebu.

Ľudia moci sú zvyčajne inteligentní a efektívni; počas boja o moc využívajú všetku svoju energiu a vplyv pri hľadaní nových metód a argumenty pre posilnenie svojich pozícií... Veľmi šikovne sa nahodia do takej ‚spirituality‘ a natoľko sa prirovnávajú k veľkým prorokom a hrdinom, že sa z tohto dôvodu stávajú predmetom všetkých rozhovorov...

Oblúbenou zbraňou ľudí moci je manipulácia s vedomím viny druhých. Ako vytrvalí pozorovatelia, držia svoje obeť pod neustálou kontrolou, aby využili chyby v ich správaní pre svoje útoky... Obete človeka moci môžu zájsť až tak ďaleko, že sa budú obracať ani nie tak na Boha, ako na človeka moci, ktorý ich trápi...

Vládychtivý človek sa všade a vo všetkom snaží dosiahnuť to isté, čo diktátor s celým národom. Vo svojej vlastnej rodine otvára Bibliu, uprednostňuje masívny, veľký formát, aby z nej čítal pasáže, ktoré hovoria o absolútnej poslušnosti jeho manželky a detí voči nemu vo všetkom. Božie slovo je citované doslovne, prísne a nemilosrdne. Rovnakú líniu vedie človek moci v cirkvi, len opatrnejšie. Tam sa aktívne rozhorčuje a bojuje proti tomu, čo je jeho ústami nazvané ‚bezduchosť‘, ‚vražný stav‘, ‚duchovný spánok‘, ‚mŕtve kresťanstvo‘ a tak ďalej.

Takýmto spôsobom človek moci, ktorý ide za svojím cieľom, dosiahne, že po prvé, je to on, kto sa ocitne v centre pozornosti a úcty, a po druhé, odstránením svojich konkurentov získa ešte väčší vplyv a moc... Po dosiahnutí vytúženého cieľa oddelí skupinu verných obdivovateľov a do úplnej bezmocnosti dohnaných členov svojej rodiny od ostatných a nasmeruje ich do boja. Niektorí z nich bezmyšlienkovito obhajujú ‚svoje‘ názory rovnakými argumentami, ktoré sa naučili od svojho vodcu, zatiaľ čo iní sú jednoducho

jeho tichými priaznivcami, ktorí hlasujú v zhromaždeniach za „správnych ľudí“...

Žiaľ, medzi veriacimi je nemálo ľudí, ktorí sú veľmi ochotní radšej žiť v trvalom stave podriadenosti. Ved' týmto sa zbavujú bremena vlastnej zodpovednosti! Vedúci rozmýšľa, vedúci usmerňuje, vedúci hovorí, my to vykonávame! Podriadeným zostáva len slepo nasledovať svojho vodcu...“

Nuž, presnejšiu a lepšiu charakteristiku tejto strašnej a ničivej neresti vládychtivosti by sme asi nenašli. Edin Løvås, ktorý sa opakovane stretával s týmto problémom v službe duchovného poradcu, jemne naznačuje, že najhlavnejšou a najdôležitejšou vecou, ktorú potrebuje vedieť úprimný kresťan je – neskláňať sa „*pod cudzie jarmo s neveriacimi*“ (2Kor. 6:14).

V závere tejto témy zostáva už len zastaviť sa pri metódach boja pre dosiahnutie víťazstva nad duchovnými chorobami, o ktorých sme uvažovali. V prvom rade treba povedať, že keď si uvedomíme svoje hriechy a rozhodneme sa im vyhlásiť vojnu, nesmieme zabudnúť, že v tomto boji nás ako posledná opúšťa pýcha. A nie je to prekvapujúce, pretože tento hriech a všetky z neho vyplývajúce neresti sa rodia z nášho „Ja“, ktoré sa veľmi ťažko vzdáva, a hlavne nechce zomierať. Treba si uvedomiť, aby sme nepočítali s ľahkým víťazstvom a nevzdávali sa v domnení, že tohto „Goliáša“ v žiadnom prípade nemožno poraziť. Spoliehať sa len na svoje vlastné úsilie a silu vôle nepomôže, pretože nevyhnutne prehráme tento boj, ale v nádeji na pomoc a spoluprácu Boha si môžeme byť istí, že dosiahneme cieľ. Samozrejme, nie je to ľahké, pretože telesná prirodzenosť človeka v nás sa bude zo všetkých síl brániť. Preto existuje len jeden spôsob, ako ju poraziť – ukrižovanie svojho „Ja“ a jeho vedomé umŕtvovanie. Práve smrťou nášho „Ja“ sa oslobodzujeme od starého človeka, znovuzrodiať sa, stávame sa novým stvorením v Kristovi.

Pán Ježiš išiel na smrť preto, aby nás zachránil a daroval nám večný život. Tak aj my, aby sme sa stali Jeho ozajstnými nasledovníkmi, musíme byť odhodlaní zomrieť, teda zomrieť sami sebe umŕtvovaním svojho „Ja“. Apoštol Pavol je v tomto smere pre nás vynikajúcim príkladom. On nielen kázal o nutnosti takéhoto kroku iným, ale aj sám to v živote uskutočňoval. Keď sa dal na tento boj, sprvu skoro zúfalo hovoril: „*Ja úbohý človek! Kto ma vytrhne z tohto tela smrti?*“ (Rim 7:24). Predsa prišiel čas, keď tie isté ústa svedčili iné: „*Veď každý deň umieram... bežím nie akoby bez cieľa a zápasím nie ako ten, kto udiera do prázdna... ale ukážňujem si telo a služby ho podrobujem*“ (1Kor 15:31, 9:26-27, SEP). Za týmto Božím mužom boli roky a možno desaťročia, počas ktorých ho boj s hriešnym telom, umieranie sebe samému a neprekonateľná túžba žiť pre Pána, priviedli k vytúženému cieľu: „*S Kristom som ukrižovaný. Už nežijem ja, ale žije vo mne Kristus*“ (Gal 2:19-20).

Byť ukrižovaný s Kristom – znamená duchovne pribiť na kríž všetko, čo je staré, skazené, neznovuzrodené, za tým, pochovaním svojho pyšného „Ja“, vstať k novému, obnovenému životu. V praxi každodenného života sa to zvyčajne prejavuje v dosiaľ neobvyklej reakcii na akékoľvek podnecovanie k hriechu, spojeného s vyzdvihovaním seba, či už ide o lichotenie, chválu, uznanie, slávu alebo popularitu. Ako mŕtvy človek neprejavuje známky života v reakcii na akýkoľvek vonkajší podnet, tak ani ten, kto zomrel s Kristom, nereaguje na nič, čo v ňom môže vyvolať pocit pýchy.

Keď bojujete so svojim „Ja“, musíte neustále prosiť Pána o silu a pomoc, aby ste sa správne zachovali v provokatívnych situáciách. Keď je pokušenie také veľké, že sa cítite úplne bezmocní, vtedy je najlepším liekom vzývanie Pánovho mena, ako je napísané: „*Meno Pánovo je pevnou vežou, spravodlivý sa do nej utieka a je chránený*“ (Prís 18:10). Keď si Peter uvedomil, že zahynie vo vlnách, zvolal: „*Pane, zachráň ma!*“ – a bol okamžite vypočutý

(Mt 14:30). Nezabudnime, že aj dnes máme dočinenie s tým istým Bohom, ktorý nenechá naše volanie o pomoc bez odpovede.

Boj s pýchou je snáď najťažší zo všetkých bojov s hriechom, pretože pýcha nás opúšťa posledná. Avšak keď tým prejdeme, stávame sa na tento hriech veľmi citliví, pretože zostrené svedomie naň rýchlo reaguje. V duchovnom živote sú veci, ktoré možno pochopiť len vtedy, keď ich sami prežijeme. Tak je to aj s pýchou. Koľko stojí boj s ňou, pochopíš len vtedy, keď sám tým prejdeš. Ale kto sa napriek tomu na to dal, bude štedro odmenený, pretože byť slobodný od tohto hriechu je obrovská výsada.

Každý, kto túži zasvätiť svoj život Pánovi, musí prejsť týmto bojom, nezastaviť sa dovtedy, kým nedosiahne plné víťazstvo, rovnako ako to kedysi urobil Jakob, keď povedal: „*Nepustím ťa, kým ma nepožehnáš*“ (Gn 32:26). Ak človek nezvíťazí nad pýchou, sotva bude schopný slúžiť.

Sørenovi Kirkegaardovi patria takéto slová: „Boh tvorí všetko z ničoho a všetko, čo Boh chce použiť, premieňa spočiatku na nič.“ Práve tento proces premeny človeka na **ničotu** je faktorom, ktorý predchádza službe. Toho, kto je pokorený okolnosťami, súženiami, bolesťami, nepochopením, pohrdaním, opovrhnutím a potupou, Pán berie a používa vo Svojej vinici. Takýto služobník sa tak rýchlo nevyvyšuje, pretože vie, kým bol, v čom sa mýlil a ako padal.

Pokora je opakom pýchy a predstavuje presne ten cieľ, o ktorý sa musíme usilovať. **Pokora** – je ochota zmieriť sa s tým, čo by si človek neželal, a pokorne sa podriaďiť vôli druhého. Nie je to ľahké, pretože naša telesná ľudská prirodzenosť proti tomu bojuje všetkými silami. Ak si však uvedomíme, že je kľúčom k milosti a požehnaniu od Boha, potom sa oplatí vynaložiť úsilie na jej dosiahnutie. Pokora nie je znakom ľudskej slabosti a plachosti, ale dôkazom nadprirodzenej sily v nás, ktorá nám dáva schopnosť bez sťažností prijať všetko, čo dopustí a posielá Boh.

Schopnosť pokoriť sa je najvernejším a nepopierateľným dôkazom toho, že moje „Ja“ je vydané na smrť.

Najjasnejším príkladom pokory je Ježiš Kristus, v ktorom žiarila sláva Hospodina a ktorý si zvolil cestu poníženia: „...ponížil sa a bol poslušný do smrti, a to až do smrti na kríži“ (Flp 2:8, SEP). Prešiel touto cestou a aj nás volá na ňu, pretože vie, že poníženosť vedie do údolia naozajstnej pokory, k umenšovaniu a poklesu významnosti vo svojich vlastných očiach, aj v očiach druhých. Na ceste poníženia nám Pán vstúpuje pokorný spôsob myslenia a života, čím nás robí dedičmi života naplneného milosťou.

Pokora je charakteristickým znakom zrelého kresťana, ktorý je vždy pripravený priznať svoju vinu a poprosiť o odpustenie. Nesnaží sa brániť proti tomu, keď ho falošne obviňujú a trpezlivo znáša ohováranie, ponížovanie a urážky, nepripustí ani myšlienku na pomstu. Naopak, prijíma všetko ako vzácny nástroj, ktorý Boh používa pre jeho napomínanie, poučenie a čistenie. Pokorný sa skláňa pred Božou vôľou bez jediného slova žaloby a rozhorčenia, lebo vie, že Pán sa v ničom nemýli. Vie, že v jeho živote sa nič nedeje náhodou a verí, že Boh všetko dáva pre jeho dobro. Práve s pokorou sa dosahuje víťazstvo nad všetkými hriechmi, zrodenými z nášho pyšného, povýšeneckého a arogantného „Ja“.

Nepochybne toto všetko nie je ľahké, ale ak chceme žiť tak, ako sa na pravého Kristovho učeníka patrí, nemali by sme zabúdať, že všetko, čo je vznešené, je ťažké. Kresťanský život je veľmi ťažký, ale to nás nevedie k poľavovaniu a ustupovaniu, ale naopak – povzbudzuje nás to k víťazstvu. Aby sa úplne prejavil charakter Kristovho učeníka, je potrebná tá najtvrdšia disciplína. Ušľachtilosť sa nedáva do života ako dar, ale každý, kto chce byť taký, musí sa o to usilovať.

Kapitola 8

Súčasn^é farizejstvo

Lukášovo evanjelium opisuje Ježišov vstup do Jeruzalema. Do tohto mesta vtedy vstúpil víťazne a triumfálne. No napriek skutočnosti, že tam bol chrám, v ktorom uctievali živého Boha, býval tam ďalší boh – cudzí boh pyšného farizejstva, ktoré vyzeralo nábožne a slušne, ale bolo „obieleným hrobom“. Tento boh zaslepoval ľud a skrýval pred jeho očami to, čo slúžilo k jeho pokoju. Preto Ježiš pri pohľade na vonkajšiu nádheru Jeruzalema horko nad ním zaplakal a povedal: *„Kiežby si aj ty, aspoň v tento deň, spoznalo, čo ti prináša pokoj! Teraz je to však skryté pred tvojimi očami“* (Lk 19:42).

Odvtedy uplynulo takmer dvetisíc rokov, ale duchovná situácia dnes nie je o nič lepšia. Všade sa jedna za druhou budujú veľkolepé stavby modlitební, kde sa zhromažďujú kresťania, aby uctievali živého Boha. Z kazateľníc znejú slová Svätého Písma, nádherne spievajú spevokoly, konajú sa rôzne evanjelizačné podujatia a ešte mnoho iného, čo sa považuje za Božie dielo, lenže za vonkajšou nábožnosťou, slušnosťou a zbožnosťou sa stále skrýva pyšné farizejstvo.

Pojem „farizej“ bol po celé stáročia považovaný za podstatné meno, charakterizujúce človeka, ktorý sa od svojej prirodzenosti prejavuje ako pokrytec a svätušká. Keby si tak teraz nazval kohokoľvek z nás, určite sa nahnevá, a dokonca aj urazí. Vo svete sa nájde nemálo ľudí, ktorí bez váhania nazvú týmto menom ktoréhokoľvek svojho blížneho, keď sa naskytné príležitosť, čím dokazujú svoju vlastnú duchovnú nevedomosť.

Stáročia kresťanskej tradície urobili zo slova „farizej“ synonymum pre „pokrytec“, a to oprávnene, pretože tento pre nich charakteristický rys spomenul Ježiš. Ale skôr, než odsúdime farizejov z Kristovej doby a použijeme

toto pomenovanie na iných, položme na porovnanie na miskú váh vedľa nich seba.

Slovo „farizej“ pochádza z hebrejského „paraš“ a znamená „oddelený od nečistoty národov zeme pre službu Bohu Izraela“. Farizeji boli spoločensko-náboženské hnutie v judaizme, ktorých koreň siaha do obdobia Makabejcov. Ako jedna zo skupín svojho pokolenia, podobne ako saduceji, bojovali o vplyv medzi ľuďmi a usilovali sa o štátnu moc. Najvyššou autoritou pre farizejov boli staré zvyky Izraela. Keď s materinským mliekom vstrejali „tradície svojich otcov“, vytvorili z nich náboženské ustanovenia, zákony a predpisy, ktoré sa odovzdávali z generácie na generáciu, brali ich skoro ako Božie prikázania. Toto učenie sa nakoniec stalo „ústnym zákonom“, ktorý dopĺňal Tóru a zmenil sa na Talmud.

Farizeji sa vyznačovali dôsledným dodržiavaním litery zákona, ktoré sa obmedzovalo iba na slová a teóriu ich učenia, ale nijako nebolo potvrdené praktickým životom. Vedomí si svojej bezmocnosti pri prísnom plnení Božieho zákona hľadali a nachádzali spôsoby a prostriedky, ako sa ospravedlniť, pričom si Písmo vykladali podľa vlastného uváženia. Vo svojich výkladoch často neboli jednotní, a preto v skupinách farizejov občas dochádzalo k sporom a rozdeleniu. Predstavovali stredné a nižšie vrstvy spoločnosti, boli medzi ľuďmi dosť obľúbení a v čase Herodesovej vlády mali silný vplyv na náboženský život svojej krajiny. Strana farizejov existovala až do zničenia Jeruzalema a zanechala po sebe v judaizme svoju súčasnú podobu – zákonníctvo.

Kristus odsudzoval a kritizoval farizejov nie pre ich učenie, ale preto, že prax ich života tomu nezodpovedala. Mnohé z ich učenia bolo v súlade s Mojžišovým zákonom a bolo správne, ale oni nekonali podľa toho, čo vyžadovali od druhých. Preto, keď sa obracal k Božiemu ľudu, hovoril: *„Robte teda a zachovávajúte všetko, čo vám hovoria, ale podľa ich skutkov nekonajte. Lebo oni len hovoria, ale*

nerobia. Zväzujú ťažké bremená, ktoré nemožno uniesť, a kladú ich ľuďom na plecia, ale sami nechcú nimi ani prstom pohnúť. Všetky svoje skutky konajú iba preto, aby ich ľudia videli. Rozširujú svoje modlitbové remienky (pásiky na čele a rukách so slovami zákona) a zväčšujú si strapce na rúchach. Majú radi popredné miesta na hostinách a prvé stolice v synagógach, pozdravy na námestiach, a aj to, keď ich ľudia oslovujú: Rabbi! Vy sa však nedávajte volať: Rabbi, lebo jeden je váš Učiteľ a vy všetci ste bratia“ (Mt 23:3-8).

Presnejšiu a vernejšiu charakteristiku podstaty farizejstva veru ani nenájdeme. V týchto Kristových slovách sú jasne vyzozorované tie negatívne črty, ktoré dnes, žiaľ, môžeme nájsť všade medzi Božím ľuďom. Je to v prvom rade pokrytectvo a svätuškárstvo, ktoré sú úzko spojené s nesúladosťou medzi ich osobným životom a tým, čo učia ostatných. Sem patrí aj duchovná pýcha a namyslenosť, narcizmus, falošné sebauspokojenie, sebadôvera, okázalá svätosť, vonkajšia zbožnosť, nadutosť, hľadanie slávy, uznania a pocty, samochvála, dôrazne demonštrovaná dobročinnosť, samozvolená pokora, samospravodlivosť, nábožnosť, formalizmus, vonkajšie (povrchné) náboženstvo, zákonníctvo a duchovná slepota.

Kristus v 18. kapitole Lukášovho evanjelia rozpráva podobenstvo o farizejovi a mýtnikovi, pričom odhaľuje narcizmus, pokrytectvo a duchovnú slepotu farizejstva. Keď čítame toto podobenstvo, sme takí zaujatí odsúdením toho prvého, že si neuvedomujeme, že ide o nás. Veď podobnosť nás, moderných kresťanov, s ním je až zarážajúca. Neveríte? Skúsme nájsť paralely medzi farizejom z podobenstva a nami samými. Spomeňme si na jeho pozoruhodné slová: „Bože! Ďakujem ti, že nie som ako iní ľudia, dráči, nespravodliví, cudzoložníci, alebo dokonca ako tento mýtnik...“ (Lk 18:11).

Nie je nám to známe? Ako často vo svojom srdci súdime a ponižujeme iných, keď vidíme ich chyby, neresti

a hriechy a úplne zabúdame, že aj my sami sme nedokonalí. Koniec koncov, veď v druhých vidíme práve to, čím sami trpíme. Preto nám vadí lakomstvo, chamtivosť a ziskuchtivosť druhých, pretože nám samým nevadí ochotne si ponechať viac pre seba a získať niečo na úkor druhých. Samochvála a pýcha, ktorú si všimneme u blížnych, nás odpudzuje, pretože to isté sa prejavuje aj v nás. Nedôstojné správanie a neláskavé skutky ľudí – to je zrkadlo, v ktorom vidíme svoj vlastný odraz.

Podľa všetkého farizej v podobenstve úprimne veril, že je nevinný v tom, z čoho sa kajal mýtnik. Zdá sa, že sa domnieval, že vonkajšie vyhábanie sa určitým hriechom – to je všetko, čo Boh vyžaduje. No, úplne zabúdal na to, že „človek hľadá na vonkajšok, ale Pán sa pozerá na srdce“ a stotožnil žiadosť s cudzoložstvom, nenávisť s vraždou, závisť s krádežou a malichernú domácu tyranu s despotizmom (1Krľ 16:7; Mt 5:27-28; 1Jn 3:15).

Nie je to tak aj s nami? Keď občas vypočujeme vyznania a pokánie iných, vo svojom srdci nimi možno pohrdame, nepomyslíme si, že by bolo lepšie, keby sme urobili to isté a nasledovali ich príklad. Ale nie. Myslíme si, že hriechy sú vlastné niekomu inému, nie nám. Keď takto uvažujeme, ani len netušíme, že tým sa dopúšťame hriechu proti Bohu, lebo Ho vlastne obviňujeme z klamstva, pretože: „*Ak hovoríme, že sme nezhršli, Jeho robíme klamárom a Jeho slovo nie je v nás*“ (1Jn 1:10). Keď si myslíme, že sme nevinní a nemáme čo zmeniť u seba, to neznamená, že nemáme hriechy, ale že my ich jednoducho nevidíme. Slovo Božie nie nadarmo hovorí: „*Nieto spravodlivého, niet ani jedného*“ (Rim 3:10).

Hlavným rozlišovacím znakom farizejov bolo **pokrytectvo**, to znamená správanie, ktoré zakrýva neúprimnosť a zlomyseľnosť falošnou úprimnosťou a predstieranou pocitivosťou alebo jednoducho povedané, snahou vydávať sa za toho, kým v skutočnosti nie sme. V Novom Zákone **pokrytec** a **svätuškár** – to je človek dvoch tvári, ktorý seba považuje za zbožného a spravodlivého, skrýva svoju zlú

prirodzenosť pod masku pokory a okázalej zbožnosti a často si to ani neuvedomuje.

Boh nenávidí pokrytectvo. Keď Kristus žil na zemi, neustále karhal farizejov za tento hriech, nazýval ich slepými vodcami, obielenými hrobmi a hadím plemenom vreteničím (Mt 23:24,27,33). V dnešnej dobe sa pokrytci vyskytujú všade: v rodinách, v okruhu príbuzných a priateľov, v škole, v práci, v podnikaní, v politike a, žiaľ, aj v cirkvi.

Tak ako pri iných hriechoch, aj tento hriech rýchlo uvidíme u iných, no nezbadáme ho u seba. Ak sme k sebe úprimní, potom musíme priznať, že v komunikácii s inými ľuďmi sa prezentujeme z tej najlepšej stránky a často sa zdá, že sme takí, akí v skutočnosti vôbec nie sme. Tak sa to deje nielen v našom telesnom živote, ale aj v duchovnom. Súhlasíte s tým, že keď prichádzame na bohoslužby, vedome alebo aj nevedome hráme úlohu príkladných kresťanov, snažíme sa pôsobiť spokojne, radostne, priateľsky a družne, hoci v skutočnosti v duši všetko vyzerá úplne inak. Sme pokryteckí nielen vo svojom správaní, ale aj v kázňach, svedectvách a spoločných piesňach, hovoríme slová, ktoré nezodpovedajú celkom skutočnosti.

Keď spozorujeme u druhých prejav pokrytectva, skryte sa pohoršíme a rozhorčíme, nemyslíme na to, že sami nie sme o nič lepší. Ak hovoríme o niekom, že je pokrytec a všetko robí len preto, aby to vyzeralo dobre, či by nebolo lepšie postaviť sa pred zrkadlo Božieho Slova a poctivo analyzovať motívy svojho vlastného správania sa a konania? Bolo by spravodlivejšie a čestnejšie neponáhl'ať sa ukazovať prstom na iných, ale obrátiť svoj ukazovák k vlastnej hrudi.

Farizeji robili veľa vecí, ako sa hovorí, „na oko“, len či to isté sa nedá pozorovať aj pri nás? V čom sme lepší ako oni, ak náš zovňajšok, spôsoby správania, oblečenie a vôbec celý výzor sú zamerané na to, aby sme urobili náležitý dojem na ostatných? Takže je potrebné priznať, že v každom z nás žije pokrytec a jediný rozdiel je v tom, že v niektorých je vo väčšej, v iných v menšej miere.

Okrem pokrytectva bola farizejom vlastná **duchovná pýcha a namyslenosť**. Povyšovali sa nad iných, porovnávajú sa s nimi. Mysleli si, že sú spravodliví v porovnaní s obyčajnými ľuďmi. Odtiaľ sú aj farizejove slová v chráme: „*Bože, ďakujem ti, že nie som ako ostatní ľudia: vydierači, nespravodliví, cudzoložníci alebo ako tento mýtnik*“ (Lk 18:11). Hoci, súdiac podľa vonkajších prejavov, možno to tak aj bolo, ale aká je táto „pravda“ odpudzujúca. Koľko povyšovania, sebavedomia a samochvály znie v týchto zdanlivo „pravdivých“ a zároveň falošných slovách! Falošných, pretože vlastná charakteristika seba samého sa týkala len vonkajška. Jeho vnútro, odkryté Bohu, bolo zhnité skrz naskrz, o čom hovorí Ježiš takto: „*Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci! Podobáte sa obieleným hrobom, ktoré sa zvonku zdajú pekné, ale vnútri sú plné umrlčích kostí a všetkej nečistoty. Tak aj vy sa zvonka zdáte ľuďom spravodlivými, zatiaľ čo vnútri ste plní pokrytectva a nepravosti*“ (Mt 23:27-28). Keď sa porovnávame s druhými, nedívajme sa na „horších“, ale na tých, ktorí sú lepší ako my. Vtedy nebude miesto pre náš **narcizmus a domýšľavosť**.

Farizeji sa tiež vyznačovali **falošným sebauspokojením**, ktoré bolo založené na duchovnom pôvode, pochádzajúcom od Abraháma a dávalo im právo nazývať sa jeho deťmi. Ján Krstiteľ, poukazujúc na to, povedal, že Boh môže Abrahámovi vzbudiť deti z kameňov (pozri Mt 3:9). Presne tak je to aj dnes. Niektorí sa utešujú myšlienkou, že kedysi prežili pokánie, a teda idú do neba bez ohľadu na to, ako vyzerá ich ďalší život. Iní sú si istí svojím spasením, pretože uzavreli zmluvu s Pánom a stali sa členmi nejakého kresťanského spoločenstva. Tretí sú spokojní, pretože majú duchovný krst a hovoria inými jazykmi; štvrtí – že dodržiavajú sobotu; piati – že zakúsili mimoriadne požehnania, zjavenia, proroctvá alebo videnia.

Keď takto rozmyšľáme, zabúdame, že Pán nikoho neuprednostňuje. Miluje každého, kto pristupuje opravdivo a má šľachetnú dušu, akým bol napríklad pohan Kornelius

a musíme priznať, akými sú za našich čias niektorí ľudia zo sveta. Takže sa nebudeme chvastať tým, že sme Božími deťmi, ale pamätajme na slová Písma: „*Milovaní, teraz sme Božími deťmi a ešte sa neukázalo, čím budeme. Vieme, že keď sa zjaví, budeme Mu podobní, lebo Ho uvidíme takého, aký je...*“ (1Jn 3:2).

Ďalšou charakteristickou črtou farizejov bolo **spoliehanie sa na seba**, teda spoliehanie sa na osobné prirodzené cnosti, ako je schopnosť milovať, odpúšťať, trpieť, zachovať si morálnu čistotu, obetovať na Božie dielo a pomáhať iným. To všetko je úplne správne a veľmi pozitívne. Pán nie je proti takýmto cnostiam, ale proti tomu, aby sme sa na ne spoliehali. On chce, aby sme sa spoliehali iba na Neho.

Farizejstvo sa prejavuje aj **vonkajšou zbožnosťou a okázalou svätosťou**, a to nielen vhodným oblečením a dôrazne pokorným správaním, ale tiež dlhými, nadnesenými a okázalými modlitbami, ktoré majú upútať pozornosť prítomných. Spomeňte si, čo povedal o tomto Ježiš a ako ich On hodnotil: „*Keď sa modlíte, nebudte ako pokrytci. Tí pri modlitbe radi stoja v synagógach a na rohoch námestí, aby urobili na ľudí dojem. Amen, hovorím vám: Už majú svoju odmenu. Pri modlitbe nehovorte priveľa ako pohanovia, ktorí si myslia, že budú vypočítaní pre svoju mnohovravnosť. Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci! Vyžierate domy vdov pod zámienkou dlhých modlitieb. Preto vás postihne prísnejší súd*“ (Mt 6:5,7 a 23:14).

Modlitba je najdôležitejším spôsobom komunikácie človeka s Bohom a tento nádherný rozhovor pokračuje po celý náš život. Modlitba má obsahovať chválu a uctievanie, kajúcne vyznávanie hriechov s prosbou o odpustenie a vďaku za darovanú milosť, aj prosby a prihovárania sa za seba a druhých. Dôležitý je však motív modlitby. Jedna vec je, keď modlitebník prinesie svoje potreby s vedomím absolútnej závislosti na Bohu a pokorne priznáva svoje chyby a pády, vyjadrujúc vieru v Jeho milosrdenstvo, lásku a odpustenie. A niečo úplne iné je, keď modlitbou verejne pred

prítomnými demonštrujeme našu zbožnosť, zvláštny vzťah Pána k nám, nami dosiahnutú svätosť a spravodlivosť. Samozrejme, je dobré a aj správne prosiť od Boha to, čo je v súlade s Jeho vôľou, ale nepočítať s tým, že na Neho zapôsobí naša duchovná nadutosť.

Boh opovrhuje prázdnyimi slovami a nenávidí mnohovravnosť. Prečo? V Matúšovom evanjeliu 15:8 hovorí o tom takto: „*Tento ľud ma ctí perami, ale jeho srdce je odo mňa ďaleko*“. Naše náboženstvo, tradície, predstavy, zásady a dokonca aj modlitby netešia Boha a neuspokoja Ho dovedy, kým k Nemu neprehovorí náš duch. Boh nepotrebuje zdanlivú zbožnosť. Jemu je drahé intímne blízke spoločenstvo s nami. Modlitba – to nie sú len slová, ale zvláštny stav nášho ducha, keď Boh skrze Svätého Ducha komunikuje s človekom. To je dôvod, prečo je nevyhnutné v modlitbe vyvarovať sa mnohovravnosti, fráz (prázdnych rečí), predvádzania sa, čo Boh nenávidí. Nie nadarmo je napísané: „*Pri modlitbe nehovorte priveľa ako pohania, ktorí si myslia, že budú vypočutí pre svoju mnohovravnosť*“ (Mt 6:7).

To isté možno povedať aj o **pôste**, na ktorý farizeji kladli veľký dôraz. Všimnite si, že pri vymenúvaní svojich cností a zásluh jeden z nich, o ktorom hovorí evanjelista Lukáš, spomína na prvom mieste práve pôst, keď hovorí: „*Postím sa dva razy do týždňa a dávam desiatky zo všetkých príjmov*“ (Lk 18:12). Tu vidieť, aký veľký význam tomu pripisoval.

Niet pochýb o tom, že pôst zohráva dôležitú úlohu v určitých momentoch nášho duchovného boja a vnútorného života a môže nám veľmi pomôcť. Platí to napríklad pri modlitbe za okultne zaťažené duše, za chorých, za tých, ktorí odišli od Pána a podobne. Avšak urobiť z neho povinnú, ba dokonca rituálnu súčasť našej služby Bohu, je nesprávne. Koniec koncov, farizeji sa mnoho postili, a predsa ukrižovali Krista. Sú veriaci, ktorí kladú túto otázku takmer na prvé miesto, niekedy až do fyzického vyčerpania, čo diabol môže veľmi obratne využiť. Pôst, vykonávaný

viac-menej preto, aby sme sa ukázali pred ľuďmi veľmi duchovnými, nie je ničím iným ako pokrytectvom, o ktorom je dobre povedané v Matúšovom evanjeliu 6:16-18.

Je dôležité všimnúť si, ako Ježiš reagoval, keď sa Jánovi učeníci obrátili na Neho s otázkou: „*Tu prišli k nemu Jánovi učeníci a povedali mu: My a farizeji sa často postíme. Prečo sa tvoji učeníci nepostia? Ježiš odpovedal: Či môžu svadobníci smútiť, kým je s nimi ženích? Príde však čas, keď im vezmú ženícha a až potom sa budú postiť*“ (Mt 9:14-15). Mimovoľne sa natíska otázka: „Nestratila moja duša svojho Ženícha, keď sa potrebuje neustále postiť?“ Prax služby duchovného poradcu vypovedá o tom, že tí, ktorí každému naokolo odporúčajú siahnuť po pôste, sami to nerobia veľmi ochotne. Nedávať pokrm hriechu je dôležitejšie ako ho nedávať svojmu žalúdku.

Vonkajšia ľudská zbožnosť neuspokojí Boha a nič to pre Neho neznamena, čo môžete vidieť z Jeho ďalších slov: „*Čo si s tebou počať, Efrajim? Čo si s tebou počať, Júda? Ved' vaše milosrdenstvo je ako ranný oblak, alebo ako rosa, čo sa hneď stratí.*“ (SEP); „*Čo ti mám urobiť, Efraime, čo ti mám urobiť, Júda, keď je vaša dobrota (spravodlivosť, úprimnosť) jako ranný oblak a jako rosa, ktorá ide ta skoro za rána?*“ (ROH) (Oz 6:4). Niečo podobné čítame aj v Novom zákone: „*Ak si niekto myslí, že je ctiteľom Boha, a jazyk si nedrží na uzde, klame tým sám seba a jeho zbožnosť je márna. Čistá a nepoškrvená nábožnosť pred Bohom a Otcom je: navštevovať siroty a vdovy v ich tiesni a chrániť sa pred poškrvenou sveta*“ (Jk 1:26-27). Boh očakáva od svojich detí skutočnú, nie okázalú svätosť, ktorá je schopná zapôsobiť na ľudí, ale nie na Neho.

Keďže farizeji boli vodcami Božieho ľudu, boli veľmi **pompézni**, hľadali **slávu, uznanie a pocty**. Kristus to nenávidel a charakterizoval ich takto: „*...Majú radi popredné miesta na hostinách a prvé stolice v synagógach, pozdravy na námestiach, a aj to, keď ich ľudia oslovujú: Rabbi!*“ (Mt 23:6-7).

Poznáme to? Niekedy sa stačí pozrieť na výraz tváre a hrdý krok niektorých duchovných vodcov dnešného Božieho ľudu, aby sme pochopili, **čo** je v ich vnútri a čím žijú. Pomerne nedávno jeden z takých vodcov bez ostychu sám seba vyhlásil za staršieho biskupa a vyžadoval si postoj zodpovedajúci tomuto titulu. Čo sa týka „boja za portfólio“, tento problém je v kresťanských cirkvách mnohým známy. Je len podivné, že podobní znalci Svätého Písma z nejakého dôvodu zabúdajú na všetkým známe slová nášho Pána: „*Kto sa bude povyšovať, bude ponížený, a kto sa poníži, bude povýšený*“ (Mt 23:12).

Ďalšími prejavmi farizejstva v nás je samochvála, dôrazne demonštrovaná dobročinnosť, samolúba poníženosť. Sú kresťania, ktorí naozaj konajú veľa dobrého pre ľudí a vydajú sa do služby Pánovi, ale tak často a mnoho o tom hovoria, že ich **samochvála a dôrazne demonštrovaná dobročinnosť** začína odpudzovať. Kristus nie nadarmo napomínal: „*Dajte si pozor, aby ste neprejavovali svoju zbožnosť pred ľuďmi len preto, aby vás obdivovali, lebo nedostanete odmenu od vášho Otca, ktorý je v nebesiach. Keď teda dávaš almužnu, nevytrubuj pred sebou, ako to robia pokrytci v synagógach a na uliciach, aby ich ľudia oslavovali. Amen, hovorím vám: Už majú svoju odmenu. Ale keď ty dávaš almužnu, nech nevie tvoja ľavá ruka, čo robí tvoja pravá ruka, aby tvoja almužna zostala skrytá. A tvoj Otec, ktorý vidí aj to, čo je skryté, ti odplatí zjavne*“ (Mt 6:1-4).

Tieto slová nášho Spasiteľa my, kresťania, samozrejme, dobre poznáme, avšak keď sa to týka osobne nás, nejako na to úplne zabudneme. Naše „Ja“ si vyžaduje odmenu a úctu. Keď pred inými vymenúvame svoje milodary a dobré skutky, jasne to potvrdzujeme.

To isté možno povedať o **svojvoľnej pokore**, to je predstierané demonštrovanie svojej falošnej pokory s cieľom obrátiť pozornosť na seba ako na pravé Božie dieťa. Dnes možno stretnúť veľa veriacich a zvlášť kresťanských žien, ktoré veľmi rady zdôrazňujú svoju bezvýznamnosť

a poníženosť. Dokonca, keď sa podpíšu v listoch, nezabudnú zdôrazniť: „najmenšia z tvojich sestier v Pánovi...“ Len sa pokús zaťat' do živého tej „najmenšej“, a hneď sa staneš svedkom jej „pokory“ a „maličkosti“, pretože okamžite ukáže svoju pravú tvár a vôbec nie svoje malé „Ja“.

Skutočná pokora – to je prekrásna vlastnosť. V nej máme chodiť pred svojim Bohom. Keď je však predstieraná a zdôrazňovaná, vtedy už nepriťahuje, ale skôr odpudzuje.

Podobne sa od seba navzájom líši skutočná a falošná spravodlivosť. Tá druhá z nich zahŕňa v sebe aj samospravodlivosť. Skutočná spravodlivosť – to je dokonalosť vo všetkom a úplná bezhriešnosť. V plnom zmysle sa táto definícia uplatňuje len vo vzťahu ku Kristovi. Pokiaľ ide o nás, ľudí, tak jediná spravodlivosť, ktorú Boh prijíma, je dokonalosť, ktorú On pripisuje tým, ktorí prijali Jeho Syna ako svojho Spasiteľa a žijú podľa Svätého Písma. Len tam, kde je pravá viera v Krista, bude aj praktická spravodlivosť, ktorú Ježiš opísal v Kázni na hore.

Falošná spravodlivosť vrátane **samospravodlivosti** znamená predstieranú spravodlivosť, ktorá nezodpovedá pravdivému obsahu skutočného života. Medzi ľuďmi vo svete existuje výraz, ktorý sa s výsmechom používa v súvislosti s akoukoľvek osobou: „Aj pije, aj hýri, ale tvári sa, že je spravodlivý.“ Niečo podobné by sa mohlo stať veriacim, ktorí vo svojom každodennom živote stále porušujú Božie prikázania, nežijú tak, ako tomu učí Biblia, ale na bohoslužbách a medzi kresťanmi všemožne demonštrujú svoju „spravodlivosť“.

Tak to robili aj farizeji. Ich spravodlivosť bola len plášťikom. Vonkajšou svätosťou prikrývali svoju vnútornú nečistotu. Pri všetkých zbožných pravidlách, ktoré dôkladne dodržiavali, boli ako krásne obielené hroby, vo vnútri ktorých sa nachádzajú mŕtve telá. Preto Kristus svojim nasledovníkom všetkých čias povedal: „...*nikdy nevojdete do nebeského kráľovstva, ak vaša spravodlivosť neprevýši spravodlivosť zákonníkov a farizejov*“ (Mt 5:20).

To je veľmi prísne varovanie, však? Len nás to akosi vôbec nedesí, naďalej pokojne žijeme a uspokojujeme sa len s nábožnosťou a zbožnosťou.

Zbožnosť (nábožnosť) – to je horlivé plnenie náboženských predpisov, ktorých dodržiavanie je charakteristické pre veriaceho človeka. Jeden známy teológ povedal: „Možno mať tony zbožnosti a ani gram spásy.“ A je to pravda. Žiadny vonkajší prejav kresťanskej viery nemôže človeku zabezpečiť vstup do večnej Božej prítomnosti, preto nemá zmysel vnucovať druhým svoj štýl zbožnosti.

Čo sa týka nábožnosti a náboženstva, existujú dve definície. V širšom slova zmysle náboženstvom sa nazýva súbor duchovných predstáv, ktoré sú založené na viere v nadprirodzené sily a bytosti (Boh, bohovia, démoni, duchovia), ktoré sú predmetom uctievania. V hlbšom slova zmysle je **nábožnosť** neochvejná viera, bezpodmienečná oddanosť nejakej myšlienke, princípu, morálnemu zákonu, a práve o tomto budeme hovoriť. **Náboženstvo** – je horlivé dodržiavanie učenia cirkvi určitého duchovného smeru s prísnyim dodržiavaním všetkých jemu príslušných zákonov, predpisov a nariadení.

Medzi náboženstvom a pravou duchovnosťou existuje obrovský rozdiel. Jeden múdry muž ho kedysi charakterizoval takto: „Náboženský človek nasleduje učenie svojej cirkvi, zatiaľ čo duchovný človek nasleduje príkaz svojho srdca“. Niet pochýb o tom, že Pána viac zaujímajú duchovné aspekty našej viery, než dogmatika nášho náboženstva.

Boh od nás nechce, aby sme nasledovali náboženstvo s jeho zabíjajúcou literou zákona, ale sa podriadili Jemu ako osobe. Diabol ochotne využíva náboženstvo pre svoje zlé ciele. Spomeňte si napríklad na náboženský fanatizmus križiackych výprav, keď v Božom mene bolo zabitých tisíce i milióny ľudí. Náboženstvo je nielen kruté a náročné k iným, ale aj slepé. Zoberme si napríklad Žalm 50: „*Bezbožnému však Boh hovorí: Ako to, že odriekaš moje ustanovenia a berieš do úst moju zmluvu, ale nenávidíš*

napomenutie a odmietaš moje slová?!“ (Ž 50:16-17). Takže pri všetkom poznaní Božích zákonov alebo hovoriac súčasným jazykom, pri všetkej dokonalosti v teológii, v očiach Pánových môžeš byť hriešnikom.

V náboženskom fanatizme nie je nič Božie, pretože je plný násilia. Bez lásky k Bohu a k ľuďom sa náboženstvo stáva prázdny, bezvýznamným rituálom.

Náboženstvo bez lásky bolo hlavným dôvodom mnohého utrpenia na zemi. Zapálilo ohne mučeníkov, zrodilo mučenie inkvizíciou, dohnalo ľudí k zrade. Stačí si spomenúť na jej obeť ako boli Savonarola, Giordano Bruno, Ján Hus a im podobní a bude vám jasné, čoho je schopné. Náboženstvo bez lásky nie je schopné zastaviť spory a krvi-prelievania v rôznych krajinách sveta. Krv sa prelieva každý deň kvôli nenávisti jedných náboženských skupín voči ostatným. Náboženstvo bez lásky ukrižovalo Ježiša Krista. Nie bezbožníci Ho vydali, aby bol ukrižovaný, ale ľudia veriaci v Boha. Nedostatok skutočnej lásky medzi kresťanmi a chýbajúca jednota medzi veriacimi vyvoláva u tých, ktorí nepoznajú Boha, pochybnosti o opravdivej kresťanskej viere.

Kristus trpel potupou od hriešnikov, ale dnes kresťania, ktorí vyznávajú náboženstvo bez lásky, pridávajú Spasiteľovi ešte viac utrpenia. Kedysi sa žalmista Dávid modlil k Pánovi takto: „*Preskúmaj ma, silný Bože, a poznaj moje srdce! Skús ma a poznaj moje myšlienky a vid', či je vo mne nejaká zlá cesta, a ved' ma cestou večnosti“ (Ž 139:23-24, ROH). Ak by sa táto modlitba stala prosbou k Bohu u každého, kto sa považuje za kresťana, pravda evanjelia by zasvietila žiarivým svetlom na celý svet.*

Tam, kde sa prejavuje náboženstvo bez lásky, vonkajšia zbožnosť a suché náboženstvo, tam je vždy prítomný formalizmus, zákonníctvo a duchovná slepota.

Podľa ruského výkladového slovníka **formalizmus** znamená dodržiavanie vonkajšej formy na úkor podstaty vecí. Tento pojem tiež odzrkadľuje všeobecný názov pre všetky smery, ktoré kladú hlavný dôraz na formu a vonkajšiu úpravu.

V kresťanskej praxi sa to prejavuje formálnym priebehom bohoslužieb v stanovenom, prijatom poriadku, ktorý je výsledkom mnohoročnej tradície.

Ježiš pokarhal farizejov za ich mŕtve formy bohoslužieb, pretože všetko v nich sa zredukovalo na obrady, v ktorých chýbal život. Nevyzerá to tak aj u nás, súčasných kresťanov? Nestali sa dnes normou pre Božie deti formálnosť, povrchnosť, pokrytectvo a neúprimnosť v uctievaní a službe Pánovi? Koľkokrát, keď sa vraciame zo zhromaždení, cítime sa prázdni a duchovne hladní? Navonok sa zdá, že v bohoslužbe akoby všetko bolo v poriadku. Z kazateľnice znejú kázne, zbory nádherne harmonicky spievajú, uskutočňujú sa obvyklé modlitby, ale všetkému chýba život a moc Svätého Ducha. V dôsledku toho úprimné duše v cirkvi vzdychajú a trpia prázdnotou, akoby sa nachádzali na duchovnej púšti. Keďže nie sú uspokojené, niektoré z nich začínajú pri hľadaní živého Slova prechádzať z jednej cirkvi do druhej. Málokto však nájde to, po čom túži, a nevie, čo ďalej.

Zákon v Biblii znamená spoločný názov pre všetky základné princípy a myšlienky náboženskej vierouky. Neskôr sa týmto slovom začal označovať aj súbor predpisov a pravidiel akéhokoľvek náboženstva. **Zákonníkom** nazývajú človeka, ktorý nielen sám striktnie dodržiava zákony, ale tiež ostražito sleduje iných a vyžaduje, aby ich dodržiavali. **Zákonníctvo** – to je pokrivená poslušnosť litere zákona, ktorá nie je schopná vyvolať úprimnú túžbu žiť podľa pravdy. Vyznačuje sa neustálou snahou človeka zaslúžiť si Božiu priazeň. Dodržiavaním zákona sa pokúša získať posvätenie a ospravedlnenie. Takýto prístup prekrúca motívy a ciele, dobré skutky považuje skôr za spôsob, ako si zaslúžiť Božiu priazeň, než za prirodzený prejav Božej lásky v nás.

Zákonníctvo sa prejavuje rôznymi spôsobmi. V jednom prípade sa prejavuje tým, že od druhých prísne vyžaduje, aby robili to, čo niekto iný považuje za správne. Farizeji tak

verili, že ich postavenie Abrahámových detí už stačí, aby bol Boh s nimi spokojný, a mysleli si, že každodenným dodržiavaním zákona sa Mu zapáčia. Dodržiavanie litery zákona vyjadrovali dokonca aj navonok nosením špeciálneho oblečenia a čelných pásikov so slovami z Talmudu. Veľký význam pripisovali maličkostiam, pritom zanedbávali to najdôležitejšie.

U prívržencov judaizmu sa zákonníctvo prejavovalo v požiadavke povinne vykonávať obriezku, bez ktorej, podľa nich, človek nemôže získať Božiu milosť. Pre strážcov tradícií bolo na prvom mieste dodržiavanie obradov a sviatkov, špecifických pre ich náboženstvo. Ľudské tradície považovali za súčasť zákona ustanoveného Bohom a vyžadovali ich dodržiavanie, čím zväzovali svedomie ľudí.

Presne na to Kristus poukazoval, keď povedal: „*Slepí vodcovia, komára preciedzate, ale ťavu prehltate!*“ (Mt 23:24). Komár bol najmenším z nečistých zvierat a ťava bola najväčšia. Farizeji boli veľmi puntičkárski, napríklad v takej drobnosti, ako donášanie desiatku z byliniek, ktoré vypestovali vo svojej záhrade, ale očividne slepí k takým veľkým hriechom, ako je nečestnosť, pokrytectvo, krutosť a chamtivosť.

Mimochodom, žiada sa povedať, že slovo „zákonníctvo“, ktoré má jasne negatívny nádych, nie je vždy správne používané. Dnes sa tento výraz používa aj vtedy, keď sa hovorí o prísnych morálnych požiadavkách, ktoré nám predkladá samotná Biblia. V tomto prípade je každý pokus zaviesť zákaz niektorých foriem správania, ktoré sú pre kresťanov neprijateľné, okamžite označený za zákonníctvo. Nesmieme zabúdať, že v Novom Zákone existuje mnoho prikázaní, ktoré možno z nášho pohľadu tiež nazvať zákonníctvom, pretože znamenajú zjavné a jednoznačné zákazy. Rozdiel medzi nimi je v tom, že nie sú dané ako zákony, za porušenie ktorých je trest, ale ako pokyny k spravodlivosti pre Boží ľud. Ak Bibliou ustanovené morálne normy milovníci permisivity (ponechanie úplnej

slobody) začínajú označovať ako zákonníctvo, to hovorí o ich zhovievavosti voči hriechu a vzdialení sa od morálnych nariadení Biblie.

Farizeji boli známi aj tým, že k Božím prikázaniam pridávali nespočetné množstvo ľudských predpisov a nariadení. Popri Božom Slove stanovili svoje vlastné pravidlá a tradície a vyžadovali od ostatných, aby ich plnili. Ježiš toto otvorene odsúdil, vysvetľoval učeníkom a ľudu že týmto: „*Zväzujú ťažké bremená, ktoré nemožno uniesť, a kladú ich ľuďom na plecía, ale sami nechcú nimi ani prstom pohnúť*“ (Mt 23:4).

Farizejov už dávno niet, ale tento farizejský prístup k duchovnému životu je živý dodnes. Koľko všelijakých predpisov (nariadení) našej cirkvi vykonávame poslušne, bez reptania, zabúdame však pritom na hlavný zákon lásky, ktorý nám dal sám Boh! Ako často sa pre nás stáva meradlom správnosti dodržiavanie zvykov a tradícií nášho vyznania, hoci v Svätom Písme o tom nie je ani slovo! Na členov zboru sa na základe ich denominácie kladú mnohé požiadavky, o ktorých sa Biblia nezmieňuje. To, o čom rozhodli ľudia, sa presadzuje ako nemenný Boží poriadok. Pritom sa úplne zabúda na prísne varovanie, v ktorom sa hovorí, že „...*Ak niekto k tomu niečo pridá (k slovám tejto knihy), tomu Boh pridá rany opísané v tejto knihe*“ (Zj 22:18).

Je veľmi nebezpečné vytrhnúť z kontextu a prekrúcať texty Svätého Písma tak, aby podopreli vlastné názory a presvedčenie, pretože to vedie k vzniku rôznych odchylok a falšných učení. Takýto rúhavý postoj k Božiemu Slovu s jeho výkladom a interpretáciou podľa vlastných predstáv skôr alebo neskôr skončí zle. V Starom zákone izraelský národ dostal varovanie, ktoré je veľmi aktuálne aj pre nás, dnešných kresťanov: „*Dbajte o to, aby ste zachovávali, čo vám prikázal Hospodin, váš Boh. Neodchylujte sa ani napravo, ani naľavo*“ (Dt 5:32).

Žiaľ, zvlášť na odchyľovanie sú dnes choré kresťanské spoločenstvá, ktoré majú tendenciu prechádzať z jedného

extrému do druhého. V tej istej otázke jedny Božie deti môžu niečo úplne odmietat', zatiaľ čo druhé v tom istom čase z toho urobia základný kameň svojho učenia. Je prekvapujúce, ako ľahko možno obísť Božie prikázania, o ktorých Biblia hovorí priamo, a „prikladať“ tam niečo, čo v nej vôbec nie je. S príkladmi takéhoto prístupu k duchovnému životu sa stretávame takmer všade.

Istej kresťanke, ktorá zmenila bydlisko a v inom meste v zbere rovnakej denominácie požiadala o prijatie za členku cirkvi, bolo povedané: „Vo vestibule našej modlitebne visí zoznam nami stanovených pravidiel a predpisov. Prečítajte si ich a ak nesúhlasíte s ich dôsledným dodržiavaním, nemôžete byť našou členkou.“

Tento dlhý zoznam, vyvesený na nahliadnutie, zahŕňal celý rad ustanovení, predpisov týkajúcich sa správania, oblečenia, pokrývky hlavy, rozdelenia kresiel pre mužov a ženy v zhromažďovacej sále, poriadok pri večeri Pánovej, a tak ďalej a tak ďalej. Po jeho prečítaní sa kresťanka rozhodla, že sa nestane členkou tohto zboru, pričom so smútkom poznamenala, že chce slúžiť Pánovi a nie predstavám, predpisom a tradíciám ľudí.

Samozrejme, že nie je nutné, aby v nejakej cirkvi zavesili zoznam toho, čo je povolené a čo nie, avšak predsa tzv. **nepísané zákony** zvyčajne vždy existujú. Ak ich niekto nechce akceptovať a vyhýba sa riadiť podľa nich, skôr alebo neskôr sa dostane do problémov. Samozrejme, že to nevyučuje istú cirkevnú disciplínu s postihmi a trestami. Je však veľmi dôležité, na čom je postavená: na Božom alebo ľudskom základe. Veď nezriedka sú to práve názory ľudí a tradície, utvárané v priebehu desaťročí, súvisiace so špecifikami tej alebo inej konfesie, ktoré určujú typ a formu udomácnených nariadení.

Prax duchovného poradenstva navyše ukazuje, že v otázke uplatňovania pokarhania za porušenie disciplíny dochádza k zneužívaniu pasáže Svätého písma, ktoré hovorí: „...čo zviažeš na zemi, bude zviazané aj v nebi,

a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané aj v nebi“ (Mt 18:19). Pod rúškom tohto Slova v niektorých cirkvách a spoločenstvách schvaľujú nariadenia a zákony, kvôli ktorým sa duše trápia a stonajú. Ježiš nikdy ľudí nenútil. Priamo im ponúkol niečo, a potom dal človeku slobodu, aby sa sám rozhodol. Nesmieme nikomu dovoliť, aby nám na krk nasadil ľudské jarmo, ale máme sa držať len toho, čo hovorí Sväté Písmo.

K tomu je potrebné ešte dodať, že niektorí kazatelia pri vysvetľovaní a interpretácii Božieho Slova ho obmieňajú a falšujú tak, aby vyhovovalo ich vlastným predstavám. Ignorujú pritom varovanie Biblie, ktorá hovorí: „*Každá reč Božia je čistá ako zlato, prečistené v ohni...* (ROH). *Nepridávaj nič k jeho slovám, aby ťa nepotrestal a neusvedčil z klamstva*“ (Prís 30:5-6).

Pre náboženstvo, formalizmus a zákonníctvo je veľmi príznačná **duchovná slepota** a s ňou spojená **úzkoprsosť**, **skostnatelosť** a **obmedzenosť**. Slepota, ako je známe, označuje absenciu videnia. V prenesenom zmysle slova – je to neschopnosť niečo pochopiť, zorientovať sa v niečom alebo urobiť správny úsudok o čomkoľvek. **Duchovná slepota** spočíva v neschopnosti vidieť Božiu pravdu za hranicami svojho obmedzeného vnímania a skostnateného chápania. Je to nebezpečné, pretože robí človeka nielen samospravodlivým, ale aj neznášanlivým, nárokujúcim, tvrdým a prísnyim voči iným.

Ježiš nenazval farizejov slepými vodcami náhodou. Odhalil tým ich falošnosť a duchovnú obmedzenosť, ktorá sa prejavovala predovšetkým v ich predstavách a chápaní. Nemohli prijať Krista ako dlho očakávaného Mesiáša len preto, lebo spôsob Jeho príchodu na Zem nezapadol do ich storočiami vytvorenej predstavy o tejto udalosti. Výsledkom tohto odmietnutia bolo ukrižovanie na Golgote – Toho, v ktorého neochvejne verili a ktorého tak netrpezlivo čakali.

Niečo podobné sa deje medzi kresťanmi aj v súčasnej dobe. Odmietnutie všetkého, čo nezapadá do ich výkladu

duchovných právd, robí z ľudí, uctievajúcich rovnakého Boha, ideologických nepriateľov. K takýmto sporným otázkam patria napríklad pojem znovuzrodenie, naplnenie Svätým Duchom, vyvolenie a istota spasenia. Božie deti nedokážu nájsť vzájomné porozumenie, a tým ani jednotu medzi sebou, pretože nechcú spochybňovať svoje učenie. Pritom sa úplne zabúda na skutočnosť, že Božia pravda je len jedna a tá ľudí spája, nie rozdeľuje. Ach, keby toto prinútilo kresťanov pýtať sa samých seba: „Čo je to za pravdu, ktorú pevne držím, keď ma rozdeľuje od tých, za ktorých rovnako ako za mňa zomrel Kristus?“ Nesmieme zabúdať, že názov denominácie, ku ktorej pri všetkej jej zdanlivej správnosti patríme, ešte neurčuje náš osobný duchovný stav.

Ak by sme mali schopnosť odložiť na nejaký čas svoje „pravdivé“ chápania a načúvali druhým, pravdepodobne by sme našli niečo, čo tak dlho márne hľadáme. Napríklad Boží muž Oswald Chambers takto odpovedal na jednu z otázok, ktorá znepokojuje mnohých kresťanov: „Jediným znakom prítomnosti Svätého Ducha v človeku je jeho silná podobnosť s Ježišom a neprítomnosť všetkého, čo sa na Neho nepodobá.“

Veľmi jednoduché a spoľahlivé kritérium pre určenie duchovnosti, však? Ak pristúpime k tomu takto, potom mnohé z toho, na čo sú niektorí kresťania hrdí a povyšujú sa nad ostatnými, stráca na význame a hodnote.

Pravý kresťan sa nepozná podľa zbožného zovňajšku, ale podľa ovocia Svätého Ducha (o čom sa hovorí v Liste Galat'anom 5:22), hlavne podľa lásky a pokory, prejavujúcej sa bez ohľadu na to, ako sa k nemu správajú; podľa trpezlivosti, ktorá sa prejavuje vždy a vo všetkom až do tých najextrémnejších a ťažkých situácií; podľa radosti v Pánovi a vďačnosti Jemu, ktorá žije v srdci nezávisle na zemskom blahobytu; podľa milosrdenstva ku všetkým bez rozdielu; podľa viery, ktorá sa nezakolíše za žiadnych okolností; podľa zdržanlivosti od každého druhu hriechu, pokušení a zvodov, ktorých je plný svet. Ak to v sebe nemáme, potom

je hodnota našej viery, schopností, darov a prežitých poženaní pochybná.

Svätý Duch venuje veľa času tomu, aby nás odučil myslieť si, že každý, kto nevidí veci tak ako my, určite nemá pravdu. Takýto pohľad nemôže byť pohľadom Božím. Pri komunikácii s inými kresťanmi nesmieme strácať trpezlivosť. Ved' Boh voči nám prejavuje veľkú zhovievavosť a trpezlivosť, ponúka nám pravdu a spasenie, ale nikdy nerobí násilie na slobodnú vôľu, ktorú dal človeku. Takže ani my v žiadnom prípade nemôžeme nanucovať násilím to, čo považujeme za Božiu pravdu. Ved' sa môže stať aj to, že niečo, o čom sa snažíme presvedčiť ostatných, sa nakoniec ukáže, že to nie je Božia, ale naša „pravda“. Každý z nás môže upadnúť do omylu. Môžeme si myslieť, že náš názor je ten najsprávnejší, a pritom sa mýliť. Preto sa nemôžeme hnevať a nenávidieť tých, ktorí nesúhlasia s nami a majú iné predstavy o viere v Boha.

Pán povedal: „Chod'te a učte“ – to znamená: „získavajte, vychovávajúce učeníkov, privádzajte ich ku Mne a nie k vašim mienkam, názorom a chápaniam.“ Žiaľ, my robíme pravý opak. Nesieme ľuďom nie evanjelium, ale doktríny nášho učenia. Nevedieme ich k Ježišovi, ale do našej cirkvi a denominácie. Učíme ich zachovávať nie natoľko Božie prikázania, ako pojmy, tradície a predpisy našej denominácie.

Často sa stáva, že človek, ktorý niečo prežil alebo, ako sa jemu zdá, dostal zjavenie od Pána, založí na tom celú svoju teóriu a celé učenie a je presvedčený, že ostatným zvestuje Božiu pravdu. Žiaľ, nájde sa nemálo ľahkoverných ľudí, ktorí sa chytia na túto návnadu. Prejdú roky, desaťročia a niekedy aj stáročia, kým sa objasní, že táto mylná bublina nie je nič iné, ako ľudská predstavivosť a ovocie fantázie, vydávajúce zbožné želanie za skutočnosť. Výsledkom je sklamanie a znechutenie vedúce k zúfalstvu. Zároveň človek nadobudne dojem, že sa mu duchovne vytratila pôda spod nôh. Zdá sa, že už niet na čom stáť, niet sa čoho chytiť. Duše stonajú a plačú, nevedia, na čom d'alej stavať.

V knihe Prísloví je v rôznych kapitolách dvakrát rovnaký verš, ktorý znie: „*Niektorá cesta sa človeku vidí ako správna, no napokon je to cesta k smrti*“ (Prís 14:12 a 16:25). Ak Božie Slovo považuje za potrebné zopakovať niečo dvakrát, naznačuje to mimoriadnu dôležitosť a význam toho, čo bolo povedané. Tak to bolo v Kristových časoch. Keď chcel Ježiš pri vyučovaní svojich učeníkov na niečo upozorniť, tiež opakoval: „*Veru, veru, hovorím vám...*“. Tým, že Biblia v Prísloviach dvakrát opakuje uvedený verš, varuje nás pred omylom a hovorí, že sa nemôžeme spoliehať na ľudský úsudok o tom, čo je správne a čo nie. To, čo sa niekomu zdá byť pravda, môže neskôr viesť v duchovnom živote ku katastrofe. Jedine Božie Slovo je autoritou a nespochybniteľnou pravdou, takže všetci, ktorí mu veria a dodržujú ho, si môžu byť istí správnosťou svojej cesty, a preto nezablúdia.

Donald Guthrie vo svojej knihe o Listoch apoštola Pavla napísal: „Každý nezávislý mysliteľ potrebuje zvláštnu odvahu a Božiu milosť, aby priznal, že pravda si môže vyvolať okrem neho aj iné potrubia.“ Akoby ho zopakoval známy učiteľ teológie a moderný komentátor Biblie, Dr. William MacDonald, keď povedal: „Ak sme pyšní na svoju duchovnosť a vyhlasujeme, že len v našej cirkvi a v našej denominácii sa káže pravda, žiaľ, zabúdame, že je to veľmi podobné jednej z najviac charakteristických črt sekty, v ktorej jej predstavitelia tvrdia, že majú tú česť mať najvyššiu a jedinú autoritu v otázkach viery a morálky. Vyžadujú bezvýhradnú poslušnosť svojim príkazom a snažia sa chrániť svojich stúpencov pred akýmkoľvek kontaktom s inými pohľadmi a názormi. Vychádzajúc z tohto, musíme si konečne uvedomiť, že úzkoprsosť a duchovná obmedzenosť sú vždy nebezpečné a mali by sme byť hotoví radostne nazývať dobré dobrým, kdekoľvek ho vidíme. Žiadna kresťanská cirkev alebo denominácia nemá právo tvrdiť, že len oni sú praví služobníci Boha, alebo že iba oni majú monopol na pravdu.“

K tomu možno dodať len toľko, že nie je vylúčené, že Božia pravda je rozosiata po zrnkách v rôznych denomináciách. Ani jedna z nich si nemôže uplatňovať nárok na prvenstvo a nazývať sa dokonalou. Pravé učeníctvo je založené na odovzdanosti Kristovi a nie na oddanosti akýmkoľvek stanovám alebo vierovyznaniu. V dnešnej dobe je tendencia nahrádzať osobnú živú vieru nejakým vierovyznaním, a preto toľko ľudí slúži nejakej veci a tak málo Ježišovi Kristovi. Nemali by sme zo svojich duchovných skúseností vytvárať axiómy a predkladať iným, že musia aj oni prejsť tým, čím sme museli prejsť my. Nechajme to na Pána, aby s našimi blížnymi zaobchádzal tak, ako sa Jemu páči. Veď Boh má ku každej duši osobitný, jedinečný prístup a pracuje na nej úplne individuálnym spôsobom.

Tvrdohlavosť v obhajovaní svojho názoru môže brániť Duchu Svätému, aby dal svetlo na niečo iné. Keď húževnato a tvrdohlavo lipneme na svojom vlastnom učení a „pravde“, Pán nám nemôže zjaviť nič nové, pretože nie sme schopní prijať to, čo nám chce povedať. Týmto spôsobom sa sami ochudobňujeme o Božie požehnanie a o to vzácne, čo podporuje duchovnú zrelosť a náš ďalší rast. Preto každý úprimný a hľadajúci kresťan potrebuje určitú duchovnú poddajnosť a opustiť mŕtvu skostnatenosť, ktorá je spôsobená zaužívanými názormi a tradíciami.

Je tiež dôležité, aby sme evanjelium nehlásali len slovami, ale aby sme ho aj praktizovali vo svojom živote. Oswald Chambers raz povedal: „Keď kážem pravdu, ale ju nežijem, hovorím o Bohu nepravdu.“ V tejto myšlienke pokračuje Carlyle, ktorý napísal: „V dobe faktov nič nesvedčí v prospech Boha tak presvedčivo ako svätý život, hodný skutočného Božieho dieťaťa. Slová majú váhu a silu len vtedy, keď sú za nimi činy.“ Preto sa musíme neustále snažiť zmenšovať priepasť medzi našimi slovami a skutkami.

Keď Ježiš v Matúšovom evanjeliu hovoril o kvase farizejov a saducejov, nemal, samozrejme, na mysli chlieb, ale ich správanie a škodlivé učenie. Evanjelista Lukáš definuje

tento kvas ako blud. Hoci farizeji tvrdili, že dodržiavajú každý detail Božieho Slova, ich poslušnosť bola predstieraná a povrchná a oni sami zlí a skazení. Kristus však, hoci týmto nábožensky pyšným a pokryteckým ľuďom osemkrát vyhlásil „beda!“, zostal aj vtedy milosrdný a súcitný. V Jeho bolestnom zvolaní bolo vyjadrené nie prekliatie, ale skôr ľútosť nad ich duchovnou slepotou a smutným osudom. V tomto prípade je „beda vám!“ veľmi podobné výrazu „žialim nad tebou!“, čo dáva ešte nejakú nádej. Teda ak nám dnes Pán otvára oči na naše farizejstvo, nie je to preto, aby nás touto definíciou navždy opečiatkoval a zavrhol. Robí to preto, aby nás zbavil všetkej nábožnej zaslepenosti a zabránil nám kráčať po falošných cestách, nech by sa nám zdali akokoľvek pravdivé, a povzbudil nás, aby sme hľadali cestu, o ktorej sa hovorí: „*Bude tam chodník, cesta, tá, čo sa bude volať svätou cestou, po ktorej nečistý neprejde, bude iba pre môj ľud, čo po nej pôjde, a jednoduchí na nej nezblúdia*“ (Iz 35:8).

Ak sa naozaj chceme zbaviť ducha pokrytectva, ktorý nás ovláda, potom musíme veľmi horlivo túžiť po prekonaní svojej predstavy o vlastnej výnimočnosti a dôležitosti, čo nie je nič iné, ako sebecko, ktoré obmedzuje a spútava naše kroky v duchovnom živote. Toto zaujatie sebou samým môžete stratiť len tak, že sa odovzdáte do rúk Ježiša a budete milovať Boha a ľudí.

Kapitola 9

Hriechy, ktoré sú priamou výzvou Bohu

K znesväteniu Božieho chrámu, ktorým sme podľa Svätého Písma my, dochádza prostredníctvom hriechu, ktorý ničí ohradu, ktorá nás chráni, a otvára dvere diablovi, aby vstúpil do nášho života, ako sa o tom hovorí vo všetkých predchádzajúcich kapitolách tejto knihy. Existuje však osobitný druh hriechov, ktoré predstavujú otvorenú vzburu proti Bohu a priamu výzvu voči Nemu. Patria k nim tieto hriechy: modloslužba, modlárstvo, uctievanie človeka, sebabožstvo a netradičná alebo alternatívna liečba (všetky okultné metódy diagnostiky a liečenia s použitím temných síl: transcendentálna meditácia, hypnóza, joga, homeopatia, antropozofia, očná alebo iridodiagnostika, extrasenzorika a tak ďalej).

Neposlušnosť Božej vôli je prejavom vnútornej vzbury človeka proti tomu, čo Pán určil pre neho. Keď nechceme vykonať to, čo má pre nás Nebeský Otec vo svojom pláne, prejavujeme Mu tým nedôveru a pochybnosti o Jeho prozreteľnosti a múdrosti.

Každý nesúhlas s Božou vôľou a akýkoľvek pokus zmeniť beh udalostí, o ktorých rozhodol Boh, je našou výzvou Jemu. Sväté Písmo hovorí, že bez Pánovej vôle nezhynie nielen najmenší vtáčik, ale ani vlas z našej hlavy nespadne na zem. A predsa nechceme prijímať všetko, čo sa deje v našich životoch ako Božiu vôľu, najmä ak je to v rozpore s našimi prianiami a predstavami. A vtedy sa začneme brániť naplneniu Božích plánov a snažíme sa ich zmeniť, či už sa to týka nášho pozemského života, telesnej choroby alebo nečakanej smrti. Hoci veľmi dobre vieme, že každý človek „musí raz zomrieť“ a niet z toho úniku. Nevieme to však prijať ako nevyhnutnosť, ak nás alebo niekoho z blízkych zastihne smrť úplne nečakane a podľa nás predčasne, ako keby to bolo našou vecou – určovať čas. Keď sa

dozvieme o blížiacom sa nevyhnutnom konci, v stave prvého šoku sa z celej našej duše tomu bránime a voláme k Bohu: „nie!“ Dokonca si ani neuvedomíme, že týmto Mu hádzeme výzvu a viníme Ho z nespravodlivosti.

Ďalším a najčastejším hriechom, ktorý odporuje Bohu, je nám všetkým známe reptanie, ktoré my, ľudia, často ani nepovažujeme za hriech. **Reptanie** – je prejavom nespokojnosti, urazenosti, sťažovania sa, čo je rozhorčenie proti Pánovi a nesúhlas s tým, čo On dopúšťa a robí, a to je vzbura proti Jeho vôli. Keď sa zamyslíš nad významom a dôležitosťou tohto neduhu, príde ti až zle. Stvorenie sa búri proti svojmu Stvoriteľovi, vyjadruje nespokojnosť s tým, čo On koná. Tým útočíme na Božiu autoritu, popierame Jeho nezávislosť a zvrchovanosť, vyčítame Mu krátkozrakosť, nedostatok lásky, a dokonca zdanlivú krutosť.

Keď reptáme, sťažujeme sa Bohu, že nám niečo chýba a to, čo sme dostali, nie je dosť dobré, nie je hodnotné a zaujímavé. Medzi nami je veľa ľudí, ktorí sú stále so všetkým nespokojní. Zdá sa, akoby hľadali dôvod svojho rozhorčenia a podráždenia. Všetko je pre nich zlé: vzhľad nie je veľmi príťažlivý a schopnosti nie sú také, aké by chceli, rodina nie je rodinou, deti sú nemožné a manžel nepodarený, a manželka – už horšia nemôže byť. Zdravie nestojí za reč, ceny v obchodoch sú príliš vysoké, jedlo je nezdravé a voda znečistená. Práca je ťažká, kolegovia neznesiteľní, dom nie je taký ako majú iní, aj susedia nespokojní a ľudia sú všetci zákernejší a cirkev nie je taká, akou by mala byť, a preto sú ukrátení o požehnanie. Aj počasie je zlé – raz je veľmi chladno, inokedy príliš horúco a dokonca ani život sám nie je na radosť... Všetko je nanič a všetci idú na nervy. Všetko je zlé, len oni sú dobrí. Títo ľudia nie sú iba pesimistami, ale niečo ešte oveľa horšie. Hovorí sa o nich v liste Júdu 1:16,19: „*Sú nespokojencami, ktorí reptajú na svoj údel, a pritom žijú podľa svojich žiadostí; ich ústa hovoria naduto a lichotia ľuďom za zisk (nečestne a protizákonne). To sú tí, čo vyvolávajú roztržky, ľudia telesní, ktorí nemajú ducha*“ (SEP).

Nespokojnosť s tým, čo máš a čo ťa obklopuje, je človeku vlastná od samého začiatku. Diabol bol prvý, kto bol nespokojný so svojim postavením a túžil po niečom väčšom. Neskôr Adamovi a Eve nebolo dosť na tom, čo im Boh dal, a zažiadalo sa im to, čo bolo zakázané. Boží ľud reptal kvôli jedlu, ktoré dostával z neba: „*Avšak teraz vyschla naša sila, nemáme nič pred očami okrem manny*“ (Nm 11:6). Všetky milosti, ktoré im Boh preukázal – vyslobodenie z otroctva v Egypte, zázračný prechod po dne Červeného mora, sprevádzanie oblakovým a ohnivým stĺpom počas ich putovania po púšti, voda – vyvedená pre nich zo skaly, Božia starostlivosť o ich oblečenie a obuv – na to všetko zabudli. V mysli sa vracali k tomu, po čom túžila ich duša – k egyptskému cesnakovi a cibuli.

Môžeme sa len čudovať nevd'ačnosti a reptaniu Izraelitov, ale my sme takí istí. My tiež stále chceme niečo lepšie a zaujímavejšie.

Duch reptania sa prejavuje v malicherných problémoch každodenného života a v časoch skúšok a utrpenia. Vtedy objavujeme, čo sa nachádza v zákutiach ľudskej duše, čím žijeme a hýbeme sa. Práve tu sa odhaľuje naša pravá povaha.

Prax pastoračnej služby ukazuje, že je možný aj taký stav, keď v duši kresťana súčasne jestvuje Božie s démonickým, ako to bolo v Šalamúnovom chráme za vlády Manassesu a v dňoch Ezechiela, kde sa súčasne s uctievaním Boha slúžilo aj modlám: „*Na oboch nádvoriach Hospodínovho domu postavil (kráľ Manasses) oltáre pre celý nebeský zástup*“ (2Kron 33:5); „*Potom vystrel (Boh) niečo ako ruku a uchopil ma za kadere na hlave; duch ma zdvihol medzi zem a nebo a v božských videniach preniesol do Jeruzalema ku vchodu do vnútornej brány, obrátenej na sever, kde bol podstavec sochy žiarlivosti, ktorá vyvoláva žiarlivosť... Povedal mi: Človeče, či vidíš, čo robia? Veľké ohavnosti, ktoré tu pácha dom Izraela, ma vyhánajú z mojej svätyně. Uvidíš však ešte väčšie ohavnosti. Povedal mi: Vojdi a pozri sa na strašné ohavnosti, ktoré tu páchajú...*

Keď som vošiel, videl som, že tam boli rôzne podoby plazov a zvierat, ohavných bytostí a všetkých modiel domu Izraela, vyryté dookola na stene. Stálo pred nimi sedemdesiat mužov spomedzi starších domu Izraela a uprostred nich stál Jaa-zanja, syn Šafána. Každý mal v ruke kadidelnicu a vôňa z oblaku kadidla vystupovala nahor.. Priviedol ma ku vchodu do brány Hospodinovho domu obrátenej na sever. Tam sedeli ženy a oplakávali Tammúza. Priviedol ma do vnútorného nádvorja Hospodinovho domu, a hľa, pri vchode do Hospodinovho chrámu, medzi predsieňou a oltárom, bolo asi dvadsaťpäť mužov obrátených chrbtom k chrámu Hospodina a tvárou k východu. Boli obrátení na východ a klaňali sa slnku“ (Ez 8:3,6,9-11,14,16).

Keď to čítame, je ťažké uveriť, že sa tu hovorí o Božom ľude a chráme, ktorý je príbytkom živého Boha. Ide o modloslužbu, pretože Tammúz bol démonickým bohom Babylončanov a uctievanie „slnka na východe“ bolo egyptskou formou uctievania démonov. V chráme, ktorý Šalamún postavil pre Boha Izraela, sa teda pozorovala aj Božia prítomnosť aj uctievanie modiel. Toto znesvätenie chrámu trvalo takmer 100 rokov, po ktorých sa Boh vzdialil, čo viedlo k úplnému zničeniu stavby.

Tento príklad je pre nás kresťanov predobrazom, ktorý nás nabáda, aby sme boli ostražití, aby náš chrám, ktorý je príbytkom Ducha Svätého, nebol podobne poškvrnený, ako hovorí Písmo: „*Neťahajte cudzie jarmo s neveriacimi! Ved' čo má spravodlivosť spoločné s nepravosťou a aké spoločenstvo má svetlo s tmou? A aký je súlad Krista s Beliálom, a aký má podiel veriaci s neveriacim? Ako patrí k sebe Boží chrám a modly? My sme predsa chrám živého Boha, ako hovorí Boh: Budem v nich prebývať a medzi nimi prechádzať sa, a budem ich Bohom a oni budú mojím ľuďom“ (2Kor 6:14-17).*

V dávnych dobách ľudia uctievali sily prírody, stromy, kamene a diela svojich rúk. Také modlárstvo sa nazýva po-hanstvom. Aj v súčasnosti existuje mnoho vecí, ktoré uctie-vame ako Boha a slúžime im bez toho, aby sme si to vôbec

všimli. Keď totiž triezvo uvažujeme, náš boh nie je ten, koho uctieваме, ale ten, komu sa naozaj odovzdáme a naozaj mu slúžime. Naším bohom alebo lepšie povedané modlou je to, o čom veľa rozmýšľame a hovoríme, na čo neľutujeme svoje peniaze a čomu venujeme väčšinu svojho času. Medzi takéto modly patria napríklad veci, ktoré sú vytvorené rozumom a ľudskými rukami, ale ktoré zaberajú príliš veľa miesta v našom srdci a vytláčajú Boha. Je to predovšetkým: televízia, počítač, vašeň pre internet, počítačové hry, rovnako aj rôzne hobby, na ktoré neľutujeme prostriedky ani čas.

Akékoľvek uctievanie iných bohov a služba rôznym modlám nás nielen okráda o veľa času a vzd'aluje od Pána, ale tiež naširoko otvára dvere pre vstup démonov, čo sa stáva skutočnou duchovnou hrozbou a vedie k smutným a niekedy až k tragickým následkom. Boh nenávidí akékoľvek modlárstvo, pretože je priamym porušením Jeho prvého prikázania: „*Nebudeš mať iných bohov okrem mňa*“ (Ex 20:3).

Pokiaľ ide o televíziu a televízne programy, všetci vieme, že všetky morálne normy a hranice slušnosti idú bokom. Krutosť, násilie, najšpinavšia zvrhlosť, nespútané vášne, manželská nevera, podvod, zrady, vraždy a podobne, sú hlavnou súčasťou televíznych programov. Všetka táto „duchovná potrava“ predkladaná divákovi je veľmi vzdialená od princípov, ktorým nás učí Biblia. Napríklad z jej stránok nás apoštol Pavol oslovuje takto: „*Napokon premýšľajte, bratia, o všetkom, čo je pravdivé, čo čestné, čo spravodlivé, čo čisté, čo ľúbezné, čo príjemné, o všetkom, čo je cnostné a čo chváľitebné!*“ (Flp 4:8, SEP).

Nie je však ľahké myslieť a konať podľa tejto rady, keď ťa televízia bombarduje bezbožnými obrázkami. To je dôvod, prečo pri trávení hodín pred touto modernou modlou, prepínaním z jedného kanála na druhý je užitočné položiť si otázku: „Má moja viera v Krista aspoň nejaký vzťah k tomu, čo vidím v televízii? Čo sa deje v mojom srdci, myslí a predstavivosti, keď si pozriem jedno či druhé vysielanie? Približuje ma to k Bohu alebo vzd'aluje od Neho?“ Ak sme k sebe

úprimní, súhlasíme s tým, že kŕmením našich duší touto špinou a odpadom nielenže veľmi škodíme svojim dušiam, ale zneuctujeme svoju kresťanskú vieru a Pánovo meno.

Ďalším nebezpečenstvom televízie pre kresťana je, že môže vyvolať určitý druh závislosti, ktorú človek obvykle u seba nevidí. Kresťan môže sedieť celé hodiny pri televízore, sledovať program za programom a pritom zanedbávať akúkoľvek prácu, zabúdať na rodinné a rodičovské povinnosti, opúšťať modlitbu a čítanie Božieho Slova až po opustenie bohoslužieb, a tým sa úplne pripodobní svetským ľuďom. Televízia ho k sebe priťahuje neodolateľnou silou, stáva sa takmer životnou potrebou ako droga pre narkomana.

Človek si to samozrejme nechce priznať ani pred sebou, ani pred druhými, a preto si vymýšľa rôzne vysvetlenia a ospravedlnenia tejto túžby, napríklad: túžba byť informovaný o dianí vo svete, láska k prírode a k svetu zvierat, čo je možné niekedy vidieť v príslušných programoch, sledovanie bohoslužieb v televízii a podobne. Až na to, že to všetko „dobré“ nie je ničím iným ako lákavou návnadou na satanovom háčiku, ktorú už mnohí prehltli ako „hlúpe kapry“ bez toho, aby mysleli na následky.

Je dobré, keď po pozretí programu: záznamy či priame prenosy z bohoslužieb, „Správy“, „Svet prírody“ alebo „Ľudia, udalosti, fakty,“ máme silu stlačiť tlačidlo na vypnutie a venujeme sa potrebným a dôležitejším veciam. Len či sa to vždy tak stane? Nespamätáme sa iba vtedy, keď neskoro v noci sa televízna moderátorka s nami rozlúči a obrazovka je prázdna? K čomu sú potom dobré oneskorené ľudosti a pokánia?! Diabol dosiahol svoj cieľ a teraz sa smeje a teší. Prečo mu tak ľahko a bezmyšlienkovite dáme možnosť vyhrať? Prečo klameme sami seba, presviedčame seba a ostatných, že na tom nie je nič zlé a ani to nespôsobuje duchovnú škodu. Nevyhnutné dôsledky závislosti od televízie sa skôr či neskôr určite dostavia, či už s tým súhlasíme alebo nie.

Samostatnou témou, ktorá sa týka sledovania televízie, je pozeranie vystúpení senzibilov a takzvaných hororových

filmov, ktoré majú očividne okultný základ a privádzajú publikum k mágii, čarodejníctvu, satanizmu a špiritizmu a vťahujú ich do diabolskej siete. Žiaľ, aj medzi veriacimi sú ľudia, ktorí sa pozerajú na také televízne programy, vyhlasujú, že to je pre nich len rozprávka, že oni neveria v to, čo sa tam ukazuje, a preto im to neuškodí, keď to uvidia. Človek môže len žasnúť nad takou duchovnou slepotou, ktorá sama o sebe je už dôsledkom vizuálneho kontaktu s okultným svetom. Niet divu, že časom sa u týchto veriacich televíznych divákov prejaví zastavenie duchovného rastu, vyvinie vnútorná blokáda pri čítaní a pochopení Božieho slova, nevôľa zúčastňovať sa bohoslužieb, prázdnota duše, duchovná stagnácia a apatia. Teda to, čo sa nám zdá neškodné, diabol vážne využíva.

Na druhom mieste medzi vecami, ktoré si dnes ľudia obľúbili, je pravdepodobne počítač, počítačové hry a internet, kde nájdete všetko bez výnimky.

Počítač – je ďalšou satanovou nástrahou, ktorá v našej civilizovanej dobe zlákala toľko ľudí. Niet pochýb, že počítačové technológie priniesli do našich životov veľa užitočného a cenného. Avšak ako mnohé iné vecí, ktoré nám pomáhajú, tak i počítač prináša so sebou aj veľké nebezpečenstvo. Všetci dobre vieme, že informácie ovládajú spôsob myslenia ľudí. V tomto je počítač výborným nástrojom pre získanie množstva informácií. Pomocou internetu ľudia môžu nájsť všetko, čo hľadajú, aj to, po čom túži ich nečisté, skazené srdce. Diabol veľmi používa túto nedávno objavenú novinku tohto storočia, aby strhol za sebou stovky, tisíce a milióny mladých ľudí, ktorí žijú vo všetkých krajinách sveta. Medzi nimi je badať masový záujem o Internet. Je to nielen preto, aby získali pre seba niečo užitočné, ale aby ulovili z neho aj nečisté informácie, ktoré slúžia ako pokrm pre hriechy, ktoré žijú v ich srdciach. Z nich najbežnejšími sú cudzoložstvo s jeho charakteristickou príťažlivosťou k pornografii. V snahe získať tento opojný a sladký nápoj je mladý človek schopný uchýliť sa k akejkolvek ľsti.

Jeden veriaci mladý muž sa každý deň nemohol dočkať večera, aby sa zavrel vo svojej izbe a sledoval tú najhroznejšiu a najšokujúcejšiu pornografiu, pričom sa zaoberal so sebaukájaním. Keď mu na dvere zaklopala matka, otec alebo niekto z ostatných členov domácnosti, narýchlo prepol na iný program alebo vypol počítač a otvoril Bibliu, ktorá ležala pripravená pred ním, aby tým, čo vošli, ani na um nemohlo prísť, akými ohavnosťami sa zaoberal. Mal ešte toľko drzosti, že tým, ktorí ho vyrušili, pohoršene vyčítal, že mu nedovolia v pokoji „pracovať“.

Takže niektorí kresťania sú schopní dívať sa na špinavú zvrhlosť a poškráňať sa pri Biblii, ktorá je položená vedľa nich a potom ísť do domu modlitby, pozdraviť takými znečistenými rukami druhých a viesť mládežnícku službu! Ach, ako ďaleko môžeme zájsť vo svojej duchovnej slepote, keď umlčíme svedomie a nemáme bázeň pred Pánom!

Samozrejme, niekto by mohol rozhorčene povedať, že nemožno považovať všetkých, ktorí používajú internet, za smilníkov. Áno, samozrejme. Keď v osobných pastoračných rozhovoroch hovoríte s mladými ľuďmi, vidíte, akou rozšírenou chorobou sa stalo používanie internetu práve pre tento účel. Kto chce, môže nájsť množstvo ospravedlnení pre takúto záľubu. A to je predovšetkým skutočnosť, že žijeme v inom storočí, ako naši otcovia a jednoducho nemôžeme nedržať krok s dobou. Otázka nie je to, akými technologickými úspechmi sa vyznačuje naša doba, ale ako my, kresťania, sme schopní čeliť hriechu. Koniec koncov, aj kuchynským nožom, ktorý je nevyhnutne potrebný v kuchyni, môžete niekoho zabiť, ak chcete. To všetko závisí od toho, na čo sa používa a v čích rukách sa nôž nachádza.

Zodpovednosť za to, čo používame, leží len a len na nás. Tú Pán nikdy od nás nezoberie. Dal nám slobodnú vôľu, ktorá rozhoduje o tom, čo máme robiť, kam sa pozerieť, čo si vziať, čomu sa vyhýbať a pred čím utekať ako pred tvárou hada. Tým sa líši opravdivý kresťan, ktorý vie, čo to znamená „mať bázeň pred Pánom,“ od toho, ktorý sa nazýva

Božím diet'om, dokonale vidí a pozná hriech, ale aj tak ho pácha a ide za ním ako „vôl na zabitie“. Dávidove slová v Žalme 101:3: „*Neupriamim pohľad na vec ničomnú*“ môžu byť dobrou radou pre každého, kto sa mu chce vyhnúť.

Veľkým nebezpečenstvom pre počítačových fanúšikov sú tiež počítačové hry, pretože rovnako ako televízia, vyvolávajú silnú väzbu, ktorá ľahko prejde do úplnej závislosti. Ak sa na to pozriete pozornejšie, bude vám jasné, že žiadnu hru nemožno považovať za úplne neškodnú. Aj tie najjednoduchšie a na prvý pohľad úplne neškodné – majú rovnaký cieľ: vyvolať u hráča vzrušenie a túžbu, čo nakoniec prejde nepozorovane do závislosti. Keď človek začne s jednoduchými hrami, zvyčajne sa pri nich nezastaví. Uchvátený záujmom a zvedavosťou si kupuje stále nové a nové.

Taký hráč nielen zabudne na čas, ale strávi mnoho hodín pri obrazovke počítača, okráda seba aj bližných a ešte je aj vo vážnom nebezpečenstve, že sa zapojí do okultných praktík, a to až do zasvätenia svojej duše satanovi. Hlavnú časť počítačových hier tvorí strašná zmes súbojov, brutálneho boja, násilia a vrážd s krviprelieváním. Neustále blikanie rýchlo sa meniacich scén tak otupuje schopnosť analýzy a rozumnej kritiky. Tí, ktorí sú závislí, už nereagujú na žiadne hrôzy a vnímajú ich ako celkom normálny jav.

U ľudí, závislých od drog, sa časom vyvinie fyzická, psychická a mentálna závislosť, pričom tá posledná je najnebezpečnejšia, pretože často zotročí človeka na celý zvyšok života. Počítačové hry teda nie sú o nič menej nebezpečné ako drogy, pretože sú zamerané na podvedomie a osobitným spôsobom programujú jeho činnosť. Ak milovník takýchto hier trávi pri monitore hodiny a dni, ktoré sa predlžujú na týždne a mesiace, potom pre diabla nie je ťažké viesť ho želaným smerom, a kresťania, žiaľ, nie sú výnimkou. Medzi nimi je mnoho takých, ktorí prostredníctvom počítačových hier sa už dávno chytili na satanov háčik bez toho, aby si to uvedomovali. Potom sa čudujú, prečo ich duchovný život upadá, nehovoriac už o Pánovej blízkosti. Postihnúť

slepotou strácajú schopnosť vnímať stav svojej vlastnej duše a stonajú v úmornom hľadaní pomoci.

Okrem vyššie uvedeného existuje v našich životoch mnoho ďalších vecí, ktoré Pán nenávidí – ani nie preto, žeby boli vo svojej podstate hriechy, ale preto, že nás ovládajú, keď sa stanú našimi modlami. Takýmito vecami, ktorým sa oddávame a nevedomky ich uctieваме, môžu byť: auto, byt, dom, nábytok, čln, chata, dovolenka, oblečenie, rybárčenie a akýkoľvek iný koníček. Modlou sa pre nás môže stať aj náš blízky a nám najdrahší človek: manžel, manželka, matka, otec, najlepší priateľ alebo milované dieťa. Všetky extrémny lásky a prílišná pripútanosť k niečomu alebo niekomu vytláčajú Pána z miesta, ktoré právom patrí iba Jemu. Boh, ktorý je žiarlivým Bohom, nestrpí žiadnych súperov. Nie nadarmo je napísané: „*Kto miluje otca alebo matku viac ako mňa, nie je ma hoden. A kto miluje syna alebo dcéru viac ako mňa, nie je ma hoden*“ (Mt 10:37).

Existuje ešte celý rad hriechov, ktoré vyvolávajú osobitný Boží hnev; patria k nim obdiv k ľuďom, poklonkovanie a zbožšťovanie seba.

Čo sa týka poklonkovania človeku, o tom sa hovorí v Biblii: „*Takto hovorí Hospodin: Zlorečený muž, ktorý sa nadeje na človeka a kladie telo za svoje rameno, a jeho srdce odstupuje od Hospodina!*“ (Jer 17:5, ROH), „...*Prekliaty je muž, ktorý dúfa v človeka a telo robí svojou oporou, ale jeho srdce sa odvracia od Hospodina*“ (Jer 17:5, SEP). Žiaľ, aj napriek tomuto prísnemu varovaniu sa tento hriech objavuje medzi kresťanmi znova a znova. Urobiť si z človeka modlu – do toho sa tak rýchlo dostaneme, najmä keď ide o nejakého služobníka, ktorého Boh používa vo veľkej moci. Sme uchvátení jeho darom kázať, vidíme uňho len dobré veci a obdivujeme ho, hovoríme všetkým stále to, čo vieme ale aj to, čo skutočne nepoznáme. V našich očiach je najmúdrejší, najpokornejší, najrozvážnejší, najpožehnanejší, najobdarovanejší a najsprávnejší. Vo všetkom je naj... naj... naj. Neprejde ani veľa času, a my začneme na tom „naj, naj“ budovať našu

vieru a zložíme doň svoju nádej, pričom si to vôbec ani ne-
všimneme. Stáva sa pre nás nespornou autoritou a holou
pravdou. Už sa nedokážeme pozerat' na veci triezvo a zabú-
dame na jednoduché slová Svätého Písma: „*Lebo nieto na
zemi spravodlivého človeka, čo by len dobre robil a nehrešil*“
(Kaz 7:20. SEP). Okrem toho pritom odvrátíme svoj pohľad
od Boha a nasmerujeme ho na človeka, zabudnúc Hosposi-
novu prísne varovanie: „*Ja som Hospodin, tvoj Boh, Boh
žiarlivý*“ a „*Ja som Hospodin, to je moje meno. Svoju slávu
nedám inému*“ (Prís 20:5 a Iz 42:8). Najsmutnejšie na tom
všetkom je to, že privolávame kliatbu na seba a žiarlivosť
Boha na toho, koho vyzdvihujeme. A to je už veľmi vážne.

Sebabožstvo, zbožšťovanie seba – to je nebezpečný
duchovný stav, ktorý hovorí o úplnej duchovnej slepote
a skutočnom šialenstve toho človeka, ktorý sám seba robí
bohóm. Ešte v záhrade Eden satan oklamal Evu tak, že sa
snažil presvedčiť ju, že jedením ovocia zo stromu poznania
dobra a zla budú prví ľudia na zemi ako bohovia. Aj po-
sledné časy, v ktorých žijeme, sa vyznačujú ľudskou túžbou
po sebazbožštení. Jasným potvrdením toho je hnutie „No-
vého veku“, alebo „New Age“, ktoré je spojením rôznych
náboženstiev: astrológie, bylinnej medicíny, vegetariánstva,
jogy, transcendentálnej meditácie, hypnózy, predkresťan-
ského pohanstva, parapsychológie, čarodejníctva, komuni-
kácie s mimozemským svetom, mysticizmu a mnohých
ďalších foriem okultizmu. Podstatou tejto filozofie je vy-
zvať človeka, aby získal „poznanie“ prostredníctvom vnú-
tornej „transformácie“ a takým spôsobom sa stal bohom.
Presviedča ľudí, že akonáhle objavia, „boha v sebe“ a za-
merajú naň svoju pozornosť, ich sily a schopnosti už nebudú
mať viacej hranice. Pritom sa, samozrejme, zamlčuje, že
pred tisíckami rokov, keď Boh dával svojmu ľudu prikáza-
nia a zákony, prísne mu zakázal robiť si modly a bohov, pre-
tože len On je Boh, a nemôžu mať iných bohov. Aký blázon
teda musí byť človek, keď zbožšťovaním seba sa doslova
búri voči Bohu.

Dejiny ľudstva poznajú v tejto oblasti mnoho „chytrákov“, ktorí sa odvážili vziať na seba meno boha, za čo zaplatili smrťou na zemi a večným zahynutím vo večnosti. Zoberme si napríklad kráľa Herodesa, ktorý dovolil, aby ho ľud volal bohom, za čo ho okamžite ranil Boží anjel a žraný červami zomrel. Neskôr potupnou smrťou zomrel rímsky cisár Nero, ktorý si tiež prisvojoval božstvo a mal na svedomí krv tisícov kresťanov. Vo všetkých dobách na rôznych miestach zeme diabol nachádzal samozvancov, ktorí sa vydávali za navráteného Syna Božieho, Ježiša Krista, presviedčali ľahkoverných, že ich na zem poslal sám Boh. Božie Slovo toto predvídalo a ústami Pána hovorí: „*Keby vám vtedy niekto povedal: Hľa, tu je Kristus, alebo: Tam je – neverte! Lebo vystúpia falošní mesiáši a falošní proroci a budú robiť veľké znamenia a zázraky, aby zviedli – ak je to možné – aj vyvolených. Hľa, vopred vám o tom hovorím. Ak vám teda povedia: Hľa, je na pustatine – nevychádzajte! Hľa, je vnútri domu – neverte! Lebo ako blesk vzplanie na východe a zažiarí až po západ, tak to bude s príchodom Syna človeka*“ (Mt 24:23-27).

Ani v dnešnej dobe nie je núdza o takýchto „Kristov“ a „Božích vyslancov“. Napríklad zakladateľ a tantra-jogy, hinduistu Bhagwan Shree Rajneesh, jeho uctievatelia bez obáv nazývali „požehnaný, ktorý je boh“. V USA istý Vernon Wayne Howell si zmenil meno na David Koresh z mesta Waco z Texasu a vyhlásil sa za stelesnenie kráľa Dávida a Ježiša Krista v tele. Zakladateľ známej sekty „Cirkev zjednotenia“, kórejčan Sun Myung Moon vyhlásil sám seba za Mesiáša. Podľa jeho slov v šesnástich rokoch počas modlitby v horách zažil videnie Ježiša, ktorý ho údajne povolal, aby vykonal Ním (Kristom) nedokončenú úlohu a priniesol svetu spásu. Na základe tohto sa tiež vyhlásil za tretieho Adama alebo Pána druhého príchodu, teda za nového Mesiáša. V bývalom Sovietskom zväze čas od času počúvame o nových „Mesiášoch“, za ktorými ako omámení idú zaslepení ľudia do času, kým maska nepadne z tváří podvodníkov a neodhalí sa otrasná realita.

Životy týchto falošných mesiášov boli hanbou pre nich samých a pre ich nasledovníkov. Všetci boli poškvrnení hrozným cudzoložstvom a smilstvom, či zneužívaním detí, alebo rôznymi, aj peňažnými machináciami a priestupkami, kvôli ktorým niektorí z nich, vrátane reverenda Moona, dokonca museli byť vo výkone trestu odňatia slobody.

Samozrejme, keď o nich počujeme alebo čítame, môžeme žasnúť nad ich šialenstvom bez toho, aby sme si pomysleli, že my sami sme schopní niečoho podobného. Neveríte? Tak premýšľajme. K istému druhu sebazbožštenia môže dôjsť, keď sa rozhodneme vziať svoj údel do vlastných rúk a keď si zostavíme životný plán a načrtujeme ciele, ktoré si zaumienime dosiahnuť, takpovediac, „chytiť býka za rohy“, zabúdajúc pritom na slová Pána: „...*bezo mňa nemôžete nič urobiť*“ (Jn 15:5).

Nazývame sa Božími deťmi, no neunúvame sa hľadať vôľu nebeského Otca, a niekedy ju dokonca aj zámerne nechceme poznať zo strachu, že bude v rozpore s našimi túžbami. Volíme si teda najľahšiu cestu, a to radšej nevedieť Božiu vôľu, ako ju vedieť a nesplniť. Takto si bez Boha v priebehu rokov a desaťročí budujeme a vytvárame svoj vlastný údel. Prípady takýchto „nezávislých“ ľudí zvyčajne končí tým, že aj keď dosiahli všetko, čo si naplánovali a realizovali svoje nápady a plány, na konci svojho života zničení a sklamaní sedia „pri rozbitom koryte“ a nevedia pochopiť, v čom urobili chybu. Odpoveď je veľmi jednoduchá: človek sám seba urobil bohom a chcel vybudovať to, v čom sa nemôže pomýliť jedine živý Boh. Nie nadarmo nás Biblia usmerňuje: „...*podľa milosti Bohom mi danej, položil som základ, ale iný stavia na ňom; každý však nech si dáva pozor, ako naň stavia!*“ (1Kor 3:10).

Iní sa ani nenamáhajú niečo dosiahnuť, a už vôbec nie hľadať Pánovu tvár v modlitbe, a jednoducho nechávajú svoj život plynúť podľa zásady „bude ako bude“, v dôsledku čoho aj oni zostávajú na okraji záujmu. Iba Boh môže

dať nášmu životu pevný základ. Naše základy sú vratkým pieskom, senom a slamou.

Teraz sa zamyslime nad poslednou a najväčšou skupinou hriechov, ktoré sú priamou výzvou Pánovi už preto, že človek, ktorý nedostane vyčistené uzdravenie od Boha a lekárov, sa obracia o pomoc k iným silám, pričom sa nezamýšľa nad tým, odkiaľ pochádzajú, a koná podľa zásady: „zdravie – za každú cenu“.

V dvadsiatom storočí sa v dôsledku rozčarovania z materialistických hodnôt ľudia takmer na celom svete, a najmä v západnom svete, začali zaujímať o východnú filozofiu.

Záujem o **synkretizmus**, čo je kombinácia a miešanie jedného náboženstva s inými, existoval vždy. Jasne to bolo vidieť v Mojžišových časoch, keď sa izraelský ľud, vyvedený Bohom z egyptského otroctva, na ceste do zaslúbenej zeme uchýlil k uctievaniu cudzích bohov. Dnes sa synkretizmus prejavuje veľmi jasne vďaka obnoveným snahám o zjednotenie náboženstiev a tiež vďaka prekvitaniu takzvaných náboženstiev „Nového veku“, v ktorých sú pomiešané východné aj západné myšlienky. Súčasná kultúra sa veľmi priaznivo správa k zmiešaniu náboženstiev a rôznym formám okultizmu v nádeji, že sa tak vyplní duchovné vákuum, ktoré vzniklo v srdciach ľudí. Takým spôsobom sa stala ezoterika (mysticizmus) náboženstvom našej doby.

Na splnenie týchto požiadaviek boli vyvinuté mnohé meditačné metódy, ktoré vychádzajú z dlhodobých ezoterických východných učení, ktoré majú korene v okultizme. Východná filozofia a náboženstvo sa dostali aj do základov mnohých moderných metód prevencie, diagnostiky a liečby chorôb, ktoré dostali veľmi eufonické pomenovanie – netradičná alebo alternatívna medicína, v ktorej sa minimálne 70 % jej smerov spája so zjavným alebo skrytým využívaním satanských síl. Takto sa človek, ktorý sa k nim utieka, vedome alebo nevedome obracia na diabla, ktorý ochotne „pomáha“ nášmu telu, ale za svoje služby požaduje dušu.

Vzhľadom na rozmanitosť všetkých foriem alternatívnej medicíny a nemožnosť podrobne sa im venovať na niekoľkých stranách, obmedzíme sa len na stručné oboznámenie s tými z nich, ktoré sú v súčasnosti mimoriadne rozšírené. Pre ľahšie zapamätanie si ich rozdelíme do troch tradičných skupín:

1. **Liečebné metódy používané pod rúškom takzvanej „pokrokovej vedy“.** Patrí k nim hypnóza, joga, transcendentálna meditácia, autogénny tréning, skupinová dynamika, pochybná liečba bylinkami podľa špeciálnych príručiek, homeopatia, antropozofia, akupunktúra, akupresúra, reflexná masáž chodidiel a podobne.

2. **Moderné alternatívne metódy diagnostiky:** očná alebo iridodiagnostika, psychoanalýza, kryštalografia krvi, psychometria a radiestézia (prútkarstvo).

3. **Čarodejníctvo, magické metódy liečenia chorôb,** ku ktorým patria všetky druhy zariekania, zaklínania, použitie „bielej mágie“, šamanizmus, extrasenzorika, magnetizmus alebo liečebná magnetopatia, liečenie na diaľku prostredníctvom „telepatie“, nosenie rôznych amuletov, talizmanov, fетиšov, náramkov a prívěskov, ktoré údajne majú ochraňujúce a zázračné účinky na telo.

Hypnóza – je jedným z druhov psychickej sugescie, počas ktorej hypnotizér uvádza pacienta do tranzu, a vstupujú do podvedomia hypnotizovaného, mení jeho rozumové schopnosti, túžby, stav mysle a pamäť. Ako liečebná metóda bola prijatá v roku 1958 v Amerike s upozornením, že môže spôsobiť škodlivé, a dokonca zdraviu nebezpečné účinky. Praktizovanie hypnózy pochádza z dávnej minulosti, a vtedy bola skôr súčasťou čarodejníctva a mágie, než vedy a medicíny. Starovekí okultisti používali hypnózu s cieľom manipulovať a ovládať ľudí, na čo aj teraz nesmieme zabudnúť. Žiadneho človeka nemožno zhypnotizovať proti jeho vôli. Akýkoľvek druh odporu zo strany pacienta mu bráni vstúpiť do hypnotického tranzu, čo je hlavnou podmienkou pre sugesciu, to znamená mentálneho prenosu informácií.

Človek – uvoľnený a podriadený vôli hypnotizéra, je úplne otvorený pôsobeniu jeho sugescie, odpovedá na akékoľvek otázky a nechá sa ním ovládať ako robot. Duševná a duchovná otvorenosť hypnotizovaného natoľko znižuje jeho sebakontrolu, že toto môžu ľahko využiť zlé sily. Ľudia, ktorí sú otvorení sugescii, sa ľahko stávajú obeťou démonov, ktorí potrebujú poslušnosť a poddajnosť ich vplyvu. Vzhľadom na skutočnosť, že hypnóza je málo vysvetlená, vyžaduje si mimoriadnu ostražitosť. Boh nám nedal slobodnú vôľu, aby sme ju podriadovali človeku, o ktorom nevieme, ako a čiú silu používa. Každú myšlienku musíme podriaďovať Kristovi (pozri 2Kor 10:50). Ak sme našu myseľ otvorili hypnotizérovi, nie sme schopní podriaďiť sa Pánovi.

Joga – je technika, ktorá sa snaží prostredníctvom askeetických a duševných vnemov prevziať kontrolu životne dôležitých funkcií v organizme, a tým dosiahnuť úplnú vládu nad celým telom. Všetky početné druhy jogy vznikli v starovekej Ázii (najmä v Indii), a poskytujú možnosť úplného ovládnutia zmyslov až po povýšenie vlastného „Ja“ na vyššiu, božskú podstatu. Dosahuje sa to koncentráciou, ponorením sa do seba, vstupom do extázy, dychovými cvičeniami, mystickým pozorovaním (zvláštny druh mimoriadnej skladby síl a vedomia), meditáciou, askézou, ako aj zvláštnou polohou tela, ktorou sa dosahuje ovládnutie svalov a nervov, čo údajne vedie k dobrému zdraviu. Tu nehovoríme o klasickom telesnom tréningu zameranom na precvičenie svalov a otužovanie organizmu, ale o tréningu metódou stacionárnej gymnastiky, založenej na zmene polohy tela a koncentracii mysle na niečo určité, predpísané. Zakladateľka francúzskej spoločnosti jogy Eva Ruyhpaul to vyjadrila takto: „Joga – to je ticho a nehybnosť pre počúvanie svojho „Ja“. Používať ho – to znamená meditovať telom“.

Jogu vo veľkej miere propagujú a praktizujú stúpenci hnutia „Nový vek“, t. j. „New Age“, ktoré popiera realitu hriechu a tvrdí, že človek je od prírody nielen dobrý a láskavý, ale má tiež božské vlastnosti. Joga sa spája s imagináciou,

vizualizáciou, hypnózou, mágiou, nespočetným opakovaním posvätných slov „mantry“, pozitívnym myslením a rôznymi rozumovými technikami, ktoré sú nielen nebiblické, ale aj nebezpečné, pretože vedú k zmene v ľudskej psychike. Jej učenie je odvodené z východných náboženstiev, ktoré vedú k sebabožstvu. Joga je nielen pohanskou, ale aj okultnou praxou. Napríklad všetky široko propagované, vraj terapeutické techniky hlbokého dýchania sú starobylými spôsobmi, ako dosiahnuť zmenený stav vedomia a nadobudnutia takzvanej psychickej sily, čo nie je nič iné ako dvere do okultného sveta.

Transcendentálna meditácia – je druh jogy, ktorý sa predstavil západnému svetu ako náboženské cvičenie alebo východná filozofia, a ktorý sa v súčasnosti vyučuje vo viac ako 100 krajinách sveta. Len v USA je 400 takýchto školiacich centier. V podstate ide o druh hinduistického kultu úspechu. Pojem „transcendencia“ znamená „Božská veľkosť, presahujúca rámec ľudskeho chápania“. **Meditácia** – je individuálne uctievanie alebo mentálne (duševné) cvičenie, ktoré vedie k upokojeniu a duchovnému poznávaniu Najvyššej Reality. Metódy meditácie sú koncentrácia, rozjímanie, odpútanie sa od reality života a podobne. Meditácia sama o sebe nie je ničím novým. Je známa už od staroveku ako prostriedok na upokojenie a duchovné alebo fyzické obohatenie bežného života, ako aj na prípravu na náročnú fyzickú alebo duchovnú činnosť. Meditácia umožňuje regulovať srdcovú frekvenciu, zmierňuje príznaky migrény a preťaženia. Rôzne náboženstvá vo svete vypracovali svoje vlastné systémy meditácie. Jedným z nich je rozjímanie alebo sústredenie vnímania na nejaký vizuálny obraz. Napríklad v Tibete, ktorý je známy ako miesto koncentrácie najsilnejších čarodejníkov a mágov sveta, sa na meditáciu používa špeciálny druh diagramov, nazývaných „mandala“ (čo v sanskrite znamená „kruh“). Sú to tie isté mandaly, ktoré teraz kreslia nič netušiace deti v školách v Nemecku, aby sa „naučili sústrediť svoju pozornosť.“

Zakladateľ transcendentálnej meditácie, Ind Maharishi Mahesh Yogi – žiak slávneho guru Deva (oživil techniku meditácie, ktorej priekopníkom bol filozof Šankara z 9. storočia) – robil fantastické uistenia o sile a účinnosti transcendentálnej meditácie, ktorá údajne dáva každému, kto ju chce, všestrannú silu a vnútorný pokoj. Presviedčal ľudí, že pre získanie týchto vecí a aj večnej spásy je nutné každé ráno meditovať po dobu 20 minút, neustále opakovať svoju vlastnú, špeciálne vytvorenú pre neho osobnú mantru novica (tajné slovo v sanskrite), ktorú mu po úvodnej „modlitbe“ šepká do ucha inštruktor. Toto slovo sa nikdy nesmie dať zopakovať nikomu inému, pretože potom stráca svoju magickú silu. Je prekvapujúce, že milióny moderných ľudí, ktorí sa považovali za civilizovaných, unavených napätím a neustálym zhom moderného života, ľahko „naleteli“ na túto návnadu v nádeji, že sa zbavia stresu, zvýšia kreativitu a výrazne rozšíria svoju myseľ. V súčasnosti možno prívržencov transcendentálnej meditácie, sediacych v „lotosovej“ polohe a meditujúcich, nájsť všade: v školách, na univerzitách, na pracoviskách, v parkoch a dokonca aj v saunách. Svet sa zbláznil a hľadá múdrosť, silu a útechu v čomkoľvek, len nie v Bohu.

Autogénny tréning (samospúšťací, sebauvárací) je druh jogy, prispôsobený západnému svetu, ktorý má korene v indickej meditácii. Jeho zakladateľ, profesor Johannes Schultz, vysvetľuje túto metódu ako autohypnózu. K tomu nie je potrebné vonkajšie pôsobenie hypnotizéra. Človek sa nachádza v úplnom uvoľnení a sám seba vovádza do hypnotického stavu, a akoby ponorenia do svojho vlastného „Ja“. Vo fantázii vedie seba cez rôzne fázy, ako napríklad: prehlbovanie telesného „Ja“, koncentrované sebauvoľnenie a tak ďalej až do najvyššieho stupňa – prehlbeného vlastného sebakúmania a obrazného prežívania s možnými snami a fantastickými víziami typu „nočné cestovanie“. Ak sa nad tým zamyslíte, nebezpečenstvo takéhoto autogénneho tréningu sa stáva jasným, pretože každá hypnóza otvára

dvere silám temna, ktoré začínajú vládnuť nad hypnotizovaným a vedú ho ako poslušné dieťa, kam sa im zachce.

Skupinová dynamika – je zvláštna forma komunikácie medzi ľuďmi, pri ktorej sa jedinec otvára v mase skupiny a stráca svoju individualitu. Jej zakladateľom je americký profesor, psychológ K. Roger a jeho študent K. Lewin. Metóda je založená na sofistikovanej forme „vymývania mozgov“ a cieľom tejto takzvanej „svetovej terapie“ je vytvoriť novú plánovanú „lepšiu“ spoločnosť prostredníctvom prevýchovy citov a vedomia jednotlivca a skupín. V istom čase čínska vláda úspešne používala túto metódu na prevýchovu svojich ľudí. Skupinová dynamika sľubuje ľuďom psychickú úľavu a oslobodenie od rôznych druhov komplexov, „nádej pre beznádejných a liek pre nevyliciteľný svet.“ Jej podstata spočíva v nasledovnom.

V skupine v počte 12 až 15 ľudí sa všetko začína dlhou a slobodnou výmenou názorov. Otvorene sa diskutuje o materiálnych, telesných a psychických problémoch, pred zhromaždenými sa odkryjú myšlienky, pocity, emócie a dokonca aj intímny život. Človek tým, že otvorí svoje srdce a odhalí všetko skryté všetkým, prakticky robí svedč pred celou skupinou a predkladá jej seba na zváženie a diskusiu. Tým ako keby dáva skupine svoju energiu a skupina dáva svoju zovšeobecnenú energiu jemu. Týmto spôsobom sa vytvára potrebná jednota. Na odstránenie akýchkoľvek komplexov a dosiahnutie úplnej dôvery a slobody vo vzťahu k sebe navzájom sa v skupine okrem takýchto rozhovorov používajú aj gestá, jednoznačné pohľady, výrazy tváre, podávanie rúk, telesný kontakt, vzájomné ohmatávanie v tme alebo so zavorenými očami, vyzliekanie, objímanie, bozkávanie v záujme prekonania tzv. komplexov, ktoré sú človeku dané Bohom ako prekážka úcty k slušnosti, hanby, taktu a úcty k sebe samému a k druhým. Takto sa človek dostáva do úplnej závislosti na skupine, ktorá v tomto prípade nadobúda totalitný charakter a v plnosti ho ovláda, zbaví ho slobodnej vôle a všetkej zodpovednosti a pocitu viny pred

Bohom. Ide o akúsi prípravu na príchod Antikrista, ktorého cieľom je priviesť ľudí k „jednotnému názoru“, zbaviť ich slobody myslenia a vlastného rozhodovania. Ľudia pritom získavajú akési oslobodenie, úľavu a dokonca aj akési pokánie, ale je to len duševná zmena, ktorá spočíva v duši a prejavuje sa v pocitoch. Členovia sa čoraz viac viažu na skupinu, ktorá ich zbavuje ľudskej slobody a robí ich závislými. Vodcovia alebo vedúci (lídri) týchto skupín sa z času na čas stretávajú k prediskutovaniu rôznych problémov a získaniu nových inštrukcií od vyšších tréningových agentov. Životná prax ukázala, že mnohí z tých, ktorí sa zaoberali skupinovú dynamikou, prežívali nervové zrútenia, hlboké depresie, skončili v psychiatrických liečebniach a dokonca ukončili svoj život samovraždou. Žiaľ, treba povedať, že skupinová dynamika alebo jednotlivé prvky tejto metódy sa používajú oveľa častejšie, než si myslíme. Ako príklad môže poslúžiť smutne známa Moonova „Cirkev zjednotenia“, ale aj niektoré kresťanské komunity, ktoré sa nevedomky zmenili na totalitné sekty.

Liečba liečivými bylinami, ktoré Boh vo svojej múdrosti stvoril pri stvorení sveta, bola známa človeku vždy a úspešne sa používala pri rôznych ochoreniach. Už 2000 rokov pred narodením Krista o nej napísali prvé knihy Číňania. V stredoveku sa liečbe bylinkami venovali mnohí mnísi. Dnes pacienti aj lekári stále častejšie uprednostňujú prírodné liečebné prostriedky pred chemickými prípravkami. Mohlo by sa zdať, že je to dobré, ale problém je v tom, že sa rastliny zbierajú a používajú nie prirodzeným spôsobom, ale pomocou kyvadla, špiritistického ukazovateľa pri fáze mesiaca nov, pri určitom postavení hviezd s prihliadnutím na slnečný a lunárny kalendár, taktiež s používaním zariekaní a zaklínadiel.

Takým bylinným liečiteľom bol katolícky kňaz Kunzle vo Švajčiarsku, ktorý napísal knihu „Bylina a burina“. Liečivé rastliny vyhľadával pomocou špiritistickej palice. Vo Francúzsku liečil bylinami Maurice Mességué, ktorý bol

dedičným „liečiteľom“, pracoval s kyvadlom, prútom a žezlom, a tak vystavoval svojich pacientov špiritistickému pôsobeniu. Od roku 1098 do 1179 žila v Nemecku katolícka predstavená kláštora Hildegarda von Bingen, ktorá spojila dohromady náboženstvo, špiritistické praktiky, mysticismus, bylinnú medicínu, spirituálnu psychoterapiu a zdravý životný štýl. Pod rúškom duchovnej dôstojnosti tvrdila, že dostala od Boha zvláštne poslanie, aby pomáhala ľuďom v ich problémoch a potrebách. Jej „liečiteľská“ činnosť uvrhla mnohých do siete okultizmu. V tom istom ezoterickom smere je veľmi populárna kvetová terapia podľa Edwarda Bacha („Bachblüten-Therapie“), ktorá sľubuje očistenie a uzdravenie duše s jej oslobodením od rôznych nerestí.

Od konca 20. storočia v Rakúsku a Nemecku pôsobí Rakúšanka Maria Treben, ktorá zažila pri liečbe bylinkami mnohé „zázraky“ a vydala niekoľko príručiek, vrátane veľmi populárnej knihy „Zdravie z Božej lekárne“. Potom, čo zdedila od svojej matky schopnosť liečiť ľudí, priznala, že ju vedie nejaká vyššia moc a to predovšetkým Matka Božia, ktorá jej akoby ukazuje všade cestu pri výbere správnych bylín, čo naznačuje špiritistické vnuknutia pri používaní jej receptov. Dôkazom toho je veľa hrozných skúseností ľudí, ktorí nielenže využívali rady Márie Trebenovej, ale jednoducho mali túto knihu doma.

Jedna veriaca žena, ktorá dostala od známych knihu „Zdravie z Božej lekárne“, nemala podozrenie na nič zlé a rozhodla sa, že bude používať tieto rady. Ešte ich ani nestihla používať a hneď v prvých dňoch si v dome všimla niečo podivné. V noci zneli tlmené kroky, akoby po schodisku niekto chodil hore a dole. Potom bolo počuť čudné zvuky, akoby bol prítomný niekto cudzí, aj keď nikoho nebolo vidno, ani na výzvu nikto neodpovedal. Z času na čas sa náhle samo zaplo a vyplo svetlo. Okrem toho v tejto celkovo priateľskej rodine čoraz častejšie nastávali škandály a hádky. Kresťanka vybadala, že niečo nie je v poriadku a vrátila ľuďom túto knihu, ale všetky zvuky a problémy

zmizli až po tom, keď urobila pokánie a na modlitbe sa zriekla všetkých satanských síl, ktoré ju prenasledovali.

V niektorých západných krajinách, najmä v Nemecku, je veľmi rozšírená **biochémia podľa** Schüsslera. Jej zakladateľ Wilhelm Heinrich Schüssler bol spočiatku prívržencom homeopatie. Neskôr vytvoril zloženie 12 Schüsslerových solí, ktoré boli označené ako fyziologický účinkujúci chemický prostriedok pre ľudí, ktorým v tele chýba nejaký minerál. Je dostupný v nízkych homeopatických dávkach v tabletkách a mastiach, najčastejšie v riedení D6 a D12. Žiaľ, mnohí veriaci, netušiac nič zlé, ich ochotne kupujú v lekárňach.

Homeopatiu vynašiel nemecký lekár Samuel Hahnemann (1755-1843), ktorý bol okultista, špiritista a slobodomurár. Tvrdil, že homeopatiu získal „prostredníctvom zjavenia mimozemských síl“. Všetky jeho základné myšlienky a tvrdenia vychádzajú z učenia o mikro a makrokozme. Hahnemann bol vždy nepriateľsky naladený voči Bohu a nazýval ho prvým a hlavným fantantom. Jeho špiritizmus sa prejavoval v tvrdení, že každá hmota (vrátane liečivých bylín) obsahuje ducha, a to je v absolútnom rozpore s Bibliou.

Hahnemann bol presvedčený, že v dôsledku opakovanej potenciácie (riedenia) z extraktu rastlín sa uvoľní duch, a tak sa prejaví viac duchovných síl (či skôr „síl duchov“), ktoré podmieňujú terapeutický účinok. Tento prístup sa priamo odráža v praxi výroby homeopatických liekov. Na ich výrobu sa berú liečivé rastliny, ktoré sa zbierajú pri špeciálnom postavení Mesiaca a hviezd. Z nich sa pripraví počiatočný extrakt (tinktúra) alebo jemný prášok. Z počiatočného extraktu (symbolický znak - Ø) sa odoberie desatina a riedi sa s desiatimi časťami špeciálneho homeopatického rozpúšťadla. Potom z výsledného, veľmi slabého roztoku, sa opäť odoberie desatina a tá sa tiež zriedi rovnakým rozpúšťadlom. Z poslednej časti sa zasa zoberie desatina a riedi sa rovnako ako predchádzajúce. Súčasne s týmto sa vykonáva viacnásobné prelievanie a mnohopočetné pretrepávanie

(stovky a tisíce krát) v smere kozmických síl. Práškové základy sa v malých dávkach podrobia dlhodobému treniu.

Takéto potenciovanie podľa Hahnemanna, ktoré má symbolické označenie D, C a LM, je hlavným princípom v homeopatii a vykonáva sa až do zanedbateľných koncentrácií, pri ktorých úplne chýba pôvodná rastlinná báza uvedená na etikete. Dokonca aj v prípade, že v najnižšej potencii D2 z nej ešte niečo zostáva, stále nestačí na to, aby sa prejavil terapeutický účinok liečivej rastliny. O to viac riedenia na D10, D12 a D23, D24, v ktorých, samozrejme, nie je žiadna stopa pôvodného extraktu. Zostáva teda uznať, že účinok homeopatických liekov nie je spôsobený ničím iným, ako prítomnosťou duchov, ktorí sa do nich dostali počas riedenia, prelievania a pretrepávania.

Aby sme lepšie pochopili a porozumeli homeopatickým dávkam a potenciám (riedeniam) uvedeným v návode na použitie týchto prípravkov, môžeme použiť porovnávací príklad s jedným gramom kuchynskej soli. Na prípravu D4 je potrebné 1 gram soli rozpustiť vo vedre s vodou, na riedenie D6 potrebujeme mať už veľkú cisternu vody, pre D8 sa gram soli rozpustí vo veľkom rybníku, D12 – vo vode celého mora, D22 – vo vodách všetkých morí a svetových oceánov spolu, D27 – hmotnosti celej Zeme, D34 – v hmotnosti Slnka, D50 – v priestorovom objeme celého vesmíru.

Astronomické čísla, však? Zvlášť keď si uvedomíme, že D24 je $6:10^{23}$. Takéto porovnanie hovorí samo za seba. Ale to nie je všetko. V literatúre lekárov – homeopatov sa opisujú riedenia rovné D200, D1000 a dokonca aj D1000000. Navyše, absolútne paradoxným je fakt, že čím je väčšie riedenie liečiva, tým vyšší je jeho účinok. Pacienti, ktorí sa zaoberajú homeopatiou, dokonca majú aj strach z vysokých potencií, pretože po ich užití sa u nich začínajú nočné mory.

Dlhý čas sa pôsobenie homeopatických liekov snažili vysvetliť „placebo“ efektom, založeným na autosugescii, ale mnohí rozumní vedci v oblasti medicíny sa čoraz viac

prikláňajú k tomu, aby ho uznali za paranormálny, t. j. nadprirodzený jav.

Homeopatia je nepriamym mesmerizmom. Frank Anton Mesmer (1734-1815) bol predchodcom Hahnemanna, médiom a majstrom čarodejníctva, ktorý svojho času vykonával masové nadprirodzené uzdravenia prenášaním svojej magnetickej energie na ľudí. Kým to Mesmer robil sám priamo, Hahnemann našiel nepriamy spôsob prenosu takzvanej „duchovnej energie kozmu“ (sily zlých duchov) na ľudí prostredníctvom homeopatických liekov. Niet pochyb o tom, že homeopatia má svoje korene v čiernej a bielej mágii. Tie isté kozmické sily sa ponúkajú na pomoc pacientom pomocou jogy, radiestézie, antropozofie a iných okultných metód alternatívnej medicíny, ktoré nemajú nič spoločné s Božou mocou. Spomedzi všetkých liekov sú teda homeopatické prípravky najnebezpečnejšie, pretože nie sú ničím iným ako „vlkom v ovčom rúchu“.

Zdalo by sa, že aj ten najjednoduchší a nevzdelaný, no celkom normálny človek by nemohol uveriť, že liek vyrobený z jedinej kvapky rastlinnej tinktúry, rozpustenej vo vedre, cisterne, mori alebo vo vode oceánu, by sa mohol považovať za liek. Ľudia však napodiv tomu veria. A nielen tí, ktorí Boha neuznávajú, ale aj niektorí veriaci.

Jedna takáto kresťanka, ktorá sa vyznačovala opravdivou úctou v chodení s Pánom, trpela rôznymi psychosomatickými ochoreniami. Na radu „súcitných“ ľudí vyhľadala homeopata a dlho sa liečila ním predpísanou liečbou. Neprešlo veľa času a jej duchovný život začal prudko upadať. Nielen že začala veriť herézam, ale v jej rodinnom živote sa začali objavovať nešťastia a tragédie. Najprv zomreli jej synovia jeden po druhom, obaja za hrozných okolností. Potom ťažko ochorel jej manžel a zomrel vo veľkom trápení. Posledný syn už nechcel bývať dlhšie s matkou, v jej starobe ju nechal úplne samu. Aj charakter ženy sa veľmi zmenil – doslova na nepoznanie. Z milej, súcitnej a spoločenskej sa stala zatrpknutá, uzavretá

a vždy nespokojná žena, takže jej priatelia už s ňou nechceli byť v kontakte.

Antropozofia alebo ľudská múdrosť je odnožou modernej teozofie, ktorú založila špiritistka Helena Blavatská v New Yorku v roku 1875. Na druhej strane antropozofiu založil vo Švajčiarsku slobodmurár Dr. Rudolf Steiner po svojom odchode z Teozofickej spoločnosti v r. 1913. Tento muž, ktorý mal dar jasnovidectva, sa už vo veku 8 rokov dostal do kontaktu s duchmi mŕtvych. Neskôr sa spojil s mystickým zberateľom bylín, ktorého nazýval „duchovným učiteľom.“

Napriek tomu, že Rudolf Steiner vyhlásil, že sa od teozofie oddelil, antropozofia sa jej podobá pôvodom i obsahom, hoci má výraznejší kresťanský nádych. Jej cieľom je priviesť ľudí k poznaniu hlbín podstaty človeka a prebudiť v jeho podvedomí driemajúce okultné schopnosti. Toto učenie je zmesou indického, gnostického, špiritistického, okultného a kresťanského svetonázoru. V antropozofii ľahko možno spoznať myšlienky hnutia „New Age“, astrológiu, taoizmus a kozmické sily. Mnohí ľudia s ňou nevedomky prichádzajú do kontaktu prostredníctvom homeopatických liekov, pripravených pomocou antropozofickej a teozofickej školy.

Sejba, zber a spracovanie liečivých rastlín sa pre výrobu antropozofických preparátov vykonáva presne podľa lunárneho a solárneho kalendára v čase, keď sú hviezdy postavené v „účinnnej“ pozícii. Zohľadňuje sa pritom postavenie „duchovných kniežat“: Jupitera, Saturna, a ďalších, medzi ktorými sa Kristus, čo znamená „slnčné knieža“, považuje za jedného z bohov. Vo výrobnom procese uplatňujú sily kozmu, ktoré prechádzajú do lieku pri jeho špeciálnej príprave.

Takýto antropozofický prístup v príprave liekov je základom všetkých prípravkov vyrábaných nemeckou firmou „Weleda“, nemeckou homeopatickou spoločnosťou „DHU“ (Deutsche Hömöopathische Union), farmaceutickou továrňou „Heel“ a „Nattermann“, a tiež čiastočne výrobcami „Medice“ a „Bionorika“. Okrem farmaceutického priemyslu

sa antropozofická škola zaoberá liečebnou pedagogikou, vychováva malé deti v špeciálnych vzdelávacích zariadeniach a škôlkach (Waldorfská škola a Waldorfská materská škola). Má tiež špeciálne domovy pre starcov a internátne školy pre telesne postihnutých. Existuje aj zvláštny druh hudby, umenia, poľnohospodárstva, a dokonca aj teológia s antropozofickým zameraním.

Akupunktúra, ktorá je založená na pichaní ihlou, sa v čínskej medicíne používa už od dávnych čias a siaha až do obdobia 3000 rokov pred narodením Krista. Jej zdrojom je náboženstvo a filozofia starej Číny. Prax akupunktúry je založená na tajomných neviditeľných kanáloch (meridiánoch), ktoré sa údajne nachádzajú pod kožou tela a zásobujú všetky časti tela životnou energiou. Podľa týchto názorov sa na týchto meridiánoch, pretekajúcich telom, nachádza 750 až 950 bodov (klasická akupunktúra uznáva iba 380 bodov), do ktorých sa vpichujú ihly, aby sa u pacientov obnovila narušená rovnováha životnej energie. Mimochodom, takzvané meridiány nemajú žiadnu spojitosť s nervovým alebo cievny systémom.

Moderná medicína zatiaľ nenašla vedecké zdôvodnenie pôsobenia akupunktúry, a predsa je dávno známe, že ňou liečia hlavne choroby, ktoré majú psychický základ, čo potvrdzuje možnosť určitého druhu hypnózy a autosugescie. Vzhľadom na poverčivú povahu Číňanov a ich veľké vystavenie okultným silám existujú všetky dôvody domnievať sa, že akupunktúra je zmesou budhizmu, čínskej filozofie, povier, mágie, alchýmie, astrológie, čarodejníctva, démonológie a šarlatánstva. Kresťania by preto nikdy nemali využívať služby tejto pochybnej liečebnej metódy.

Akupresúra – je liečba, ktorá sa vykonáva jednoduchým tlakom na určitú oblasť alebo bod na tele. Vychádza z rovnakých poznatkov čínskej medicíny ako akupunktúra, t. j. z „meridiánov“ prechádzajúcich cez celé telo. Vďaka svojej jednoduchosti ju môže aplikovať ktokoľvek, preto ju odborníci odporúčajú ako metódu samoliečby, ktorá si

nevyžaduje lekárske znalosti, ani špeciálne vzdelanie. Nutné je len poznať klasické body na tele, ktoré sú zodpovedné za určité orgány a zatlačiť na ne prstami. To všetko však vyzera neškodne len naoko, v skutočnosti má akupunktúra aj akupresúra korene v poverách, uctievaní duchov mŕtvych a špiritizme, cez ktoré nevyhnutne pôsobia zlí duchovia.

V posledných desaťročiach sa veľmi rozšírila **masáž reflexných zón na chodidlách**, ktorá bola pradávno praktizovaná okultne zaťaženými americkými Indiánmi a používala sa ako ľudový liek vo východných krajinách. Podľa tohto chápania rôzne zóny chodidla nohy predstavujú určité časti tela, a tak pri masírovaní konkrétnych bodov chodidla „liečiteľia“ údajne pôsobia na choré orgány. V skutočnosti, ako v každom prípade imitácie vkladania rúk, vstupuje do človeka špiritistický duch, ktorý vedie k okultnej závislosti a poviazaniu.

Medzi moderné metódy nekonvenčnej diagnostiky patrí predovšetkým **očná diagnostika** (iridodiagnostika), ktorá je v posledných desaťročiach pomerne rozšírená, a ktorú by bolo správnejšie nazvať špeciálnym druhom diagnostickej predikcie. Skutočnú lekársku iridodiagnostiku vykonáva oftalmológ pomocou lupy alebo mikroskopu. Známa nekonvenčná iridodiagnostika je založená na „čítaní“ chorôb z dúhovky oka s využitím špiritistického daru jasnoviectva alebo iných satanských síl. Prax ukázala, že takíto „oční diagnostici“ sú v skutočnosti ľudia s medicínskymi schopnosťami (niekedy aj bez toho, aby o tom vedeli), ktorí svoje „umenie“ prezentujú pod rúškom „pokrokovej vedy“. Mimochodom, patológovia, otvárajúci mŕtvolu ľudí, ktorí boli liečení slávnymi očnými diagnostikmi, potvrdzujú správnosť ich diagnózy len v 2% prípadov, čo je pravdepodobne len náhoda.

Krvná kryštalografia je diagnostická metóda, pri ktorej sa kvapka krvi používa ako čarodejnícke zrkadlo, v ktorom lekár „vidí“ choroby pacienta. Tento krvný test nemá nič spoločné s bežnou laboratórnou analýzou a je založený na špiritizme a jasnoviectve.

Psychoanalýza alebo skúmanie duše je ďalšia nová pseudovedecká metóda diagnostiky, založená na hlbokom prenikaní do ľudského podvedomia a skúmaní snov, predstáv a sexuálnych fantázií, s cieľom zistiť príčiny morálnych porúch a obnoviť rovnováhu a pokoj duše. Tento druh „diagnostiky“ a „liečby“ otvára ľudskú dušu nebezpečným okultným vplyvom a prináša so sebou najrôznejšie nepredvídateľné dôsledky.

Psychometria – je jedna z foriem veštenia. Pomocou nej, „určením duchovnej aury“ predmetu, médiá poskytujú fakty o jeho majiteľovi. Týmto spôsobom diagnostikujú choroby, hľadajú stratené veci, predpovedajú budúcnosť. Psychometria je inšpirovaná démonmi formou veštenia, a preto nemôže byť prijateľná pre kresťanov.

Radiestézia – je ľudská vnímavosť na vibrácie, ktoré údajne vyžarujú zo všetkého, čo na Zemi existuje. Takéto údajné vibrácie alebo žiarenia sa zachytávajú pomocou kyvadla, žezla alebo prúta, ktoré sa dajú do pohybu. Kyvadlo alebo prút môžu byť prstene, kúsky medi, skla, dreva, kovu alebo kameňa zavesené na nitkách, retiazkach, šnúrach alebo vlasoch, ktoré sa držia nad fotografiami, odevom, rukopismi, vlasmi a inými predmetmi chorého alebo hľadaného človeka, s cieľom určiť jeho choroby alebo miesto pobytu. V prípade použitia prútov radiestézi hľadajú v zemi vodu a robia ešte mnoho iného.

Diagnostikovanie chorôb, hľadanie vody, vyhľadávanie stratených osôb a vecí pomocou kyvadla, žezla alebo prútov jasne svedčí o špiritistických schopnostiach ľudí s vysokou citlivosťou, obdarených takýmto „darom“, ktorí ho zdedili po svojich rodičoch alebo iných predkoch, ktorí mali mediálne, jasnovidcké, špiritistické a iné satanistické schopnosti.

V období perestrojky v bývalom Sovietskom zväze sa veľmi rýchlo rozšírilo pôsobenie rôzneho typu psychoterapeutov, liečiteľov, veštcov, čarodejníkov, mágov a jogínov, ktorí sľubovali fyzicky a duševne chorým ľuďom rýchlu

a účinnú pomoc. Rozmach liečiteľských aktivít všetkých týchto „superľudí“ neprestajne pokračuje. V súvislosti s poslednou veľkou vlnou emigrácie sa majstrom mágie a čarodejníckeho umenia doširoka otvorili dvere do Nemecka, USA, Francúzska, Anglicka, Austrálie a ďalších krajín západného sveta. Vychádzajú tam ruské noviny a časopisy plné reklám, vychvaľujúcich fantastické schopnosti čarodejníkov, kúzelníkov, jasnovidcov, veštcov, Rómov a ďalších okultných odborníkov. Sľubujú uzdravenie duše a tela, odstránenie všetkých druhov škôd, urieknutí a zaklínadiel, exorcizmus, odstránenie závislosti od alkoholu a drog, blahodarné účinky prostredníctvom fotografií a nabitej vody, krémov, masť a podobne. Na Západe sa tento fenomén objavil už skôr – začiatkom šesťdesiatych rokov 20. storočia a bol spojený s hnutím „New Age“. Žiaľ, na návnadu okultných liečiteľov naletia nielen svetskí ľudia, ale aj niektorí veriaci, ktorí tiež chcú mať „zdravie za každú cenu“.

Do **skupiny čarodejníctva** patria všetky metódy liečenia chorôb pomocou zariekania, zaklínania, sympatií, použitím „bielej mágie“ a rôznych psychických manipulácií, šamanizmu, magnetizmu, liečenie na diaľku metódou „telepatie“, nosením amuletov, talizmanov, fetišov, náramkov a príveskov, ktoré údajne môžu chrániť a blahodarne pôsobiť na ľudský organizmus.

Pokiaľ ide o metódy liečby pomocou zariekania a kúziel, tie sa používajú najmä na odstraňovanie bradavíc, jačmeňa, erysipelu kože (ruža), prietrží, bolesti zubov a tak ďalej. Nie je možné sa tým podrobne zaoberať. Liečba takýmito metódami sa vykonáva prostredníctvom predpísaných tajomných manipulácií za súčasného opakovania čarodejníckych formúl, kúziel a modlitieb, ktoré pôsobia magicky. Veľmi často sa pritom používajú „tri z najvyšších mien“. „Sympatia-liečitelia“ používajú obzvlášť veľké množstvo tajomných formúl a podľa svojich tvrdení „odoberajú“ chorobu, „vezmú ju na seba“ alebo „prenesú“ na iných ľuďoch, zvieratá, rastliny a objekty vonkajšieho sveta.

Žiaľ, mnohí ľudia z nevedomosti rozlišujú medzi čiernou a bielou mágiou, pričom sa domnievajú, že prvá je zameraná na spôsobenie zla, a teda démonická, a druhá pomáha, teda je výsledkom pôsobenia dobrých duchov. Preto sa k jej pomoci utiekajú, aby sa uzdravili. V skutočnosti je biela mágia len ľstivý spôsob, ktorým diabol prikrýva svoje zlé skutky, ako sa píše v Biblii: „...*Satan sám sa premení v anjela svetla*“ (2Kor 11:14). Ikony, Bibliu, krucifix a ďalšie vonkajšie náboženské atribúty používajú bieli mágovia len ako dekorácie na odpútanie pozornosti.

Obe mágie – ako čierna tak aj biela – sú plné zla, preto Boh zakazuje obe. Tým, že sa „dobrá“ mágia vydáva za niečo ľahké a užitočné, a tak láka ľudí do okultizmu, je ešte nebezpečnejšia, pretože keď sa ľudia utiekajú k jej „pomoci“, upadajú do strašného satanského otroctva.

Šamanizmus je najstaršia a najdesivejšia metóda liečenia ducha a tela, akú ľudstvo pozná a ktorá je pod priamym vedením satana. Vznikol na Sibíri medzi severskými ľuďmi, Tungusmi. Šaman je čarodejník alebo liečiteľ, ktorý používa bylinné elixíry a voodoo (starobylá forma čiernej mágie. praktizovaná v primitívnych kmeňoch).

Magnetizmus alebo terapeutická magnetopatia je liečba chorých pomocou magnetickej sily. Magnetizér je osoba, ktorá pôsobí na pacienta vlastným magnetickým poľom, ktoré prenáša hladením, dotýkaním prútika a rôznymi manipuláciami rúk. Magnetické vyžarovanie takýchto liečiteľov – magnetizérov nie je v skutočnosti nič iné ako špiritistické sily zlých duchov, od ktorých dostávajú všetky svoje pokyny.

Extrasenzorika (liečba biopolom) je odroda špiritizmu, resp. jedna z jeho moderných foriem, a je založená na uplatňovaní supersenzitívneho vnímania. Podľa vyjadrení samotných extrasenzorikov – vstupujú do „spojenia s vesmírom“, a tak prijímajú jeho energiu, ktorú odovzdávajú iným ľuďom. V skutočnosti, keďže sú vlastne špiritistami, majú priamy kontakt so záhrobným svetom. Extrasenzorici spájajú človeka so silami pekla a kráľovstvom tmy bez toho,

aby o tom vedel. Ich vierohodné výrazy ako „bioenergia“, „energetické pole“, „kozmickej mysle“ alebo „večná životná sila“ – sú len dobráčkou maskou, ktorú si nasadzujú na strážidelný démonický svet, ovládaný satanom, otcom lži. Teda ten, kto nechce zaplatiť za svoju ľahkomyselnosť okultnou závislosťou, duševnými poruchami a posadnutosťou, musí zostať čo najďalej od extrasenzorikov a od extrasenzoriky.

Liečba na diaľku pomocou telepatie prostredníctvom listov, telefonátov alebo odoslaných predmetov, ako sú vlasy, fotografie, oblečenie a tak ďalej. Diagnostika chorôb sa v tomto prípade vykonáva prostredníctvom jasnovidectva alebo používaním kyvadla a liečba sa vykonáva použitím okultných a špiritistických síl.

Veľkonočná vodná kúra je používanie tečúcej vody, ktorá sa pije na Veľkú noc pred východom slnka a ktorej sa pripisujú liečivé účinky. Od momentu nabratia vody až do jej doručenia sa nesmie hovoriť. Doma sa naleje do hlinených nádob a uchováva sa v pivnici po celý rok. Nekazí sa. Pijú ju ako liek na všetky neduhy. V skutočnosti je to typické čarodejníctvo.

V snahe získať pomoc alebo zotavenie sú ľudia, žiaľ aj niektoré Božie deti, ochotní ísť za akékoľvek, niekedy až veľmi pochybné hranice. Takto jednej sestre v Pánovi, ktorá mala veľa rodinných problémov aj s manželom, ktorý odišiel od Boha, iná veriaci z katolíckej cirkvi zo súcitu priniesla „svätenú vodu“. Poradila jej, aby ju nepozorovane nalievala do jedla svojmu mužovi, že sa potom určite zmení. Vďaka Bohu, že kresťanka tušila niečo zlé a vyhľadala duchovného poradcu a na jeho radu od tohto nápadu upustila.

Tento príbeh oboch žien, veriacich v Boha, aj keď rôznym spôsobom, je typickým príkladom poskytovania vzájomnej „pomoci“, čo často vedie ešte k väčším problémom, ale už na duchovnej úrovni. Preto my, kresťania, musíme byť veľmi opatrní pri uchýľovaní sa k niektorým „liečebným“ prostriedkom, o pôvode ktorých nemôžeme byť celkom istí. Inak budeme mať vinu, že iných „obdarujeme“

niečím, čo nemá v žiadnom prípade Boží základ. V tomto prípade išlo o „svätenú vodu“, ale je zaujímavé, že spôsob jej aplikácie verne kopíroval jeden zo spôsobov, ako čarodějnice pričarováva k sebe svojho milovaného pridaním svojej menštruáčnej krvi do jeho jedla alebo pitia.

Pri rozhovoroch v rámci duchovného poradenstva sa veriaci často pýtajú na pôvod **urinoterapie** (liečba močom), či je v tomto niečo okultné. Podľa medicíny je moč produktom látkovej výmeny, vylučuje sa obličkami a obsahuje odpadové, nepotrebné a dokonca jedovaté látky. Ak teda Boh tak zariadil, že moč má byť vylúčený von z tela, aby bolo telo očistené, vari sme my ľudia múdrejší ako On, keď to chceme uznať za užitočné a liečivé?!... Ak sa pozrieme do Knihy kráľov 17:27-31 a Izaiáša 36:12-16, zistíme, že „pitie vlastného moču“ znamenalo pre ľudí nešťastie a trest. V Markovom evanjeliu dáva Ježiš ľuďom celý rad pokynov a vysvetlení a okrem iného povedal: „...*Človeka poškrvňuje to, čo z človeka vychádza!*“ (Mk 7:20), a to sa môže aplikovať doslova i obrazne, to znamená v duchovnom zmysle slova. Aj keď urinoterapia nie je priamo spojená s okultizmom, v každom prípade nie je v súlade s Bibliou.

Všetky metódy netradičnej, alternatívnej liečby sa vyznačujú tým, že tí, ktorí sa k nej obracajú, snažia sa byť zdraví za každú cenu. Chcú sa zbaviť choroby, ktorá sa zdá byť pre nich ťažkým bremenom, nemyslia na to, či je to Božia vôľa alebo nie. Ak Pán z nejakého dôvodu nedá uzdravenie, tak človek vedome či nevedome sa obracia o pomoc nie k niekomu z ľudí, ale k satanovi, akoby povedal Bohu: „Ak ma nechceš Ty uzdraviť, pôjdem k niekomu inému!“ Takým spôsobom dáva priamu výzvu Stvoriteľovi.

Nebeský Otec sa stará predovšetkým o dušu a to jej dovoľuje, čo jej slúži na dobré. Človek, naopak, myslí v prvom rade na telo a zjavne ho preceňuje. Satan využíva tento prístup, urobí v jeho očiach telesné zdravie také dôležité, že je preň ochotný obetovať svoju dušu, v šílenstve sa tak pripravuje o spasenie a večný život.

Všetci vieme, že „*všetky veci slúžia na dobro tým, čo milujú Boha, ktorí sú povolani podľa jeho predsavzatia*“ (Rim 8:28). A predsa toto ľudí zvyčajne neuspokojí. Nikto nie je ochotný naučiť sa trpezlivo znášať svoje choroby a snaží sa zbaviť sa ich za každú cenu bez toho, aby myslel na následky. Satan sa ochotne nechá použiť, avšak za svoje služby poskytnuté telu vyžaduje prehnane vysokú cenu – naše duše.

U ľudí, ktorí sa podrobili alternatívnym metódam liečby, ako aj rôznym druhom zaklínadiel, kúziel, psychickej manipulácie, čarodejníctva, kúziel, mágie, bielej mágie a podobne, sa následne objavujú záchvaty strachu a nevysvetliteľnej hrôzy. Vidia strašné výjavy, ktoré ich prenasledujú. Objavujú sa u nich nepríjemné vtieravé myšlienky, náchylnosť k alkoholizmu, narkománii a rôznym sexuálnym hriechom. Pre nich je veľmi typické odmietnutie Boha, nemajú túžbu modliť sa a čítať Bibliu. Trápia ich rúhavé myšlienky, prenasledujú prekliatia. Často sa nervovo zrútia a trpia depresiami. Nezriedka sa objavujú samovražedné myšlienky. Povahovo ľudia, vyliečení kúzelnými prostriedkami, bývajú zlí a podráždení, ľahko sa nahnevajú, sú agresívni, neznášanliví, hádavi, nepriateľskí voči Bohu a veriacim. Často sa u nich vyvinie úplná blokáda ku všetkému Božiemu. Tak sa zdravie, získané za cenu vzopretiu sa Božej vôli, mení na ťažké trápenie duše človeka na zemi a zatratenie vo večnosti. Preto ten, kto sa dostal do týchto hrozných sietí, musí sa dať bezodkladne pod Ježišovu krv, robiť pokánie, na modlitbe sa zrieknuť všetkých okultných síl a ďalej nasledovať Pána.

Kapitola 10

Duchovná bezmocnosť Cirkvi poslednej doby

Mnohé súčasné hnutia nemajú nič spoločné s tvrdou realitou Nového zákona. Podľa ich predstáv služba Pánovi predpokladá atmosféru zbožnosti, modlitby, oddanosť službe, obetavosť, evanjelizačnú činnosť a všetko, čo len chcete, len nie nevyhnutnosť byť ukrižovaný s Ježišom Kristom. Kresťanstvo sa stáva stále viac a viac slabým, dekoratívnym, stroškotaným, bez Božieho Ducha a moci zhora. Všade vládne duchovná Laodicea. Kázanie, ktoré vyzýva k uvedomeniu si svojej hriechnosti, k boju so starou telesnou prirodzenosťou človeka a k umŕtvovaniu svojho pyšného, povýšeneckého „Ja“, skôr odrádza a odpudzuje, než priťahuje. Medzi Božím ľudom narastá duchovná skazenosť, pretože povolnosť a beztretnosť vytvárajú ideálne prostredie pre šírenie hriechu. Vedome či nevedome čoraz viac skľazujeme k vonkajšej zbožnosti a obradnej bohoslužbe, ktorá ľudí skôr uspáva, než prebúdza a oživuje.

Vzniká dojem, že duchovná hĺbka sa stala nemodernou. V kresťanských kostoloch sa stále viac posilňuje povrchnosť. Ešte pred niekoľkými desaťročiami z kazateľníc často znelo varovanie pred kompromisom s hriechom, pred duchovným ochladnutím Božieho ľudu, že je potrebné bdieť v súvislosti s množiacimi sa oklamaniami ľudí zlými duchmi. Znelo tiež varovanie pred okultnou závislosťou a posadnutosťou, a to aj medzi členmi cirkvi. Hovorilo sa o nastávajúcich udalostiach typických pre poslednú dobu, o dôležitosti zachovania jednoty, nevyhnutnej pre odrážanie nástrah satana a zničenie jeho zámerov. Teraz počujeme len o láske a Božom milosrdenstve, o tom, že Pán nás miluje takých, akí sme. Vraj záruka spasenia ako vyvoleným je nám zaručená, a nemusíme sa obávať kvôli svojim hriechom, aj keď nad nimi nezvíťazíme, pretože Boh je predsa Víťaz. On nechce, aby sme trpeli, boli nemocní a mali materiálny nedostatok.

Stručne povedané, Nebeský Otec skrátka nemôže dovoliť, aby sa toto všetko stalo, pretože nás veľmi miluje.

Hovoriť a kázať o Božej láske a Jeho veľkom milosrdenstve je samozrejme správne, pretože Boh naozaj taký je. Chyba je len v tom, že toto kázanie je často jednostranné a vytvára o Ňom v ľudskej predstave nesprávny obraz. V knihe Exodus sa Boh sám charakterizuje takto: „*Hospodin, Hospodin! Milosrdný, láskavý, zhovievavý, veľmi milostivý a verný Boh! Preukazuje milosť tisícom, odpúšťa vinu, zločin a hriech, ale nič nenecháva nepotrestané. Trestá vinu otcov na synoch a vnukoch do tretieho a štvrtého pokolenia*“ (Ex 34:6-7).

Najmä o tom poslednom akosi neradi hovoríme, sústredíme svoju pozornosť na to, čo je príjemné a čo lichotí našim ušiam. Z toho vyplýva túžba urobiť náš kresťanský život ľahším, pohodlnejším a pokojnejším. Veľa sa káže o „lacnej milosti“ a uistení o nekonečnej láske, odpustení a Božom milosrdenstve. Podľa tohto postoja stačí len uveriť v Krista a prijať Ho za osobného Spasiteľa a otázka spase-
nia, večného života a odmeny v nebi bude niečo úplne samozrejme. Moderní hlásatelia evanjelia, aby vyhovelí svojim potrebám, kážu viac o Ňom ako o Dobrodincovi, ktorý sa usiluje pomôcť každému. Takýto obraz o Ňom je v našich náboženských kruhoch dokonca veľmi populárny.

Z kazateľnice sa tak veriacim predkladá veľa upokojujúceho a uspávajúceho materiálu, čo má za následok duchovný spánok, ktorý svojim rozsahom naháňa strach. Všeobecná duchovná nezrelosť a neprebudenosť cirkvi je zarážajúca. Sloboda od hriechu, ktorú nám dáva Kristus, je nahradená toleranciou, čiže slobodou hrešiť a už to nikoho nedesí. Stráca sa morálka, medzi Božími deťmi stále častejšie počúť o prípadoch smilstva, cudzoložstva a rozvodoch, ale to už nikoho neznepokojuje. Duch materializmu a honba za majetkom zotročila veriacich, ale aj k tomu existuje vysvetlenie a ospravedlnenie. Uprostred všetkých kázaní o Božej láske, milosti a milosrdenstve zriedka počúť

zmienku o bázni pred Pánom. A keď jej niet, potom, samozrejme, nie je ani múdrosť.

Bázeň pred Pánom sa stala takmer zabudnutým pojmom. Málokto robí pokánie, neznovuzrodení sa stávajú členmi cirkvi, pretože je dôležitejšie množstvo než kvalita. Hľadanie osobných výhod, zisku, chamtivosť, konzumný duch, túžba získať ľahko to, čo chcú, na úkor svojich sponzorov a stále viac prosperujúca nenásytnosť sa stali normou v živote veriacich. V priebehu rokov sa čoraz viac vyostruje generačný konflikt: starších hnevá správanie mladých a mladí sú znechutení pokryteckým kresťanstvom svojich otcov a matiek.

V evanjelizáciách sa kladie dôraz skôr na vonkajšie efekty a počet novo obrátených a činiacich pokánie, než na analýzu skutočných výsledkov podujatí. Kresťanská tlač sa zameriava len na úspešné, dobré a radostné euforické udalosti. Úlohy... projekty... prognózy... plány... Akoby u nás nebolo nič negatívneho. Výsledkom je, že čitatelia sú informovaní jednostranne a obmedzene. Ťažko sa, samozrejme, hovorí o takých veciach, ale pred tým nikam neutečieš. Keďže sa snažíme zamlčovať zlé, situácia sa nielen nemení k lepšiemu, ale stále sa viac a viac zhoršuje. Nie je lepšie pozrieť sa na trpkú pravdu, ako neustále počúvať sladké lži?

Keď Hospodin vyviedol ľud Izraela z Egypta, zakázal mu napodobňovať zvyky Egypťanov, z ktorých zeme vyšli, a Kananejcov, do ktorej krajiny mali vstúpiť. Povedal svojim deťom: „*Konajte podľa mojich právnych predpisov a moje ustanovenia zachovávajúte, aby ste podľa nich konali. Ja som Hospodin, váš Boh*“ (Lv 18:4, SEP). Dnes sme my – kresťania, Božím ľudom. On nás vyviedol zo sveta tým, že nám dal úplne iný život. Ale vyzerá to tak u nás aj v skutočnosti? Koľko je Božích detí, ktorých život dnes ukazuje, že hoci opustili svet, žijú v ňom naďalej, málo sa líšia od neveriacich. Svet žije v ich prianiach a túžbach, v ich koničkoch a zábavách, v spôsobe správania, rozhovoroch a oblečení.

Jediným rozdielom medzi nami a ľuďmi, ktorí Boha nepoznajú, býva často ten, že sa v nedel'u zúčastňujeme na bohoslužbách. Počas týždňa sa zo zvyku zúčastníme biblických hodín, mládežníckych a modlitebných stretnutí, po ktorých vyjdeme z miestnosti a ponoríme sa do každodenného života prakticky tak isto ako neveriaci. Naše dni, rovnako ako ich, sú až po okraj naplnené zhomom, nečinnosťou, sľedom starostí a neplodného úsilia. Podobne ako oni strávime hodiny sledovaním televízie, sýtime dušu nebezpečnými pochúťkami, neľutujeme čas ani peniaze na rôzne koničky a záujmy: počítače, autá, vily, svetské noviny, časopisy, knihy a mnoho iného, k čomu sa prilepilo naše srdce a čo je v skutočnosti modlárstvom. Dovolenu trávime rovnako, ako to robia svetskí ľudia, takisto sa hneváme, rozčuľujeme, urážame sa, hádame, ohovárame a nenávidíme. Na čítanie Božieho slova, modlitbu, samotu v tichom spoločenstve s Pánom nám zostáva stále menej túžby a času. Odkiaľ sa potom načerpá sila?

Cítíme v sebe duchovnú stagnáciu a vzdycháme, uvedomujeme si svoje ochladnutie vo viere, ale nejdeme ďalej. Domnievame sa, že všetko sa raz nejako samo od seba vyrieši. Ospalosť a lenivosť spútali naše duše, urobili z nás polomŕtvych kresťanov. Utešujeme sa pravdou, že spasenie je z milosti, jedine skrze vieru v Ježiša Krista, a zabúdame, že „...viera bez skutkov je mŕtva (neužitočná, neúčinná – iné preklady)“ (Jk 2:26, ROH). Musí mať „*dokonalý skutok*“, meňiac a budujúc v nás „*nové stvorenie v Kristovi*“. My sme však príliš leniví, aby sme vynaložili námahu a úsilie z našej strany, a sme presvedčení, že Boh musí všetko urobiť za nás.

V medicíne existuje pojem svalová dystrofia a atrofia, ktoré majú niekoľko príčin. Jednou z nich je nečinnosť, čo je nedostatočný alebo žiadny pohyb v určitej oblasti tela, čo vedie k oslabeniu a úplnej nehybnosti jednotlivých údov alebo celého ľudského tela.

Niečo podobné sa môže stať v duchovnom živote. Ľahostajnosť, apatia, nevšímavosť, nečinnosť a falošné

sebauspokojenie vedú k duchovnému ochabnutiu a mŕtvote, ako u jednotlivých veriacich, tak aj v kresťanstve vôbec. Nejde tu o evanjelium, ktoré by hlásalo spasenie skrze dobré skutky alebo dokonalý charakter. Hovoríme tu o takej viere v Ježiša Krista, ktorá mení (pretvára) život, čo sa prejavuje v láske, ktorá sa realizuje nie v slovách, ale v skutkoch. Mnohí ľudia vo svete sa od nášho hlásania evanjelia odvracajú, pretože našu vieru vidia len v slovách a nie v skutkoch.

Naše správanie a skutky bývajú také vzdialené od svätosti, že vyvolávajú údiv a pochopiteľné pohoršenie medzi tými, ktorí vôbec nepoznajú Boha. Môžeme sa preto čudovať, keď pri pohľade na nás niektorí z nich posmešne hovoria: „Ak vy ste Božie deti, tak aj my sme, ak vy budete spasení, tak aj my spoločne s vami, pretože váš život sa nijako nelíši od nášho.“

Ježiš, obrátiac sa k svojim učeníkom, povedal: „*Vy ste soľ zeme... Vy ste svetlo sveta*“ (Mt 5:13-14). A v tom čase to skutočne platilo. Kristovi nasledovníci všade, kam prišli, niesli svojim životom svetlo živého Evanjelia. V časoch prvotnej cirkvi bol Ježiš tým jediným, čo im bolo najdrahšie, celým ich životom. Pre Neho boli pripravení aj zomrieť. My slúžime Pánovi viac-menej z tradície a blízkosť s Ním hľadáme len vtedy, keď je nám ťažko a keď Ho obzvlášť potrebujeme. Takýto prístup nie je ničím iným ako konzumným kresťanstvom, ktoré sa nedá porovnať s horiacou láskou, skutočnou vierou a svätým životom prvých nasledovníkov Krista.

Evanjelium, ktoré je odľahčené, zjednodušené, nevyžadujúce žiadne úsilie, povrchné, zaručujúce spasenie, samozrejme, sa nielen ľahko prijíma, ale sa aj masovo a rýchlo šíri. Je to „po chuti“ našej telesnej prirodzenosti človeka, pretože sa jej robia vo všetkom ústupky. Nie je v ňom žiadne utrpenie a smútok, nie je nevyhnutný nekompromisný boj s hriechom, nie je umieranie svojmu „Ja“ a ukrižovanie s Kristom, nie je potrebné sebazapieranie, pokora a seba-disciplína, žiadne výčitky svedomia, pocit viny a strach

pred trestom. Všetko je v ňom jednoduché a prístupné. Všetko vyzerá žiarivo a radostne tu na zemi a ešte radostnejšie v budúcej večnosti.

V tomto druhu kresťanstva dostaneš všetko, čo si praješ, s minimálnym úsilím. A tam, kde je túžba po ľahkej, povrchnej viere, tam je určite túžba po krásnom živote. Veď svet je taký očarujúci a zvodný. Pre niektorých kresťanov je taký príťažlivý, že ak by boli odrezaní od neho, cítili by sa ukrátení, a preto žijú svoj život podľa zásady: „pre nás toľko ako pre vás“, to znamená, mať aj na zemi všetko, ani v nebi nič nestratiť. Vo svojej túžbe po svete nemyslia na to, že pozostáva iba z fasády. Zábava a pôžitky, ktoré sa im ponúkajú, sú povrchné a pominuteľné. Neprinášajú skutočnú radosť a pocit naplnenia. Konzumovaním ich lákavých plodov sa človek odsudzuje na trpké následky.

Niekedy sa zdá, že pre mnohých veriacich neexistujú v Biblii Pánove slová: „*Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba! Každý deň nech vezme svoj kríž a nasleduje ma. Lebo kto by chcel svoju dušu zachrániť, stratí ju. Ale kto stratí svoju dušu pre mňa, zachráni si ju*“ (Lk 9:23-24). Boží ľud, ktorý je ukolísaný potešovaním a uisťovaním ľahko dostupného vyvolenia a spasenia, nachádza sa v letargickom spánku alebo v duchovnej kóme. Je to podobný stav, ku ktorému dochádza po užití príliš veľkého množstva liekov alebo silných sedatív a práškov na spanie. Spí nezdravým, nebezpečným spánkom a vôbec sa nechce prebudiť.

V takomto stave, samozrejme, nie je veľmi príjemné dostať náhle štychnutie do boku od nejakého neúnavného horlivca pre Boha, ktorý je plný síl a energie. V našom duchovnom spánku radšej nech nás neobťažujú. Nám viac vyhovujú sladké reči o láske, milosti a duchovnom pokoji. A tak všetko, čo prebúdza naše svedomie a spochybňuje nennnosť spasenia, v nás vyvoláva silnú negatívnu reakciu, pretože to narúša umelo vytvorenú pohodu duše a príjemne relaxujúcu duchovnú lenivosť. Pritom zabúdame, že sme neboli poslaní do sveta, aby sme si užívali pokoj, ale aby sme

zjavili svojím životom Krista, a robili všetko preto, aby sa na zemi budovala Jeho Cirkev. Toto povolanie však už nie je našou hlavnou starosťou. Viac nás zaujíma, ako využiť svoj čas, aby sme žili pre vlastné potešenie.

Lenže toto nie je ten život, nie je ten Kristus a nie je to Evanjelium, ktoré kedysi hlásali apoštoli a praví učeníci Pána. Peter a Štefan sa nebáli hovoriť Božiemu ľudu trpkú pravdu: „*A tohto muža, vydaného na základe určeného Božieho zámeru a predvídania, ste rukou zločincov pribili na kríž a zabili. Nech teda celý dom Izraela s istotou vie, že Boh toho Ježiša, ktorého ste vy ukrižovali, urobil Pánom aj Mesiášom. Vy tvrdošíjni s neobrezanými srdcami aj ušami, vy vždy odporujete Duchu Svätému; tak ako vaši otcovia. Ktorého proroka vaši otcovia neprenasledovali? Zabili aj tých, čo predpovedali príchod Spravodlivého. Ale teraz ste sa jeho zradcami a vrahmi stali vy, ktorí ste prijali zákon prostredníctvom anjelov, no nezachovali ste ho*“ (Sk 2:23,36; 7:51-53).

Keď čítaš takéto výzvy bývalých hlásateľov evanjelia, prekvapuje ťa ich nebojnosť. Vyzerá to tak, že sa nestarali o to, čo ich budú stáť takéto slová. Aby mohli Božiemu ľudu povedať pravdu bez ohľadu na to, aká šokujúca bola, boli ochotní obetovať svoj život. Teraz zväzuje ústa kazateľov strach, že stratia teplé miestečko v práci, svoju autoritu, mzdu a priazeň nadriadeného a núti ich prispôbiť sa všeobecnej mienke.

Keď kedysi ľudia počuli obviňujúce slová, „*boli zasiahnutí v srdci a oslovili Petra a ostatných apoštolov: Muži, bratia, čo máme robiť?*“ (Sk 2:37). Výsledkom takýchto kázaní bolo masové obrátenie a pokánie. Teraz ľudia spokojne a dôstojne, skôr z tradície prichádzajú do kostola, z kazateľnice počávajú kázne, ktoré ich uisťujú o ich spasení, a odchádzajú s rovnakým srdcom, nezmeneným, zatvrdnutým vo svojich hriechoch a pokračujú v takom živote ako predtým. Zvolanie Petra: „*Čiňte pokánie, a nech sa pokrstí jeden každý z vás na meno Ježiša Krista na odpustenie svojich*

hriechov, a dostanete dar Svätého Ducha“ – malo taký ohromujúci účinok na poslucháčov, že tisíce ľudí sa obrátilo ku Kristovi. Dali sa pokrstiť, zotrvali v učení apoštolov a v jednomyselnom spoločenstve „chválili Boha a tešili sa priazni celého ľudu“ (Sk 2:38, 40, 41, 47). Dnes je považované za úspech, keď pár ľudí ročne príde k Pánovi.

Keď čítame o odvahe Pánových učeníkov v Skutkoch apoštolov, nemôžeme si nespomenúť na iného, rovnako nebojácneho hlásateľa pravdy – Jána Krstiteľa. Bol poslaný Bohom, aby zvestoval ľuďom príchod Spasiteľa na zem. Nepoznal strach a vo svojich kázňach nehľadal krásne výrazy, keď hovoril: „*Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo... Hadie plemeno, kto vám ukázal, ako uniknúť pred prichádzajúcim hnevom? Prinášajte teda ovocie svedčiace o vašom pokání a nezačínajte medzi sebou hovoriť: Naším otcom je Abrahám. Lebo hovorím vám, že Boh môže aj z týchto kameňov stvoriť Abrahámovi potomkov. Ved' sekera je už priložená na koreň stromov. A tak každý strom, čo neprináša dobré ovocie, vytnú a hodia na oheň“ (Mt 3:2; Lk 3:7-9).*

Čo dávalo Jánovi Krstiteľovi toľko sily a odvahy povedať to, čo bolo nevyhnutné pre ľudí a nehľadiať na osoby a ich postavenie? Odkiaľ sa vzala táto nebojácnosť a Božská autorita?! Prečo mal právo osloviť svojich poslucháčov slovami, ktoré sa nikto iný neodvážil vysloviť? Čo nútilo ľudí, aby opustili svoje obvyklé bohoslužby a vykonali dlhú cestu do horúcej púšte, aby si vypočuli tohto kazateľa?

Niet pochýb o tom, že nie zvláštny spôsob života a vášnivé reči Kristovho predchodcu rozvírili celú Palestínu, priťahujúc davy Židov k Jordánu, ale jeho duchovná čistota a svätý, bezúhonný charakter. Tieto vysoké duchovné kvality nikto nevidel ani u zákonníkov, ani u farizejov, dokonca ani u veľkňazov, najvyššej duchovnej autority v tom čase. Nebolo to nič iné, ale život úplne oddaný Bohu umožnil Jánovi Krstiteľovi odvážne usvedčovať svet z hriechu, skazenosti a nedbalosti. Práve to priťahovalo obyvateľov

Palestíny k tomuto novému prorokovi. Jeho kázne zaujali nielen učiteľov zákona, starších ľudu a vrchnosť, ale aj samotného kráľa Herodesa.

Čistý a spravodlivý život tridsaťročného človeka, ktorý si na kázanie nevybral preplnený Jeruzalem, ale opustené brehy Jordánu, viedol všetkých k otázke: „Kto je to? Nie je to Kristus?“ Jeho neúplatná spravodlivosť, mimoriadna odvaha a smelosť mali obrovský vplyv na tisíce ľudí, ktorí k nemu prichádzali. Robili pokánie, dali sa pokrstiť v rieke Jordán a začali žiť nový život, očakávajúc príchod Mesiáša.

Akým nádherným príkladom, hodným nasledovania, môže byť tento obraz pravého Božieho služobníka pre nás, kresťanov, a to najmä pre pastorov, evanjelistov, misionárov a ďalších hlásateľov evanjelia! Keby boli u Jána Krstiteľa duchovné nedostatky, hriechy a neresti, keby bola u neho viditeľná nemorálnosť, chamtivosť a túžba hľadať svoje vlastné, nikomu by ani na myseľ neprišlo vykonať takú dlhú a únavnú cestu, aby sa spýtali, či je on Kristus! Tento muž sa ani na krok neodchýlil od svojho povolania, ale celý život bol verný Bohu až po mučenícku smrť. Smelo usvedčoval židovský ľud z jeho hriechov, odhaľoval nedostatky kňazov, starších, zákonníkov a farizejov. Bol priamy aj pred kráľom Herodesom a bez obalu mu povedal: „*Nesmieš žiť so ženou svojho brata*“ (Mk 6:18).

V súčasnej dobe Boží služobníci nie sú prenasledovaní. Preč sú časy, keď boli za kázanie evanjelia väznení alebo vyhnaní. Sloboda svedomia získala pevnú pozíciu, s výnimkou niekoľkých krajín. Avšak sloboda vierovyznania nehovorí ešte o slobode samotného kresťanstva! V súčasnej dobe kazatelia neusvedčujú ľud z hriechov. Či je to preto, že sa boja, žeby boli nepopulárni alebo preto, že nežijú podľa Písma a jednoducho nemajú na to morálne právo. Koniec koncov, ak nežijú v súlade s tým, čo učia ostatných, tak nehanebne klamú.

Podľa Božieho Slova sú kresťania zvláštnym ľudom, svätým, vyvoleným a oddeleným od sveta. Apoštol Peter to

povedal takto: „*Vý však ste vyvolený rod, kráľovské kňazstvo, jeho vlastný svätý národ, aby ste zvestovali veľké skutky toho, čo vás povolal z temnoty do svojho predivného svetla*“ (1Pt 2:9). Nádherne slová, však? A toto krásne, slávne určenie by sa malo vzťahovať aj na nás. Len či je to naozaj tak? Ak budeme úprimní, musíme pripustiť, že v životoch mnohých dnešných „povolaných“ sú tieto vlastnosti tak málo viditeľné, že oni sami už dávno stratili túžbu „zvestovať veľké skutky toho, ktorý ich povolal“. Ako je možné tvrdiť, že je človek „svätý“ a „vyvolený“, ak to nepotvrďuje každodenný život, ktorý sa málo líši od svetského? Takíto kresťania tvoria väčšinu našich cirkví, ktoré sa stali také nepríťažlivé pre svet. Nie div, že ich rady sa časom nerozširujú, no viac a viac rednú!

Takéto **zlyhanie viery** každého jednotlivého kresťana má za následky bezmocnosť kresťanstva ako celku a je prvou a možno najdôležitejšou príčinou duchovnej bezmocnosti Cirkvi poslednej doby.

To však ešte nie je všetko. Pán Ježiš raz povedal svojim nasledovníkom: „*Podľa toho poznajú všetci, že ste moji učeníci, keď sa budete vzájomne milovať.*“ (SEP) *Po tom poznajú všetci, že ste moji učeníci, keď budete mať lásku medzi sebou.* (ROH)“ (Jn 13:35). A neskôr, pred ukrižovaním, prosil Nebeského Otca: „*Otče Svätý, tých, ktorých si mi dal, zachovávaj vo svojom mene, aby boli jedno ako my... aby všetci jedno boli; ako Ty, Otče, si vo mne a ja som v Tebe, aby aj oni boli v nás, aby svet uveril, že si ma Ty poslal*“ (Jn 17:11,21).

Bez ohľadu na tieto slová bol pre kresťanov vo všetkých dobách práve nedostatok lásky a jednoty najväčším a prakticky neriešiteľným problémom. Nazývajú sa menom toho istého Spasiteľa, nedokázali plniť jeho príkazy a želania, čím sa zahanbovali pred bezbožníkmi. Jeden z černošských pohanov právom povedal misionárovi, ktorý ho chcel priviesť k viere: „*My máme radi Krista, ale nemáme radi kresťanov. Nech nám ukážu, že ich Ježiš naučil milovať jeden druhého, potom uveríme, že váš živý Boh je lepší ako naše bezduché modly.*“

Tento Afričan svojím presným zásahom do cieľa odhalil najbolestivejšiu a hnisajúcu ranu súčasného kresťanstva – **nedostatok lásky a jednoty** medzi veriacimi, čo je druhou dôležitou príčinou duchovnej bezmocnosti Božej cirkvi. Toľko rôznych kresťanských prúdov, doktrín a denominácií, ktoré tvrdia, že nasledujú Pána a majú pravdu, stále vedú medzi sebou neľútostnú doktrinálnu vojnu, pričom zabúdajú, že pravda nerozdeľuje ľudí, ale ich spája. Jeden múdry Boží muž, prezident misie „Biblická hodina v rádiu“, Martin de Haan, povedal k tejto téme toto: „Naše náboženské spory sú podobné krvavým vojnám medzi rôznymi kmeňmi a klanmi. Tam bola krvná pomsta zákonom života. Nepomstiť sa znamenalo byť zbabelcom, takže za smrť jedného často zaplatili svojimi životmi desiatky ďalších. Medzidenominačné, cirkevné a naše rodinné „lokálne bitky“ sa zastavia len vtedy, keď kresťania objavia niečo atraktívnejšie, než je výmena úderov. Keď si uvedomíme, že zaujatím obraného postoja sa pripravujeme o radosť a mnohé ďalšie prínosy kresťanského spoločenstva, potom pomsty a boje za takzvanú „pravdu“ pre nás stratia svoju príťažlivosť. Keď sa nad tým zamyslíme, zistíme, že naša túžba pomstiť sa urážkou za urážku, úderom za úder nám neprináša nič dobré. Pomsta nám možno na chvíľu prinesie isté uspokojenie, ale vo svojom srdci nikdy nezískame pokoj. Naše zlé slová, naše pohrdavé poznámky na adresu niekoho sú rukou podanou diablu. A on má jediný cieľ – aby nás zničil. Tak prečo platiť takú vysokú cenu za svoje rozmary? Nebolo by lepšie odpustiť svojim osočovateľom, znížiť sa k „inak rozmýšľajúcim“ a podať im ruku priateľstva? To je oveľa lepšie ako pomsta a boj o doktríny!“

Čo ešte dodať? Keď veriaci bojujú so svojimi bratmi a sestrami v Pánovi, sotva sú v pokoji s Nebeským Otcom. Nie nadarmo nás Božie slovo varuje, keď hovorí: „*Ale ak sa hryziete a žeriete medzi sebou, pozor, aby ste sa navzájom nezničili*“ (Gal 5:15, SEP). Všetci to dobre vieme, ale neberieme to vážne. Cirkvi sa hádajú a delia sa kvôli

dogmatickým otázkam, chápaniu a vykladaniu rôznych miest Svätého Písma a na základe rozdielov v spôsobe bohoslužieb. Niektorí obhajujú tradičné formy služby, iní požadujú prechod na moderné formy uctievania a nemôže nás spojiť dohromady viera v Krista – toho Spasiteľa, ktorý zomrel za všetkých, preliat na kríži svoju drahocennú krv. Sme síce deťmi jedného Otca, napriek tomu duchovne bojujeme na život a na smrť kvôli otázkam, ktoré nemajú nič spoločné s naším spasením!

Ježišovi nasledovníci boli vždy vystavení tomuto nebezpečenstvu. Nie nadarmo Kristus varoval Petra, keď mu povedal: „*Šimon, Šimon, hľa, satan si vás vyžiadal, aby vás preosial ako pšenicu. Ale ja som za teba prosil, aby tvoja viera neochabla. A ty, až sa raz obrátiš, posilňuj svojich bratov*“ (Lk 22:31-32). Stáročia prešli, ale to platí do dnešného dňa. Nepriateľ ľudských duší aj teraz vyvíja úsilie, aby ničil, rozdeľoval a rozptyľoval Božie deti. Preto sú aj dnes aktuálne slová apoštola Petra: „*Buďte triezvi, bdejte! Váš protivník, diabol, obchádza ako revúci lev a hľadá, koho by zožral*“ (1Pt 5:8).

Ako úboho a poľutovaniahodne vyzerá naše kresťanstvo, keď sa navzájom ponížujeme a ohovárame, „zatracujeme“ svojich blížnych na zahynutie, kritizujeme a odsudzujeme. Pestujeme v srdci urážky a horkosť, a pritom sa považujeme za spasených a chodiacich v pravde, pričom zakladáme svoje presvedčenie len na tom, že raz sme robili pokánie a prijali Pána Ježiša ako svojho Spasiteľa! Aj keď uveríte, môžete sa stať Božím dieťaťom len podľa mena, ak pokračujete ako predtým, žijete životom bezbožníka, ktorý sa len málo odlišuje od toho, čo ste žili v minulosti. Aký je úžitok z toho, ak sme sa obrátili, dokonca uzavreli zmluvu s Pánom, ak budeme aj naďalej myslieť, konať, reagovať a správať sa rovnakým spôsobom, ako sme to robili predtým?! „*Viera bez skutkov je mŕtva,*“ – hovorí Božie Slovo (Jk 2:26). Nepremený život sa veľmi skoro stane len vonkajšou formou. Istota spasenia, ktorá je založená len na presvedčaní, sa

môže skončiť vo večnosti horkým sklamaním. Možno len tam sa s konečnou platnosťou určí, kto bol pravdivou ovcou Krista a kto je capom, prestrojeným za ovcu.

V Matúšovom evanjeliu je jedno miesto, ktoré nás núti zamyslieť sa a možno aj prehodnotiť svoju istotu spasenia. Tam je napísané toto: „*Vtedy sa pred Ním zhromaždia všetky národy. On oddelí jedných od druhých, ako pastier oddeľuje ovce od capov. Ovce si postaví napravo a capov naľavo. Potom kráľ povie tým po pravici: Poďte, požehnaní môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je vám pripravené od založenia sveta. Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť, bol som smädný a dali ste mi piť, prišiel som ako cudzinec a prichýlili ste ma, bol som nahý a priodeli ste ma, bol som chorý a navštívili ste ma, bol som vo väzení a prišli ste za mnou. Vtedy mu povedia spravodliví: Pane, kedy sme ťa videli hladného a nakrmili sme ťa, alebo smädného a dali sme ti piť? Kedy sme ťa videli ako cudzinca a prichýlili sme ťa, alebo nahého a priodeli sme ťa? Kedy sme ťa videli chorého alebo vo väzení a prišli sme za tebou? Kráľ im odpovie: Amen, hovorím vám: Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili. Potom povie aj tým po ľavici: Odíďte odo mňa, zlorečení, do večného ohňa, ktorý je pripravený diablovej a jeho anjelom. Lebo som bol hladný a nedali ste mi jesť, bol som smädný a nedali ste mi piť, prišiel som ako cudzinec a neprichýlili ste ma, bol som nahý a nepriodeli ste ma, bol som chorý a vo väzení a ne navštívili ste ma. Vtedy mu aj oni odpovedia: Pane, kedy sme ťa videli hladného alebo smädného, alebo ako cudzinca, alebo nahého, alebo chorého, alebo vo väzení a neposlúžili sme ti? Tu im on odpovie: Amen, hovorím vám: Čokoľvek ste neurobili jednému z týchto najmenších, ani mne ste neurobili. A títo pôjdu do večného trápenia, ale spravodliví do večného života“ (Mt 25:32-46).*

Ako vidíme z týchto slov, Pán nás posudzuje inak ako sa hodnotíme my, takže kritérium pre spasenie vôbec nemusí byť to, čo sa nám zdá byť hlavné. Vo večnosti sa budú

nazývať „požehnanými“ tí, ktorí sa na zemi za takých nepovažovali, a tí, ktorí boli úplne istí svojím spasením, budú nazvaní „prekliatymi“ a dostanú sa do večného zatratenia. Božie Slovo nás nie nadarmo varuje, keď hovorí: „*Nie každý, kto mi hovorí: Pane, Pane! vojde do nebeského kráľovstva, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je v nebesiach. Mnohí mi povedia v ten deň: Pane, Pane, či sme v tvojom mene neprorokovali? Nevyháňali sme v tvojom mene démonov? Nerobili sme v tvojom mene mnoho mocných činov? Vtedy im vyhlásim: Nikdy som vás nepoznal. Odídte od mňa, páchatelia neprávosti!*“ (Mt 7:21-23).

Teda poznať Pána, vzývať Jeho meno a konať v tomto mene ešte neznamená byť Božím dieťaťom. „*Páchatelom neprávosti*“ sa možno stať, aj keď sa človek nazýva Jeho dieťaťom. Opravdivosť nášho kresťanstva je určená len jediným kritériom – splnením Božej vôle, o ktorej Sväté Písmo hovorí veľmi jasne: „*To je vôľa Božia, vaše posvätenie...*“ – a ďalším opisom toho, čo sa tým myslí, a najmä: „*...nech nikto nevybočuje z medzí a nech nepodvádza svojho brata, pretože Pán sa za to všetko pomstí, ako sme vám to už prv povedali a dosvedčili*“ (1Tes 4:3,6). Posvätenie – znamená byť ukrižovaný s Kristom, čo nie je možné bez zomierania svojho „Ja“, a to je pre nás práve to najťažšie, čo treba robiť.

Niekedy sa možno len čudovať, ako Boh ústami svojich prorokov charakterizoval tých, ktorí sa považovali, a aj z ľudského hľadiska boli Božím ľudom. Prirovnávajúc Izraela k skazeným obyvateľom Sodomy a Gomory, hovorí k nim Pán takto: „*Načo mi je množstvo vašich obiet? – povie Hospodin. Som nasýtený spaľovanými obetami baranov, tukom vykrmenej dobytky; nemám v obľube krv býčkov, baránkov a capov. Keď prichádzate pred moju tvár, kto vás o to žiada, aby ste šliapali moje nádvorcia? Neprinášajte už bezcennú obeť, odporné je mi kadidlo, novmesiac, deň sobotného odpočinku a zvolané zhromaždenia. Nemôžem vystáť zlo so slávnostnými zhromaždeniami! Vaše novmesiace*

a sviatky z duše nenávidím, stali sa mi bremenom, zunovalo sa mi ich prinášanie. Aj keď vystriete dlane, odvrátim od vás svoj zrak; aj keď sa budete veľa modliť, nebudem počúvať, lebo vaše ruky sú plné krvi. Obmyte sa, očistite sa, odstráňte mi pred oči vaše zlé skutky; prestaňte robiť zlo, učte sa robiť dobro, domáhajte sa práva, pomáhajte utláčanému, vymôžte právo sirote, obhajujte vdovu! Pod'ťe, vyjasnime si to! – hovorí Hospodin. Keby boli vaše hriechy ako šarlát, zbelejú s'ťa sneh, a keby boli červené ako purpur, budú ako vlna. Ak budete ochotne poslúchať, budete jesť dobré dary zeme. Ak sa však budete zdráhať a protiviť, pohltí vás meč, lebo prehovorili Hospodinove ústa“ (Iz 1:11-20).

V starozákonnej dobe Božie deti uctievali Boha prinášaním obetí zvierat. Dnes sú našimi obeťami modlitby. Aké sú však naše modlitby? Nešliapeme aj my nádvoriam Hospodinove **nadarmo**, ako kedysi Izrael? Svätý Boh nechcel počuť modlitby synov Izraelových, pretože ich ruky boli „plné krvi“. Desivý záver, však? Nebývajú aj naše ruky postriekané krvou, ak vezmeme do úvahy slová Písma: „*Každý, kto nenávidí svojho brata, je vrah*“? (1Jn 3:15). Izrael si ctil Boha prípravou novmesiacov a dodržiavaním všetkých náboženských sviatkov, ale Hospodin poznal ich nečisté, klamné a pokrytecké srdcia, a nemohol to strpieť: „*Nemôžem vystáť zlo so slávnostnými zhromaždeniami*“ (Iz 1:13)! Myslíte si, že to nevyzerá podobne aj u nás?...

Nie menej šokujúco vyznieva charakteristika Božieho ľudu z úst proroka Jeremiáša, ktorý so zármutkom a bolesťou hovorí: „*Kiežby som mal hlavu plnú vody a moje oko bolo prameňom slz, aby som mohol oplakávať vo dne i v noci pobitých dcéry môjho ľudu. Kiežby som mal na púšti prístrešie, kde nocujú pútnici, aby som mohol opustiť svoj ľud a odísť od neho. Ved' všetci sú cudzoložníci a zberba zradcov. Napínajú si jazyk ako luk, klamstvo, nie však vernosť, zavládlo v krajine. Páchajú jeden zločin za druhým, mňa však neuznávajú – znie výrok Hospodina. Každý nech sa chráni pred svojím bližným, nedôverujte ani svojmu bratovi,*

lebo každý brat je zbabelý podvodník a každý priateľ prichádza a ohovára. Všetci sa navzájom podvádzajú, nehovoria pravdu, učia svoj jazyk hovoriť lož, vyčerpávajú sa zvrátenosťou. Tvoj príbytok je uprostred podvodu. Pri podvádzaní o mne nechcú vedieť – znie výrok Hospodina. Preto takto hovorí Hospodin zástupcov: Hľa, ja ich tavím a skúmam, veď akože mám konať zoči-voči ich zločinnosti? Ich jazyk je smrtiaci šíp, ich ústa hovoria lešť. Pokoj, hovorí niekto priateľovi, v srdci však chystá úklad. Či ich nemám za to potrestať – znie výrok Hospodina – azda sa nemám pomstiť na takomto národe?“ (Jer 9:1-9, ROH).

Nie je takáto charakteristika Božieho ľudu naozaj šokujúca? Nemôžu sa rovnaké slová vzťahovať aj na nás, dnešných kresťanov? Máme odvahu povedať, že u nás to tak nie je?! Žiaľ, je. A nielen je, ale všade sa to rozmáha. Aj teraz sa deti Božie dopúšťajú cudzoložstva, ak nie skutkami, tak v myšlienkach a zabúdajú, že „*ten, kto sa pozerá na ženu žiadostivo, už s ňou scudzoložil vo svojom srdci*“ (Mt 5:28). Čo sa týka nášho jazyka, plného jedu, zloby, ľstivosti a podvodu, škoda o tom hovoriť, pretože takmer v každom zbore a cirkvi je toto zlo takmer hlavným problémom.

No najsmutnejšie na tom všetkom je, že sme si na svoj vlašný duchovný stav tak zvykli, že si ho jednoducho nevšíname. Ako izraelský národ bol presvedčený, že robí všetko tak, ako by to malo byť, tak aj dnešným kresťanom sa zdá, že je všetko v poriadku alebo aspoň to nevyzerá tak zle. Navonok to možno aj obstojí. Bohoslužby prebiehajú v obvyklom poriadku. Zbory krásne spievajú. Modlitby, zhromaždenia, stretnutia mládeže, žien a detí, spev, evanjelizácie, semináre, konferencie, kongresy a tak ďalej prebiehajú v súlade so schváleným poriadkom. Zdalo by sa, že sa niet na čo sťažovať, nebyť jednej veci: život a srdcia kresťanov sa pri všetkej tejto zdanlivej aktivite prakticky nemenia.

V Jakubovom liste sú pre nás veľmi dôležité varovné slová: „*Buďte činiteľmi slova, nielen poslucháčmi, ktorí*

klamú sami seba“ (Jk 1:22). Pri množstve informácií, ktoré dnes kresťania dostávajú, existuje reálne nebezpečenstvo takéhoto sebaklamu. Znalec Svätého Písma a autor mnohých kníh a výkladov Biblie, americký doktor teologických vied William MacDonald, hovorí o tom takto: „V myšlienke, že účasťou na zhromaždeniach, konferenciách a seminároch konáme Božie dielo, sa skrýva rafinovane zamaskovaná lož. Počúvame kázne a vedieme rozhovory o tom, čo treba robiť, ale do našich srdc sa zakráda mylná predstava, že ajhľa – teraz vykonávame Jeho vôľu. V skutočnosti horlivo pracujeme na zvyšovaní svojej zodpovednosti a zaoberáme sa sebaklamom. Presvedčili sme sami seba, že sme duchovní, hoci v skutočnosti sme telesní; že rastieme, ale v skutočnosti sme v stagnácii; že sme múdri, hoci v skutočnosti sme smiešne nerozumní a hlúpi. Ježiš povedal, že múdry je ten, kto počúva Jeho slová a plní ich. Hlupák tiež počúva Jeho slová, ale jeho to vôbec nepodnecuje k činom. Nestačí len počúvať kázeň a cestou z kostola si povedať: ‚Ako dobre to ten kazateľ vyložil.‘ Oveľa dôležitejšie je po príchode domov urobiť rozhodnutie žiť podľa tej pravdy, ktorá zaznela v kázni. Ktosi povedal, že dobrá kázeň nielenže nasýti myseľ, zahreje srdce a prebudí svedomie, ale prinúti aj vôľu začať konať. V jednej cirkvi pastor prerušil v polovici svoje kázanie a opýtal sa poslucháčov, o čom spievali na začiatku zhromaždenia. Ticho. Potom sa opýtal, z ktorého miesta Biblie čítali. Opäť ticho. Aké oznámenia zazneli? Nikto si nevedel spomenúť. Ľudia sa jednoducho hrali na cirkev. Preto pred začatím zhromaždenia by bolo užitočné, aby si každý návštevník položil otázku: ‚Prečo som prišiel? Chcem, aby Boh hovoril ku mne osobne? Budem robiť to, čo mi On povie?‘ Mŕtve more je preto tak pomenované, lebo tam nie je žiadny život. Vlieva sa doň niekoľko riek, ale žiadna z nich nevyteká. Aj v našich životoch množstvo informácií bez aplikácie vedie k stagnácii, a preto sa Pánova otázka vzťahuje práve na nás: ‚*Čo ma voláte Pánom, keď nerobíte to, čo vám Ja hovorím*“.

Je to presne tak, drahí priatelia! Ak Božie Slovo prestane byť pre nás účinné a nijako nemení naše životy, potom, keď pravidelne navštevujeme kostoly, aj my, ako izraelský ľud, „márne šliapeme po Pánových nádvooriach“. Jeden úprimný kresťan premýšľal o tom a trápil sa nad svojím nevíťazným životom, ktorý vystihujú verše tejto básne:

Hovorím o viere, hovorím,
počúvam všetky kázne, počúvam,
pre Božie veci však nehorím,
počúvam, no podľa toho nekonám.

Určite budete súhlasiť s tým, že s mnohými z nás je to tak isto. Na každej bohoslužbe tiež počúvame, aký by mal byť náš život, len to, žiaľ, ešte neprinesie zmenu. Nad'alej žijeme ako doteraz, hrešíme tak, ako sme hrešili predtým. Mnohí sa dokonca domnievajú, že majú všetko a už sa nemajú o čo viac snažiť.

V tejto súvislosti sú obzvlášť dôležité Pánove slová, ktoré kedysi adresoval zboru v Laodicei: „*Lebo hovoríš: som bohatý, zbohatol som, nič nepotrebujem, a nevieš, že si biedny, aj úbohý, aj chudobný, aj slepý, aj nahý*“ (Zj 3:17). Veľmi výstižné je pre náš smutný stav aj bolestné nariekanie apoštola Pavla, adresované Korintským, ktorí sa vychvaľovali svojou „duchovnosťou“: „*Už ste sa nasýtili, už ste zbohatli, začali ste kralovať bez nás; kiež by ste len kralovali, aby sme spolu s vami kralovali aj my*“ (1Kor 4:8). To isté možno povedať aj o dnešných kresťanoch, z ktorých mnohí sú presvedčení, že majú všetko a Božia pravda nebola zjavená nikomu inému tak, ako im. Ku každému zo súčasných „laodicejčanov“, ktorí sú uistení o svojom „správnom“ kresťanstve, aj dnes, tak ako kedysi, na vytriezvenie znejú Pánove slová: „*Radím ti, aby si si od mňa kúpil zlato prepálené ohňom, a tak zbohatol, i biele rúcho, a tak sa zaodel a nebolo vidieť hanbu tvojej nahoty; a masť na pomazanie očí, aby si videl. Ja všetkých, ktorých*

milujem, napomínam a prísne vychovávam. Bud' teda horlivý a kajaj sa!" (Zj 3:18-19).

Najväčším duchovným požehnaním je uvedomenie si svojej ničoty a úplnej biedy. Kým nedospejeme do tohto stavu, Boh nemôže nič zmeniť. Pokiaľ sme plní pýchy a nezávislosti a myslíme si, že všetko už máme a nič už nepotrebujeme, Boh nám nemôže nič dať, pretože do Jeho kráľovstva možno vojsť len ako biedny a úbohý. Až keď sme úplne chudobní, prázdni a duchovne hladní, môžeme byť nasýtení Svätým Duchom.

V skutočnosti, ak triezvo uvažujeme, na čo máme byť hrdí? Možno o nás povedať, že sme „svetlom“ a „sol'ou“ pre svet, ktorý sa rozkladá v hriechu? Stali sme sa preň „*mestom postaveným na vrchu?*“ Kto z nás má teraz odvalu ako Peter povedať niektorému neveriacemu: „*Pozri sa na mňa,*“ alebo inými slovami: „*Nasleduj moju vieru a uvidíš slávu Spasiteľa?*“ Nie, my demonštrujeme skôr svoju bezmocnosť a tým oberáme o slávu nášho Pána. Nie je žiadnym tajomstvom, že väčšina kresťanov, a medzi nimi sú takí, ktorí sa považujú za znovuzrodených, nemajú skutočný víťazný život, sú plní strachu, nepokoja, úzkosti, starostí, sklúčenej zúfalosti a zúfalstva, s čím sa nedokážu vyrovnáť. A predsa si to svet všíma. A nielen všíma, ale aj vyčíta a odsudzuje kresťanov práve preto, že v ich živote nevidia Božiu prítomnosť a moc Svätého Ducha.

Mimovoľne mi prichádza na myseľ jedno miesto Svätého Písma, kde sa hovorí o službe apoštola Pavla, ktorý bol obdarený mocou zhora, a o tých, ktorí ju nemali a rozhodli sa nasledovať jeho príklad: „*Boh konal skrze Pavla neobyčajné divy. Preto ľudia donášali chorým šatky a zástery, ktorými sa dotkli jeho tela; a neduhy ich opúšťali a zlí duchovia z nich vychádzali. Aj niektorí potulní židovskí zaklínači sa pokúšali vysloviť meno Pána Ježiša nad tými, čo mali zlých duchov, a hovorili: Zaklínám vás za pomoci Ježiša, ktorého hlása Pavol. Robili to siedmi synovia istého Skevu, židovského veľkňaza. Ale zlý duch im odpovedal:*

Ježiša poznám, aj o Pavlovi viem, ale kto ste vy? A človek, v ktorom bol zlý duch, sa na nich oboril, zmocnil sa dvoch z nich a tak ich dobil, že ušli z toho domu nahí a doráňaní“ (Sk 19:11-16).

Je zaujímavé, že satan ústami posadnutého okamžite zareagoval a odhalil príčinu neschopnosti synov veľkňaza. Ježiš ho porazil na Golgote. Vyhýbal sa aj Pavlovi, pretože nemal žiadny diel v tomto človeku, a teda ani moc nad ním. Dokonca aj šatky a zástery z tela apoštola nútili ho utiecť. Prečo? Pretože na rozdiel od nás, moderných kresťanov, tento Boží služobník vedel, čo znamená žiť víťazný život, čo možno usúdiť z jeho slov: *„Ja denne umieram... pokorujem a zotročujem svoje telo... bežím nie na neisto... bojujem nie tak, aby som rozrážal vzduch...“* Diabol nemohol mať žiadnu moc nad ním ani cez neumierajúce „Ja“, ani kvôli skrytým hriechom alebo kvôli nevernosti v službe Pánovi. Apoštol Pavol bol pre neho neprístupný, pretože sa svojim životom podobal Kristovi.

Úplne inak to bolo so synmi veľkňaza. Výsmešný tón zlého ducha v slovách, ktoré im adresoval, hovorí sám za seba. Sarkastickou a pohrdavou otázkou: „Kto ste vy?“ akoby im povedal: „Kto ste, že sa mi opovážite rozkazovať?! Nech ste ktokoľvek, ja vás veľmi dobre poznám! Pre mňa nič neznamená, že sa považujete za služobníkov Božích! Poznám vaše neresti a skryté hriechy, ktoré mi dávajú moc nad vami! Teraz vám ukážem, čo to znamená neuctiť si toho, kto je vašim pánom!“ Aké boli dôsledky ich „neuctenia“ satana, už vieme. Vidíte, čo určuje Božiu moc, ktorá nás urobí neprístupnými pre kráľovstvo temnoty? Čistý, svätý, víťazný život v úplnej jednote s Pánom. Bez nej sa staneme terčom posmechu pre svet aj diabla.

Môžeme sa len čudovať, akými duchovne bezmocnými sa dnes kresťania stali. Rôzne teologické školy vychovávajú teológov, misionárov, evanjelistov, pastorov, kazateľov a iných duchovných pracovníkov, a predsa medzi nimi ťažko nájsť služobníka, ktorého modlitba by mala moc pomôcť

chorým, okultne zaťaženým a posadnutým, ktorých, žiaľ, nie je tak málo aj v cirkvách a spoločenstvách rôznych kresťanských denominácií. V dávnych časoch Kristovi učeníci išli k ľuďom kázať evanjelium obdarení mocou zhora. Prečo to my nemáme? Vedomosti o Bohu máme, ale Božia moc chýba alebo, v lepšom prípade, nestačí. Nech je to akokoľvek trpké, musíme pripustiť, že táto nepríjemná charakteristika ľudí poslednej doby sa nevzťahuje na nikoho iného, ale konkrétne na nás, čo odzrkadľuje náš smutný duchovný stav: „*Budú mať výzor nábožnosti, ale jej moc budú popierať*“ (2Tim. 3:5).

Nedostatok moci Svätého Ducha, ktorá spočíva na verných a skutočných Pánových služobníkoch, je ďalšou príčinou duchovnej bezmocnosti Cirkvi v dnešnej dobe. Mnohí sa už s touto skutočnosťou zmierili. Niektorí sa snažia vysvetliť to tak, že neexistujú také dary ako dar uzdravovania, konania zázrakov, vyhánania démonov, a iní radšej hovoria, že taká moc bola len v dobe apoštolov, ale pre dnešnú dobu ju Boh nedáva. V skutočnosti pravou príčinou nedostatku Božej moci je náš hriešny život, nezodpovedajúci Svätému Písmu a nehodný ozajstného kresťana.

V posledných rokoch sa v cirkvách a komunitách stalo akousi „módou“ modliť sa za prebudenie. Je to dobrá myšlienka. Lenže, žiaľ, často si jednoducho neuvedomíme, čo to pre nás znamená. Veď prebudenie – to je duchovné obnovenie a úplná zmena v živote veriacich, to je nový príliv Božieho života do tela tých, ktorým hrozí nebezpečenstvo, že zomrú. Je to proces, ktorý obnovuje cirkev Ježiša Krista – jej stratenú svätosť, slávu a velebnosť. A to nie je možné bez uvedomenia si svojej hriešnosti, duchovného ochladnutia a vzdialenia sa od Boha. Naozaj, veľmi potrebujeme Pána ako Lekára našich duší. Aby si pochopil, že potrebuješ Lekára, musíš priznať, že si chorý. Ježiš nie nadarmo povedal: „...*zdraví nepotrebujú lekára, ale chorí*“ (Lk 5:31). A to je presne to, čo nechceme robiť. Pre nás je také priznanie na úrovni samovraždy. Prijmeme čokoľvek iné, len nie to,

pretože keby sme si priznali, že sme duchovne zoslabli a sme malomocní, mohlo by to odcudzit' našich nasledovníkov, a to my jednoducho nie sme schopní zniest'. Odkiaľ však pramení tento strach? Ježiš sa nebál stratit' svojich učeníkov. Raz, keď Ho mnohí opustili, priamo sa spýtal: „*Aj vy chcete odísť? Odpovedal mu Šimon Peter: Pane, ku komu by sme šli? Ty máš slová večného života*“ (Jn 6:68). Z toho vyplýva, že duša vycíti, kde Boh skutočne je a neodíde ani v najťažších chvíľach skúšok vernosti.

U nás je to celkom inak. Aby sme prilákali k sebe neveriacich a udržali svojich členov v zbore, sme ochotní urobiť čokoľvek, dokonca aj použiť metódy tohto sveta. Rozsúďte, aký vzťah má cirkev k hlučným reklamným kampaniam v štýle Hollywoodu; zapájanie vysokokvalitných, ale neveriacich odborníkov do kresťanských organizácií? Aký má vzťah k mnohým aktivitám, ktoré sa podobajú skôr na show ako na evanjelizačnú službu; k rôznym trikom a taktikám pre dôverčivých a naivných, ktoré sa používajú pre „vysávanie“ peňazí od nich; ku kultom osobnosti a rôznym hudobným extravagantnostiam, ako sú kresťanské rockové koncerty?!

To isté možno povedať o nadšení pre zábavné programy a podujatia, čo je veľmi charakteristické pre kresťanstvo našej doby. Na prvý pohľad to má svoje opodstatnenie a vysvetlenie: veď takým spôsobom sa najľahšie udržia mladí ľudia v kresťanskej viere a tiež pritiahnu neveriacich do cirkvi. Rafinovanejší trik by diabol nemohol vymyslieť. Zjavovať sa Božím deťom v podobe „anjela svetla“ – to je jeho najrafinovanejší manéver, s ktorým získal mnoho víťazstiev. Ešte v roku 1900 Charles Spurgeon v jednom zo svojich článkov vyjadril obavy a úzkosť, keď zbadal tento trend v kresťanstve svojej doby. Odvtedy uplynulo viac ako 100 rokov. To, čo bolo vtedy len ako púčik, je teraz v plnom rozkvetu.

Tento rafinovaný spôsob satanského podvodu zviezol mnohých na scestie. Všetko, čo k nám prichádza v zbožne vyzerajúcom a tým viac hodnovernom obale,

nielenže nie je znepokojujúce, ale je aj príťažlivé. Veď tak veľmi chceme spojiť príjemné s užitočným a čerpáme z toho dvojnásobné potešenie. Takýto prístup však nie je v súlade s Božím Slovom. Nikde v Písme nenájdeme zmienku o tom, že jedným z cieľov spoločenstva Ježiša Krista je organizácia zábavy. Ak by to tak bolo, či by Pán a Jeho učeníci o tom mlčali?! Ježiš hovoril úplne jasne a priamo: „*Chodte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu*“ (Mk 16:15). K hlásaniu Božieho slova tu nie je nič pridané. Žiadne zábavné programy alebo veselé aktivity slúžiace na pobavenie, ani stretnutia mládeže, ktoré prehlušujú niekedy znepokojujúci hlas svedomia a pomáhajú nám zostať bezstarostnými a falošne uspokojenými.

Mimovoľne sa vynára otázka: nie preto sme sa začali uchýľovať k týmto rozšíreným a atraktívnym metódam sveta, lebo naše kresťanstvo stratilo svoju čistotu a príťažlivú silu, zmenilo sa zo „soli zeme“ na sladký cukrík? Ku Kristovi, k Jánovi Krstiteľovi a apoštolom ľudia prišli odvšadiaľ. Neodradila ich ani nutnosť cestovať na veľké vzdialenosti do rozpálenej púšte, aby si vypočuli ich kázanie. Nikomu ani na um neprišlo urobiť si zhromaždenia s vtipmi a zábavou. Ani v prísnych, niekedy až nahnevaných slovách Kristovho predchodcu, ani v jemných, otcovských vyučovaniach Spasiteľa a Jeho učeníkov nebol ani náznak vtipu či smiechu. Vtedy pre to jednoducho nebolo miesto, pretože ľudí k Bohu priťahovalo iné – pravý živý chlieb z neba. Kedysi kresťanstvo a kresťania prevrátili svet naruby, teraz svet prevrátil naruby kresťanstvo. Prečo? Áno, pretože sa uberáme nesprávnym smerom, alebo povedané slovami Pána: „...*mňa opustili, prameň živej vody, aby si vykopalí cisterny, cisterny popraskané, ktoré neudržia vodu*“ (Jer 2:13).

To znamená, že neschopnosť nášho kresťanstva, nedostatok jednoty, lásky a moci Božej, vlastnej Svätému Duchu, spôsobuje duchovnú bezmocnosť Kristovej Cirkvi v dnešnej dobe, robí ju „nemou“, nezaujímavou a nepríťažlivou pre tých, ktorí nepoznajú Boha. Preto, keď vidíme svet topiaci

sa v hriechu, nekrčme nezaujate plecami, nevyhovárjme sa na nevyhnutné prejavy poslednej doby, ale radšej sa postavme do svetla Božieho Slova a preskúmajme svoju vieru v Pána a chodenie pred Ním.

Medzi nespočetným množstvom veriacich, ktorí sú spokojní so svojím kresťanstvom, je mnoho takých, ktorí si uvedomujú svoje zlyhanie, prázdnotu a duchovnú bezmocnosť. Títo ľudia sa trápia a hľadajú východisko, celým srdcom túžia prežiť obnovenie a duchovné obživenie. Ale ako sa to dá dosiahnuť? Slávny anglický evanjelista Roy Hession vo svojej knižke „Nové obživenie“ vyjadruje k tejto téme veľmi vzácne myšlienky: „Duchovné obživenie – to je život preplnený Svätým Duchom, život Pána Ježiša, ktorý sa vlieva do ľudských srdc. Jeho moc sa pritom prejavuje v našich srdciach, životoch a službách a jeho víťazný život nás naplňa a prelieva sa na ľudí okolo nás. To je podstatou obživenia. Preto, aby sme s Ním mali správny vzťah, v prvom rade je potrebné si ujasniť, že naša vôľa sa musí podriaďovať Jeho vôli. Byť porazeným, kapitulovať – je začiatkom obživenia. Je to bolestivé, zdá sa to ponížujúce, ale je to jediná cesta. Pán Ježiš nemôže žiť v nás a prejavovať sa skrze nás, keď naše pyšné „Ja“ nie je zlomené. To znamená, že naše narcistické, vzdorovité „Ja“, ktoré sa vždy ospravedlňuje, koná po svojom, presadzuje svoje práva a hľadá svoju slávu, nakoniec skláňa svoju hlavu pred Božou vôľou. Priznáva, že sa mýlilo, ustupuje z cesty a poddáva sa Ježišovi, vzdáva sa svojich práv a odhadzuje svoju ctižiadostivosť, aby Pán mohol mať vládu nad všetkým a bol vo všetkom. Inými slovami, je to umieranie nášho „Ja“, jeho namyslenosti, sebaistoty a všetkého, čo z neho pochádza.

Ak sa úprimne pozrieme na svoj kresťanský život, pravdepodobne uvidíme, ako veľa z tohto „Ja“ žije v každom z nás. Príliš často je to „Ja“, ktoré sa snaží žiť kresťanským životom (samotný fakt, že používame slovo „snažím sa“, naznačuje, že zodpovednosť leží na „Ja“). A práve „Ja“ sa chce zúčastňovať v kresťanskej práci. A je

to práve „Ja“, ktoré sa rozčul'uje, závidí, uráža sa, kritizuje a trápi sa. Práve „Ja“ je bezcitné a nezmieriteľné vo vzťahoch s druhými. Práve toto „Ja“ je stiesnené a uzavreté. Niet teda divu, že sa potrebujeme poddať. Kým nás riadi naše „Ja“, Boh nemôže nič s nami urobiť, pretože ovocie Ducha, ktorým nás Boh túži obdarit', je presným opakom ducha tvrdohlavosti a vzdorovitosti v nás a ako predpoklad si vyžaduje podmienku, aby „Ja“ bolo zlomené.

Zlomenie nášho „Ja“ – to je aj Božia aj naša práca. Boh na nás pôsobí, ale voľba je na nás. Ak sme pri hľadaní spoločenstva s Bohom skutočne ochotní priznať si svoju vinu, On nám ukáže prejav nášho pyšného „Ja“, ktoré Mu spôsobuje bolesť. V takej chvíli sa môžeme buď vzoprieť a odmietnuť pokánie, alebo skloniť hlavu a povedať: „Áno, Pane.“ Byť skrúšeným v každodennom živote – to je jedno-ducho pokorný súhlas s Božím obvinením. Keďže stav hriešnosti je neustály, musíme sa nestále pokorovať. Keď uvidíme, že budeme musieť ustúpiť svojim sebeckým záujmom a nevyhnutne priznať si svoje chyby a zmieriť sa, uvedomíme si, akú to má veľkú cenu.

Sotva sa zlomíme niekde inde ako pod Ježišovým krížom. Kristova ochota znášať poníženie a utrpenie kvôli nám je nepopierateľným dôvodom k tomu, aby sme sa aj my pokorili. Celá Kázeň na vrchu s jej učením o pokore, láske k nepriateľom, poddajnosti a poslušnosti vychádza zo skutočnosti, že to je aj naša pozícia. Avšak doviest' nás k tomu, aby sme sa pokorili, môže iba to, keď pochopíme tú lásku, ktorá sa rozhodla znášať poníženie pre nás.“

Ó, aká je to pravda! S takými vyjadreniami nie je možné nesúhlasiť. Skutočne, až po tomto ťažkom, ale nevyhnutnom procese zlomenia nášho „Ja“ môžeme prežiť, ako moc Ježišovej krvi nás úplne obmýva a očisťuje, obnovuje a uzdravuje všetko, čo rozvrátil a zničil hriech. V uvedomení si tejto pravdy spočíva podstata všetkých hnutí pre obživenie viery, skrze ktoré Boh volá svoju Cirkev k novému životu v čase jej zbedačenia a vysilenia.

Milý čitateľ, dostávame sa ku koncu tejto knihy! Určite sme sa v nej nezaoberali všetkými duchovnými neduhmi. Predsa len, ak si zoberieš k srdcu, o čom sme hovorili, a premeníš to vo svojom živote, potom sa v mnohých veciach, ktoré ťa trápia, začnú diať významné zmeny. Okrem chorôb duše, o ktorých sme hovorili, existujú aj duchovné „choroby“, ako sú: bolesť z osamelosti, smútok, melanchólia, beznádej, depresia, neschopnosť počuť Pánov hlas a pochopiť jeho vôľu, váhanie, pochybnosti, sklúčenosť, zúfalstvo a mnohé iné veci, ktoré sú nám ľuďom také príznačné. Väčšinu z nás znepokojuje otázka posvätenia. Ako to môžeme robiť správne bez toho, aby sme zachádzali do ľudských extrémov, ale aj bez toho, aby sme boli zhovievaví k svojim hriechom a nerestiam? S podobnými problémami by bolo žiadúce ísť za niekým, kto nám s Božou pomocou môže pomôcť, potešiť, povzbudiť, podporiť a vyučiť. Ako sa pritom vyvarovať chýb a trpkých sklamaní? Čo by sme mali mať na pamäti a čoho sa obávať pri hľadaní pomoci u Božieho služobníka? Kto môže byť duchovným poradcom? Aké sú jeho povinnosti a zodpovednosti pred Bohom? Prečo duša chradne a vzdychá? Prečo je môj život taký neradostný a nezaujímavý? V čom je jeho zmysel? Prečo som vôbec tu na tejto zemi? Čo odo mňa očakáva Pán? Čo je mojou službou Jemu? Prečo dopúšťa toľko smútku a utrpenia? Ako nájsť cestu von zo slepej uličky a duchovnej stagnácie? O tomto všetkom a mnohom inom budeme hovoriť na stránkach ďalších kníh v sérii „Duchovné poradenstvo“.

Použitá literatúra

DÄUMER, K. H. – FREITAG, E. – YANZEN, H. und andere Ärzte. *Alternative Heilverfahren, Hilfe oder Gefahr?* Detmond: ABEM. E. V., 1999.

HESSION, R. *Pod znakom Golgofy*, Sankt-Peterburg: Mir, 1999. (*Křížová cesta*, Praha : Návrat domů, 2002, *Nové obživenie*, Bratislava : MSEJK, 2008)

CHAMBERS, O. *Vsjo mojo predeľnoje Gospodu*, Oswald Chambers Publications Association (*To najlepšie pre Jeho slávu*, Bratislava : Porta Libri, 2011)

CHIDSON, R. *Angely obmana*, Moskva : Protestant, 1994.

Chleb naš nasuščnyj. [ježednevnoje christijanskoje čtenije], Minsk : *Biblejskij radioklas*, 2002.

Christliches Zeugnis, Esoterik I, II, [zeitschrift]. Nachdruck: Campus für Christus, November 2002.

KARGEL, I. V. *Sobranije sočinenij, Biblija dl'a vsech*, Sankt-Peterburg, 2000.

KREMER, E. *Otkrytyje glaza*, Germany : Evangelium für alle, 1991.

LOVAS, E. *Ludi vlasti, vlastolubije i Cerkov*, Gummersbach: Friedens Bote, 1996.

MACDONALD, W. *Bud'te svjaty* (Povelenije s obetovanijem), Bielefeld: CLV, 1995.

MACDONALD, W. *Šag za šagom*, Bielefeld : CLV, 1998.

MACDONALD, W. *Biblejskije komentarii dl'a Christian Novyj Zavet*, Bielefeld : CLV, 2000, (*Biblický komentár k Novému zákonu*, Brno: Křesťanské sbory, 2015.)

MANFRED W. Prof. Dr. med. *Homöopathie, was steckt dahinter?* Christen im Dienst an Kranken e.V. 2004

MCDOWELL, J. *Mir okkul'nogo*, Moskva: Novaja žizň, 1994.

MODERSOHN, E. *V okovach satany*, Missija Svet na vos-toke, 1996 (*V poutech pověry*, Praha 1989, *V putách povery*, Bratislava: ECM, 1994.)

MÜLLER G. *Heilkraft durch Verdünnen*. CLV.

NYSTROM, E. *Biblejskij slovar*, Toronto: Mirovaja Chris-tianskaja Misija, 1985

OŽEGOV, S.I. – ŠVEDOVA, N. J. 1998. *Tolkovyj slovar russkogo jazyka*. Moskva : Rossijskaja Akademija nauk, 1998.

SUMRALL, L. *Sverchestestvennyje načal'stva i vlasti*, Ukrajina : Kokkun Sinapeos, 1996.

TEIN, P. *Obankrotilos li christijanstvo?*, Jeruzalem : Keren Ahvah Meshihit, 1998.

VOLTER, M. *Carstvo kul'tov*, Sankt-Peterburg : SP Logos, 1992.

WAHLEN , A. *Neue Ideen. Die Herausforderung des New Age*. Detmond : ABEM e. V., 1999.

Duchovné choroby

Ludmila Plett

Séria „Duchovné poradenstvo“, Kniha prvá

Druhé, revidované vydanie, rok 2023

Počet výtlačkov: 1 000

Vydavateľstvo:

Misia „Živé vody“

Wasser des Lebens e. V.

Kolomanstrasse 32

73527 Schwäbisch Gmünd

Germany

ISBN 978-3-935308-29-8

Adresa pre objednanie knihy:

e-mail: wasserdeslebens@lifetree.sk, wdl@lifetree.sk